سڵاو لە یادی ١ی حوزەیرانی نەمر

رۆژێك لە رۆژان و لە هەموو زروفە سەختو جۆر بەجۆرەکاندا وێنەی پرشنگداری ئەم گەلە لەبەردەم نەشێواوەو هەمیشە بەم گیانە بەرزەیەوە دەبینم .

سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

رۆژنامەیەکی
هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری

التضامن

شەقامی الجمهوریة
مەیدانی الخلانی
ت ٥/٨٨٧٥٧٩٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری وبڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● دووشەممەی ٢\٦\١٩٨٠ ژمارە ٥٢٨ ●

● الاثنین ٢\٦\١٩٨٠ العدد ٥٢٨ ●

لە بەیاننامەی هاوبەشی عیراق وبولگاریادا

سەلماندنی مافی رەوای گەلی فەلەستین

سەرۆکی فەرماندە سەرۆکی بولگاری میوانی بەرێ دەکات

بولگاریا ستایشێکی تەواوی سیاسەتی عیراق دەکات دژی ئیمپریالیزم ودەوری کاریگەری لە بێ لایەنیدا

پێش نیوەڕوی رۆژی شەممەی رابوردوو بەڕێز تیودور جیفکوف سکرتیری یەکەمی لیژنەی مەرکەزیی پارتی کۆمەنستی بولگاریا سەرۆکی ئەنجومەنی دەولەت پاش سەردانێکی چوار رۆژی بۆ وڵاتمان بەرەو بولگاریا گەڕایەوە .

سەرۆکی میوان لە فرۆکەخانەی بەغدای جیهانی رێکەوتنێکی رەسمی گەورەی بۆ کراوە کە هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی سەرەك کۆمار بەشداری تیادا کردووە .

دوای ئەوەی هاوڕێ صدام حسین و سەرۆك تیودور جیفکوفی میوانی لە هۆلی شەرەفدا لە فرۆکەخانە کورتە پشووبەکیان داوە سەرۆکی میوان تەوقەی لەگەل بەرێکەرانیدا کردووە کە بریتی بوون لە بەرێزان نعیم حداد و طارق عزیز ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕش جێگرانی سەرەك وەزیران وە هەندێك لەبەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیرەکان و کاربەدەستە گەورەکان و سەرۆکانی هەیئەتە دبلوماسیکانی وڵاتە سۆشیالیستیەکان لەبەغدا .

دوای ئەوە هاوڕێ صدام حسین و سەرۆك تیۆدور جیفکوف چونە سەرتەختی سڵاو سڵاوی نیشتمانی بولگاریاو عیراق لێدرا .

دوای ئەوە پاسەوانی شەرەفیان پشکنی لەو دەمەدا کە بیست و یەك تۆپ ئاگر دەدرا بۆ سڵاو لە سەرۆکی میوان .

هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی سەرەك کۆمار بروسکەیەکی سوپاس نامەی لە بەرێز تیودور جیفکوف

بروانە ل : ٧

● وتەی هاوکاری ●

یەکی حوزەیران . بنیات نان و سۆشیالیستی یە

یەکەمین رۆژی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ هەموو ئەو مافو ملکداریتی یەی گیرایەوە بۆ گەلی عیراق کە پەیوەندی هەبوو بە ئیش و کارەکانی کۆمپانیای نەوتی عیراقەوە هەتا وەکو ئەوانەی پەیوەندیان هەبوو بە دامەزراوو جێگای گەڕان و هەلکۆلین وبەرهەمهێنانی نەوتی خاوەوە لەگەل زۆر شتی تر لە وانەی کە هەبوون ..

ئەم بڕیارە بەفراوانی و بنجی هاتە کایەوە لە بەلادا خستنێکی شۆڕشگێرانە لەماناو مێژوویدا لە مەوداکانیدا ، چونکە ئەم بڕیارە بە تەنیا هەر کارێکی ئابوری بچکۆلانە نەبوو کە وڵاتێکی بچووکی تازە گەشە کردوو دژی کۆمپانیایەکی چەوسێنەری ئاسایی کردبێ بەڵکو شەڕێکی بەلاداخەر بوو شەڕێك بوو کە وڵاتمان بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی سەرکەوتنێکی گەورەی وەدەست خست دژی ئیحتیکاراتە جۆر بە جۆرەکان ..

کۆمپانیای نەوتی عیراق ئەختەبوتێکی جیهانی بوو بۆ ماوەی نزیك لە نیو سەدە دەسەلاتی گرتبوو بەسەر بەشێکی زۆری سامانی نەوتماندا لەو ماوەیەدا هەمە جۆر شێوەی چەوساندنەوەی بە کار دەهێنا لەگەل پالە بەستو لێکێشانەوەو دەستتێوەردان لە کاروباری ناو خۆی وڵاتمان بەبێ چاودێری ، لەبەر ئەوە ئەو زەبرەی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لەو کۆمپانیانەی دا لە بنەڕەتدا بەرەوروی ئەوە کرا بوو کە بە مەترس ترین جێگا لە جێگاکانی ئیحتیکارات و زیاتر شارەزا لە پیلانگێری و چەوساندنەوەدا نەهێلرێت ..

بروانە ل : ٧

«سەرنج»
ناوی پاڵێوراوانی
ئەنجومەنی نیشتمانی
بیجگەی ناوچەکانی
لە لاپەڕەی لە پاشکۆی
تایبەتی ئەم ژمارەیەدا
بخوێنەرەوە

جیفکۆف : یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق تەنیا نوێنەری راستەقینەی قوتابی یە عیراقی یەکانە لە بولگاریا

بەڕێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەر لە ئێوارەی رۆژی هەینی رابوردوو لە نووسینگەی رەسمی خۆی لە کۆشکی کۆماری چاوی بە بەرێز پیتەر ملادینۆف وەزیری دەرەوەی کۆماری بولغاریا کەوت .

بەرێز ملادینۆف بڕیاری سەرۆك تیۆدۆر جیفکۆف یەکەمین سکرتێری لیژنەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولگاریای بە بەرێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش راگەیاند دەربارەی دانانی حکومەتی بولغاریا بە یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراقدا وەك تەنیا نوێنەری راستەقینەی عیراقی یەکان لە بولغاریا .

ئەمەیش دەقی تەواوی بڕیارەکەی سەرۆك (جیفکوف) ە ..

بەگوێرەی پەیوەندی یە چاکەکانی نێوان هەردوو وڵات ئەوا حکومەتی بولغاریا بڕیاری دا :

یەکەم ـ دانانی بەرابەریتی (یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق) وەك تەنیا نوێنەری راستەقینەی قوتابی یە عیراقی یەکانە لە بولغاریا .

دووەم ـ ئامادەیی حکومەتی بولغاریا بۆ وەرگرتنی گەڕانەوەی قوتابی یە عیراقی یەکان ئەوانەی بەهۆی ئەو رووداوانەوە هێنرانەوە کە لەم دواییەدا روویان داو بوون بە هۆی کوشتنی چەند قوتابی یەکی عیراقی لە لایەن چەند شیوعی یەکی کینە لە سك و هەڵاتووەوە لە وڵات و ئامادەیی حکومەتی بولغاریا بۆ پێشکەش کردنی هەموو پێداویستی یەکی جێی نووستن و خوێندنیان .

بروانە ل : ٧

دەقی تەواوی وتەکەی سەرۆکی بەرێز صدام حسین بۆ جەماوەری پارێزگای بابل

ئەی گەلی مەزن .. برایان گەلی بابلی مەزن گەلی شارستانیەت و سەر بلندی یە دێرینەکان وەك چۆن گەلی سەربلندی و شارستانیەت وایە . بەناوی هەموو ئێوەو گەلی مەزنی عیراقەوە پێشوازی لە میوانی عیراق دەکەم هاوڕێ جیفکۆف سەرۆکی کۆماری بولغاریای میللی وەکوو میوانێکی خۆشەویست لای عیراق و عیراقی یەکان .

برایان دەزانن بەر لە ماوەیەکی لەمەوبەری کورت پەیوەندی یەکانمان لەگەل بولغاریادا تووشی شتێکی وا بوو بشێوێت .. تاقمێك لە نیشتمان و گەل و مەبدەء بەدەر تووشی تێکشێوانیان هێنا کە پشتیان لە ناوی دجلەو فورات و ژیانی دۆلی رافیدەین و گەلی مەزنی عیراق کرد بەلام دانایی هاوڕێ جیفکۆف و تێگەیشتنی قوولی دەربارەی واتای دۆستایەتی ی نێوان عیراق و بولغاریا ئەم هەولدانەی سەرنگوم کرد ئەویش بەوەی چەند نوێنەرێکی بۆ عیراق نارد بۆ ئەوەی روونی بکەنەوە کە حکومەتی بولغاریا هیچ ئاگایەکی دەربارەی ئەوە نەبوو کە رووی دا .. تابل بوونیشی بەو بانگ راهێشتنەی کە ئاراستەیمان کرد بۆ ئەوەی سەر لەعیراق بدات جارێکی دیکە دووپاتی قوولی هەستی بولغاریای کردەوە کە دۆستایەتی ی نێوان عیراق و بولغاریا زۆر گرنگە سا بەخێر هات بەسەر چاوان .

بەناوی ئێوەوەو بەناوی عیراقەوە لەپێناوی ئەوەی پەیوەندی ی دۆستایەتی بەرەو پێشەوە بەرین لەسەر هەمان بناغەوهەمان مەبدەء کە پەیوەندی یەکان بەقوولی پاش شۆڕشی تەمموزی مەزنی ساڵی (١٩٦٨ دەستیان پێ کرد .. ئەوە بوو برایان هاوڕێکانتان لە ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش و سەرکردایەتی ی حزبدا سەریان لە بولغاریا دەداو کە دەهاتنەوە بۆ بەغدا جوانترین و باشترین شتیان دەربارەی سەردانیان کە بولقارەکان سەبارەت وولاتەکەتان و حزبەکەتان و گەلەکەتان لەناخیاندایە دەهێنایەوە .

ئەوە بوو گفت و گۆکانیشمان لەگەل هاوڕێ جیفکۆفدا سەرکەوتوو .. و .. بەپیت بوون و رێکیش کەوتین پەیوەندی ی دۆستایەتی بەرەوپێشەوە بەرین و هەردوو گەل بخینە سەرڕێگای پەیوەندی ی گیانی بەگیانی لەپێناوی خزمەتکردنی ئامانجە هاوبەشەکاندا ئەگەر جی شوێن و هەلوێست و هەنگاوهاوبشتنەکان جودا ـ کاریش بن .

گەلی مەزنی بابل

برایان ئێوەی گەلی مەزنی بابل خاوەندی شارستانیەتێکی دێرین بوون .. برایان ئێوە خاوەندی شارستانیەتە دێرینەکان بوون کە لە بابلەوە پرشنگی بەسەر مرۆڤایەتی دا پرژاند .. ئەوەی لە ئێوە خواستراوە مێژوو نوێ بکەنەوە ئەگەر چیش بەگیانێکی نوێ بووە لە پێناوی ئەوەی جارێکی تر پرشنگ بوەشێنن لەپێناوی خزمەتکردنی مرۆڤایەتی و لەپێناوی گەلی مەزنتاندا گەلی عیراق و خزمەتکردنی نەتەوەی عەرەبی نەبەرددا .. جارێکی تریش بەناوی ئێوەوە بەخێرهاتنی هاوڕێ جیفکۆف دەکەم .

کوردی ئێران سەرکەوتنی گەورەوەری دەهێنێت

کوشتنێکی میللی فراوان لە ئەهوازدا دژی کارسەرکوتکەری فارسە رەگەزپەرستەکان

ئەوی سێشەممەی رابوردوو رژێمی فارسی راستی ئەوەی وتووە کە هێزەکانی لەو شەڕانەدا کە دژی هاووڵاتیانی کورد کردوویەتی تووشی زیانێکی گەورە بووە .. لەگەل ئەوەدا کە راستی و تەوارەی زیانی ئەو شەڕانەی بە تەواوی دەرنەخستووە ، لەگەل ئەوەدا وتوویەتی .. سەرجەمی زیانەکانی لە کوردستاندا لە ماوەی چەند رۆژێکی کەمدا کەیشتۆتە (١٥٠) کوژاوو « ١٤٠٠ » بریندار .. لەو بەیاننامەیەدا کە سەرۆکی هەیئەتی ئەرکانی فارس بلاوی کردۆتەوە ئەوە دووپات کراوەتەوە کە رژێمی رەگەزپەرستی فارس سوورە لەسەر بەردەوام بوونی شەڕکردن دژی هاووڵاتیانی کوردو جێبەجێکردنی نەخشەکانی بۆ تەلاچۆ کردنیان .

چەکدارەکان ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە پێنج رێلی سەر بە هێزەکانی فارس تیك شکێنراون لەو شەڕەدا کە بە درێژایی دوێنی شەوبەردەوام بووەوە ئۆزریلی تر چەکدارانی کورد گرتوویانن هەروەها وتوویانە .. کە دەستڕێژیان لە فرۆکەیەکی شاقولی کردووە کە سەر بە سوپای رەگەزپەرستەکانە وایان لێ کردووەکە بەرەودوا بکشێتەوە کە بە شێوەیەکی کوێرانە گوللەبارانی هاووڵاتیە دەست بەتاڵەکانی دەکرد .

هاووڵاتیانی عەرەب لە کاری تێکۆشان دژی رژێم بەردەوامن و خومەینی رێنمایی خۆی دەرکردووە بۆ قەلاچۆ کردنی هەموو عەرەب .

ئەو هەواڵانەی لە ئەهوازەوە گەیشتووە ئەوە دەست نیشان دەکات کە هەموو شارەکانی عەرەبستان لە حالەتێکی بەجۆشدا دەژی ئەویش دوای ئەوەی دەسەلاتی رەگەز پەرستی فارس هێزی سەربازی خۆی لەو ناوچەیەدا زیاد کردووە بەبۆنەی یەکەمین بیرەوەریە خوێناویکەی فارسەکانەوە لە لە لێدانی بارەگا سیاسیکانی گەلی عەرەب لە ئەهوازدا . ئەوانەی ئەمرۆ هاتوون بۆ

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردن ئامۆژگاری تایبەتی خۆی سەبارەت چۆنیەتی و قەوارەی سنوقەکانی دەنگدان دەردەکات

هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردن لە وڵاتدا ئامۆژگاری تایبەتی خۆی سەبارەت چۆنیەتی و قەوارەی سنووقەکانی دەنگانی هەڵبژاردنی هەردوو ئەنجومەنی نیشتمانی و یاسادانان دەرکردووە کە لە ٢٠ مانگی داهاتوودا دەست پێدەکات.

ئامۆژگاریەکان ئەوەی نیشان داوە کە سندوقەکان چۆن پێش دەنگدان و دوای دەنگدان چۆن دەکرێنەوە.

ئەمەش تەواوی ئەو ئامۆژگاریانەیە ..

بەپێی دەسەڵاتی بەندی ٣٤ لە یاسای ئەنجومەنی نیشتمانی ژمارە (٥٥)ی ساڵی ١٩٨٠ بریاری ئەم ئامۆژگاریانەماندا :

یەکەمین – بەرینی سنوقەکانی دەنگدان بەم جۆرە دەبێت .

١ – بەرزیکەی (١١٤) سانتیمەترە .

٢ – پانی و قوڵایەکەی (٦٠) سانتیمەترە بۆ هەریەکەیان .

دووهەمین – لەلای بەرزی سندوقەکەوە کونێکی موناسیبی تێدەکرێت کە ڕێگا بدات وەرقەی هەڵبژاردنەکە بچێتە سندوقەکەوە .

سێهەمین – لەلای راستی سندوقەکەوە دەرگایەکی بۆ دەکرێت کە کردنەوەو داخستنی بە قفڵێك دەبێت کلیلەکەی لای سەرۆکی لیژنەی مەرکەزی هەڵدەگیرێت .

چوارهەمین – سنوقەکە لەداری جاو دروست دەکرێت وە بویەی سپی بۆیە دەکرێت وەلە دروستکردنی سندوقەکەدا پەیرەوی ئەم نمونەیە دەکرێت کە لەگەڵ ئامۆژگاریکاندایە .

پێنجەم – بەر لە دەستکردن بە دەنگدان سنوقەکە لە لایەن سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردنەوە لە بەر چاوی ئەندامانی لیژنەکە دەکرێتەوە بۆ دڵنیابوون لە سەلامەتی و بەتاڵی ی لە هەموو وەرەقەیەك دوای ئەوە دادەخرێتەوە لە لە بەر چاوی لیژنەکە ودبەرلەوەی دەست بە دەدنگدان بکرێت وەئەوەش بەمەخرەبکی تایبەتی ئیسپات دەکرێت .

شەشەم – دوای ئەوەی سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردنەکە رایدەگەیەنێت کە کاری دەنگدان تەواو بوو سنوقەکە دەکرێتەوە بۆ ئەوەی دەست بە جیاکردنەوەی دەنگەکان بکرێت لەبەر چاوی هەڵبژێرەران .

حەوتەم – ئەم ئامۆژگاریانەبە هەموو هۆکانی راگەیاندن بڵاو دەکرێنەوە .

عزة ابراهیم
جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
سەرۆکی هەیئەتی بەرزی سەرهەڵبژاردن لە وڵاتدا

ئامۆژگاری پروپاگاندەی هەڵبژاردن بۆ پاڵیوراوەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی

هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی ی کردنی سەر هەڵبژاردن لە عیراقدا ئامۆژگاری تایبەتی خۆی سەبارەت پروپاگاندەی هەڵبژاردنی پاڵیوراوەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی دەرکردوە لە هەموو جۆرەکانی راگەیاندندا هەیئەتی بەرز لە ئامۆژگاریکانیدا داوای لە وەزارەتی راگەیاندن کردووە کە هۆی پروپاگاندە بۆ پاڵیوراوەکان ئامادە بکات بە جۆرێك هەموویان مۆڵەتیان وەك یەك بێت لە بەکارهێنانی هۆکانی راگەیاندندا ئەمەش تەواوی ئەو ئامۆژگاریانەیە .

بەپێی دەسەڵاتی بەندی ٤٣ لە یاسای ئەنجومەنی نیشتمانی ژمارە (٥٥) ی ساڵی ١٩٨٠ هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی سەر هەڵبژاردن لە عیراقدا ئەم ئامۆژگاریانەی خوارەوەی دەر کردووە :–

یەکەمین – وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن ئەرکی زامن کردنی هۆکانی پروپاگاندە بۆ هەموو پاڵیوراوەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی ئامادە دەکات بەجۆرێك هەڵ و مۆڵەت بۆ هەموویان وەك یەك زامن بێت لە بەکارهێنانی ئەو هۆیانەدا .

دووهەمین – هەموو رۆژنامەیەك پاشیەندێکی تایبەتی بە هەڵبژاردنەوە دەر دەکات کە دەوڵەت ئەرکی نەفەقەکەی هەڵدەگرێت .

سێهەمین – ماوەیەکی زەمەنی لە پرۆگرامەکانی ئێزگەو تەلەفزیوندا تەرخان دەکرێت بۆ نیشاندانی چالاکی ی هەڵبژاردنەکە بۆ پاڵیوراوەکان بە مەرجێك ماوەی ئەو پرۆگرامانە لەوەپێش دەست نیشان بکرێت .

چوارهەمین – لقەکانی لیژنە لە هەر پارێزگایەکدا ئەم ئەرکانە دەگرێتە ئەستۆ .

ا – چاپکردن و زامن کردنی گەیاندنی بەیاننامەی پاڵیوراوەکەی هەڵبژاردن بە هەڵبژێردەران لە کاتێکی موناسیبدا .

ب – ئامادە کردنی پێویستی یەکانی کۆڕ گرتنی هەڵبژاردن بۆ پاڵیوراوەکان بە هاوکاری کردن لە گەڵ ئەو لایەنانەدا کە پەیوەندیان بەم کارەوە هەیە .

ج – چاپ کردنی وێنە بۆ پروپاگاندە کردن بۆ پاڵیوراوەکان لە رێگای (دار الحرية للطباعة) ە وە نوساندنیان بەو جێگایانەوە کە بۆ ئەم مەبەستانە تەرخان کراوە .

د – ئامادە کردنی لافیتەی پروپاگاندە کردن بۆ پاڵیوراوەکان بە جۆرێك لە گەڵ ژمارەی مەڵبەندی هەڵبژاردنەکەدا بگونجێت .

هـ – زامن کردنی گەیاندی ئەو هەڵبژێردەرانەی لە دەورەوەی سنووری پایتەخت و شارەوانیکان بۆ مەڵبەندی هەڵبژاردن بە هاوکاری دایرەکانی دەوڵەت و رێکخراوە جەماوەری و پیشەیەکان .

پێنجەم – هەموو لقەکانی لیژنەی راگەیاندن لە هەر پارێزگایەکدا لیستەیەك بەو پارانە ئامادە دەکات کە بۆ چالاکی هەڵبژاردنی هەر پاڵیوراوێك خەرج کراون و دەیدات بە هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردنی لەوڵاتدا .

شەشەم – ئەم ئامۆژگاریانە بە هووهۆکانی راگەیاندن بڵاو دەکرێتەوە .

عزة ابراهیم
جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش
سەرۆکی هەیئەتی بەرزی سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردن لە وڵاتدا ..

دەقی بەیاننامەی هاوبەشی نێوان عیراق و بولگاریا

بۆ وەڵامی بانگ راهێشتنەکەی هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنی ی سەرکردایەتی ی هەرێمایەتی ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرەك کۆماری عیراق ئەوا هاوڕێ تیۆدۆر جیفکۆف یەکەمین سکرتیری لیژنەی ناوەندی ی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا سەرۆکی ئەنجوومەنی دەوڵەتی کۆماری بولغاریای میللی بەسەردانێکی رەسمی و دۆستایەتی لە نێوان رۆژانی ٢٢ – ٣١ ی ئایاری ١٩٨٠ سەری لە عیراق دا .

هاوڕێی میوان سەری لەچەند ناوچەیەکی شوێنەوارو مێژوویی داو بیروڕای خۆی دەربارەی ئەو دەستکەوتانە دەربڕی کە گەلی عیراق بە سەرکردایەتی ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بەدەستی دێنێت و بۆ هەرکوێیش دەچوو بەوپەڕی گەرمی یەوە پێشوازی ی لێ دەکرا ئەویش لە دەربڕینی هەستی دۆستایەتی و هاوڕێیەتی ی هاوبەشی نێوان گەلی هەردوو وڵات.

لە بارێکی دۆستایەتی و تێگەیشتنێکی هاوبەشدا هەردوو سەرکردە گفتوگۆیان ئەنجامدا لە لایەنی عیراقەوە ئەم بەرێزانە بەشداریان تێدا کرد :

١ – بەرێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش یەکەمین جێگری سەرەك وەزیران .

٢ – بەرێز نعیم حداد ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش جێگری سەرەك وەزیران .

٣ – بەرێز طارق عزیز ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش جێگری سەرەك وەزیران .

٤ – سوپا سالاری یەکەم عدنان خیرالله ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش جێگری سەرەك وەزیران وەزیری بەرگری .

٥ – بەرێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش وەزیری گواستنەوەو هاتوچۆ .

٦ – بەرێز تایە عبدالکریم ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی ی شۆڕش وەزیری پترۆڵ .

٧ – بەرێز حامد علوان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە وەزیری دەرەوە بە وەکالەت .

٨ – بەرێز عامر مهدی صالح وەزیری کشتوکاڵ و چاك کردنی کشتوکاڵ .

٩ – بەرێز جاسم محمد خلف وەزیری پەروەردەی باڵاو توێژینەوەی زانستی سەرۆکی نێردراوی شەرەف کە لە گەڵیاندا بوو .

لە لایەنی بولغاریاشەوە ئەم بەرێزانە بەشداری یان تێدا کرد .

١ – بەرێز بیتەر ملدینۆف ئەندامی نووسینگەی سیاسی ی سەر بە لیژنەی ناوەندی ی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا وەزیری دەرەوە .

٢ – بەرێز تیۆدۆر بۆزینۆف ئەندامی نووسینگەی سیاسی ی سەر بە لیژنەی ناوەندی ی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا یەکەمین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران .

٣ – بەرێز ملکۆ بالیف سکرتێری لیژنەی ناوەندی ی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا.

٤– بەرێز کرستۆ کریستۆف ئەندامی لیژنەی ناوەندی ی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا وەزیری بازرگانی ی دەرەوە .

٥ – بەرێز ئەنجل ئەنجلۆف باڵیۆزی کۆماری بولغاریای میللی لە کۆماری عیراقدا .

باس کردنی پەیوەندی ی دۆستایەتی

هەردوو سەرکردە باسی پەیوەندی ی دۆستایەتی ی ئاسایی نێوان هەردوو وڵاتیان کرد کە لە سەر بناغەی ڕیز گرتنی بەرانبەر یەك و سوودی هاوبەش بنیات نراوەو خواستی خۆیان دووپات کردەوە بۆ قووڵ کردنی هاریکاری کردن و فراوان کردنی لە بوارە جۆراوجۆرەکان داو رێگاکانی پتەو کردن و قووڵ کردنی پەیوەندی یەکانیان خستە بەرچاو لە ڕادەی حزبی و ردسمی و رێکخراوە جەماوەری یەکان داو دووپاتی گرنگی ی ئاڵوگۆڕ کردنی سەردانیان کردەوە لە هەموو بوارێکدا بۆ پتەو کردنی تێگەیشتن و دۆستایەتی و هاریکاری ی نێوان هەردوو گەلی و هەردوو وڵات .

هەردوو لا ڕێزیان لە بەرەسەندنی هاریکاری ئابووری ی نێوان بولغاریاو عیراق ناو دووپاتی پێویستی ی قووڵ کردن و فراوان کردنەوەو جۆربەجۆر کردنی بەردەوامیان کردەوە .

هەروەها پەنجەیان ئاراستەی ئەو ڕۆڵە گرنگەی لیژنەی هاوبەشی عیراق و بولغاریا بۆ هاریکاری ئابووری و زانستی و هونەری کرد بۆ گەیشتن بە ئەم ئامانجەنە .

پەنجەیشیان بۆ پێویستی ی فراوان کردنەوەی ئاڵوگۆڕ کردنی رۆشنبیری راکێشا کە دەبێتە هۆی ئەوەی هەردوو گەل شارەزای مێژووو رۆشنبیری ی یەکتری بن .

بروانە ل : ٧

بەرەو هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی

● لیژنەی راگەیاندنی سەر بە هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی نیشتمانی لە پارێزگای هەولێر رۆژی هەینی ی رابوردوو بەسەرۆکایەتی ی هاوڕێ د. قاسم صالح ئەندامی سەرکردایەتی ی لقی هەولێری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست کۆبوونەوەیەکی سازدا بۆ لێکۆڵینەوەی کاروباری لیژنەکە .

لەم کۆبوونەوەدا کە لە بنکەی لیژنەی یەکێتی ی ناوچەیی نیقابەی کرێکاران بەسترا بڕیار درا نۆزدە کۆڕ بۆ ئەوانەی سەر بە رێکخراوەکانی کرێکاران ڕێك بخرێت لە مەڵبەندی پارێزگاکەو ١٥ کۆڕ لە قەزاو ناحیەکان ڕێك بخرێت بۆ دەست کردن بە چاپکردنی بەیاننامەکانی هەڵبژاردن و کۆڕ بەستن و دابەش کردنی وێنەی پاڵێوراوەکان بە گوێرەی رێنوێنی یە ناوەندی یەکان .

● **لیژنە سەرپەرشتی کەرەکانی مەڵبەندەکانی هەڵبژاردنیش لە قەزای کۆیە لە کۆڕێکدا کە لیژنەی ئامادە کردنی پێداویستی یەکانی هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی نیشتمانی لە قەزاکەدا رێکی خستبوو لە ڕەوتی ئامادەیی بۆ هەڵبژاردنەکە کۆڵایەوە .**

لە کۆڕەکەدا کە بەرێز قایمقامی قەزاکەو هاوڕێ ئەمینداری نهێنی ی رێکخراوی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لەوێ ئامادە بوون بڕیار لە سەر نەخشەی کارکردن درا بۆ ئەوەی کارنی هەڵبژێردراو بگەیەنرێتە هەموو ئەو هاووڵاتیانەی مافی دەنگدانیان هەیە بە گوێرەی لیستەکانی دەزگای ناوەندی ی سەرژماردن و، بڕیاریش درا هەموو تواناکانی رێکخراوە حزبی و جەماوەری یەکان بۆ جێبەجێ کردنی ئەم ئەرکە تەرخان بکرێت .

● **هەروەها ئەنجوومەنی گەلی قەزای کۆیە کۆڕێکی جەماوەری ی لە بنکەی ئەنجوومەنەدا سازدا بۆ راڤەکردنی یاسای هەڵبژاردن و بایەخی بەشداری کردنی هاووڵاتییان تەرخان کرا .**

ئەمەو لیژنەی راگەیاندنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی شەش کۆڕی هۆشیاری ی لە گوندەکانی بیازۆك و دوندارو ئیمارۆك و شیومیرو قورتیان و عەوالان رێك خست بەرێز قایمقامی قەزاکە ئامادەیان بوو ، بۆ راڤە کردنی یاسای ئەنجومەنی نیشتمانی و شێوازی چۆنیەتی دەنگدان و هاندانی هەڵبژێرەرەکان تەرخان کرا بۆ ئەوەی بەشداری ی هەڵبژاردنەکە بکەن .

لە بەر رۆشنایی ڕێبازی مرۆڤایەتی شۆڕشی ١٧ ی تەمموزی سەرفراز دا لە سەرەتای ساڵی نوێدا لە هەموو پارێزگایەکی وڵاتدا شارێکی تایبەتی بۆ پەككەوتەکان دروست دەکرێت

هەیئەتی چاودێری کەری پەككەوتەکان بڕیاری داوە کە لە هەموو پارێزگایەکی وڵاتدا شارێکی تایبەتی بۆ پەك کەوتەکان بکرێتەوە ئەویش لەبەر رۆشنایی ڕێبازی مرۆڤایەتی شۆڕشی ١٧ی تەمموزی سەرفراز . دکتۆر عبدالغنی الیوزبکی بەڕێوەبەری گشتی ی دایرەی چاودێری کردنی پەك کەوتەکان وتوویەتی .. بەرینی هەر شارێك لەو شارانە ٦٥ هەزار مەتری چوارگۆشە دەبێت وەتا وەکو ئیستا نەخشەی تایبەت بەو شارانە ئامادە کراوە بۆ ئەوەی دەست بەجێ گەیاندنیان بکرێت لە سەرەتای ساڵی ئایندەدا کە ئەم پرۆژەیە ٩٣ ملیون دیناری تێدەچێت ، هەروەها وتوویەتی .. هەر شارێك لەوانە دایەنگایەکی تێدا دەبێت لەگەڵ باخچەیەکی منداڵان قوتابخانەیەکی سەرەتایی بۆ کەڕولاڵەکان و ئەوانەی شێتۆکەن لەگەڵ وەرشەیەك بۆ مەشقی زانستی بۆ کاری بەرگدرون و دارتاشی و ئاسنگەری و پیشەسازی سیرامیك و وێنەو چنین . هەر وەك بەشێکی ناوخۆیی دەبێت بۆ ئەو منداڵانەی کە لە لەشدا ناتەواون .

هەروەها وتوویەتی . . هەر شارێك لەم شارانە جێگای هەزار پەككەوتەی تێدا دەبێتەوە .

دکتۆر یوزبکی ستایشی ئەو پشتگیری یە بێ کۆتایەی کردوە کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش پێشکەشی پەك کەوتەکانی دەکات و وتوویەتی .. پێنج ملیۆن دینار تەرخان کراوە بۆ ئەو هەیئەتەی وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی بەرێز بکر محمود رسول سەرۆکایەتی دەکات بۆ ئامادە کردنی هەموو ئامێرو پێویستی یەك بۆ پەك کەوتەکان، بۆ بەجێ گەیاندنی ئەم مەسەلەیە وەفدێك بەم پێویستیانە ئامادە بکات . وە (٢٥٠) هەزار دینار دانراوە بۆ نوێ کردنەوەی ئامۆژگای (امل)ی کەڕولاڵەکان و وای لێ بکرێت کە لە گەڵ ئاراستەیی نوێی شۆڕشدا بگونجێت لەم مەودایەداو زیادکردنی ئەو خزمەت گوزاریانەی پێشکەشی دەکات سەرەڕای ئەمانە هەیئەتە کە ٣٠ پاسی وەرگرتووە و لە ماوەی مانگی داهاتوودا . ٢ پاسی تر وەردەگرێتەوە (١٠٠) پاسی تر بۆ زامن کردنی گوێزانەوەی پەك کەوتەکان کەیاسای نوێ کاریێ کردن گرتووینەتەوە وە ئەوەی دەست نیشان کردووە کە هەیئەتەکە لەماوەی چەند رۆژێکی کەمدا ئامۆژگای نوێ لە شاری « الثورە » دەکاتەوە بۆ ئەوانەی شێتۆکەن لەگەڵ وەرشەیەك بۆ سیرامیك لە وەزیریە و ئامۆژگایەك بۆ ئەوانەی شێتوکەن لە ناوچەی « الحارثية » لەگەڵ گۆڕینی هەندێك مەڵبەندی پەرەپێدانی کۆمەڵایەتی بۆ مەڵبەندی خزمەت گوزاریی پەك نەوتەکان.

ڕێککەوتنێك بۆ هاوکاری کردنی ئابووری و تەکنیکی لە نێوان عیراق و کینیادا

سەر لە ئێوارەی رۆژی دووشەممەی رابوردوو عیراق و کینیا ڕێکەوتنێکی ئابووری و تەکنیکیان لە نیران خۆیاندا مۆر کردووە . ڕێکەوتنەکە لە لایەن عیراقەوە بەرێز محمد فضل حسین وەزیری ئەسکان و ئاوەدان کردنەوە مۆری کردووە وەلە لایەن کینیاوە بەرێز زرت ئەنیونکا وەزیری نەخشەکێشان و پەرەپێدانی کینیا مۆری کردووە ڕێکەوتنەکە بریتی یە لە هاوکاری کردن لە مەیدانی ئابوری و تەکنیکی و بازرگانی ی و هاوبەشی کردن لە سنوقی پەرەپێدانی دەرەوەی عیراقدا بە پارەدان بە پرۆژەکانی پەرەپێدان لە کینیادا . وەلە ئاهەنگی مور کردنەکەدا بەرێز حسن توفیق موحافزی بانقی مەرکەزی و ژمارەیەك لە راوێژکارانی سنووقی پەرەپێدانی دەرەوەی عیراق و لیژنەی پەیوەندی ئابوری لە ئەنجومەنی وەزیرانی هەردوو وەزارەتی بازرگانی و نیشتەجێ کردن و ئاوەزان کردنەوە بەشداریان کردووە . لە کاتێکدا لە لایەنی کینیاوە بەرێزان مونی وایکی وەزیری وزەو واس کی میتو وەزیری یاریدەدەری کاروباری کاروباری نیشتەجێ کردن و ئاوەدانی و ژمارەیەك لە ئابوری زانان و تەکنیکێکان بەشدریان کردووە .

لە یادی یەکی حوزەیراندا

میللی کردنی کۆمپانیاکانی نەوتی عیراق ئەگەر مەزنترین دەستکەوتەکانی شۆڕشی تەمموزی سەرفراز نەبێت ، ئەوە بێگومان یەکێکە لەو دەستکەوتانەی سەرجەمی گەلی عیراق پشتاوپشت شانازی پێوە دەکات و لاپەرەیەکی پرشنگداری تێکۆشانی شۆرشە دژی کۆمپانیا مونۆپۆلەکان و دژی چەوساندنەوەو راورروتی بێگانە لە وڵاتدا .

میللی کردنی نەوت نەك هەر بەتەنیا سامانی نەوتی وڵاتی لەدەست بێگانە سەندەوەو دایەوە دەست رۆڵەکانی وڵات ، بەڵکو کارێکی سیاسی گەورە بوو کە عیراقی خۆشەویستمانی تا رادەیەکی گەورە لە پیلان و گۆسپ و تەگەرە سیاسێکانی ئیستیعماری رزگارکردو ، رێگای ئەوەی خۆشکرد کە بەو سامانە بتوانرێت وڵات لە مەیدانی گەشەکردن و پەرەپێداندا هەنگاوی گەورە گەورە بنێت وەك رابەرێکی ئازا بەم کارە مەزنە هانی گەلانی کەشی دا کە دەستی ئازایەتی خۆیان لە داگیرکەرانی سامان و خیروبیری وڵاتەکانیان بوەشێنن و هەلێکی چاك بخەنە دەست بزوتنەوەی تێکۆشانی پێشکەوتنخوازی لە هەموو دنیاداو بەو کارە بەجۆرێك چاوی ئیستیعماریان ترسان کە بەناچاری لەبەر هێزی بێ سنووری گەلاندا چۆك دادات .

میللی کردنی نەوت ، ئەنجامی تێکۆشانێکی سەختی ساڵەهای ساڵی گەلی عیراقی خۆشەویستمانە کە لەو ڕێگایەدا قوربانیەکی زۆری داوە ، تا لە ئەنجامدا سەرکردایەتی شۆڕش دلیرانە بەبڕیارێکی مێژووی لەیەکی حوزیرانی ساڵی هەزارو نۆسەدو حەفتاو دوودا مڵکایەتی ئەو سامانەی گێڕایەوە بۆ گەل ، بۆ ئەوەی بتوانی بەو سامانە زۆرەی بەرهەمی نەوت پرۆژە گەورەکانی پەرەپێدانی کۆمەڵایەتی و سیاسی و ئابووری بەجێ بگەیەنێت و عیراقمان لە قۆناغێکی گەشەکردوە بەرەو وڵاتێکی پێشکەوتوو بەرێت باری گوزەرانی هاووڵاتیان لە نەبوونی یەوە بەرەو تیرو پڕی و بەختیاری بەرێت . سڵاو لەیادی میللی کردنی نەوت و شۆڕشی ١٧ی تەممووزی سەرفراز بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب . هەر شەکاوە بێت ئاڵای تێکۆشانمان دژی ئیمپریالیزم و راوو رووتی ئیستیعمار .

● رۆشن ●

ڕایەک بۆ لێدوان

دەربارەی شێوە تەکنیکی ئەفسانە ئامێز لە هونەری چیرۆک نووسیندا

حسین عارف

لە ساڵانی دوای (١٩٧٠)وە گەلێ شێوە تەکنیکی نوێ لە چیرۆکی کوردیدا هاتنەکایەوەو لە کوڕی ئەم هونەرەدا ، لە جێی شێوە تەکنیکە زاڵەکەی لەوەبەر (ڕاپۆرت نووسی و حیکایەتخوانی) ، بوونە شێوازی سەرەکی . یەکێک لەوانە شێوەی ئەفسانە ئامێزی یە کە کارەسات و بەسەرهاتی چیرۆکەکەی بە شێوە ئەفسانەیی تێدا دەنوێنرێن ، ئەگەرچی لە بنچینەدا باس لە مەسەلەو مەبەستێکە کە بەندی لایەنێکی ژیانی ڕۆژانەن و ئەمەش زۆرجار دەبێتە هۆی ئەوەی لەگەڵ شێوە تەکنیکی ڕەمزی یەتدا (کە ئەمیش یەکێکی ترە لە شێوە تازەکان) تێکەڵاوی پەیدابکاو تەنانەت لای چیرۆکنووسەکە خۆیشی کارەکە ئاڵۆزبێ و لە ئەنجامدا نەتوانێ زەفەر بە لە یەکتر جیاکردنەوەیان بەرێ .

بێگومان من لەم نووسینەدا باسم لە ڕەمزی یەت نی یە . بەڵام بۆ ئەوەی فیکرەیەک دەربارەی چۆنێتی جیاکردنەوەکە بخەمە بەرچاو ، تاریفێکی کورتی دەکەم و دەڵێم : چیرۆکی ڕەمزی دیوی ئەم دیویدا لە ڕووداوێک دەدوێ کە ئاسایی یەو کارەسات و بەسەرهاتەکانی و هەڵس و کەوتی کەسانیشی ئاسایین ، واتە بەم بارەدا چیرۆکێکی واقیعی دەخوێنینەوە . بەڵام بە دیوی ئەودیویدا ، چ لە هەر کارەسات و بەسەرهات هەڵس و کەوتێکی ئەم کەس یا ئەو کەسیداو چ لە سەرجەمیاندا پێکەوە ، ماناو مەبەستێکی تر رادەگەیەنن کە ئامانجی سەرەکی ی نووسەرەکەن و خوێنەر دەبێ بە زیرەکی ی خۆی و بە پێی ڕادەی هەم تێگەیشتن و هەم ئامادەبوونی خۆی بۆ بە ئامانجە سەرەکی یە ، بیگاتێ .

بەڵام ئایا تێکەڵاوی یەکە لە چیدا ڕوودەدا ؟! . تێکەڵاوی یەکە کتومت لەوەدا ڕوودەدا کە چیرۆکی ئەفسانە ئامێزیش وەک ڕەمزی بە دیوی ئەو دیویدا ڕوو لە مەبەست و ئامانجێکی سەرەکی دەکا کە نووسەر مەبەستیتی و بۆی دەچێ . ئەی کەوابێ جیاوازی یەکە لە کوێدایە ؟! . جیاوازی یەکە لە دیوی ئەم دیویاندایە . لەولا ڕووداوێکی ئاسایی یە ، لە کاتێکدا لەملا نا ئاسایی یە ، ئەم شێوە ئەفسانەیی یە .. واتە بە حسابی هەڵس و کەوتی ڕۆژانەی ژیان ئەقل نایبڕێ .. ناکەوێتە ژێر ڕکێفی (منطق) ەوە . خەیاڵێکی ڕووتەو بگرە زادەی خەیاڵێکی ڕووتی نووسەرێکیشە نەک مرۆڤێکی ئاسایی .

ئێستا باواز لە تێکەڵاوی یەکە بێنین لەگەڵ ڕەمزی یەتداو بێینە سەر درێژەی باسەکەی خۆمان .

وتم : «ڕووداو نائاسایی یە، شێوە ئەفسانەیی یە . ئەقل نایبڕێ . ناکەوێتە ژێر ڕکێفی (منطق)ەوە . خەیاڵێکی ڕووتە » .

کەچی کە دەیانخوێنینەوە (بێگومان کارەسەرکەوتووەکان) ، لەگەڵ هەر کارەسات و بەسەرهات و هەڵس و کەوتێکدا لە لاپەڕە بە لاپەڕەیاندا ، وەها دەکونجێین و دەهەژێین و بە بەرۆشی بۆ زانینی ئەنجام دادەمانگرێ کە هیچ جیاوازی یەکی لەگەڵ ڕاستەقینەترینی ئەو کارو کردارانەدا لە ژیانی ڕۆژانەدا نامێنێ ! دەبێ نهێنی لەمەدا لە چیدابێ ؟!

تۆ بڵێی ئەنجامی پاشماوەیەکی شێوە (ئەتۆمی)ی سەردەمە هەرە کۆنەکان بێ و ئێستا لەگەڵ خوێندنەوەی ئەو جۆرە کارە ئەدەبی یانەدا ، لە ناخی بیرو هۆش و هەست و ئەستماندا بتەقێتەوەو بە یادمانی بهێنێتەوە ؟! .

بە باوەڕی من نەء .. نهێنی یەکە لە وەدا نی یەکە بەندی تەنیا مێژوو بێ . بەڵکوو پتر بەندی حاڵی حازرە .. حاڵی حازری سەدەی بیستەم کە خۆ بە خۆی خۆی و سەرباری ئەو هەموو پێشکەوتنەشی کە هەیە ، خاڵی نی یە لە جۆرەها شێوە ئەفسانەیی تایبەتی خۆی . خاڵی نی یە لە زۆر شت کە ڕۆژانە ڕوودەدەن و ئەگەر بچینە بنج و بناوانیانەوە ، دەبینین کە خاوەنی شەقڵێکی تایبەتی ئەفسانەیی خۆیانن .

بەم بارەدا وەها . وەکی تریش ، هێندەی بە سەرزاری ئەقڵ نایبڕێ .. هێندەی ناکەوێتە ژێر ڕکێفی (منطق) ەوە ... هێندەی خەیاڵێکی ڕووتە ، هێندەش لە ئەنجامدا بە پێچەوانەوە دەکەوێتەوە . چونکە ئەنجام دیوی ئەو دیوە کە ئەم دیوی لە خزمەتدایەو کە لە ژێر ڕکێفی ئەقڵ و (منطق) دایەو کە لە مەسەلەیەکی دیاری کراوی ڕۆژانەی ژیان دەدوێ و پیتریش مەسەلە گەورەو گرانەکان و مەسەلە سەخت و ئاڵۆزەکان دەگرێتەخۆ . بۆچی ؟! . چونکە شێوەی ئەفسانە بەری مەغزا پەخشینی فراوانەو چڕو پڕتر ئیجای مانا دەداو لە بزواندنی هەست و نەست و بیروهۆشیشدا کاریگەرترە .

لەبەر ئەوەی ڕاستەوخۆ بەندی ئەو سامانە فۆلکلۆری یەیە کە کەم و زۆر لە گەنجینەی زانیاری ی هەرخوێنەرێکدا ، لە ڕۆژانی منداڵی یەوە لەم ڕووەوە لای گەڵەکەبووە . ئەوەبوو لەوەبەر ئیشارەتێکم بەم پەیوەندی یە مێژوویی یە دا . ئێستاش زیاتر ڕوونی دەکەمەوەو دەڵێم : کە چیرۆکێکی هونەری سەرکەتووی ئەفسانە ئامێز دەخوێنینەوە ، ئەگەرچی سوور دەزانین کە ئەقڵ نایبڕێ (مەبەستم بە دیوی ئەمدیودایە) ، بەڵام هەر ئان و سات و لە قووڵایی بیرو هۆشەوە هاوتا (معادل)ێکی بۆ پەیدادەبێ .. هاوتا لە سامانە فۆلکلۆری یەکەی ناو گەنجینەکەوە .

ئینجا هاوتاکە دەبێتە ڕاربەدەرێک بۆ دیوە

ئاشکراکە ، بۆ چنینە ئەفسانەیی یەکەی چیرۆکەکە لای خوێنەر نەبێتە کارێکی بێ پەیوەندی لەگەڵ ئەقڵ و (منطق)داو دواجار پێی نامۆ نەبێ .

هەر ئەم مەسەلەی هاوتایە بۆ ئەو چیرۆکنووسەی ئەم شێوە تەکنیکە بەکاردێنێ ، دەبێتە کلیلی حەقیقەتێک کە دەبێ باش لێی ئاگاداربێ ، ئەویش پێویستی ی سوودبینینە لە سامانی فۆلکلۆری ی نەتەوەکەی لە کاتی ڕەنگ ڕشتنی چوارچێوە ئەفسانەیی یەکەی چیرۆکەکەیدا . بێگومان ئەمە بەرگرتن نی یە لە توانای خۆلقاندن و داهێنانی چیرۆکنووسەکە . نەخێر .. بەری بۆ بەرەڵلایە کە چەندی لە توانادایە ، شێوەی ئەفسانەیی نوێی نەتراو لە فۆلکلۆردا دابێنێ و بخولقێنێ ، بەڵام بەو مەرجەی کە لە جەوهەردا بەندی سامانە نەتەوەیی یەکەی بێ و لە پێی دانەبڕێ .. بەندی شێوازو دەلالەت و ڕەمزە سەرەکی یەکانی بێ . چونکە ئەگەر ئەم ڕێگایە نەگرێتە بەر ، خۆی لە هاوتا ڕاربەدەرەکەو لەو دەورە کاریگەری کە دەیگێڕێ بێ بەش دەکا .

بە هەرماڵ ، دەگەڕێمەوە سەر حاڵی حازرو سەر مەبەست و ئامانجە سەرەکی یەکە ، واتە سەر دیوی ئەو دیو . گومان لەوەدا نی یە کە بەکارهێنانی شێوە تەکنیکی ئەفسانە ئامێز ، لە زۆربەی حاڵەتدا بۆ دەربڕین و نواندنی هەڵوێستێکی ئایدۆلۆژی یا فەلسەفی یا سیاسی یەو بارو زرووفی نووسەرەکە (چ ذاتی بێ یا مەوزووعی) وای بە سەردا دەسەپێنێ کە ئەم شێوە تەکنیکە هەڵبژێرێ نەک شێوەیەکی تر . کەوابێ ئەم شێوە تەکنیکە کە لەم سەردەمەدا بەکاردەهێنرێ ، هی ئەوەنی یە (ئەفسانە بۆ ئەفسانە) بێ ، بەڵکوو (ئەفسانە بۆ هەڵوێست و بۆ نواندنی هەڵوێستە)و لە مەسەلە گەورەو گران و ئاڵۆزەکانی ژیانیشندا . هەر لە بەر ئەمەشە کە چەندە بەری خولقاندن و داهێنانی تێدا فراوانە ، هێندەش سەخت و زەحمەتەو بەدی هێنانی سەرکەوتن تیایدا کارێکی ئاسان نی یە . ڕاستە کە هەڵوێستێکی دیارو ئاشکرای ئازایانە بە ودیوداو شارەزایی و زیرەکی یەکی لێهاتووانە بەم دیودا ، مەرجی سەرەکی ی سەرکەوتنن . بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا جۆری مامەڵەکردن لە گەڵیاندا ، لە ئەنجامدا دەبێتە بەردی بناغە .

بۆستانەی چیرۆک

محمد موکری

سەرەتا

شەیتان لە بەهەشت وەدەرکرا ، دووبارە
گەڕایەوە ئادەم و حەواشی
لەگەڵ خۆیدا هێنایە
دەرێ ...
هەستی تەنهایی و بێ کاری
لە دەرونیا ئێشێکی
زیندووبو ...
بۆ زیندە بە چاڵ کردنی
ئێشەکەی خۆی دەخەڵافان و
چاوشارەکێی لەگەڵ ئادەم و
و حەوادا دەکرد ...
ئەمان ، زاوزێیان دەکرد.
ئەو لە نوێنی تەنهاییدا
دەتلایەوە ... حەزیشی لە
حەوابو ... پاش مردنی
ئادەم .. حەوا چەن جارێکی
تر ئاوس
بووەوە ... پاشانیش
مرد ... ئیتر
ئافرەت زۆر بو
شەیتان مەست بو
دنیاش پڕ بو لە ئینسان ..
مایس ٩٧٦

لە ناو مشتی پاڵەوانە بەزیوەکان پەناهەندە بێ نەوراکانی ترواده‌دا ، یەکەم تۆوی بنیاتنانی ڕۆمای مەزن لە کێڵگەکانی کەناری دەریای سپیدا تۆو کرا ...

لە منالدانی ترواده‌دا

ڕۆما باغێکی ژاڵەبو ..بە نەرمێسکی نوشستی و بەزین ڕابو ... « ئەشێ هەموو وشوستێک دەم بە گولی داری ژاڵە بکاتەوە ... ؟!
ئەشێ هەموو ترواده‌یێکی تاپورکراو دەرگای ڕۆمایێکی ونبو بکاتەوە ؟ ئەشێ ... »
دێوجین تا دوا هێزی گڕی جراکەی خامۆش بو لە ڕۆمادا ترادەی بە دی‌نەکرد . ..
ڕۆما بێ پەرژین بو ، کاتێ سپارتاکۆس بەجێی هێشت لەگەڵ مەرگی سپارتاکۆسدا هەزاران سێدارە لەدەوری ڕۆمادا بو بە پەرژین ...
ئیتر دوژمنانی ڕۆما بیریان لە دروستکردنی

– ئەسپەکەی – ترواده دەکردەوە ...

چەند دیمەنێکی کۆن

ئەو سوزانییەی ئەنکیدۆی کەوی کرد ، یەکەم تۆوی جەنگێکی هەمیشەیی لە کێڵگەی ، شەوگارە تورەکەی ئەو سەردەمەدا ڕواند « کە ئێستایش سەرەڕای پیربوون لیکەوتنی، هەر دەزێ و هەر بەرەبەیانێکی تەمەن کورت لە ئامێزیا گاتۆلکە دەکات » .
ئەشێ ئەو سوزانییە یەکێک بوبێ لە کچەکانی گلگامشس – کە دایکی سوزانییەکە لە یەکەم شەوی‌شو کردنیا لە کلکامیشس ئاووس بوبێ ئەو سوزانییە لە بانی ئەوەی ببوایێت بە مامان و ناوکی منالەکانی ئەو تافەی برایێت ، بووە مایەی ڕێتێکی بەتینی عەشتار کە مەمکەکانی شۆڕ نەکاتەوەو بە مزە شیرێکی بۆر دەمی منالەکان تەپ نەکات ...
(«ئەشێ شیرە پەنگاوەکەی مەمکەکانی عەشتار ببێ بە لاناوە گەورەکەی باسەکانی کتێبە کۆنەکان و ئەم زەوییە چڵک گرتووە بشواتەوە ...
– نەخێر لافاوە گەورەکە

گرنگ نییە شیرێ ئاو بێ خوێن بێ .. گرنگ نییە کەم بێ زیاد بێ تەنها گالۆنی خوێنی «هیلانە» سەرتاسەری بەرژینەکانی ترواده‌ی هەڵنەتەکان و خاپوری نەکرد؟؟
پەشایش هەزاران ئۆزیسی دوچاری دەربەدەری کرد ؟
تەنها چەن دڵۆپە ئاوێکی دەمی ئەنطۆنیو وڵاتە مەزنەکەی کیلۆپاترای سەرنگون نەکرد ... ؟ »)
– زەوی چڵکن بووە ...
– بە چڵکنی لە دایکبووە..
– دەبێ بشۆرێتەوە ..
– بە چڵک ؟
– دەبێ ئافرەتەکان بە تەڵە پڕچەکانیان درزو کەلێنەکانی « گەمی یە مەزنەکە » بدورنەوە .. دەبێ دەستەسڕەکەی (مەریەمی مەجدەلی) بکەن بە ئاڵاو بیکەن بە دروشمی گەشتە بێ پایانەکەیان ..
– گەمییە مەزنەکە خۆی چڵکنە ..
– چڵک بە چڵک دەشۆرێتەوە .

نەخێر
« بریا کانییەکەی ژێر پێی ئەیوب وشکی نەدەکرد.. بریا ئەو کانییە نەدەبووە هەڵم .. بریا هەر زیادی دەکرد تا ئەبووە لافاوە گەورەکە... بریندارەکان و ئەم زەوی یەی دەشۆردەوە »

کەڵەشێر

دەنگی خوێنی کەڵەشێرێکی سپی ، لەسەر چەقۆیێکی کولدا بە ئاسپایی هەتاوی لە خەو ڕائەپەڕان.. « ئەمشەو لە گەڵ هەتاودا نووستبووم ، منیش ڕاپەڕیم ... » بە پەلە قۆندەرەکانم بۆیاخ کرد، ڕیشم تراشی ، وەکو هەموو جارێ چەن شوختێکی تزم چاپکردە بەر روخسارمەوە ...
(بەرە بەیان ڕایکێشامە ئامێزیەوە

شەقامەکان ... داوی ماسی گرێکی ماندوو پیر بو فولاپەکەی ژەنگاوی بو . . جگە لە گێژ کەم کەس دەکەوتە داوییەوەو دەخەڵەتا ...
کاتێ ژەنگی قولاپەکەی بو بە قاوڵتی پێش مەستیم هەموو خەونەکانم ڕژامەوە ... ئەوەندە ڕژامەوە ، تا لە نێو ڕژانەوەدا ون بوم .. نوستم ..
جارێکی تر بە دەنگی خوێنی کەڵەشێرە سپییەکە .. ڕاپەڕیمەوە ، قۆندەرەکانم بۆیاخکردەوە و ڕیشم تراشی ... کاتێ ڕژانەوە بو بە قاوەڵتیم ، ڕژانەوە ڕژامەوە .. نوستم ، وەکو دوێنێ و پێرێ بە دەنگی کەڵەشێرەکە لە خەو هەڵسام .. کاوێژی قاوڵتی دوێنێم کرد ... ڕژامەوە.. ڕژانەوەی ئەم جارەم خوێن بو ... خوێنی کەڵەشێرە سپیەکەبو .. پاژنەی هەموو ڕێبوارەکانی سەر « ئەو شەقامەی » سورکرد)
ئێستایش شارەکە ..
شاری گۆڕەپان و پردە ڕوخاوەکان و شەقامە ڕەشەکان لە دوا تەمەنی هەموو شەوێکدا .. خوێنی پاژنەی ڕێبوارەکان دەخوێنێ ..
هەتاو لە خەو هەڵدەستێ ..

دەربارەی چاپکراوی نوێ

کوانووی شەوانی بێ ئاگر

لە چاوپێکەوتنێکدا شاعیری ڕەش پێست (فیتووری) لە بارەی لە دایکبوونی کۆرپەی هۆنراوەکانی یەوە دەڵێ «کاتێ وتنی شیعرم بە پێویست زانی کە هەستم کرد خەریکم بتاسێم و بخنکێم » ، بەڵام ئەم لە دایکبوونە لای شاعیرێکی کوردمان کاتێکە کە ژانەکانی لە نیهادیا گرۆزدەگرن ئەمیش بە ڕوویاندا ئەتەقێتەوە ئەوەتا دەڵێ .
« جاران هەر هەستم بە ژان ئەکردو بەس بەڵام ئێستا لەگەڵ هەستپێ کردنیا بە ڕوویدا ئەتەقێمەوەو ڕائەچەنم » ....

بە ڕێژەی ئەمانە ئەبینین شاعیرێکی تازەپێگەیشتووی وەک « عەبدول شاربازێڕی» کاتێ هەستی کرد کە کۆرپەی ڕازەکانی لەسەر سوێ زامی دەواریان هەڵداوەو ئازاری ئەدەن هەنگاوی ناو بە زامەکانا ڕاچەنی کۆمەڵە هۆنراوەی «کوانووی شەوانی بێ‌ئاگری»ی خستە ئامێزی خوێنەرانەوە، دەیەوێ هەر لە سەرەتاو کۆرپەی هۆنراوەکانی لە باوەشی دایەنی واقیعدا پەروەردەبکات و ئەرکی سەرشانی بەجێ بهێنێ کە ئەویش دروستکردنی پردێکە بۆ پەڕینەوە لە واقیعی خوددەوە بۆ واقیعی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی چونکە لای ڕوونە ئەدەب دەرکەوتەیەکی هۆشی مرۆڤە دەبێ بەشداری خواست و مەرامی مرۆڤ بکات هەر بۆ ئەم مەبەستە دەیەوێ سڵ کردن لە گشت هەنگاوێکی پەرۆز تەرەبکات و کۆسپ و هەڵدێر نەبێتە ڕێگری هەنگاوەکان .

شێرکۆ بێکەسی شاعیر دەڵێ « ئەدەب بۆ حەقیقەت و ڕاستی دەربڕینە دیارە لێرەدا ڕاستەوخۆ لەوەوە نزیکدەبێتەوە کە لەگەڵ هەموو ڕاستیەکدابین » لەم ڕوانگەیەوە شاعیر دەڕوانێتە سەوداسەری عاشقەکان و بە چاوێکی بزۆزیەو سەیری مەسەلەکانیان دەکاو بە ووشەکانی پرچی هیوایان شانەدەکا ، بە گوێی عاشقەکانی خۆدا ئەچرپێنێ کەوا خۆرێکی گەش لە ئاسۆیەکی بڵندەوە بۆیان پێ دەکەنێ :

« ئەی ئەوانەی ئێستاش
باسەر
سنگی شەوی چارەتانا
پەیتا پەیتا
هەنگاو ئەنێن
ئاگرێکن ، مەشخەڵێکن
کڵپەسێنن
دانامرکێن !! » ل-٣٢

بەڵام گەر بڕوانینە هۆنراوەی «ئەی گەل »دەبینین بەڕەش‌بینیەکی قووڵ و تێڕوانینێکی میتافیزیکیەوە سەیری دەورو بەر دەکا ، شاعیر دەبێ ئاگاداری ئەوەبێ کە گشت دیاردەیەک لە گۆڕاندایەو یەکێک لە نیشانەکانی گەشانەوەی هۆش دۆزینەوەی یاساکانی گۆڕان و گەشەکردنە ئەم ئەرکە لەیادکردنی هەروا هەوانتە نی یە شاعیر بەرەو دوا دەبا ، شاعیر دەبێ وەک گشت هۆنراوەکانی تری گەش‌بین و کارامەبێت ، ئەشێ شاعیر مەبەستی سەرەکی لەو هۆنراوەیە دەرخستنی قۆناغەکانی گۆڕانی خۆیبێت چونکە ئەو هۆنراوەیەی « ئەی گەل » لە سەرەتادایەو دارشتنەکەشی نوێ نی یە ، .

ئەوە نی یە لە هۆنراوەی « چاوم لێیە بەفرە بارێ» بە پێچەوانەی ئەو تێڕوانیتەوە سەیری هەڵمەتی سەختی پاییز دەکاو لەو بڕوایەدایە کە هەناسەی سەردی هەژاران لە دژایەتی دابەو لە تەقینەوەی زاکۆکیەکاندا خونچەی بەهاری هیوا دەبێتە میوانی ئیجانەی خۆزگەکانی سەرما بردوەکان :

« ئا لەو هاژەیە مەترسە
ڕووبارەکە ، تۆی خۆش ئەوێ
ئا لەو سەرمایە مەترسە
زستان پشتی هەر ئەنەوێ
ل-١٧

یەکێک لە پاڵەوانی هۆنراوەکانی شاعیر «شوان»ە شوان لای شاعیر وەک مرۆڤێکی زەحمەت کێش و بەش‌خوراوە بۆیە هاتوە وەک ئامرازێک بۆ دەرخستنی ناوکی چینایەتی خستویەتە ڕوو لەگەڵ ئەوەشدا ڕەوشتی کوڕە ئاغاکە [illegible] ئەوەتا بە کەسەرەوە لە واقیعە تاڵەکەی شوانەکە ئەدوێ

«چاوم لێتە
شان و ملی ئەو لووتکانە
• چۆن ئەکوتی و نادەی ودچات
لەو لاشەوە ناو ئاوایی
ڕۆژێ نی یە ...
کوڕی (ئاغا) کە نەبینم
بە سەر سیلەی بانێژەوە
نەڕوابێت و
نەڕوانێتەکانی ژنان »ل-٦
ئاسایی یە گەر ژانمان لەگەڵ ژانی شاعیرێکی فەلەستینی ئاوێتە بکەین و خواستی

بڕوانە ل : ٧

بورهان مستەفا مەعروف

هەڤال شیرین
ها .. تورینێ ؟!
چەند ساڵ ژ عەمرێ من بوورین
گەڕیدەمە ،
ئەڤینداری وان هەردوو چاڤێت بەرزەمە ،
ئەزێ کەڤتیم تاریستانێ
ل سەرێ ڕێکا شەپرزەمە
ل بەر شەڤا ڕەش تە نابینم
خەما من ژی هەر ئەو خەمە
هەر ئەو خەمە ،
لێ ژ دویرڤەرا
ئەزێ د بینم
شەڤا د کەت کارێ وەغەرێ
ڕهێت تارێ
هاتنە برین ،
ئەو خێڤەتا ڕەش و تاری.. ل هنداڤ وارێ
ئەڤینامە ،
سنگێت وێ هاتنە هەرشین ، !

بلڤینا کۆمێت « پێرۆبا »
برسکێنا ستێرا سپێدێ
ژ کنارێ ڕوژهەلاتێ ڤە
نیشانن دێ بیت روناهی ،
عەڤریت کرێت
دێ بژکن ، !!!
عەسمانێ ئەڤینیامە دێ بیتە ساهی ،
ئەو « گوڤا » ئەم حەتا نهو تێڤە ژی‌بای
دێ بیتە خانی و ئاڤاهی ، ..
لەوا شیرین !!
دێ هەر مینم
نژدەڤانێ شەڤێت تاری
حەتا بگەهمە بەژنا ئەو
ژی‌بانا مە ببیت گوڤەند
ببیت شاهی ، !! ..

● ادریس محمد علی ●

Institut kurde de Paris

ئافرەت

دەنگی ئافرەت لە میهرەجانی رۆشنبیری کوردیدا

سەرگول تەیمور

وامیهرەجانی یەکەمی رۆشنبیری کوردی تەواو بو کە بەشیکی زور لە ئەدیب و روشنبیرانی کورد بەشداریان تیدا کردو ئافرەتە ئەدیبەکانیشمان بەرهەمی خۆیان پێشکەش کردو هەریەکێك لە برایانی ئەدیب بیروڕای تایبەتی خۆیان بەرامبەر بەو بەرهەمان هەبوو ، هەرچی چۆنێك بێت سەرەڕای کەمی ژمارەیان توانیان تارادەیەك دەنگی ئافرەت بە خوێنەرانی کورد بگەیەنن جا وا لێرەدا رای برایەکی ئەدیب کە کاك (محمد فریق حسن)ە ، دەربارەی بەشداری و بەرهەمی ئافرەت لە میهرەجانەکە رادەگەیەنین : ـ

● بەشێوەیەکی گشتی بەرهەمی ئەدەبی ئافرەتی کورد بێ هێزە . ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە ئافرەتی کورد بۆی نەلواوە بەشێ لە کاتی خۆی بۆ خوێندنەوەو خۆپەروەردەکردن تەرخان بکات. هەروەها لە نزیکیشەوە بۆی نەلواوە تێکەڵ بەژیانی رۆژانەی ناو کۆمەڵ بێ .

زیندوون لە ژیانی رۆژانەوە دەیانهێنی ..

خوشکە سەرفراز .. دەنگێک دی ئازای شیعرە.. ئەوەی نوێ بێ بە شیعرەکەیەوە شیعوەی گفتوگۆ بوو . کە لە نێوانی کورێك و کچێکدا بەرپای کرد. کرد .

● **لە شیعرەکانی خوشکە خورشیدە باباندا**

ئاوازی مەلو چریکەی گۆیندەکانی هەورامانمان بیر دەکەوێتەوە . ئەوەی

شیعرەکانی خورشیدە وەها لێ دەکات کە لە بەر دڵ خۆش و لەبارن نزیکەبەتی لە فۆلکلۆرو ئاوازە میللتی‌یەکانەوە ئەمەش کارێکی ئاساییە لە خورشیدە . چونکە گوێی بە شمشاڵەکەی «مینەی لوولك زەن .» زرنگاوەتەوەو چاری چاوەندازە جوانە عەبابەلی و گوڵان و باخی مێرو رشتووە رۆژگارێکیش هەڵەبجە شارە جوانەکەی شارەزوور مەڵبەندی رۆشنبیری بوو وڵاتی شیعر .. دبارە شیعرەکانی گۆرانی گەورەو ئەحمەد موختارو تایەر بەگ هەر ئەبێ کاریان لێ کردبێ ئیتر سوپاس .

...ۆمەڵ کە گەورەترین قوتابخانەیە بۆیە بەرهەمەکەش ئەو رۆچوون و قوولییەی تیا بەدی ناکرێ .

فۆلکلۆر کاکلێ فیزووە.. پێشتر بەچاوێکی کەمەوە سەرنج دەدرا . ئەم نەریتەش ئیمپریالیست چەسپاند بووی . بەو نیاز خەڵکی بیر لە کەلەپووری خۆیان بکەنەوە . شانازی بە مێژووی خۆیانەوە نەکەن و روو لە رۆشنبیری رووکەش و ئالەرەکەی ئەوان بکەن و هەردەم چاویان لە دەمی نووسەرە بۆ رۆژاواکانی ئەرانەوە بێ .. بەلام بەم دوایی‌یە لەلایەن رۆشنبیرانی کوردەوە هەست بە گرنگی فۆلکلۆر کراوە .. لێکۆلینەوەکەی د. شوکریە رەسوولم زۆر پێ خۆش بوو .. فۆلکلۆر نەریتی باپیرانە.. سایکۆجیتەت و بنەماڵەکانی باپیرانمان بو روون دەکاتەوە.

● **لێکۆلینەوەکەی د. کوردستانیش جێی خۆی بوو ..**

بەڵام دەبوایە هەندێ شاعیری ئافرەت هەن زیاتر لە سەریان بدوایە وەکو (نەجیبە ئەحمەد) کە ئەمرۆ لە ریزی پێشەوەی ئافرەتە شاعیرەکانەوەیەو .. لە دێری هۆنراوەکانیدا سۆزێکی راست گۆیانەی ئافرەت هەست پێ دەکەین . . خوشکە شیرین‌ك .. ئەویش جێگای خۆی کردۆتەوە لە جواری جیرۆکی کوردیدا .. گەلێ جار دیمەن و تابلۆی وەها نیشانی خوێنەر دەدات کە لە هەستی بەسۆزو ناسکی ئافرەتی کوردەوە هەڵقوڵاوە .

● **شیرین . ك ..**

دەنگ هەڵبرینی ئافرەتی رۆشنبیریەکی کوردە بەرووی جەوسانەوەی ئافرەتداو خسووسیەتی خۆی هەیە .. ئەم خسووسیەتەیش هەرجێکی سەرەکی‌یە بۆ جیاکردنەوەی دەنگی نووسەران .. ئەو تابلۆیانەی لە هەڵبانەدەبژێری و دەیان کاتە هەوێنی کورتە چیرۆك لەفتەی

ئافرەتان لە دەرەوەی سنوور ٢٢

● **شەمەندەفەری کێڵگەی شەکر**

ئەکتەری سینەمایی گولدی هاون . دوا فلیمی کە ئیستا کاری تیا دەکا ناوێشانی . شەمەندەفەری کێڵگەی شەکر » ە و لەم دراییەدا ماوەیەك کاری وێنەگرتنی ئەم فلیمەی دواخست بۆ ئەوەی سەر لە پاریس بدات و لە بیشاندانی فلیمی «بریڤات بنجامین » دا ئامادەبێ رەخنەگرەکان دەڵێن ئەم فلیمەی هاون کۆمیدیای راستەقینەیە .

● **لە تەمەنی شەش سالیەوە :**

ئەکتەرو گۆرانی بێژی ئوپرالی جولی ئەندرۆز لەم دواییەدا نواندنی لە فلیمی " مارگریت ... کچە بچکۆلانەکە » دا تەواوکرد کە لە رۆمانی « دامون رنیون » وەرگیراوە . ئەوەی شایانی باسە ئەم ئەکتەرە لە ساڵی ١٩٣٤ دا کە تەمەنی شەش ساڵانەبوو لە هەمان فلیمدا دەوری بینیوە . جولی بێجگە لە گۆرانی و تەمسیل خەریکی رەسم کردن و چیرۆك نووسینە بۆ منداڵان .

لە جیهان و لە وڵاتی ئێمەدا

نەخوێندەواری

سعدیە شریف

لە ژماردنێکی رەسمیانەی دەزگای یۆنسکۆ ئەڵێ : « ژمارەی دانیشتوانی جیهان ـ ئەوانەی تەمەنیان لە پانزە ساڵ پترە ـ لە ساڵی ١٩٦٠دا ، گەیشتبوە (١٨٦٩) ملیۆن کەس .. (٧٣٥) ملیۆن نەخوێندەوارو (١١٣٤) ملیۆن خویندەواری تێدا بوو .. لەساڵی ١٩٧٠دا ، هەمان سەرچاوە رایگەیاندوە کە ژمارەی دانیشتوانی جیهان ـ ئەوانەی تەمەنیان لەپانزە ساڵ پترە ـ گەیشتبوە (٢٢٨٧) ملیۆن کەس .. (٧٨٣) ملیۆن نەخوێندەوار (١٠٥٤) ملیۆن خوێندەواری تێدا بوو ..!!» هەندێ ئەژماردنی نوقلانەلێدەری یۆنسکۆش ئەڵێ :

« ژمارەی دانیشتوانی جیهان ـ ئەوانەی تەمەنیان لە پانزە ساڵ پترە ـ لەساڵی ١٩٨٠دا. ئەگاتە (٢٨٢٣) ملیۆن کەس . ژمارەی مرۆڤی نەخوێندەواریش زیاد ئەبێ و ئەبێ بە (٨٢٠) ملیۆن نەخوێندەوار » .. هەروا هەمان سەرچاوە ئەڵێ : لە ساڵی دووهەزارا نیسبەتی نەخوێندەواری جیهان لە (٦٥٠) ملیۆن نەخوێندەوار کەمتر نابێت ..! لەبارەی دابەشکردنی نەخوێندەوارانی جیهانیش لەشوێنی جیاجیاو لەساڵی ١٩٦٠دا ، لەئەفریقیادا گەیشتبوە (٨٠٪)و لەوڵاتە عەرەبیەکانیشدا . گەیشتبوە (٨١٪) .. کەچی لەئەمەریکای باکورا لە (٤ر٢٪) و لە ئەورووپاو یەکێتی سۆفیەتیشا لە (٥ر٢٪) پتر نەبوو .. لەساڵی ١٩٧٠دا رادەی نەخوێندەواری بەشێوەیەکی باش داشکاو لە ئەفریقیادا گەشتە (٧ر٧٣٪)و لە وڵاتە عەرەبیەکانیشدا بۆ (٧٣٪)و لە ئەمەریکای باکوردا بۆ (١ر٪)و لە ورووپاو یەکێتی سۆفیەتیشا گەیشتە (٦ر٣٪) نەخوێندەوار ... ئەوەی ئەبێ لێرەشدا فەرامۆش نەکرێ و بەوردی بخرێتە بەرچاو ئەوەیە : کە نیسبەتی ژنی نەخوێندەوار دوجار بەفەدیپاوی نەخوێندەوارە لە سەرانسەری عێراقا .. بۆنمونە :

لە ئەژماردنێکی گشتی ساڵی ١٩٧٧دا هاتوەو ئەڵێ: « ژمارەی ژنی نەخوێندەوار (٧١١ر٦١١ر١) ژنە . لەوانە (٧٧٥٤٠٠) لە دێهاتەکانداو (٨٣٦٣١١) ژنیش لە نێو شارەکاندان.. ئەمیش کە لە ئەنجامی گەلێ هۆی کۆمەلایەتی و ئابووری و سیاسیەوە کەوتۆتەوە وئەبێ نەخشەو تواناو بوارێکی باشتری بۆ هەڵخرێ . تا ئەو ژنانە لە دەسمێتەکەی نەخوێندەواری و دواکەوتن رزگاربکرێن . ئەخوازەڵلا لەدێهاتەکانی سەرانسەری وڵاتا .. هەربۆنمونەوبەس : تەنیا بەسی دێهاتەکانی هەرسێ شارەکەی ناوچەی کوردستان (هەولێر ـ دهۆك ـ سلێمانی دەست نیشان ئەکەین تا بەتەواوی تابلۆی پڕ لە مەترسیی ئەم بەتایە بخرێتە بەرچاوان ..! لەشاری هەولێرو ئەو نێرینانەی کە تەمەنیان لەنێوان (١٥ ـ ٤٥) ساڵاندایە . نزیکەی (٣٢٢٤٥) نێرینەی نەخوێندەوارە . کەچی ژنانی نەخوێندەوارو هاوتەمەنی ئەونێرینانە پتر لە (٤٧٦٩٢) ژنە .. لە دهۆکیشا ژمارەی نێرینە نەخوێندەوارەکان (٢٢٩١٤) نەخوێندەوارە . کەچی نیسبەتی ژنانی نەخوێندەوار گەیشتۆتە (٢٤٢٣٧) ژن .. لە سلێمانیشا ژمارەی نێرینەی نەخوێندەواری تەمەن (١٥ـ٤٥) ساڵە . نزیکەی (٥٧٧٠٦) نەخوێندەوارە . کەچی نیسبەتی ژنانی نەخوێندەواری گەیشتۆتە (٦٦١٧٥) ژن ... !!

بەم شێوەیە ئەبینین ، دەردی نەخوێندەواری چ لەسەرانسەری جیهان و چ لەئەمنێ لە وڵاتەکەی ئێمەدا . چۆن بوە بەمۆتەکەو

بروانە ل : ٧

ئەم زستانەم چۆن بە سەربرد !

ئافرەتان دەنووسن

لە کۆیستانا .. پەژارەو نانومێد ...
بەدەم شەپۆلی خەباڵ و حەمەوە ...
لە ئاسمانەوە کلو . کلو بەفر ئەباری ..
نە چاوانم باران ! . جۆن بارانێك ؟ وەکو سیلاوی بەهار !
کلو وەك ئاو بردە لە فرمێسکم دەئالاّ ...
وەئالاّ .. .
پەلی بۆ دوا دلۆپ ئەکوتا ...
بەقوڕ رێژنەی فرمێسکی جۆش دابوم ...
لە گەڵ هەمو هەناسەیەکی ساردا ...
کلو کلو بەفر ئەباری ....
ـ ئەم زستانەم چۆن لێ‌رۆی ... ! !
لە سەر خاك یەك مەتر بەفر کەوتو ..
جار جار سەرم ئەنایە پەنجەرەکە ..
سەرنجم لە چوارچێوەی بەسەلەکا ئەمەیی ...
گڕی دەرونم دەلاقەی ئەحستە ئاسۆی دور ..
وەکو یاساوڵ ..
لە پەنجەرەی ژوورەکەمەوە ئەم روانی ..
ئەم وێست لە سەر تابلوی ئاسەو ئەندێشەدا
یادگارەکانم بەرەنگی روناکی بکێشم ..
ئەو روناکیەی کە هەمو دڵ تەرمەکان ..
بۆیی ئەروانن ....
وەك تروسکایەك .. بەو دیوایەی بیگەیێ . من
بەدی ئەهینا .. بێا نای هینم ..
بەڵام لە هاتوچۆی رۆژگارا.. رۆژێ دێ ئاسۆی بەفر گرنوی کەل لە زستانیک دارچەی ئەشکی .. کە خۆر هەڵهات ئەم چاوە روانیەم ئەبیی ! ..

لە ئەمانەتی گشتی کاروباری ناوخۆوە

بە نووسراوی ژمارە ١٢ / ٥١٦٠ رۆژی ١٧ـ ٥ ـ ١٩٨٠ ئەمانەتی گشتی کاروباری ناوخۆی ناوچەی کوردستان پارێزگاری سلیمانی ئاگادار کردوە . کە خواستی ئەو هاووڵاتیە بابەخسی پێ بدرێ لە ژمارە ٥٢٥ ی هاوکاری‌دا بلاو کرابووەوەو ئەمەش دەقی نووسراوەکەیە لە گەڵ رێزو سوپاسمان بۆ ئەمانەتی گشتی کاروباری ناوخۆ :

بۆ پارێزگاری سلیمانی
حوکمی محلی
ن خواستی هاووڵاتیەك

سەرنجتان رادەکێشین بۆ خواستی هاووڵاتی حمد یونس احمد کە لە رۆژنامەی هاوکاری گۆشەی (هاوکاری و کۆمەڵاتی خەڵك)دا بلاو کراوەتەوە ژمارە (٥٢٥) لە ١٢ـ٥ـ١٩٨٠ دەربارەی زیاد کردنی ژمارەی پاسی هاتووچۆی رێگای بکرەجۆ لە یەك پاسەوە بۆ دوو پاس، تکایە ئەم راسپاردە بدەن بۆ چارەسەری ئەم مەسەلەیەو ئاگادارمان بکەن ..

لە جیاتی ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆ
عدنان محمد حسام الدين

● پێویستیە کانی گوندی ژاراوە ●

نامەی هاووڵاتی حسن احمد عبدالله لە گوندی ژاراوەی سەر بە قەزای قەڵادزێ ئەم خواستانەی گوندەکەی بەرچاو خستوە :

١ ـ دەمێکە عمودی کارەبا دانراوە لە گوندەکەدا بەلام تا ئیستا کارەبای بۆ نەهاتوە .بۆچی ؟ !

٢ ـ لەرووی پاکوخاوێنیەوەداوا دەکەین لایەنە بەرپرسیارەکان ئاوڕی لە وەزعی گوندەکەمان بدەنەوە .

٣ ـ ناوی گوندەکە ،پاکینە ، گوندێکی هاوجەرخە لە نزیکی ژاراوە کراوەتەوە تانکی ئاوی پاکی هەیەو دەنوانرێ هەر بە هەمان رێگا ئاوی پاك بۆ ئێمەش زامن بکرێ .

٤ ـ داوا دەکەین ، قوتابخانەیەك بۆ کچان لە گوندەکەماندا بکرێتەوە .

ئەم جوتیارەو یاسای ژمارە ٩٠ی چاککردنی کشتوکاڵ

نامەی هاووڵاتی سلام احمد لە گوندی دوکان لە ناحیەی قەرەداخ ئەڵێ :

ماوەی دوو ساڵە باوکم گیروگرفتی زەوی‌وزاری هەیە سەبارەت بەدەرچوونی یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ١٩٧٥ کە گوایە بە گوێرەی ئەم یاسایە باوکم دەبێ زەوی فەللاحەتی خۆی وەربگرێتەوە ، کەچی بە داخەوە تائێستا کاربەدەستان هیچ ئاورێکیان لەم مەسەلەیە نەداوەتەوە .

هاوکاری : نامەی ئەم هاووڵاتیە دەخەینە بەر چاوی لێپرسراوانی بە ئومیدی بە تەنگەوە هاتنی مەسەلەکەی .

خەڵکی دهۆك داوا دەکەن بەرنامەی تەلەفزیونی تامیم ببینن

کۆمەڵێك لە مامۆستایانی پارێزگای دهوك. نامەیەکیان نووسیوە ، تیایدا ئارەزووی ئەوە دەکەن . کە لایەنە لێپرسراوەکان ، کاریکی‌وا بکەن ، تەلەفزیونی تامیم لە پارێزگای دهۆك وەربگیرێ ، چونکە بەهۆی نەگەیشتنی ئەو قەناتەوە کە تەلەفزیونی تامیم بەرنامەی کوردی لە سەر بلاو دەکاتەوە، خەڵکی دهوك لە بینینی بەرنامەی کوردی بێ‌بەشن .ئێمەش خواستی ئەم هاووڵاتیانە دەخەینە بەرچاو بە ئومیدی بەتەنگەوە هاتنی خواستەکەیان ..

هاوکاری و کۆمەڵی خەڵك

پردەکەی خورماڵ

نامەی هاووڵاتی شۆرش حمە رشید لە خورماڵ دەڵێ:

لە خورماڵ تەنیا پردێك هەیە کە ئاوێکی زۆری بەژێردا دەروا . سەرە رێگای خەڵك و هاتووچوی ئوتومبیلە . بەلام ئەوەندە تەنگ و بێ کەڵك و کۆنە لە گەڵ باری ئیستای ئاوەدانی شارەکە ناگونجێ ، خۆزگە تەقەللای دروست کردنی پردێکی گەورەو نوێ و فراوانی بۆ دەدرا .

شەقامەکانی چوار قوڕنە

نامەی هاووڵاتی محمد حمە امین لە چوارقوڕنە دەڵێ :

چوارقوڕنە کەوتۆتە سەر رێگای رانیەو قەڵادزێ لە سلیمانیەوە . دیسان رێگای بەرەو هەولێر ، بەو جۆرە شارێکە کە لە سەرە رێگادایەو هاتووچۆی زۆری بەناودا دەکرێ . بەلام شەقامەکانی ناوشار رێك و پێك نین و پان و بەرین نین. بەتایبەتی راستە شەقامەکەی ناوشارەکە جێگای سووڕانەوەی ئوتومبیلی بە زەحمەت تیا دەبێتەوە خۆزگە شارەوانی چوارقوڕنە تەقەللای چارەسەری ئەم مەسەلەیە دەدا .

خەلیفان

دووای سەردانەکەی سەرۆکی تێکۆشەر

● شێرزاد عبدالرحمن ● پ. هاوکاری لە هەولێر

لە چوارچێوەی بایەخدان بە کاروباری هاووڵاتیان و زامن کردنی پێویستی و هێنانەدی خواستەکانی جەماوەر ، وەبۆ بەخشتنی رەورەوەی گۆڕانی بەردەوام لە هەموو گوندو شارێك ، لە کێڵگەو لە کارگە ، سەرۆکی فەرمانده ئامادەبەو لە نزیکەوە گوێ لە خواستی جەماوەر دەگری و جەماوەریش بەوپەری خۆشەویستی لە هەرکوێ بەك بێ لە باوەشی دەگرێ .

ئەمجارە . فرۆکەی سەرۆکی فەرمانده لە هەوارێکی جوان و دلگیری کوردستان نیشتەوە کە ناوچە سبرینەکەی خەلیفانە . لە دروی ئایاردا ئەو هەمو خەلکە بەپیرو منال و جوتیارو کاسبکاریەوە لە پێشوازی سەرۆکی فەرمانده بو . دوای ئەرانەوەی رۆر شت گۆرا .

خەلیفانی ئەمڕۆ گەلێ گەورەو دلگیرترە لە دوێنێ . لە هەرلایێ سەیر دەکەی کار بەردەوامە بۆ گەشە بوونەوەی رووی شارستانی ناوچەکە .

● ئێمە بەو بۆنەوە قسەمان لە گەل بەرێز بەرێوەبەری ناحیەکە مامۆستا - جمیل هەمزە - کردو لە وەلامی پرسیارەکانی ((هاوکاری)) ووتی :

سەردانی سەرۆکی تێکۆشەر صدام حسین بۆ خەلیفان یەکەم جار نیەو جارێکی تر لە مانگی ئابی رابردوودا هاتە ئەم ناوچەیەو ژیانی هاووڵاتیانی بەسەر کردەوە . سەردانی ئەم دووایە بوە مایەی خۆشگوزەرانیەکی گەورەی جەماوەران و گەلێ دەسکەوتی نوێی هێنایە دی کە توانی چارەسەری بنەڕەتی زۆربەی گیروگرفتەکان بکات و ئەو پلانەش کە بۆ پاشەرۆژی خەلیفان دانراوە هەنگاوێکی گەورەیەو چاوە روانی ئومێدێکی گەورەی بەری ...ارێ .

● تکایە دیارترین ئەو دەسکەوتانە چین کە ئێستا کاری تێدا بەردەوامە ؟

× کە سەرۆکی فەرمانده لە نزیکەوە گوێی لە گیروگرفتی هاووڵاتیان گرت بریاریدا چوار هەزار دینار بدرێ بە هەر هاووڵاتیەك بۆ خانوو کردن . وەردەزارەتی خانەسازیش نەخشەی تایبەتی بۆ ئەم مەبەستە دەکێشێ لە سەر رێ و شوێنی نوێ و شارستانی . وە ٦٠٠ تەبەقیش وەکو دیاری لەلایەن سەرۆکی فەرماندەوە پێشکەش بە هاووڵاتیان کراوە .

● ئەی سەبارەت بە قیرتاو کردنی شەقامەکان تا ئێستا هیچ تەقەللایەك هەیە بۆ ئەم مەبەستە ؟ .

× یەکێ لەو گیروگرفتانەی کە خرابە بەردەم سەرۆك مەسەلەی تارێکی و سەختیی شەقامەکان بو لە خەلیفان . وەفەرمانی داوە کە نیو ملیۆن دینار بۆ ئەم لایەنە تەرخان بکرێ . لە گەل پرۆژەیەکی گەورەی ئاو بۆ گوندی " سریشە " .

هەروەها بەرێز بەرێوەبەری ناحیە دەلێ .

منالانی کورد لە خەلیفان بێبەش نەبون لە دەسکەوتی شۆڕش و سەرۆکی فەرماندە چەندەها دیاری پیرۆزی پێشکەش کردون وەکو نیشانەیەکی گەورە لە بایەخدانی بەردەوامی شۆڕش بۆ منالی کورد کە چاودروانی بانە رۆژێکی رووناکترە .

ئەنجا دەلێ : دەسکەوتی شۆڕش لەم ناوچەیەو لە هەمو سوچێکی ئەم وولاتە بەردەوامە لە پێناو بنیادنانی وولاتێکی پێشکەوتوو بە ئومێدی دوا رۆژی رووناك.

١ی حوزەیران

یەکەم هەنگاوی خۆراگرتن و سەرکەوتنی نەبەردەولم

لە ١ی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ دا ، دەنگی شۆڕش بەرزو ئازابانە ، گەورەترین بریاری شۆرشگێرانەی بە گەلی عیراق و جیهان راگەیاند ، ئەو بریارەش ، بریاری خۆماڵی کردنی نەوت بوو ، بەم بریارەو هەنگاوانان بۆ راپەڕاندنی ، گەلی عیراق ، بەرابەری سەرکردایەتی شۆرشی ١٧ - ٣٠ تەموزی مەزن پێی نایە قوناغێکی نوێی خەبات و تێکۆشان و بنیات نانی پاشەرۆژی رووناکتری . لەو رۆژەوە هەنگاوی لە گۆڕ نانی دەستەلاتی مونۆپولی کۆمپانیابێگانەکان دەستی پێ کردو گەلی عیراق مەردانە خۆی راگرت و سوور بوو لە سەر دەست خستنەوەی حەقی رەوای خۆی لە سامانی نیشتمانەکەیدا .

دوای ئەم بریارە کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانی بێگانە وەستیان . بە فرو فێڵ و تەلەکەبازی و وەخت بەسەربردن تەقەللای هەلوەشاندنەوەی بریارە مێژوویەکە بدەن . بەلام هوشیاری سەرکردایەتیە ئازاکەمان بەرابەری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست و خۆراگەری مەردانەی هەموو گەلی عیراق . لە یەکەم رۆژی ئاداری ١٩٧٣ دا واتە دوای ساڵێك کۆمپانیاکان لە بەردەم خۆراگرتن و هەلویستی ئازایانەی شۆڕش و گەلدا ملکەچ بوون و سامانی وولاتەکەمان گەرایەوە بۆ خۆمان .

● سەرکەوتنی مەزن

دەستکەوتە مەزنەکانی شۆڕش . ئێستاو هەتاهەتایە دەربری زیندوی تەقەللای دڵسۆزانەی شۆڕشە بۆ پێگەیاندنی مرۆڤی نوێ لەم وولاتە ئازایەدا . خۆماڵی کردنی نەوتەکەمان لە ای حوزەیراندا . تیشکێکی رووناکە لەو چەندان تیشکە رەنگدارەی شۆڕش لە ئاسمانی عیراقدا دایگیرساندوە ..

● سەرنجێك لە دوێنێ

بە سەرنجدانەوەیەکی خێرایی لە رابوردوو . بۆمان دەردەکەوێ کە چۆن دەستەلاتی کومپانیا بێگانەکانی دەستی خۆیان بەسەر سامانی ژێرینی ئەم وولاتەدا سەپاندبوو . لەبەرهەم هێنانیەوە تا ناردنە بازارو فرۆشتنی لە رێشەوە دەستی چەپەڵیان خستبوە هەمو کاروباریکی ئابوری عیراق . لە کاتێکدا وولاتەکەمان . لەو بەری دواکەوتن و نەهامەتیا بوو ئەو کومپانیانە بە ملیونەهابان دەخستە گیرفانی چاوبرسیەتی خۆیان و لە سەر حسابی وولاتی و سامانی وولاتی ئێمە لە خۆشیدا دەژیان بەشی گەلی عیراقیش برسیەتی بو .

● یەکەم هەنگاو :

بریاری مێژووی ای حوزەیران بۆ خۆماڵی کردنی نەوتەکەمان و سەرکەوتن و چەسپاندنی ئەم بریارە مێژوویە لە یەکی ئاداری ٩٧٣ دا توانی هەردوو ئەو رێکەوتنە هەلوەشێنێتەوە کە لە ١٤ ی ئاداری ١٩٢٥دا و لە ١٤ ی ئاداری ١٩٣١ دا مۆر کرابوون . چونکە ئەو دوو رێکەوتنە ناردوایە کە دوور لە دەستەلاتی گەل بەسترابوون ماوەی دابوو بە کومپانیاکانی بێگانە چۆن دەیانەوێ ئاوا حالی و سامانی وولاتەکەمان بڕوتێننەوە .

بۆ ئەوەی گەلەکەمان ئاگاداری ئەو راستیە بێ و ئەوەی نوێ راستی مێژووی لەبەر چاوبێ . ئەو سامانە بەنرخەی وولاتەکەمان . تا شۆرشی ١٧ - ٣٠ تەموزی مەزن بەرپا نەبوو وەتا بریارە شۆرشگێرانەکەی دەرنەکرد ، هەمووی لە ژێر دەستی بێگانەدا بوو . هەر لە ساڵی ١٩١٤ - ١٩١٨ و بەر لە یەکەم شەڕی جیهانی کە نەوت لە وولاتەکەمان

بروانە ل : ٧

کرێکارو .. ئامێرو بەرهەم پاراستنی لەوشیارانەو پاشەرۆژی رووناك

زۆر جار بە کاری رۆژنامەنووسی ، رێمان کەوتۆتە کارگەو کومپانیاکانی کەرتی سۆشیالستی ، کارگەی جگەرەی هەولێرو سلێمانی و کارگەی شەکرو چیمەنتو لە سلێمانی و ... هتد .. یان ، زۆر جار ئەو دیمەنە سەرنجی راکێشاوین کە کرێکارێکی چاپخانە ، بۆ ماوەی شەش سەعاتێك لە سەر ماکینەی لاینو تایپ ، بۆنی قورقوشم دەچی بە لووتیاو دەچێتە سیەوە بێگومان .

پێویست . بەوە ناکا بپرسین و بە دوای ئەوەدا بچین . کە ئایا . زامنی پاراستنی ژیانی کرێکار لە کاری وا گراندا کە تار لە لەشی و تەندروستی دەکا هەیە یان نیە . چونکە . لە وولاتێکی وەك وولاتەکەی ئێمەدا کە نەخشەی بینا کردنی سۆشیالستی بە رێك وپێکی و دڵسۆزانە کاری پێ دەکرێ . بایەخدانی بە مرۆڤ و وردی مرۆڤ کە توانای دامەزراندنی سۆشیالستی یە. بە شێوەیەکی مەوزوعی بیری لێ کراوەتەوە.

لە زۆربەی شوێنەکانی بەرهەم و بنیات ناندا رەچاو دەکرێ لە گەل جیاوازی بە پێی باری گرانی کارکردن لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر. ئێستاش وولاتەکەمان لە گەشە سەندنێکی فراندایە . لە بەر ئەوە بەر دەکەین . کرێکاری ئەماوە چونکە کارکردن ئەوەندە زۆر بوە . پێویستی زۆری بە دەستی کارگیر هەیە . لەبەر ئەوە . بیر لەوە کرابەوە کە رێگای مەشق و راهێنان و فێر کردنی بەکارهێنانی ئامێری بەرهەم هێنان بێتە نەخشەیەکی کار پێ کراوی

بەلام بۆ زیاتر روون کردنەوەی ئەم مەسەلەیە لە بەردەم خوێنەواردا ، چەند راستیەك دەربارەی چۆنیەتی خۆ پاراستنی لە کارگەکاندا لەم ریبورتاجەدا بەرچاو دەخەین .

مەسەلەی پاراستنی کرێکار لە شتی ترسناك لە کاتی کارکردندا یەك و دوو ناگرێتەوە . بەلکو مەسەلەیەکە هەمیشەیی . گەشە سەندنەکە پێویستی بە ئامێرو کەرەستەی تەکنەلوجیای پێشکەوتو هەیە . چۆن بەکاردێن . چۆن دەپارێزرێن . چۆن خۆمان لە ترسیان دەپارێزین و .. تادوایی ..

راستە لە سەرەتادا کار کردن لەگەل ئامێرێکی

بروانە ل : ٧

شەشەم پێشانگەی گوڵ لە سلێمانی

فریا عبداللە — پ. هاوکاری لە سلێمانی

گەر جوانی گوڵ بۆی لوابێ چەند لاپەڕەیەك لە مێژوودا بۆ خۆی داگیر بکات تێکرا بریتیە لە دەربڕینی رێزو خۆشەویستی مرۆڤ بۆ مرۆڤ تەنانەت لە کۆنا ئافرەت خۆی بە گوڵی رەنگاورەنگ رازاندوەتەوەو خۆی پێشانی ئەو پیاوە کە خۆشی ویستوەو ویستویەتی بەو هۆیەوە دڵی بۆ خۆی رابکێشێت .

بەرێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی لەم دوایەدا شەشەم پێشانگەی گوڵی لە باخچەی ساوایانی سلێمانی کردەوە کە لە ژێر دروشمی دڕك دەکەین بە گوڵ لە لایەن لقی باخچەی قوتابخانەکان لە بەرێوەبەرێتی پەروەردەی سلێمانیەوە ساز کرا بو . شایانی باسە لە ئاهەنگی کردنەوەی پێشانگەکەدا هاورێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری یەنی سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالست لقی سلێمانی لە گەل مامۆستا محمد پیرۆز رستم بەرێوەبەری گشتی پەروەردەی سلێمانی و گەلێك لێپرسراوان . و میوانێکی زۆر ئامادە بوون .

لە پێشانگەی ناوبراودا پێنج باخچەی ساوایان و جواردە قوتابخانەی سەرەتایی و دە قوتابخانەی ناوەندی لەگەل لقی باخچەی قوتابخانەو ئامادەی گشت و کاڵی بەکرە جۆ هاوبەشیان تیادا کردبوو

بروانە ل : ٧

ڕوونکردنەوەی شت و یان ئاوێنەی بیرکردنەوەیەک

چی جوانترە ، لە زەردەخەنەی سەر لێوت .
چی جوانترە ، لە پەخشانی زولفی ئاڵــــۆزو پەشێوت .
چی جوانترە ، لە بریسکی چاوی کاڵو لە هەتاوی قژی زەردت .
چی جوانترە ، لەو خونچەیەی لە ناو دڵتا دەمی بۆ ماچی لێوی خۆر کردۆتەوە .
چ بابەکە ،
چ بابەکە لە شەوێکی وەها ساردا دێــتو باڵا سەریشت دائەگیرسێنێ .
چ خۆرێکە لەناو گیانتا هەڵهاتووەو وا خەریکە سەریشتی دائەگیرسێنێ .
خونچەی چ گوڵێکی ئاڵە وا لە چاوتا چاوتا چرۆ ئەکا ،
گەر هەناسەی خەڵك نەبێ .
تۆ ئەزانی جوانترین شتێ لە هەناسەی ئاگراوی خەڵك دایە ؟
تۆ ئەزانی جوانی کە ئەگاتە لوتکەش لە سنگـــی خەڵك تێنایەڕێ ؟
دەستی لە هەناسە بەرنادا . ئــەوە نیـــــە هەناسەی گیانی ئەم خەڵکە ،
هەموو شەوێ قردێڵەی ماچێکی زیندوو ئــەکــا بەناو قژی شەودا .
ئەی تۆ کۆرپەی کام هەناسەو کام ئازار بووی ؟
تۆ بە هەناسەی دەرونێکی بــــەرفــــراوان سەوزبویتو سەوزئەبیت .
بۆیە ڕەگتی ، لەناو جەرگەی ئەم خاکەدا داکوتاوە« خاکی دڵم » .
تۆ پەڕەی ژاکاوی ناو دڵە بێئارامو ژانگرتووەکەی سنگی منی .
کەچی لە ئاوێنەی گەردووندا ئەنوێنی .
لە دڵێ منیشدا سەوزیت .
بۆیە ئەتوانم لەبەر ئاسمانی جوانیتاو لە کڵپــەی تەنیا ماچێکتا بسوتێمو
بۆ سەدەیەك دەســـتی لە ڕەوتی دڵم بەردەم .
دەپێم بڵێ : ـ ئەوەی بەم ڕێگایەدا بڕوا ، ئەوەی بەم هەناسەیەدا بڕوا ،
ئەشێ دڵێ گەورەبێتو باڵێ لەسەری جوانیـیابکاتەوە ؟
ئەشێ مرۆڤێکی مردوو بە بای هەناسەیەکــی خەڵکی شین بێتەوە ؟
ئەی بۆ لە وەتی شەو هەیە ، بەناو دەریای ئــەم هەناسەیەدا ئەڕواتو
هەر تاریکە . ئەی بۆ لەوەتی شەو هەیە ،
بەم هەناسەیەدا ئەڕواتو هەر بێدەنگە .
بۆ سنگی خۆی هەڵنادڕێ .
« ئەوەی ئەڵێ کە جوانیی شەو لە سنوری باڵە»
ڕەشداگەڕاوەکانی تێ‌بەڕ ئەبێ . با کراسی کتێبە گەورەکان ،
هەڵداتەوەو تێر ماچی ڕانی شەو بکات .»

خەبات عارف
١٣ی گەلاوێژی ساڵی ١٩٧٩

فروغی فرخزاد

زەینەبی شەمزینی

- ١ -

لەشەقامە ساردەکانی شەودا
لەپەنجەرە زەردەکانی ئاسمان ڕادەمێنیو
بەفری دڵت بەسەر کاژی سووتاوی پرچــــت
دادەبارێنێ ..
ـ گەروو بۆچی تێنووی قومێ شەراب دەبێ
مرۆڤ بۆچی
وێڵی ژیانی خەراب دەبێ ؟
تاڵە مووی پرچت بەس لەئەستێرەکان گرێدە !

ژەنتەی خەم ویادگارییەکانت .. فرێدە !
کڵپەی دڵە کوڤانەکەت ، دەلەسەو غوباری
ئەم وڵاتە داناگیرسێنێ ..
چونکە .. ئەوڕاستێ یەی لەنێو دڵی من وتۆدا
شەبەق دەدا
لەگڵۆپی کۆشکو شەقامەکان .. ڕووناکترنییە!

- ٢ -

لە ڕۆژی لەدایك بونت ،
فرمێسك بۆچاوو
خەم بۆ دڵت دەگری ..
تۆش لەبەر ئاسانەی ڕوبارو
زایەڵەی هەورا
خۆت دەدەیتە بەر
هەسونە غەسی ئەو دنیایەی کەهێشتا
ئازاری تێدا نەبڕاوەتەوە
من ئەمشەو لەخەومدا :
هەر دە مۆمی پەنجەکانم داگیرسا بوونو
سەر قافڵەچیی کاروانێك بوم
کە هەمویان .. لەم وڵاتە ئازارەدا ..
بە خەونێکی سەوز تازە بێدار بونەوە .

کەخەم لەبێ وەفایت ئەدوێ

ابراهیم عزیز مەرگەیی

هەموو شەوێ ،
خەمەکانم لە هێلانەی سرەوتنیان ..،
ئاڵۆز ئەبنو دەورم ئەگرن
لەسەر شانۆی ... تێك چڕژاوتا
وێنەیەکی لێڵو پێڵێ ،
ناشیرنی تۆم نیشان ئەدەن
لەو لاشەوە یادەکانم .. بەخەی ئادام دائەدڕنو
نامێلکەی نهێنیەکانت ئەکەنەوە ..،
ڕێچکەی ووشنەی خۆشەویستیت
لە چامەی هەڵبەستەکانم ... ئەسڕنەوەو
بە دەم رقێکی زۆرەوە .. بەڵێنەکەت ئەتۆزنەوە
فرێی ئەدەنە کەنار جۆگەی خەمەکانم
شوێن هەوارگەیی ئەمرۆی ژیانی
رازەکانم ..
هەموو شەوێ ،
خەمەکانم لە باوەشی خەونەکانما
ئەبینمەوە
بم تۆێنەوە
لە ترسانە گێنگڵ ئەدەم ... چاو ئەگلۆفم
کاتێ وەهۆش خۆم دێمەوە
لەسەر پەردی بێ وەفایت
خەونەکانم ... ئەبینمەوە .. ئەبینمەوە

هەتاو

• مەهاباد قەرەداغی •

کەشتیی دەریای چاوەکانم
لە بیابانی ئاسۆدا ،
هەر ئەڕوانێ ئەڕوانێتە
جێگەی هەتاوێکی دزراو
پرسیار ئەکا لە شەپۆلی خەمباری ئاو
ـ ئەی شەپۆلی ڕوونی دەریای کوێستانەکەم
ساڵانی زوو
کە بە کەشتی ووشەکانم
تێ‌ئەپەڕیم لە بیابانە شەنگەکەت
کەلێوی تینووم تەڕئەکرد
لە ئاوەڕوونو مەنگەکەت
هەتاوێکی پرشنگدارو
گەورەم ئەدی لە ئاوێنە قەشەنگەکەت
بۆچی ئێستا خۆر نەماوە ؟
پەڵەهەورێکی ڕەش نە جێی دانراوە
شەپۆل ووتی
ـ ئەی ڕێبواری وێڵی هەتاو
ئەی ئەو کەسەی کە بەشوێن تریفەی زیوینی
مانگەشەوو پرشنگی زێڕینا وێڵی
ئەی ئەو کەسەی ، لە شەوەزەنگی شار
هەردی خەمو ژان ئەکێڵی
منی دەریای وێڵو گەڕۆك
بۆ وەڵامی پرسیارەکــەت
هەرگیز دەست ناێمە سەرچۆك
ـ ڕۆژی پەڵە هەورێکی ڕەش
ئاسمانی گشت داپۆشیو
هەناوەکەی گرتە باوەش
هەتاوی برد .

کفری
نەورۆز ١٩٨٠

پاساری یە بەفرینەکان

• چیا عومەر سالی •

ئەمشەو پاسارییە بەفرینەکان
پەردەی شانۆی ئاسمانی دوور
لادەدەن
بەبێ خشپە دێنە خوارێو ،
بەسەر پەلوپۆی بێ‌گیانی ،
شاری باشدا
هەڵدەنیشن
شەوەو گڵێنەی خەرالووم
هەر تێر نابێ لەتەماشا
سرنجم وەك ،
ڕێژنەی تیشکێك دڕژاوە
بەسەر ئەو دیمەنە جوانە
نیگای تینووم وێڵە بە دوای ئەو پاسارییــــە
ئاوارانە شار خامۆشنە
لە باوەشی کپی دایە
شار بووکێکەو بێ‌زاوایە
زاوا خۆرێکی پیرۆزە
لەگەڵ گزنگی نەورۆزا
پەیدائەبێ
بەرگی بووکینی ئەم شارەش دائەکەنێو ،
جارێکی کەش
تێر تێر دەیگرێتە باوەش !.

ڕۆمانیا ـ یاش ٩٨٠

تۆ فریشتەی خەوە سەوزەکانی منی ... دیدەنیم کە

ئەبووبەکر قەرەداغی

گەر ئەتوانی ، دیدەنی شەوێکم بکە
باهەست نەکەم ، کە غەریبم !
گەر ئەتوانی ، دیدەنی شەوێکم بکە
باهەست نەکەم ، کە بێ‌کەسو ..
بێ حەبیبم !
ئەگەر هاتی ، ئەبینی چۆن
لەبەر دەرگای چاوەڕوانیتا ، ڕواووم !
ئەگەر هاتی ، ئەبینی چۆن
لەگەڵ عیشقی پاکو سپیتا ، ژیاوم !
ئەگەر هاتی ، ئەبینی چۆن
« هەموو ئەوانەی کەزا نیومەو بیستوومە ..
چۆن کاتەکان
لە ناوچەوانی چرچو لۆچما ، نەخشیــــان
کردووە ! »(١)
ئەگەر هاتی ، ئەبینی چۆن
لەم غەریبییەشدا ..
چرای چ کەسکە عیشقێکم ،
لەسەرما ، داگیرساندووە !
ئەگەر هاتی ، فریشتەیی
باوەشم بۆ بکەرەوەو
سەرت بنێ بە سینگمەوە ...
بابەو ئاگرەی لە متنێکمدا کەوتۆتەوە
گڕ لە خوێنو ئەرمانی هەناسەت ، بەر بدەم !
ئەگەر هاتی ، فریشتەیی
« سەرت بنێ بەسینگمەوە
با تێر بۆنی قژت بکەم
بە تەنیا بۆنی گوڵاوی قژی تۆ
بۆ چرکی سووتانم بیر ئەباتەوە !!»(٢)

بەغدا ١٩٧٩/

١ ـ لە شیعرێکی « پابلۆنیرۆدا » وەرگیــراوە
من دەستکاریم کردووە .
٢ ـ لە شیعری « ڕەوەند »ەوە وەرگیراوە.

ئەڤرۆ .. تۆ

● باوەر ●

دەمێ ئەز شاعیرێ نێرگزا ..
نێرگز نەبوون
دەمێ ئەز عاشقێ وان چاڤا ..
ئەو چاڤێ هەردوو ،
دونیا نەددیتو لـ طاریێ بوون..
وەلێ دەمێ ئەز کەتمو بێچارەبووم
ئەو هەردوو چاڤ : ڕوونو گەشبوون
نێرگز تەژی وارێ من بوون ..
ڤێجا نوکە ..
دلێ من دەریا خوشیایە
ئەگەر ئەز بمرم .. تەنابم
دێ هندەك دێ ،
هێن شتوبنا من
ئەو ڕێکا من ئاڤاکری
دێ بەن سەرێ
دێ بەن سەرێ ...

خۆشەویستیکی ئەبەدی

« پێشکەشە بە دایکم »

ئازاد جندیانی

دنیا شەختەیە
هەموو دڵێك دەبەستێ
تەنیا دڵی من نەبێ
هەمیشە خۆشەویستی تۆ
دڵم گرمۆڵە دەکاتو
لە ژێر پانی زمانیا حەشاری دەدا ،
دڵێ منیش خۆشەویستی تۆ
لە ژوورە بچووکەکانیا بە خێودەکات ،
منو .. تۆ
منو .. خۆشەویستی تۆ
دوای ئەو هەموو
دەقەو سەعاتو مانگانەش
دوای ئەو هەموو ساڵانەش
ئاوێزانو .. تێك ئاڵۆون ،
دە تەماشاکە دایە گیان
خۆشەویستی ئێمە
چەندە گەورەو ئەبەدییە ..

هەولێر
ئەیلولی ١٩٧٩/

پەیکی خۆزگە

● عەبدوڵڵا کەریم مەحموود ●

هەناسەکەت دنیایەك بوو ڕۆژێ نەبوو
لەناو بۆتەی تەمیا ووم نەکا
لەگەڵ دوا چدیکەی ئاوازی دەنگتا
ئەشومە کۆتری ودناو بە هـەواری دڵتــــا
ڕائەبووردم
ئەی شەپۆلی نهێنی ئاواتی ئەم دڵە پەشێوە
ڕووەوکام هەوار مل ئەنێیو ناگەڕێتەوە ؟!
هەتا چاوی خۆزگەم ئەیڕوانی تۆ هەر دیاربووی
هەر چەنێ لێم دووربووی
لەگەڵ تاریکایی شەوە سەختەکانا
دەستەویەخە وەستابووی
ئەوە کام چرۆیە دەنگدانەوەی هەموو ئازارەکانتە
ئەتبینم بە دەم تریفەی ئەرخەوانییەوە
بە ستەڵەکی ئەم شەوەزنگە ئەسڕیتەوە
تا ئەگەیتە تاڤگەی دڵمو لەناو کارێزی خوێنەکەما

نەخشنەیەکی بێ بسنوور تۆمارئەکەی
خۆر لە ئاوابوونیشا ئەبێو ناگەڕێتوە
تا دەست لە ملی ئەستێرەی دڵنیایی ئەکەیت
بۆ جارێکی‌تر بەرەو دنیای نامۆیی ناگەڕێتەوە

دلبەرا غەریب

شریف خضر

نابێ .. نابێ
دلبەرا من غەریبە .. ئەو چما نابێ ؟
دێ تۆ وەرە ..
دا ژ دلێ خۆ ..
هێلینەکی چێکەم وەك طەیرێ هەوابێ ..
بەلێ چیبکەم ؟ یا کێڤییە چما نابێ ؟
دێ تو وەرە .. من ببینە
ژبلی تە من کەسەك نینە
تە دبینم دل حەبینم
تە نابینم هارو دینم
روندکێت چاڤا دبارینم
ڤەنەگەڕە .. ڤەنەگەڕە
ئەز غەریبێ تەمە
تۆ ژدویف من نەگەڕە
دلێ ڕەبەن بێ ب کەسەرە .

وەرزی ئەوین

ـ فاروق فتاح ـ

بێدەنگیتو هەتاکو دێت
مۆتەکەیی بێدەنگی شەو
لە ناختدا لانەدەکات ..
« بێدەنگی نابێ بە ڕووبار .. بە ئەستێرە .. »
× من وەکو تۆ بێدەنگ نابم
تا درەختی بەربی ئاوات
چەکەرەیی زیوین دەزنەکاو
خۆر نەبێتە دەزگیرانم
بێدەنگ نابم ..!
لە ئازارمو ئازاریش لەمن
کوا گزنگی هەتاویی ڕووت
چلوورەیی پاساری دڵم .. بتواتەوە..
جێم مەهێڵە ..
یا کوانوویی خۆشەویستیەکەت
ژەنگی دڵم بباتەوە ..
پێم نە ووتی ، ئازارێکم
بە سەر پیشتی گێوی غەما
دەچمو دێم ..
خۆ پەروەردەیی عەشقی خۆتم
بۆ جارێ نایەیتە سەر ڕێم !

Institut Kurde de Paris

دەقی بەیاننامەی (پاشماوە)

ئەم بەڵگە نامانەیش مۆر کران .

١ - پرۆتۆکۆلی هاریکاری کردنی حزبی لە نێوان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و پارتی کۆمۆنیستی بولغاریادا.

٢ - رێککەوتننامەی هاریکاری کردنی ئابووری و زانستی و هونەری .

٣ - بەرنامەیەکی درێژ مەودا بۆ پەرەپێدانی هاریکاری کردنی بازرگانی و پیشەسازی و زانستی و هونەری .

٤ - پرۆتۆکۆلی لیژنەی هاوبەشی عیراق و بولغاریا بۆ هاریکاری کردنی ئابووری زانستی و هونەری .

هەروەها باسی دۆخ و باری ناوچەی عەرەب و هەندێك مەسەلەی گرنگی نێو دەوڵەتییان کردو سەرنجی ئەوەشیان دا ئەو هەڵچوونەی ناوچەی عەرەب بەخۆیەوە دەبینێت بەهۆی سیاسەتی فراوان بوون و دەست درێژیی زایۆنیزم و داگیر کردنی زەوی وزاری عەرەبەوەیە .. دووپاتی ئەوەشیان کردەوە کە ئاشتیی دادپەروەرانەو هەمیشەیی نایەتە دی بە کشانەوەی هێزەکانی زایۆنیزم نەبێت لە هەموو زەوی و زارە داگیر کراوەکانی عەرەب لەوانەیش شاری قودس و گەڕانەوەی هەموو مافە نیشتمانی بە جەسپاوەکانی گەلی عەرەبی فەلەستین لەوانەیش مافی دیاری چارەنووس و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆ دەکەنەوە بۆ رێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستینی ئەوەی کە تەنیا نوێنەری راستەقینەی گەلی عەرەبی فەلەستینە .

تاوانبار کردنی رێککەوتننامەکانی کامپ دێڤید

بەتوندو تیژیشی سیاسەتی خۆ بەدەستەوە دەرانەی رژێمی میسرو رێککەوتننامەکانی کامپ دێڤیدو ئەوانەی لە گفتوگۆ کردن و هەنگاونانی رژێمی میسرو قەوارەی زایۆنی و وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکایان تاوانبار کرد کە ئامانجیان بەردەوامیی دەست درێژی کردن و داگیر کردنی زەوی وزاری عەرەب و نکوڵی کردن لە مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینە .

هەروەها ڕۆڵی یەکێتیی ریزی عەرەبیان خستە بەرچاو لە پاراستنی بەرژەوەندیی عەرەبدا دژی ئیمپریالیەت و زایۆنیزم و لە سەر ئەوە رێك کەوتن کە بڕیارەکانی هەردوو کۆنگرەی بالای عەرەب لە بەغداو تونس گرنگن بۆ چەسپاندنی ریزی عەرەب لە بەرەنگار بوونەوەی نەخشە خۆ بەدەستەوە دەرەکاندا .

ریزنان لە سیاسەتی عیراق

لایەنی بولغاریا بەشێوەیەکی بەرز سیاسەتی چەسپاوی عیراق دژی ئیمپریالیەت و ڕۆڵی کاریگەری لە بزووتنەوەی بێلایەنی و هەروەها رەنجەکانی لە پتەوکردنی هاریکاری عەرەب و بەهێز کردنی یەکێتیی هێزە نیشتمانی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکان لە وولاتی رانگەبەنرێت . عەرەبدا رێز لێناو نرخاند.

لایەنی عیراقیش رێزو لێنانی بەرزی خۆی دەربارەی ئەو پشتگیری کردنە دەربڕی کە بولغاریا لە گەڵ کۆمەڵەی وولاتە سۆشیالیستەکاندا پێشکەشی مەسەلەی عەرەبی رەوای دەکەن و رێزی لە سیاسەتی چەسپاوو کارگەری بولغاریا تا لە پێناوی پتەو کردنی ئاسایش و ئاشتی و پەرەپێدانی هاریکاری کردن لەنێوچە دوورگەی بەلقان و ئەورووپاو جیهاندا . هەروەها ئەو دەستکەوتانەی رێز لێ نا کە گەلی بولغاریا بە سەرکردایەتیی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا بەدییان دەهێنێت .

هەردوولا پەرۆشیی خۆیان دەربارەی پەرەپێدانی هەڵچوونی نێو دەوڵەتان و هەوڵدانی گەڕاندنەوەی جیهان بۆ قۆناغی جەنگی سارد دەربڕی ئەویش لە ئەنجامی سیاسەتی هەڕەشەلێ کردن و دەست تێوەردانی کاروباری دەوڵەتانی ترو پەرەپێدانی بەربەرەکانێ کردنی خۆ پڕچەك کردن و هەڵگرتنی چەکی ئەتۆمی و مووشەکی و بە تایبەتی لە ئەورووپادا کە ئەو سیاسەتە بە دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان بە بیانووی پەلپی جۆربەجۆرەوە رەفتاری دەکەن .

دووپاتی ئەوەشیان کردەوە کە ئەم کاروبارانە دەبنە هۆی نەهێڵانی باوەڕ پێکردن لە پەیوەندییە نێو دەوڵەتییەکاندا و هەڕەشە کردن لە ئاشتی و ئاسایش لە جیهاندا .

داواشیان کرد هەنگاوی کاریگەر هەڵبگیردرێت بۆ سووك کردنەوەی تیژیی هەڵچوونی نێو دەوڵەتان و پتەو کردنی بەرێوەچوون بەرەو والا کردن و پەرەپێدانی و بە رێڕەوێکی سەرتاپاگیریی ئەوتۆ کە نەگەڕێتەوە دواوە ئەویش بە ڕێزگرتن لە دەسەڵاتی دەوڵەتەکان و ئازادییان و مافی گەلان لە هەڵبژاردنی رێگای بەرەسەندن و نەهێشتنی شوێنەکانی هەڵچوون و راوەستاندنی کێبەرکێی خۆ چەکدار کردن و نزم کردنەوەی خۆ چەکدار کردن بە گوێرەی مەبدەئەکانی هاوسانی و ئاسایشی وەك یەك بۆ گەیشتنە ئامانجی کۆتایی بە چەکدامالینی سەرتاپاگیری و تەواوەتییە .

دووپاتی ئەوەشیان کردەوە کە عیراق و بولغاریا نیازی هاریکاری کردنیان هەیە لەم ڕووەدا لەگەڵ هەموو هێزە پێشکەوتنخوازو دژ بە ئیمپریالیەت و ئاشتیخوازەکاندا و گرنگیی جێبەجێ کردنی هەموو مەبدەئو بڕگەکان کە لە بەڵگەنامەی کۆتایی کۆنگرەی ئاسایش و هاریکاریی ئەورووپادا هەن هیوای خۆیشیان دەربڕی کە بەیەك گەیشتنەکەی مەدرید لە بارێکی بنیات نەردا ئەنجام دەدرێت و بەسەرکەوتوویی کۆتایی پێ دەهێنرێت .

تاوانبارکردنی بوونی ئەمریکا لە کەناری عەرەبدا

بەتوندی چالاکییەکانی وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو چڕ کردنی بوونی سوپاییانەی خۆی لە کەناری عەرەب و ئۆقیانووسی هندییاندا تاوانبار کرد لەگەڵ هەڕەشەکردن بەدەست تێوەردانی سووپاییدا کە ئەمە هەر راستەوخۆ هەڕەشە لە ئازادیی گەلە پەیوەندارەکان دەکات بەڵکو هەروەها هەڕەشە لە ئاشتیی جیهانی دەکات .

هەروەها ئەوە تاوانبار دەکەن ناوچەی کەناری عەرەب بە ناوچەی بەرژەوەندی زیندووانەی وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا یان هەر لایەنێکی بێگانەی تر داوایش دەکەن ئۆقیانووسی هیندی و سروشتی دەوروبەری بکرێت بە ناوچەیەکی ئاسایش و ئاشتی و هەموو بنکە سوپاییەکانی بێگانەو بوونی سووپاییانەی بێگانە لابرێن و سەربەستی کەشتیرانی بە گوێرەی مەبدەئو بناغەکانی یاسای نێو دەوڵەتان دابین بکرێت .

پشتگیری کردنی هەموو گەلان

هەردوولا دووپاتی ئەوەیان کردەوە کە نیازی بەردەوامیی پشتگیری کردنی هەموو گەلان و بزووتنەوە ئازادیخوازەکانیان هەیە کە لە پێناوی سەربەستی نیشتمانی و پێشکەوتنی کۆمەڵایەتیدا دژی ئیمپریالیەت و ئیستیعماری نوێ و جوداوازیی رەگەزپەرستی و زایۆنیزم تێدەکۆشن بەتایبەتی لە ئاسیاو ئەفریقیاو ئەمریکای لاتیندا .

هەردوولا لەگەڵ بەهێزکردنی ڕۆڵی نەتەوە یەکگرتووەکاندان بۆ پتەوکردنی ئاشتی و ئاسایشی نێو دەوڵەتان لە سەر بناغەی لایەنگرتنی تەواوی ئامانج و مەبدەئەکانی باوەڕنامەکەی لە لایەن هەموو دەوڵەتێکەوە .

هەروەها پشتگیریی خۆیان لە سەر سەر لەنوێ رێك خستنەوەی پەیوەندییەکانی ئابووریی نێو دەوڵەتان دەربڕی لەسەر بناغەی دادپەروەری و دیموکراتی و هاوسانی و نەهێشتنی چەوساندنەوەو رێز گرتنی مافی گەلان لە رەفتارکردنی سامانە سروشتییەکانی خۆیدا .

بێخۆشحاڵیی خۆشیان دەربڕی دەربارەی ئەنجامەکانی ئەم سەردانە کە بەشێوەیەکی باش بەشداریی پتەو کردنی دۆستایەتی و هاریکاریی نێوان گەلی هەردوو وولات دەکات .

هاوڕێ تیۆدۆر جیفکۆف یەکەمین سکرتێری لیژنەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەتی کۆماری بولغاریای میللی سوپاسگوزاریی خۆی بۆ هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتیی هەرێمایەتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرۆکی کۆماری عیراق و گەلی عیراق دەربڕی بۆ ئەو پێشوازی لێ کردنە گەرمەی کە پێشوازییان لێ کرد .

بانگهێشتنێك بۆ هاوڕێ صدام حسین بۆ سەردان لە بولغاریا

ئەوەبوو هاوڕێ تیۆدۆر جیفکۆف یەکەمین سکرتێری لیژنەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەتی کۆماری بولغاریای میللی بانگ ڕاهێشتنێکی ئاراستەی هاوڕێ صدام حسین ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتیی هەرێمایەتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرۆك کۆماری عیراق کرد بۆ ئەوەی بەسەردانێکی رەسمی و دۆستانە سەرلە بولغاریا بدات بەپێخۆشحاڵییەوە بانگهێشتنەکە وەرگیراو لە کاتێکی داهاتوودا ماوەکەی دیاری دەکرێت .

کرێکارو ئامێرو بەرهەم

گەورەو گراندا ئاسان نیە ، بەتایبەتی کاتێ باوەڕ بوون بە خۆو بە توانا لە ئارادا دەبێ و هەڵی فێر کردنی باشیش دەرەخسێ .

سەلامەتی پیشە

لێرەوە دەتوانین بڵێین ، کرێکار لە کارگەکەی خۆیدا، وەك سەربازێکە لە سەنگەری شەڕدا ، ئەگەر شارەزاو لێهاتوو نەبێ کارەکە بەرهەمی نابێ ، ئەمە لە لایەك و لە لایەکی تریشەوە رووبەرووی ترسی تووش بوون و زەرەردان دەبێ ، چونکە بەکەم هەڵە لە گەڵ کار کردندا بە ئامێریك دوا هەڵە دەبێ کە زەرەرێکی زۆر لە خۆشی و لەو کارگەیەش دەدا کاری تیادەکا . لەبەر ئەوە ، شارەزا بوون لە راسپاردەکانی سەلامەتی پیشەو کارو خۆ پاراستن و راهێنان لە سەر چۆنیەتی بە کارهێنانی ئامێر پێویستی هەرە گرنگی کاری ئێستای کرێکارەو بەمەش کرێکارو ئامێرو بەرهەم دەپارێزرێ .. لەبەر ئەوە دەتوانین بڵێین ، راسپاردەو نەخشەی سەلامەتی پیشەو کارکردن لە کارگەو کومپانیاکانی بەرهەم هێناندا ، بەرژینی پاراستنی رێگای ژیان و بەرهەمە .

لەبەر رووناکی ئەو روون کردنەوانەی سەرەوەدا ، خوێندنگای سەلامەتی پیشەو کار هاتۆ تەکا بەوە کە مەیدانی راهێنانی کرێکارە بۆ پاراستنی خۆی و بەرهەم و ئامێرەکانی کارگەکەی کە کاری تیا دەکا. سەرەتا ، سەرەتایەکی ساکارو ئاسایی بوو ، بریتی بوو لە لقێکی بچوکی بەرێوەبەرێتی گشتی کارکردن بە ناوی لقی تەندروستی و سەلامەتی

(١)ی حوزەیران (پاشماوە)

دۆزرایەوە یەکەمجار لە « نەوتخانە » لە خانەقین و ساڵی ١٩٢٢ نەوتی خوارووی موصڵ و کەرکووك دۆزرایەوە لەو ساوەو لە بەر ئەوەی دەستەڵاتی ئیستعمار خۆی بەسەر وولاتەکەمان سەپاندبوو دەرگا بۆ ئەو کۆمپانیانە کرایەوەو دەستیان کرد بەهەڵمژینی سامانەکەی و لە لایەك گیرفانی خۆیان پڕ دەکردو لە لایەکی ترەوە گەلەکەمانیان دەچەوساندەوە .

دوای ئەوەش وەك لە سەرەتاوە دەستمان بۆ کێشا لە ١٤ ی ئاداری ١٩٢٥ دا وولاتەکەمان زیاتر خرایە ژێر دەستەڵاتی ئابووری بێگانەوەو یەکەم رێکەوتنی نارەوا لە نێوان ئەو کومپانیانەو رژێمی ئەوسادا مۆر کرا کە بەوە ماوە درا بەو کومپانیانە دەستەڵاتی خۆیان زیاتر بچەسپێنن .

شەشەم پێشانگای (پاشماوە)

نزیکەی (١٥٠٠) ئینجانە لە گەڵ ژمارەیەکی زۆر لە روەکی خۆرسك و بازرگانی و چیمەنی بیانی تیادا پیشان درابو .

ئەنجامی ئەم پێشانگەیەش کە لیژنەیەکی گوڵناس بەدەستی هێنا بەم چەشنە بڕیاری دا :

أ - ئەنجامی پێشانگەی گوڵ بە تێکڕای .

قوتابخانە سەرەتاییەکانی تواناو ئاوات و مژدەو هەتاوو نیگاری کچان و قوتابخانەی بۆتان و سەرچنارو بێخەودو بیرەمەگرون و تابخەڕۆی

(پاشماوە)

پیشەو ئەم سەرەتایە ساڵی ١٩٧١ بوو، ئەوکاتەش و لە سنووری تواناداکاری دڵسۆزانە دەکرا . کە بە پشکنینی کارگەو کومپانیاکان دەستی پێ کردو ئامادە کردنی لێکۆڵینەوەی مەوزوعی دەربارەی چۆنیەتی نەخشە دانانی پاراستنی مرۆڤ ئامێرو بەرهەم .

لە ساڵی ١٩٧٨ دا بەسترا بە دەزگا گشتی تەقاعدو زەمانی کۆمەڵایەتی کرێکارانەوەو فراوانتر کراو کادیری کارگێری لێهاتووی بۆ ئامادە کراو ئامانجی بە پلەی یەکەم پاراستنی چینی کرێکار ، لە رووداو کارەساتی کاتی کارکردن و پاراستنی لەو نەخۆشیانەی کە لەوانەیە لە کاتی ئیش کردندا تووشیان ببێ . بۆ ئەمەش کار دەکرێ بۆ چاکتر کردنی باری تەندروستی و پاك و خاوێنی و راهێنانی کرێکار لە سەر چۆنیەتی خۆ پاراستنی و بە مەبەستی راپەراندنی هەموو راسپاردە پێویستیەکانی ئەم مەبەستە ناوبەناو لیژنەی پشکنین بە کارگەو کومپانیا بەرهەم هێنەرەکاندا دەگەڕێن .

بەم جۆرە ، کرێکاری ئەمڕۆ لە سایەی شۆڕش و دەستکەوتە مەزنەکانیا نەوە نەخشەورێ رەوی پێشکەوتنخوازانەی ، مرۆڤێکە کە پاراستنی خۆی و ژیانی و تەندوستی ئامانجێکی پیرۆزە لە لایەن شۆڕشەوە بایەخی سەرەکی پێ دەدرێ چونکە کرێکاری هوشیارو تەندروستی باش و بە توانا دەتوانێ ئامێری بەرهەمدار بەکار بهێنێ و بەرهەم زیاد بکا .

● شۆرشی ١٧ - ٣٠ تەموزو تێکۆشانی مەزن

ئیتر وولاتەکەمان و سامانی، گەلەکەمان و چارەنووسی بە دەست ئەو بێگانانەوە دەهێنراو دەبراو گەل برسی دەکراو سامانی دەبرا . لە گەڵ بەرپا بوونی شۆڕشی ١٤ تەموزیشدا دەستەڵاتی ئەو کومپانیا بێگانانە هەروەك خۆی مابەوە ، بەڵام لە گەڵ هەڵکردنی ئاگری شورشی ١٧ - ٣٠ تەموزی ١٩٦٨ دا بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست هەنگاوی بەرستی و ئازایانە نرا بۆ رزگار کردنی ئابووری وولاتەکەمان لە دەست بێگانە . ئەوە بوو لە ١ی حوزەیراندا دەنگی شۆڕش سەرکەوت و ئیتر لەوساوە کاروانی شۆڕش رێگای سەرکەوتنی بەردەوامی گرتە بەرو گەل لە پشت رابەری مەزنیەوە ، دەڕوات و هەر بۆ پێشەوە دەڕوا .

کوڕان پلەی (امتیاز) یان وەر گرت .

بەڵام سەبارەت بە قوتابخانە ناوەندی و سانەوییەکان ئامادەی بەکرەجۆو سانەوی سۆلافی کچان هەمان پلەی سەرەوەیان لە گەڵ باخچەکانی ساوایاندا وەر گرت .

ب - ئەنجامی باخچەی قوتابخانەکان :

سانەوی سۆلافی کچان و قوتابخانەی سەرەتای ئاوات و توانای کچان لە گەڵ باخچەی ساوایانی سلێمانی دیسانەوە پلەی (امتیاز) یان لە پێشانگەکەدا وەر گرت .

ووتەی هاوكاری « پاشماوە »

وەلە سایەی رزگاربوونی سامانی نەوتەوە سەرکردایەتی حزب گەلێ نەخشەی پەرەپیدانی دانا لە هەر دوو کەرتی پیشەسازی و کشتوکاڵداو لایەنەکانی خزمەت گوزاری پەرەی سەند بەتایبەتی لایەنی تەندروستی و فێرکردن و کۆمەڵایەتی و بێکاری لە وڵاتماندا چارەسەرکراو توانای کرینی هاووڵاتیان بەرز بۆوەو بەرنامەکانی شۆڕش لە بەزۆر وبێپارە فێربوون هانەدی وە ئەم دەستکەوتانە زۆر لایەنی تری گرتەوە .. شەڕی میللی کردن کە لە یەکەم رۆژی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢دا دەستی پێ کرد شەڕێکی نیشتمانیی بوو دژی ئیمپریالیزم چونکە بە مەبەستی رزگارکردنی سامانی نەتەوەیمان بوو وەبۆ ئامادەکردنی جەماوەر بۆ شەڕە گەورەکان و ئامادەکردنی پیویستییەکانی رزگاریی ئابووری و خۆ ئامادەکردن بۆ شەڕی بەلا داخەر لەگەڵ دوژمناندا لەبەر ئەوە ناوەڕۆکێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی گرتبۆ خۆی وبیروباوەڕێك سەرەتایەکی میژوویی پێك دەهێنا بۆ خۆشکردنی تێکۆشانی گەلەکەمان و کۆشش کردنی لەسەر دوا رۆژی لە روبەرووی دوژمنانی و پیلان گێڕانی بۆ سەر دوا رۆژی و خواستەکانی لە بنیاتنانی کۆمەڵگای یەك بوون و سەربەستی و سۆشیالیستی .

● هاوكاری ●

جیفکوف « پاشماوە »

سێیەم - حکومەتی بولغاریا لەمەودوا هیچ قوتابییەك لە ئامۆژگاکانی خوێندنی خۆیدا وەرناگرێت ئەو قوتابییانە نەبێت کە لایەنە پەیوەندارەکانی حکومەتی عیراق و یەکێتیی نیشتمانیی قوتابیانی عیراق دەیانپاڵێوێ.

چوارەم - ئامادەیی حکومەتی بولغاریا بۆ پتر کردنی ژمارەی خوێندکارە عیراقییەکان لە ئامۆژگاکانیدا لەمەودوا .

بەڕێز عزة ابراهیم جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش ستایشی بڕیارەکەی سەرۆك جیفکۆفی کرد کە لە ئەنجامی پتەو بوونی پەیوەندییەکانی نێوان هەردوو وولات و ئەو پەیوەندییە بەتینانەوە هاتووەتە کایەوە هەردوو گەلی عیراق و بولغاریا پێکەوە دەبەستن و پەیوەندیی هاریکاریی نێوان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و پارتی کۆمۆنیستی بولغاریا .

ئەمەو بەڕێز جێگری ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش سڵاوی دۆستانەی خۆیی بە بەڕێز وەزیری دەرەوەی بولغاریا راگەیاند بۆ ئەوەی بە سەرۆك جیفکۆفی رابگەیەنێت بەبۆنەی ئەم بڕیارەوە .

ئەمەو لەم چاوپێکەوتنەدا دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوە ئامادە ببوو .

دەربارەی چاپکراوی (پاشماوە)

دڵمان بکەینە بەرموری سەنگینی گەردنی منداڵە بێ لانەکان و ئامێزمان بۆ کۆڵە غەمییان بکەینەوە ، شاعیر خەبات گێڕێکی فەلەستینی وەك رێبوارێکی وێڵی باس دەکا کە بۆ دۆزینەوەی بوکی ئازادی دەگەڕێ و بێ وچان هەنگاو دەنێ :

« رێبوارێکی ، ئاوارەی
ئاو شارەکانی
خەمەکانت داوە بە لایەکی
شانتاو
بە دوای هەتوانا عەودالێ
ئاو بوەستێ
تۆ ناوەستی
ڕووباری ئاو
دنیای هەستی
ئەروانم و چاوم لێتە
لە ژێر دەواری شیعرێکا
میردەزمەی شەو ئەخنکێنی
لە ناو لەپی خامەی دەستا
ئاوارەکان / ئەپروێنی »ل-٢٥

ئەو خوێنەرەی بەرهەمی ئەم شاعیرە بخوێنێتەوە هەست بەوە دەکا کە بەرهەمێکی نوێ دەخوێنێتەوەو شوێن پەنجەی شاعیرانی تێدا بە دی ناکرێ لەگەڵ ئەوەدا دەمەوێ بڵێم کە خستنە رووی واقیع تەنیا مەرجی سەرکەوتنی هیچ شاعیرێ نابێ بەڵکو شاعیر دەبێ هەوڵی بێپایان بدا کە پێش واقیعی کۆمەڵگا بکەوێت .

پەراوێز /

١ - کۆمەڵە هۆنراوەی « کوانووی شەوانی بێ ئاگر »ی عەبدول شارباژێڕی.

٢ - ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارە « ١٢ ، ١٣ ، ٣١ »ی ساڵی ١٩٧١ - ١٩٧٢.

نەخوێندەوار (پاشماوە)

رێگای گەشەکردن و پێشکەوتنی لەمرۆڤ گرتوە، سەیریش نیە گەر هەموو مرۆڤایەتی ، بەهەموو هێزو تواناو نەخشەو پلانە وردو زانستیەکەیەوە ، زۆر بەجەرگانە روبەڕوی ئەو مۆتەکەو درمەبێتەوەو رەگوماکی لەریشە هەڵکێشێ و رەوتی مێژوو ، بخاتە باروودۆخێکی نوێترو لەبارترو جوانترەوە ، لەپێناوی خوڵقاندنی شارستانیەتێکی وا ، کە ترسی نەخوێندەواری و هەژاری و پاشکەوتن و زەبنکوێری و نەخۆشی تێدا نەمینێ .

چالاکی (پاشماوە)

کاك جلال محمد علی چیرۆکێکی بە نێوی «یاداشتی ژانەکان » خوێندەوە ، ئنجا کاك ظاهر احمد سەوز (شەوارە)ی پێشکەش کرد ، دوا بە دوای ئەو کاك « محمد فریق حسن » چیرۆکی « قاوغە شقارتە »و « سەلام مەنمی » چیرۆکی « کانی مام وەیس » خوێندەوە .

کوبرێکی .. (پاشماوە)

مانگی چارەکە دیناریکی ئەو سەردەمەی ئەدامێ ! .. **کاك فایق لەسەری ئەڕوا و ئەڵێ :**

بەم چەشنە وردە وردە کەمێ پارەم کۆ کردەوە و گوزەرانم باش بوو .

وەك لە یادم بێ لە (١٢ - ٩ - ١٩٥٥) دا و لەگەڵ گەیشتنی یەکەم ئوتومبیل بۆ تەوێڵە ، شۆفێرەکەی کە ناوی « خالدی گوڵ جەمین » بوو، وتی : ئادەی فایق بانگ بکە «هەڵەبجە!! هەڵەبجە..» بەم چەشنە و بۆ یەکەم جار دوو سەد فلس دەڵالیم وەرگرت !! ..

پاش ماوەیەکیش ژنم هێنا و ڕۆژ بە ڕۆژ ژیانم ئاسوودەتر بوو ... ئێستاش چوار منالم هەن ...

لە کۆتاییدا ، لە وێنەی ئەم کوێرە بلیمەتەدا ، رێز بۆ هەموو مرۆڤێکی لێهاتووی زرنگ و کارامە و بە توانا ، ئەواتەی لە بەرد نان پەیدا ئەکەن ..

سەرۆکی فەرماندە «پاشماوە»

سکرتێری یەکەمی لیژنەی مەرکەزیی پارتی کۆمەنستی بولگاریا سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەتەوە پێگەیشتووە ، ئەویش بەبۆنەی کۆتایی سەردانەکەی لە وڵات .

کۆماری بولگاریای میللی ستایشێکی تەواوی سیاسەتی نەگۆڕاوی عیراقی کردوە دژی ئیمپریالیزم و دەوری کاریگەری لە بزووتنەوەی بێلایەنیدا لە گەڵ هەوڵ و کۆششی لە بەتینکردنی هاریکاری عەرەبیداو بەهێزکردنی یەکێتی هێزە نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخوازەکاندا لە نیشتمانی عەرەبیدا .. ئەمە لەو بەیاننامە هاوبەشە دوو قۆلییەدا باس کراوە کە سەر لە ئێوارەی رۆژی شەممەی رابوردوو لە سۆفیاو بەغدا بلاوکراوەتەوە سەبارەت ئەو سەردانەی سەرۆکی بولگاریا تیودور جیفکوف بۆ وڵاتی کردووە .

هەر دوو لا ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە حەزبەوە دەکەن کە هاوکاریان بەهێز بکەن لە زۆرلایەنی جۆربەجۆرداو لەیەك گەیشتن و دۆستایەتیان لە نێوان گەلی هەردوو وڵاتدا بەهێز بکەن.

هەر وەك ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە ئاشتییەکی عادیلانەو هەمیشەیی دەستگیر نابێت وەکو هێزەکانی زایۆنیەت لە هەموو خاکی عەرەبی زەوت کراو نەکشێتەوە لەگەڵ ئەوانەشدا شاری قودس و گێڕانەوەی مافی نیشتمانی نەگۆڕاوی گەلی عەرەبی فەلەستین و دامەزراندنی دەوڵەتێکی سەربەخۆ لەسەر خاکی نیشتمانیی خۆی .

جۆشێکی میللی «پاشماوە»

بیروت وتوویانە .. هێزەکانی رژێمی رەگەزپەرستی فارس بەجۆرێك بڵاو بۆتەوەو تەنەنەی کردووە بەرماڵی هاووڵاتیە عەرەبەکان و مەرکەزە سیاسی و رۆشنبیریەکانی شارەکانی عەرەبستانی گرتووە .

دەسەڵاتدارێتی خومەینی رێنمایی دەرکردووە بۆ سەربازە فارسەکان بۆ ئەوەی قەلاچۆی ئەو هاووڵاتیە عەرەبە بکەن کە بیەوێت خۆ نیشاندان بکات یا بەم بۆنەیەوە کۆببێتەوە .

لە لایەکی ترەوە هاووڵاتیانی عەرەب بەردەوامن لە کۆشش کردن دژی دەسەڵاتی فارسە رەگەز پەرستەکان لە پێناوی مافە نەتەوایەتییە رەواکانیاندا ئەوە بوو یەکشەممەی رابوردوو هاووڵاتیانی عەرەب بازاری شاری دزفولیان تەقاندۆتەوە ئەویش بە هۆی ئەو بۆمبایانەوە کە لەو بازارەیاندا قایم کردووە کە تەقینەوەیان بۆتە هۆی ویران کردنی بازارەکەو کوشتن و بریندار کردنی ژمارەیەکی زۆر لەو فارسانەی لەو ناوەدا بوون .

بۆ ئاگاداری «

چەند جارێك ، ئەو تکایەمان کرد ، کە نووسەران و خوێنەران ، بەرهەم دەنێرن بۆ رۆژنامەکەمان ، ناوی تەواوی خۆیان و ناونیشانی تەواویان بنوسن ، ئەوەشمان روون کردەوە کە ناوی خۆو باوك و باپیر پێویستە بۆ کاروباری سەرف کردنی ئەو پارەیەی بە خاوەن بەرهەم دەدرێ ، بەڵام هەن پەیرەوی ئەم داواکاریە ناکەن بۆیە دووبارە تکا دەکەین کە ئەم خواستەمان رەچاو بکەن .

دەستەی نووسەرانی هاوكاری

Institut kurde de Paris

ئاورێک لە بازاری چاپەمەنی کوردی

• نەژاد •

گومان لەوەدا نەماوە کە کتێب و رۆژنامەو گۆڤار رۆڵێك لە پێشخستنی کۆمەڵگای مرۆڤایەتیدا دەگێڕێ بەو هۆیەی کە دەوری کاریگەر لە نزیك کردنەوەی شارستانیەتی و رووداوەکانی ئەم جیهانە دەگێڕن ..

جا ئەگەر لەم روانگەیەوە سەیری چاپەمەنی کوردی بکەین ، دەبینین تا ئێستا ، بەتایبەتیش لە بواری دابەشکردندا نەگەیشتۆتە نیوەی ئەو پلەو پایەیەی چاپەمەنی میللەتانی پێشکەوتوو پێی گەیشتووە .

حاڵی حازر دەزگای رۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردی و دەستەی کوردی کۆڕی زانیاری عیراق و بەڕێوەبەرێتی خوێندنی کوردی و ئەمانەتی گشتی رۆشنبیری و لاوانی ناوچەی کوردستان ، کتێب و گۆڤارو رۆژنامە بڵاو دەکەنەوە ، بەڵام لە هەموویان چالاکتر دەزگای رۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردیە ، بەوەی کە زۆربەی رۆژنامەو گۆڤارەکان دەردەکات ، رۆژنامەی « هاوکاری » هەفتانەو گۆڤاری (بەیان)و (رۆشنبیری نوێ) .

(هاوکاری) وەکو رۆژنامەیەکی هەفتانە ، ئامادە بوونی پترە ، بەڵام لە گەڵ ئەوەشدا ، دەبینین کە دابەشکردنی بەو جۆرە نیە کە پێویستە .. یەکەم لە کاتی دیاری کراوی خۆیدا ناگاتە دەست خوێنەرو دوورەمیش وەکو رۆژنامەیەکی خەبەری تا ئێستا نەیتوانیوە خۆی بچەسپێنێ ...

بێینەوە سەر مەسەلەی دابەشکردنی ..

لەمەوباندا بەرێز بەڕیوەبەری دەزگای نیشتمانی دابەشکردن و راگەیاندن لە هەولێر دەڵێت:
ئێمە بە پێی توانا هەوڵ دەدەین کە زووتر بگاتە دەستی خوێنەران ، بەڵام گەلێك جاران کە دوا دەکەوێت ، ئەوە لە نباغەدا لە بەغداوە دوا دەکەوێت ، چونکە ئێمە هیچ چاپەمەنیەك دوا ناخەین و دەرحاڵ دابەشیان دەکەین .

- : بەڵام خوێنەرانی دەرەوەی شار گلەی لێتان هەیە ، بە تایبەتیش خەڵکی قەزاو ناحیەکان ، لەوەی کە زۆربەی چاپەمەنیە کوردیەکانیان پێ ناگات .. !

- : ئێمە لە زۆربەی قەزاو ناحیەکاندا وەکیلمان هەیە بۆ نموونە ، لە رەواندوزو سەلاحەددین و شەقلاوەو . . تاد . بەڵام کە خۆیان داوا ناکەن فلانە رۆژنامە یاخود گۆڤارو کتێبیان بۆ نبێرین ، ئێمە چی بڵێین ؟

خاوەنی کتێبخانەی (١١ ئازار) لە هەولێر دەڵێت :

« هاوکاری » لە بواری هەرمێن‌دا خەراپ نیە ، بەڵام زۆرجار کە دوا دەکەوێت ، ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی کەمتر بڕوات . بەڵام (بەیان) و (رۆشنبیری نوێ)و ئەو چاپەمەنیانەی کە دەزگای رۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردی لە شێوەی کتێب بڵاویان دەکاتەوە ، باشن ..

کەچی کاك ممتاز حەیدەری، خاوەنی کتێبخانەی حەیدەری لە هەولێر دەڵێت :
بازاری چاپەمەنی کوردی بە گشتی خەراپ نیە ، بەڵام دیسان لە بارو دۆخ و ژمارەی خوێندەواری کورد جیا ناکرێتەوە ، چونکە خوێندەواری کورد تەنها کتێبی کوردی ناخوێنێتەوە ، هی عارەبی و زمانەکانی تریش دەخوێنێتەوە .

به نیسبەت بازاری چاپکراوەکانی دەزگای روشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردیش تا ئێستا لەنگەر گرتوو نیە ، مارەیەك بەرز دەبێتەوەو ماوەیکی دبکە دادەبەزێ .

بەم پێیە دەگەینە سەر ئەو رایەیەی کە لە ئەنجامی دابەشکردن وچۆنایەتی ئەو بابەتانەی چاپەمەنی کوردی بە خۆیەوە دەگرێ ، بازار بەو شێوەیە نیە کە پێی بڵێین (بەهەرمێن).

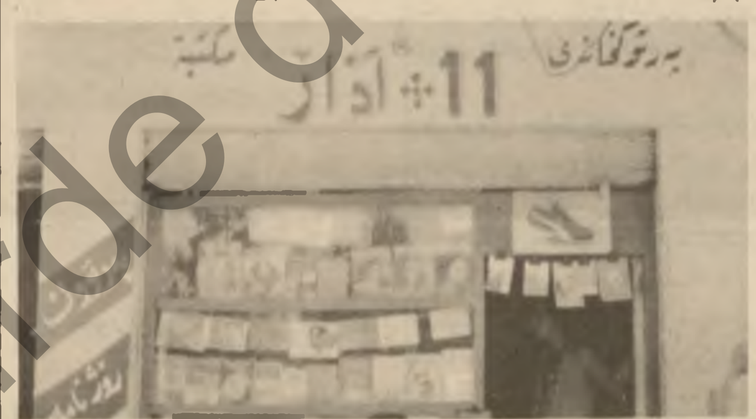

یەکەم پێشانگەی ناوەندی پەیام

فریا عبداللە   پ. هاوکاری لە سلێمانی

بەرێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلێمانی یەکەم پێشانگەی فوتابخانەی ناوەندی پەیامی کچانی لە هۆڵی گوێژەی کچان کردەوەو هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لقی سلێمانی لە گەڵ بەرێز محمد پیرۆز روستم بەڕێوەبەری گشتی پەروەردەی سلێمانی و چەند هونەرمەندێك و میوانێکی زۆر ئامادەی ئاهەنگی کردنەوەی پێشانگەکە بوون کە ماوەی پێنج رۆژی خایاند .

پێشانگەی ناوبراو بەرهەمێکی زۆری قوتابخانەی ناوبراوی تیادا پیشان درا بوو کە بریتی بوو لە چەند پۆستەرو گرافیك و هەڵکۆڵین و سیرامیك و جلوبەرگ و نەخش و ئالۆیەك .

سەبارەت بە تێکرای پێشانگەکە دەتوانین بڵێین کە لە روخسارو ناوەرۆکی بەشە جۆربەجۆرەکانیا لە لایەك ، تەنانەت لە یەك بەشیشیدا جیاوازیەکی ئاشکرای تیادا رەچاو دەکرا ... ئەمەش بە چاو پۆشین لە بەشی پۆستەرەکانی کە لە هەموو رویەکیانەوە بە سەرکەوتوی دەبینران کە جگە لە کاری هونەری تیایان‌دا زوربەی هەرە زیادی بیرەوەری و دەستکەوتەکانی حزب و شۆرشی بە سەر کردبووەوە وەك جەژنی نەورۆزو خوێندنی تەوزیمی و رۆژی مۆسیقای کوردی و سالی جیهانی منال و ئافرەتان و خۆماڵی کردنی نەوت ... هتد .

ئەمەو بەشەکانی تری ئەم پێشانگەیە بە چاو پۆشین لە تابلۆکانی خۆیان لە ئاستی مام‌ناوەندی‌دا دەبینی‌یەوە بەڵام سەبارەت بە تابلۆکانی هیچ چێژێکی ئەوتۆیان بە بینەر نەدەبەخشی جگە لەوەش لەروی هەڵبژاردنی مەوزوعی تابلۆکانەوە زیاتر خۆیان لە بیرو هەڵس و کەوتی قوتابی‌یەکی پۆلی دوو سێی سەرەتای نزیك دەخستەوە .

هەرچۆنێك بێت بایەخ پێدانی ئەم پێشانگەیە لە لایەن لێپرسراوان و هونەرمەندانەوە دەست نیشانی دیاردەی پەرە پێدانی هونەر دەکات لە شارەکەمان‌دا .

* *

چالاکی رۆشنبیری لەماوەی دوایی دا

پ . هاوکاری - هەولێر

دوا کۆڕی یەکێتیی نووسەرانی کورد لقی هەولێر

لەم دوایەدا ، یەکێتیی نووسەرانی کورد - لقی هەولێر دوا کۆڕی لە ئەم وەرزەی رۆشنبیری خۆیدا (کە بۆ ٣ چیرۆك نووسی تەرخان کردبوو) پێشکەش کرد .

لەم کۆڕەدا ، کە جەماوەرێکی زۆر لە ئەدیب و ئەدەب دۆستانی شاری هەولێر ئامادە بوون و لە هۆڵی بازرگانی‌دا سازکرا، (٣) چیرۆك نووس (رەزا سەید گوڵ ، ئازاد جوندیانی، شێرزاد حەسەن) بەشداریان تێدا کردو مامۆستایان حسێن عارف و کەمال میراودەلیش ، چیرۆکەکانیان هەڵسەنگاند .

پێشەکی کاك ممتاز حەیدەری ، سکرتێری رۆشنبیری لقی هەولێر ، بە ناوی لیژنەی رۆشنبیری لقی یەکێتی‌یەوە بەخێرهاتنی ئامادە بووانی کرد دوای ئەوە ، یەکە ، یەکە چیرۆك نووسەکانی پێشکەش کردو چیرۆکەکانیان خوێندەوە ، ئنجا مامۆستا حسێن عارف هەردوو چیرۆکەکەی ئازاد جندیانی و رەزا سەید گوڵی ، لە وتارێکی رەخنەیی سەرپێیدا هەڵسەنگاند ، پاشان مامۆستا کەمال میراودەلی ، بە وتارێکی رەخنەیی دوورودرێژ چیرۆکەکەی شێرزاد حەسەنی هەڵسەنگاند ، لە راستیشدا چیرۆکەکەی شیرزاد ئەوەی دەهێنا ، ئەوەی منیش بۆی چووبم ، وتارەکەی مامۆستا حسین دەربارەی چیرۆکەکانی تر (کاڵ لە تەمدا باڵا بوو).

چیرۆکەکەی شیرزاد نەك هەر بە هێزترینی چیرۆکەکانی ئەو کۆڕە بوو ، بەڵکو خۆی لە خۆیدا ، وەکو کورتە چیرۆك ، کورتە چیرۆکێکی سەرکەوتوو بوو ، چ لە فۆرم و چ لە ناوەرۆك .

● هەڵەبجە : کۆڕێکی چیرۆك خوێندنەوە

لە چالاکی‌یەکانی لیژنەی رۆشنبیری لاوانی هەڵەبجە لەم دوایەدا کۆڕێکی بۆ چیرۆك خوێندنەوە ساز کرد لە کۆڕەکەدا چوار - چیرۆك نوس بەشدار بوون چیرۆکیان تێداخوێندەوە کۆڕەکە لە لایەن کاك «بەیاد عبدالقادر »ەوە بەڕێوە براو سەرەتا کاك حکیم صالح وتاری لیژنەی خوێندەوە و دوای وتاری لیژنە چیرۆك نوس

بروانە ل : ٧

* *

کوێرێکی بلیمەت

هەرکەسێ لە هاوینە هەواری تەوێڵەی ڕەنگین لە ئوتومبێل دابەزێ ، یا سوار بێ ، یەکسەر دەڵالە کوێرەکە بە خۆی و گۆچانە قنجەکەیەوە سەرنجی ڕادەکێشێ...

لە کاتێکا کە زوربەی زۆری شەل و کوتوکوێر و پەککەوتەی ئەم لا و ئەو لا ، لەپێتاوی بەدەستهێنانی پاروەه نانێکا دەست پان ئەکەنەوە ، ئەم چالی لێ هەڵکردووە و بە

رەنجو ئارەقی ناوچەوانی ، هەر لە بەیانی‌یەوە تا ئێوارە، سەرجەنجالی نان پەیداکردنە.

ئەم کوێرە زۆر بەدەگمەن گۆچانەکەی لە ڕۆیشتا بەکار ئەهێنێ ، بەڕادەیەکی وا ریرەکە ، تەنانەت تەنیا جارێك بە شوێنێکا بڕوا دوای ئەوە بە تەواوی شارەزای ئەبێ .... سەیر ئەوەیە لە یاری دۆمینەدا ئەوەندە شارەزایە ، کەس لێی نابالەوە .

لە دەرفەتێکا و لە گفتوگۆیەکی کورتا وتی :

ناوم « فایق ڕەسوول جوامێر » ە ، لە « ١٩٣٠ »دا لە تەوێڵە لە دایك بووم ، لە تەمەنی شەش سالیدا بە نەخۆشیی ئاولە کوێر بووم.. وەك لە یادام بێ لە «١٩٤٦»دا خێرەومەندێ بردمی بۆ مزگەوتی « کاك ئەحمەدی شێخ » لە سلێمانی ، بۆ فێربوونی خوێندنی قورئانی پیرۆز .... لەوێ ، لە خانووی تایبەتی کوێرەکانا لە ناخەوە هەستم بە ناهەمواری و سەختەتیی ژیان کرد ، لە سەرێکەوە پیس و پۆخلی و نەخۆشی خۆپەرستی و چەتوونی لە ناو کوێرەکانا ، لە سەرێکی کەشەوە بە چاوەڕێ کردنی چاکەی دەستی خێرەومەندان و پیاوچاکان و بەدەستپانکردنەوە نان و جل و بەرگ دەست ئەکەون ، یا سەرما و سۆلە و کرێوەش

بروانە ل : ٧

گەورەم بەجێ‌هێشت و گەڕامەوە بۆ تەوێڵە ...

دەم و دەست دەستم کرد بە ئاوبردن بۆ پانزە ماڵی مووچەخۆری میری ، هەر ماڵەی رۆژی شەش ئەنەکە ئاوم بۆ ئەبرد ، هەر ماڵێکیش لەو لاوە بوەستن ، ئەمانە هەموو کارێکیان کرد بە زووترین کات مزگەوتی

عوسمان هەورامی »

بروانە ل : ٧

جیهانی منالان

چیرۆکی منداڵان

هاوڕێیەکی کونەپەپوو

● احمد محمد اسماعیل

قەلەرەشێك و کونەپەپوویەك بوونە هاوڕێ .زۆر کات پێکەوە بوون . دەمەو ئێوارەی رۆژێکی سارد ، پێکەوە بە سەر دیواری کەلاوەیەکەوە نیشتبوونەوە ، سەرمایەك بوو نەبێتەوە . بەفر ریزە چیاکەی ئەو بەریانی سپی کردبوو ، بایەکی سارد هەڵیکرد . کونەپەپوو وتی :-

- ئەڵێی چی ئاگرێك بکەینەوە ؟

قەلەرەش ، ئەم پێشنیارەی پەپووی بەدڵ بوو. باڵە رەشەکانی فش کردەوە تا بڕوات هەندێ چیلکە کۆ بکاتەوە . پەپوو بە دەنگە ناسازەکەی قاقا پێکەنی و وتی : -

- ئەیێ نازانی ئەم بارانە شوومە هەموو شتێکی تەڕ کردووە ، چیلکەشی کە تەڕ بوو گڕ ناگرێ ! .

- باشە چی بکەین ؟ ! .

کونەپەپوو چاوە زەقەکانی ئێکنا گوایە بیر ئەکاتەوە . باش کەمێ بێدەنگی وتی :-

- بەم تەڕوتووشی‌یە ، لە هێلانەکەی تۆ باشترمان دەست ناکەوێت ، تا ڕەق هەڵنەهاتووین برۆ بیهێنە .

قەلەرەش رۆیشت هێلانەکەی خۆی بە تەنق هێنا . لە سوچێکی کەلاوەکەدا گریان تێبەردا . دنیا بەرەبەرە تاریك ئەبوو . مەلەکان ، پۆل‌پۆل ، دوو ، دوو بەدەم جریوەی خۆشنەوە ، بۆ هێلانەکانیان ئەگەڕانەوە . پەپوو کە گەرم بووەوە ، بە دەنگە ناسازەکەی دەستی بە خوێندن کرد . داوای ئەوەی ئەکرد: کەلاوە زۆر تر بێت!!. زۆری پێ‌نەچوو . کونەپەپوو وتی : -

بەخوا ، من نیازی کەلاوەکەی ئەولام هەیە .

قەلەرەش وتی :-

- باشە من بۆ کوێ بڕۆم؟!
دیم لە گەڵتا بۆ هێلانەکەت .

- نازانی من بە شەوان ئەم کەلاوەو ئەو کەلاوە دەکەم ، بە رۆژیش خۆم لە کونێکدا ئەشارمەوە ؟!

دای لە شەقەی باڵ و قەلەرەشی بە تەنها بەجێ هێشت . قەلەرەش جارێکی تر ، سەرما پەریشانی کرد . چونکی ئەو ئاگرەی بە هێلانەکەی ئەم کردبوویانەوە ، ببووە خۆڵەمێش .

مەلێك کە تا ئەوکاتەش ، هەر خەریکی کارکردن بوو ، بە پەلە بۆ هێلانەکەی ، خۆی ئەکوتا . قەلەرەش کە مەلە بچروکەکەی بینی ، بانگی کردو لێی پاڕایەوە :

- لە سەرمانا مردم رزگارم بکە .

مەلەکە گەڕایەوە لای قەلەرەشەکە . قەلەرەش بە پاڕانەوەوە پێی وت :-

- سەرمامە لە گەڵ خۆتدا بمبەرە هێلانەکەت . حەزیشی ئەکەی : تاکو بەیانی پارێزگاری هێلانەکەت ئەکەم .

- ئەی بۆ ناگەڕێیتەوە هێلانەکەی خۆت ؟!

- لە گەڵ پەپوودا سەرمامان بوو سوتانمان .

- یەکێ هێلانەی خۆی بسوتێنێ . هێلانەی یەکێکی تری بۆ ناپارێزرێت .

بۆ بەیانی مەلەکان قەلەرەشێکیان بینی ، لە پاڵ کەلاوەکەدا رەق هەڵاتبوو .

ئاراس جاسم

ئارێ صلاح الدین

بەختیار وحید

سالی سەرکەوتن وبەرەو رووناکی

مندالە ئازیزەکان :

وا سالی خوێندنتان بەرێ‌کردوو پشوی کۆتایی سال دەستی پێ‌کرد ، بێگومان ، سالی خوێندنی رابوردوو ، تێکڕا ، سالی سەرکەوتن و دەستکەوتی بە نرخ بوو بۆ گەلەکەمان ، بۆیەوەش سالێکی پڕ تەمەن بوو لە تەقەللاو هەوڵدانتانا بەرەو رووناکی زیاتری باشەرۆژ .

بێگومان ، بەتەواو بوونی ئەمسالی خوێندن و دەست پێ‌کردنی پشوی هاوینی ئەم هاوینە بەسوودی بەختەوەری زیاتر لە قوتابخانەکانتانا چاوەرێتان دەکا .

هەموو سالێکی خوێندن ، ئێوە بەختیارو سەرکەوتوو پرو پاشە رۆژی کار چاوەرێی هەمەتی ئێوەی مندالی ئەمرۆو پیاوانی سبەینی‌یە .

جیهانی مندالان پیرۆزبایی لە سەرکەوتوەکان دەکا .

● جیهانی مندالان ●

- شیعر بۆ منالان -

شەنە

منالێکی دلپاکم ..
پەروەردەی بیری چاکم
دلسۆزی نیشتمانم
نەك هەر بەدەم ، بە گیانم
کرێکارم خۆشدەوێ
کرێکار گورج و گۆلە
جوتیاریشم خۆشدەوێ
خەم و ئازار لە کۆلە
ئەوەی بۆ گەل دلسۆزە
لە لای من زۆر پیرۆزە
خۆشەویستی من نانە
بۆ هەموو هەژارانە ..

- فاروق فتاح -

Institut Kurde de Paris

ناوی بەڕێزان پاڵێوراوانی ئەنجومەنی نیشتمانی بەپێی ناوچەكانی هەڵبژاردن لە هەموو پارێزگاكاندا

● پارێزگای بەغدا ●

ناوچەی یەكەم /بەغدا
١ـ عيادة كنعان الصديد
٢ـ افتخار احمد ايوب
٣ـ الدكتور احمد عبدالستار الجواري
٤ـ محمد طاهر شكري الحيالي
٥ـ جمال الدين كمال الدين الطائي
٦ـ نوري عبدالحميد الملا حويش
٧ـ الدكتور صادق حميد علوش
٨ـ خالد شاكر محمود العبيدي

ناوچەی دووەم /بەغدا
١ـ عبدالرحمن محمد علي السامرائي
٢ـ عاصم يعقوب يوسف الجعفري
٣ـ عفيف عيسى الراوي
٤ـ خيري عثمان فرج الراوي
٥ـ سعد قاسم حمودي
٦ـ عدنان ايوب صبري العزي
٧ـ نافع سليمان داود
٨ـ موفق خضر هوبي
٩ـ الدكتور منذر ابراهيم الشاوي
١٠ـ فهد مطلك سليمان الدليمي
١١ـ محيي الدين اسماعيل عبدالله السامرائي
١٢ـ مارب احمد كمال عبدالوهاب
١٣ـ عبدالعال محمد سعيد الصالح
١٤ـ الدكتور يوسف داود النعمان
١٥ـ سالم محمد عزت سليم
١٦ـ محمد عمران احمد العويس

ناوچەی سێیەم /بەغدا
١ـ نجم اسود سليمان الدليمي
٢ـ فاضل لطيف جاسم
٣ـ عبدالستار حمد كمر المعيني
٤ـ نعمة ناصر حسين العامري
٥ـ خالد عبدالمنعم رشيد الجنابي
٦ـ محمود محمد الحلو
٧ـ خلف علوان حمادي العيثاوي

ناوچەی چووارەم /بەغدا
١ـ وليد محمود موزان الخشالي
٢ـ صبار احمد جاسم المشهداني
٣ـ مشعان فيصل حاتم الخزرجي
٤ـ ارباح عجيل غيلان الناصري
٥ـ الدكتور داود حسن داود الدباغ
٦ـ الدكتور محمد مفيد راضي ال ياسين
٧ـ طه باقر ناصر الحلي
٨ـ هادي حميد السلطان
٩ـ عبدالهادي عبدالحسن كاظم الخشيمي
١٠ـ سامي داود سلوم الجميلي
١١ـ قاسم محمد علوان الجبوري

ناوچەی پێنجەم /بەغدا
١ـ بدر حسين علي البلداوي
٢ـ عزيز عبدالله احمد المشهداني
٣ـ عامر ابراهيم محمد السامرائي
٤ـ لمعان شاكر محمود التكريتي
٥ـ عبدالحميد شهاب احمد المشهداني
٦ـ فوزي حميد جابر الساعدي
٧ـ عبدالرزاق عبدالواحد غياض
٨ـ فالح ياسين جار الله

ناوچەی شەشەم /بەغدا
١ـ هاشم ابراهيم قدوري
٢ـ فرحان رشيد حامد الراوي
٣ـ كريم جاسم سليمان ـ ابو دلف ـ
٤ـ جولة لفتة ذياب الجنابي
٥ـ حميد سعيد احمد
٦ـ عبدالكريم وهيب عبد الخزرجي
٧ـ زكي كاظم حمادي
٨ـ حميد شكر محمود
٩ـ داود حسين علي
١٠ـ جابر الحاج حسين صالح العلي
١١ـ يوسف اسماعيل عبد العاني

ناوچەی حەوتەم /بەغدا
١ـ خالد عبدالحميد طبرة
٢ـ علاء الدين درويش لطفي البكري
٣ـ نداء شاكر محمود القيسي
٤ـ غانم عزيز خوري دنو
٥ـ عبدالجبار محسن سلمان
٦ـ حقي الحاج رشيد خميس الشبلي
٧ـ مالك منصور شمعون
٨ـ عبدالحميد خضر الصافي

ناوچەی هەشتەم /بەغدا
١ـ الدكتور حارث جميل مهدي الخشالي
٢ـ هاشم حسن عقراوي
٣ـ حسان علي عبد الحميد البازركان
٤ـ محمود شكر اسماعيل
٥ـ هاني امين محيي الدين الشريف
٦ـ عبدالقادر عبدالرزاق عبدالوهاب الجنابي
٧ـ طه محمد سلمان الشيخلي
٨ـ شموئيل ايرميا ميخائيل
٩ـ جلال بشير سرسم
١٠ـ شامل رشيد صالح الشيخلي
١١ـ هاشم عليوي محسن الشمري
١٢ـ عبدالرزاق حسين جاسم الربيعي

ناوچەی نۆیەم /بەغدا
١ـ منال يونس عبدالرزاق الالوسي
٢ـ كمال عبدالله زويد الحديثي
٣ـ عطا الله حسين هزاع
٤ـ منذر وردي عبدالحميد الالوسي
٥ـ عبدالستار طاهر شريف
٦ـ ثابت عارف عبدالجبار الناصري
٧ـ مظهر فهمي حسين العزاوي
٨ـ الدكتور صلاح عبدالرحمن خالص
٩ـ احمد شاكر محمود السامرائي

ناوچەی دەیەم /بەغدا
١ـ جعفر قاسم حمودي
٢ـ شفيق عبدالجبار قدوري الكمالي
٣ـ فائق عبدسلمان الشهابي
٤ـ عبدالستار فرمان علي الراوي
٥ـ نوار حلمي عبدالكريم
٦ـ الحاج هاشم محمود حسن الاعظمي
٧ـ الدكتور عضر يوسف محمد علي النوري
٨ـ محمود علي فياض
٩ـ اسماعيل ابراهيم جاسم
١٠ـ سهام محمد رؤوف الخطيب
١١ـ عبدالقادر فرج جروان
١٢ـ كمال سلمان ابراهيم الحمامي
١٣ـ الدكتور محجوب نفل جعفر النداوي

١٤ـ صباح نايف جواد الحاج فياض

ناوچەی یازدەهەم /بەغدا
١ـ مسلم هادي موسى الجبوري
٢ـ شبيب لازم مطرود المالكي
٣ـ عبداللطيف احمد السامرائي
٤ـ حامد محمد علي الساعدي
٥ـ فاضل عجب فهر البيضاني
٦ـ سعيد قادر محمد الجاف

ناوچەی دوازدەهەم /بەغدا
١ـ سبعاوي ابراهيم الحسن
٢ـ فلاح مطر جبر
٣ـ جاسم كاظم عبد علي
٤ـ عباس السيد علي حسين
٥ـ جعفر حسين محسن الموسوي
٦ـ زيدان سطام نجم العزاوي

ناوچەی سیانزەهەم /بەغدا
١ـ طه ياسين علي
٢ـ قاسم احمد تقي العريبي
٣ـ احمد محسن علوان الدليمي
٤ـ خالد مكي سعيد الهاشمي
٥ـ حميد سعيد هادي الامين
٦ـ عطا صبري حسن سامي
٧ـ فاضل علي حسين
٨ـ عواطف رحيم صالح العبيدي
٩ـ هاشم محيبس عطار العبودي
١٠ـ رستم محمد رستم

ناوچەی چواردەهەم /بەغدا
١ـ غازي حمود حسين العبيدي
٢ـ عبدالعزيز حميد جاسم الدوري
٣ـ سلمان علوان حسن
٤ـ طارق صفوك هويس
٥ـ شعلان فيصل متعب
٦ـ حسين حمد درويش الجبوري
٧ـ لطيف مجول صالح
٨ـ هاتف محيي محمد
٩ـ نوفل محمد فياض الجبوري
١٠ـ ياسين لعيبي حسن
١١ـ سعدي فيضي عبدالرزاق الرويشدي
١٢ـ عاكف مصطفى جميل
١٣ـ صلاح محسن سبع

● پارێزگای نینەوی ●

ناوچەی یەكەم
١ـ محمود ابراهيم مهيدي الراشدي
٢ـ خليل ابراهيم حامد النمر
٣ـ زيد عبدالعزيز داود
٤ـ خيري الحاج احمد محمد التحافي
٥ـ فيصل احمد جرجيس كشمولة
٦ـ عبدالمحسن يحيى عربو
٧ـ بتول غزال سعيد يونس
٨ـ امجد متي داود حلمي
٩ـ محمود حامد سليمان
١٠ـ حسن عواد عبدالله
١١ـ ابراهيم عبو الياس
١٢ـ حازم جاسم محمد
١٣ـ عبدالقادر طه احمد
١٤ـ كمال حمدون ملا علو

ناوچـەی دووەم
١ـ كامل عبدالرحمن اسماعيل النعيمي
٢ـ خالد اسماعيل محمد كركجة
٣ـ محمد وجيه احمد ال فليح
٤ـ الدكتور عبدالاله احمد عبدالوهاب الجوادي
٥ـ محمد علي قادر محمد
٦ـ خسرو محمد مصطفى الشرابي
٧ـ عباس علي شريف
٨ـ مؤيد غانم محمد نوري المحروق
٩ـ موفق محمد سليمان الكاتب
١٠ـ حسين مراد مردان
١١ـ خالد سعيد سليمان
١٢ـ هشام احمد مصطفى الطالب
١٣ـ نجيب محمد علي حسن الوزان
١٤ـ حسام الدين فخري مصطفى الرشيدي
١٥ـ مظفر عبدالفتاح عبدالمجيد اللاوند
١٦ـ سعدالله محمد فاضل الحسيني
١٧ـ شاكر يونس محمود البكري
١٨ـ عبدالوهاب عزيز وهب الشماع
١٩ـ الدكتور محيي الدين توفيق ابراهيم
٢٠ـ سعدالله يونس مصطفى الطائي

ناوچەی سێیەم
١ـ مجدي منصور نوح قاشا
٢ـ ابراهيم يوسف تركي
٣ـ رشاد مصطفى عاكوب
٤ـ مجيد محيي الدين احمد
٥ـ خليل عمر خليل
٦ـ احمد اسماعيل معروف
٧ـ احسان هيبةالله محمد سعيد المفتي
٨ـ جميل صبري احمد
٩ـ عبدالرحمن حمادي عبدالجبار
١٠ـ خير الدين مجيد حسن
١١ـ ابراهيم عبدالرحمن خمو
١٢ـ امين جيجو عبد الخالق
١٣ـ محمد احمد محمد الدشتاني
١٤ ـ ارشد احمد محمد الزيباري
١٥ـ فخري رقيب محمد السورجي
١٦ـ جياد غثوان ذياب
١٧ـ رمضان محسن امين
١٨ـ محيي الدين جانكير حاجي الهركي
١٩ـ شاكر احمد اسماعيل الاعرجي
٢٠ـ محمد علي عطية
٢١ـ فاضل هاشم جعفر
٢٢ـ ابو بكر عيدي حسن
٢٣ـ سمير جندي حسن
٢٤ـ زينل حميد بديع
٢٥ـ فرمان حسن الياس
٢٦ـ مصطفى خالد محمود
٢٧ـ فاضل حسين علي
٢٨ـ نايف فاضل عاشور المولى
٢٩ـ محمد احمد حسن الورشان

ناوچەی چوارەم
١ـ خضر عبدالله حسين
٢ـ عبدالواحد محمد صالح اليوسف
٣ـ صايل ياسين حادي
٤ـ جودت عبدالهادي محمود
٥ـ سلطان حاجم مطر
٦ـ عبدالقادر عز الدين حمودي

٧ـ عبيد علي الحمادة
٨ـ شاكر محمد ادهام
٩ـ محمد علوش محمد
١٠ـ محمد علي محمود
١١ـ صالح احمد اسود
١٢ـ اريني مسهوج غدير
١٣ـ محمود خضر عبدالله
١٤ـ محمد جميل يونس سليمان
١٥ـ سعود زيد الفرحان
١٦ـ حاتم علي عبدي
١٧ـ شيت محمد شاحوذ
١٨ـ حسن علي عبدالله
١٩ـ عبدالله سليمان حمادي
٢٠ـ عبدالله محمود عيسى
٢١ـ سطم حمد خلف
٢٢ـ محسن خلف البيدر
٢٣ـ هارون عثمان عبيد
٢٤ـ حسن حمادي عبد
٢٥ـ عبدالمحسن محمد حمود
٢٦ـ عبدالعزيز ساير خضير
٢٧ـ محمد صالح حمود عبدالله
٢٨ـ جاسم حسين حمادي
٢٩ـ سعدالله رجب محمد
٣٠ـ حسين اسماعيل ابراهيم
٣١ـ خلف جاسم محمد
٣٢ـ حميدي حروش عبدالعزيز
٣٣ـ حسين علي بي
٣٤ـ طلال احمد عاكوب
٣٥ـ علي صالح عبد الجبوري
٣٦ـ صالح احمد الملا منصور
٣٧ـ صالح علي عبدالله
٣٨ـ سلطان مجبل علي
٣٩ـ شكر محمود سلطان
٤٠ـ حازم عبد الهادي حمد

ناوچەی پێنجەم
١ـ صالح محمود حمدي الجبوري
٢ـ تركي فرمان شاهر
٣ـ فائزة غانم سعيد
٤ـ امين برجس هادي
٥ـ حميد حمة فاسكي
٦ـ مراد بركات ناصر
٧ـ قاسم خضر الياس
٨ـ فتحي احمد علي الجبوري
٩ـ حامد عيدان حمد العيسى
١٠ـ عبدالرحمن خلف جاسم
١١ـ نواف جلود سليمان
١٢ـ محمد حامد عبوش
١٣ـ محمد جارالله العيسى
١٤ـ محمد سالم ساير
١٥ـ عيسى عبدالله الجرجيس
١٦ـ صالح جاسم محمد المعماري
١٧ـ طلال فنر الفيصل
١٨ـ مصطفى اسماعيل ابراهيم
١٩ـ علي عبدالله ابراهيم قبلان
٢٠ـ حسن محمد قلي
٢١ـ محمد عادل سيد علي خان محمد
٢٢ـ نايف نوري الفيصل
٢٣ـ طه ياسين محمد الجاسم
٢٤ـ سالم ابراهيم محمد العساف
٢٥ـ حازم اسماعيل مصطفى قبغ
٢٦ـ صلاح الدين علي صالح
٢٧ـ محمود يوسف حمادي
٢٨ـ عجيل احمد عجيل الياور
٢٩ـ غايب محمود يوسف
٣٠ـ محسن سعدون احمد السعدون
٣١ـ علي محمد حمزة
٣٢ـ اسعد زيد الفرحان
٣٣ـ جاسم خلف دليان
٣٤ـ توفيق ابراهيم يونس
٣٥ـ خلف عاكول عبدالله
٣٦ـ حامد حميد عجيل

● پارێزگای ئەنبار ●

ناوچەی یەكەم
١ـ السيد عبدالكريم مخلف عبدالمحسن
٢ـ مزهر مطني عواد
٣ـ عبد الواحد ذياب الخربيط
٤ـ صافي بطاح محمد
٥ـ احمد داود مرزوك
٦ـ احمد خلف فرحان الخاطر
٧ـ حاتم عبدالرزاق العلي السليمان
٨ـ مشرف فتيخان عبدالحميد ابو ريشة
٩ـ نايف رشيد صالح ابو زعيان
١٠ـ منذر عبدالحميد محمد عريم
١١ـ محمود عبدالحمد الحبيب
١٢ـ عبدالكريم شوكت مطلك
١٣ـ سليمان مناجد العيفان

ناوچـەی دووەم
١ـ سعدي عياش عريم
٢ـ ابراهيم احمد الحمود النوري
٣ـ عبدالقادر ثابت فليح الصعب
٤ـ فاضل دحل عبدالباقي
٥ـ عبدالحميد رشيد جاسم الجميلي
٦ـ نبيل صالح جاسم الحلبوس
٧ـ خالد احمد الصالح
٨ـ محمد سمير الشلال المحمدي
٩ـ اسماعيل عبد حرج الحلبوس
١٠ـ محمد مطلك عكاب المحمدي
١١ـ اسعد ابراهيمحسين عبدالفرحان
١٢ـ شياع عباس جسام الجميلي
١٣ـ حامد محمود سودان العلواني
١٤ـ فاضل زيدان خلف
١٥ـ خميس عبدالله عباس
١٦ـ محمد زبار كايم الجميلي
١٧ـ فزع هيشان رجا
١٨ـ عايد عبود الكريم
١٩ـ طه شلتاغ فياض المحمدي
٢٠ـ هادي احمد محمد الجميلي
٢١ـ محمد خليل المهيدي
٢٢ـ حكمت سليمان الجميلي
٢٣ـ عبدابراهيم حردان
٢٤ـ علي حسين محمد العيساوي

ناوچەی سێیەم
١ـ انور سعيد عمر
٢ـ ناجح محمد خليل الراوي
٣ـ عبدالرزاق جبير عبدالرزاق
٤ـ عبدالحميد داود جوهر
٥ـ رجب عبدالله محمد العاني

٦ـ عبدابراهيم متعب
٧ـ عبدالله طه محيي
٨ـ طه شامي عبدالله
٩ـ ادهام عفتان فرحان الشرجي
١٠ـ كمال عابد المظهور
١١ـ شعبان مخلف عبدالهادي
١٢ـ حمد خليفة محيسن

● پارێزگای بەسرە ●

ناوچەی یەكەم
١ـ قاسم جاسم صخي الشريف
٢ـ محمد خلف محمد الملا
٣ـ أسامة أحمد عبدالوهاب الرحماني
٤ـ هاندان احمد محيي الدين
٥ـ داود مزبان فنجان الثامري
٦ـ يوسف يعقوب سلمان حداد
٧ـ صالح صابر الموسوي
٨ـ محيي عبدالكريم ياسين
٩ـ سلمان عبدالحافظ مصطفى الطه
١٠ـ نعيم خالد علي
١١ـ عبدالوهاب رسول سعيد
١٢ـ عبدالرحيم عبدالكريم بدوي العبودي
١٣ـ منصور جاسم محمد الربيعي
١٤ـ جمعة حمزة عباس السواد

ناوچـەی دووەم
١ـ كامل عباس محمد الدوركي
٢ـ بلقيس عبدالله عبدالرحمن المعيوف
٣ـ مصطفى عبدالقادر النجار
٤ـ علاء ابراهيم عبدالوهاب المنديل
٥ـ مجيد حميد محسن العايد
٦ـ كاظم جعفر خوين التميمي
٧ـ صفاء صالح العمر ال اسحاق
٨ـ محمد هادي عبود حسن العبودي
٩ـ كاظم عبود شهاب الرباط
١٠ـ جعفر عبدالحسن محمد المطوري
١١ـ حميد محمد ناصر السعد
١٢ـ صباح عبدالمجيد عبداللهالفكري
١٣ـ ابراهيم عبدالرسول ابراهيم

ناوچەی سێیەم
١ـ غازي محمد علي الديراوي
٢ـ فايز تركي عبدالباري المصيح
٣ـ عبدالقادر مانع كباشي السعد
٤ـ ثامر سويلم مطلب المشعل
٥ـ علي مزيد جياد المعارج
٦ـ عبدالمطلب محسن منصور
٧ـ خليل ابراهيم موسى
٨ـ جاسب حسين مزعل الامارة
٩ـ عباس راضي حسون

ناوچەی چوارەم
١ـ علي فاضل هواش
٢ـ خلف عبدالكريم خلف
٣ـ عبدالرحمن عبداللطيف جاسم
٤ـ شاكر عبدالصمد محمد صالح الطه
٥ـ علي عبدالكريم صالح السعدون
٦ـ عبدالحميد عبدالمجيد حمادي الفريح
٧ـ مالك حسن علي اليعقوب
٨ـ حسين محمد سعد الحزبه
٩ـ عبدالملك عبد المعبود فداع

● پارێزگای بابل ●

ناوچەی یەكەم
١ـ محمد حمزة كيطان الزبيدي
٢ـ عبدعلي حريز سلطان
٣ـ داود سلمان عبدالدليمي
٤ـ ابراهيم كاظم خوين الجنابي
٥ـ حميد تومان عواج
٦ـ عبدالصاحب عطية حمد العزاوي
٧ـ عبدالحسين علوان حمادي الحمداني
٨ـ سلمان ناجي محسن الكواك
٩ـ عبدالجبار جواد حسين الجايد
١٠ـ كريم ساهي

ناوچـەی دووەم
١ـ جاسم حمود حسن هجول
٢ـ غازي محسن خلف العبيدي
٣ـ حسين حمزة عباس
٤ـ عزيز عبيس طعمة الحسيني
٥ـ عبدالكريم ابراهيم عباس حربه
٦ـ عبدالوهاب خليل حسن البياتي
٧ـ عبدالخالق مهدي راضي العكام
٨ـ علي هادي راضي وتوت
٩ـ محمد علي جواد جاسم الربيعي
١٠ـ حسنية كاظم محمد علي
١١ـ حاتم خلف جبر الباوي
١٢ـ عدنان جواد بهية

ناوچەی سێیەم
١ـ نعمة عنون حسون
٢ـ حسين علي عبود الحارثي
٣ـ حسين ناجي محمد
٤ـ حامد محمود الحسن
٥ـ محمد وحيد راجح عباس
٦ـ قائد حسين حميدي العوادي
٧ـ سامي محمد توفيق
٨ـ جابر عبدالله احمد العوادي

● پارێزگای ذیقار ●

ناوچەی یەكەم
١ـ نجيه عبدعلي حسن
٢ـ الدكتور كامل كاظم علي
٣ـ فاضل عبدالرزاق محمود
٤ـ كامل قيس جابر
٥ـ ستار خضر سلمان
٦ـ صالح سالم جاسم الحمداني
٧ـ غالب محمد سلمان النصر الله
٨ـ محمد حسن بغدادي الخفاجي
٩ـ عبدالعالي حيون المفضل
١٠ـ محسن ثجيل عداي الزيدي
١١ـ عادل عبدالغني حمادي
١٢ـ حامد طاهر جاسم الخليوي
١٣ـ عبدالله محمد عرب
١٤ـ فيصل سرحان شحم
١٥ـ عزيز حاجم ثامر

ناوچـەی دووەم
١ـ نعيم حميد علي حداد
٢ـ يعقوب عبدالرزاق ظاهر

Institut Kurde de Paris

ناوی بەڕێزان پالێوراوانی ئەنجومەنی نیشتمانی بەپێی ناوچەکانی هەڵبژاردن لە هەموو پارێزگاکاندا

پاشماوە

٣ـ عباس محمد جاسم
٤ـ فاخر عودة صافي
٥ـ جميل صادق باقر حيدر
٦ـ صبري يونس محمد علي العيدان
٧ـ وحيد ناصر منشد الاسدي
٨ـ عبدالكريم عبدالله عبدالمنعم الراشد
٩ـ هلال كاطع جابر العلي
١٠ـ جاسب شنته طريف الاسدي
١١ـ سعد عبدالجليل محمد الدلي

ناوچەی سێیەم

١ـ عزيز صالح حسن الخفاجي
٢ـ سليم عبدالرزاق محمد حسن الخطاب
٣ـ طالب موسى كيطان
٤ـ سفيح عجرش مطر
٥ـ هاشم كليل جبير الهلالي
٦ـ غازي عزيز سليمان الزيدي
٧ـ جبار تعبان هليل الهلالي
٨ـ مسافر عبدالمطلب محمد الياسري
٩ـ سلمان موسى حشيش السنجري
١٠ـ اسير جياد وداعة
١١ـ جارالله ضاحي علي

● پارێزگای سلێمانی

ناوچەی یەکەم

١ـ لطيف محمد امين قادر
٢ـ عبدالرحمن صالح سعيد المحدث
٣ـ عثمان الشيخ خالد لطيف
٤ـ عبدالواحد امين قادر
٥ـ سليم خضر عبدالرحمن
٦ـ لطيف حمدي امين
٧ـ الدكتور عبدالمجيد اسماعيل حقي
٨ـ عزيز رشيد عزيز عقراوي
٩ـ بهاء الدين احمد فرج
١٠ـ حسين جبار حسن
١١ـ شيخ محمد عمر محمد القرداغي
١٢ـ عطا نوري قادر
١٣ـ ناجي عزة محمد صالح الجاف
١٤ـ جمال محمد خضر الجاف
١٥ـ نازنين محمد طاهر جميل بابان
١٦ـ الدكتور امير مدحت مبارك
١٧ـ عثمان محمد فؤاد قادر
١٨ـ رفيق فتح الله محمد
١٩ـ معروف محمد غريب معروف
٢٠ـ فريد عزيز رسول
٢١ـ حسن احمد محمد ولي

ناوچەی دووەم

١ـ جعفر عبدالكريم حسين البرزنجي
٢ـ وهاب سعيد فرج
٣ـ صباح سعيد كرم
٤ـ برهان توفيق ابو بكر
٥ـ عثمان كريم عارف
٦ـ علي معروف محمد
٧ـ عبدالوهاب ميرزا عمر الاتروشي
٨ـ عبدالله محمد شريف
٩ـ جمال رشيد امين
١٠ـ صبري مصطفى صبري الجاف
١١ـ رفعت محمد علي مشير
١٢ـ اسو محمد رضا الجاف
١٣ـ عبدالله حميد حسين روزبياني
١٤ـ شيخ هادي شيخ نوري حسين
١٥ـ حسين ابراهيم درويش
١٦ـ نبرد محمد سعيد الجاف
١٧ـ محمد امين احمد محمد
١٨ـ احمد نقي رشيد صالح
١٩ـ انور محمد علي الهاروني
٢٠ـ عثمان محي الدين عزير
٢١ـ حمه صالح علي محمد أمين الجاف
٢٢ـ سيروان عبدالله حسين الجاف
٢٣ـ محمد صديق محمود
٢٤ـ مهدي غفوري شريف
٢٥ـ كامل عبدالقادر طه اجنويسه
٢٦ـ حمه رشيد حمه علي كاكه برا
٢٧ـ كريم حسين رحيم
٢٨ـ كمال محمد مام رشيد
٢٩ـ محمد سعيد كاكه مند الملقب (محمد سورباسي)
٣٠ـ ابراهيم شيخ نصر الدين عزيز
٣١ـ حسين علي رسول

ناوچەی سێیەم

١ـ بابكر اغا قادر مصطفى
٢ـ محمد صالح سليم
٣ـ انور رشيد احمد بتواته
٤ـ محمد عزت احمد
٥ـ رشيد جليل رشيد
٦ـ حمزة اسماعيل سوار اغا
٧ـ حمزة عباس مامند
٨ـ مامند عباس مامند
٩ـ همزة بابير بابكر اغا البشدري
١٠ـ بكر وسو محمد
١١ـ مجيد رشيد مصطفى الجباري
١٢ـ رفعت محمود فهمي ـ الهماوندي
١٣ـ بكر محمود رسول البشدري
١٤ـ دارا ابراهيم روستم جرمكا
١٥ـ جمال محمد فرج
١٦ـ احمد ملا كريم علي
١٧ـ رؤوف عبدالكريم حسين

● پارێزگای هەولێر

ناوچەی یەکەم

١ـ قرد ني سليمان قره ني
٢ـ نامق خورشيد خضر
٣ـ عبدالله حمد شين كەردي
٤ـ همزة عثمان يونس
٥ـ محمود محمد حمد العمري
٦ـ موسى عبدالصمد سعدالله
٧ـ هوشيار احمد صالح
٨ـ رفعت كوخه عولا عمر
٩ـ عبدالواحد احمد يوسف
١٠ـ غني رشيد قوجة
١١ـ جودت احمد ناجي
١٢ـ عبدالله خليل ابراهيم
١٣ـ كمال صابر مصطفى
١٤ـ خسرو هادي احمد
١٥ـ رفيق شيخ طاهر معروف
١٦ـ بشير عبدالرحمن محمد علي
١٧ـ حسام شاكر محمود
١٨ـ عثمان خورشيد سيمين
١٩ـ جمال اسماعيل خضر
٢٠ـ موفق حسن رشيد
٢١ـ محمد داود سليمان الطائي
٢٢ـ ابراهيم ياسين محمد

ناوچەی دووەم

١ـ كامل هادي احمد
٢ـ جمعة اسماعيل عثمان
٣ـ اسعد حمد مصطفى خوشناو
٤ـ عماد عثمان احمد البارزاني
٥ـ حسن محمد شحاذة
٦ـ مصطفى رشيد خضر خوشناو
٧ـ طاهر حمه ردش خضر
٨ـ هادي حمد خلف السبعاوي
٩ـ عبدالله اسماعيل احمد
١٠ـ اسماعيل عبدالكريم مصطفى البرزنجي
١١ـ خضر حسين علي السبعاوي
١٢ـ عطية محمد عبطان
١٣ـ احمد صالح عباوي
١٤ـ محمد شاكر محمود
١٥ـ فاروق هاوار ابراهيم
١٦ـ ازاد عثمان قادر
١٧ـ دارا عمر ميران قادر
١٨ـ عبدالرحمن اسعد نجم
١٩ـ برهان محمد رشيد امين
٢٠ـ حاجي رسول محمد
٢١ـ محمد عولا رحمان
٢٢ـ سامي علي ابراهيم
٢٣ـ احمد سليمان رسول
٢٤ـ خالد مولود طه
٢٥ـ فارس حمد باوه
٢٦ـ عوني حاجي قادر مصطفى
٢٧ـ انور صالح ابراهيم
٢٨ـ صباح رؤوف اسماعيل

ناوچەی سێیەم

١ـ مصلح عبدالكريم اسعد
٢ـ عبدالله الشيخ علاء الدين النقشبندي
٣ـ جميل حمزة كاكه شين
٤ـ سعيد اسعد اغا رسول
٥ـ عزيز حمد امين عثمان
٦ـ احسان مصطفى محمد ولاشي
٧ـ عبدالله مصطفى البارزاني
٨ـ نامق رقيب محمد السورجي
٩ـ جلال كريم حمد
١٠ـ كوردو ـ نوري ـ باويل اغا
١١ـ صالح خضر حمد السورجي
١٢ـ مشير كريم عبدالله
١٣ـ جلال عمر محمد
١٤ـ فارس محمد قادر السورجي
١٥ـ كوكس طه محمد صديق
١٦ـ رمزي عبدالعزيز خورشيد
١٧ـ جلال خورشيد عثمان
١٨ـ حسن خورشيد رشيد
١٩ـ مظفر عبدالقادر زيز
٢٠ـ قادر سليم صالح
٢١ـ مصطفى حمد امين علي
٢٢ـ هيوي محمد امين حسن راوندوزي
٢٣ـ عبدالرحمن الشيخ علاء الدين جلال النقشبندي

● پارێزگای صلاح الدین

ناوچەی یەکەم

١ـ برهان الدين عبدالرحمن مصطفى
٢ـ غالب محمود الخطاب
٣ـ عيسى سلمان حميد
٤ـ جابر نحام عبد
٥ـ علي صالح العيسى
٦ـ زهير ابراهيم سلطان
٧ـ حسين محمد ذياب
٨ـ جودت شاكر عبدالغني
٩ـ مهدي مجول محمود ابو حمرة
١٠ـ صادق جعفر قاسم الجواري
١١ـ محمد عرب فيصل طعان
١٢ـ غازي حسين محمد البياتي
١٣ـ علي موسى علي السلمان
١٤ـ عباش يوسف السلمان
١٥ـ روضان ابراهيم محمد
١٦ـ لطيف ابراهيم محمد البرزنجي
١٧ـ عدنان متعب محمد البياتي

ناوچەی دووەم

١ـ عبدالله فاضل عباس
٢ـ علي احمد خلف النقيب
٣ـ نعمان ماهر حمادي الكنعاني
٤ـ عبدالرحمن محمود الريحان
٥ـ محمد جاسم عبود
٦ـ قحطان يحيى السالم
٧ـ محيي الدين شامل عباس السامرائي
٨ـ ثامر لطيف عبدالرحمن
٩ـ عبدالامير ناجي دروش
١٠ـ برع سعد سعدون
١١ـ عبدالحميد شويش عبدالحميد الجبوري
١٢ـ ساكن جاسم محمد
١٣ـ حسن علي حسين الحشماوي
١٤ـ حمادة عبدالله محمد الجبوري
١٥ـ محمد علي حاتم هذال
١٦ـ قاسم محمد حسن البلداوي

● پارێزگای نجف

ناوچەی یەکەم

١ـ مجيد جبار حسون الفحام
٢ـ صباح سلمان عبدالرضا الكعبي
٣ـ عبدالرزاق ابراهيم سعيد الحبوبي
٤ـ عدنان علي عبدالرضا البكاء
٥ـ صدقي مير علي عباس ابو طبيخ
٦ـ عبدالامير حميد خضر معلة
٧ـ سعيد مجيد عجيل العجيل
٨ـ محمود رضا علي الصافي
٩ـ الحاج برهان سعد راضي
١٠ـ طالب حسين يوسف ابو كلل

ناوچەی دووەم

١ـ عبدالحسن راهي مجهول الفرعون
٢ـ عبدالرزاق ابراهيم لفتة الشمخي
٣ـ سعيد عبدالشهيد محمد رضا جبرين
٤ـ مثقال عطية مزعل
٥ـ مهديجواد مهدي العياشي
٦ـ صابر عبيد سعيد العذاري
٧ـ رياض عزيز صالح النعمة
٨ـ مهدي حسين فليح حنوش
٩ـ عبود مهدي جعفر بحر العلوم
١٠ـ عبدالكاظم مجيد مزهر الفرعون
١١ـ صالح عبدالمهدي عيسى الابراهيمي
١٢ـ يوسف علوة غلف الجنابي
١٣ـ كاظم مجهول الهلالي

● پارێزگای قادسیە

ناوچەی یەکەم

١ـ عبد تركي مراد
٢ـ جاسم محمد عباس
٣ـ كاظم حساني فرمان
٤ـ خالد محمد البدر
٥ـ عبدالله علي محمد الخفاجي
٦ـ صيهود عبدالامير الشعلان
٧ـ عبدالعال رحيم الصكبان
٨ـ حسن عبدالكريم الشرع
٩ـ عبدالرزاق هادي المهجة
١٠ـ كاظم عبد سالم العامري

ناوچەی دووەم

١ـ جاسم حسين عبيد العابدي
٢ـ هادي عبيد حسن
٣ـ تقي حامد عبدالحسن الياسري
٤ـ حسين جبر وزمه
٥ـ حازم كطران الشعلان
٦ـ حسن وادي العطية
٧ـ عبدالمهدي صكبان العبادي
٨ـ هادي صالح المرسول

● پارێزگای میسان

ناوچەی یەکەم

١ـ جبار محسن بعنون
٢ـ جبار محمد حيال
٣ـ حامد كاظم كاطع الرحيلي
٤ـ خالد عبدالرحيم ابراهيم السوداني
٥ـ سامي ناصر حسن
٦ـ عبدالحسن عويد علي
٧ـ عبدالحسين عليوي لعيبي الغزالي
٨ـ عبدالله كاطع موسى العوادي
٩ـ عزيزة عبيد محمد
١٠ـ علي هاشم حسوني الهاشمي
١١ـ كريم خالف عبيد البيضاني
١٢ـ مجيسر حسين جبيرة الحلفي
١٣ محمود خلف سويف الساعدي

ناوچەی دووەم

١ـ جاسم هاشم حسن العبادي
٢ـ جبار طارش صبر
٣ـ جواد كاظم جبير
٤ـ حسين موزان ناصر
٥ـ عباس يوسف جعفر
٦ـ عدنان مجيد امين
٧ـ حكيم عبدالرحمن درندش المحمداوي
٨ـ فيصل جاسم محمد الساعدي
٩ـ قيس خلف شواي

● پارێزگای دهۆك

١ـ محمد امين محمد احمد
٢ـ محمد علي رمضان
٣ـ مصطفى موسى عبدالله
٤ـ محمد خليف رجب الطائي
٥ـ عكيد صديق سعدالله
٦ـ محمد كلحي طاهر الريكاني
٧ـ رشيد حاجي بدري النسدي
٨ـ سعيد علي خان عبدي
٩ـ عبدالقادر مصطفى محمد المزوري
١٠ـ تيلي امين علي
١١ـ حسين جندي حسن
١٢ـ احمد صديق بكر العمادي
١٣ـ شمعون يانو مروكي
١٤ـ محمد امين توفيق محمد امين
١٥ـ اسماعيل نعمة حسين الامام
١٦ـ مصطفى صالح مصطفى
١٧ـ صالح علي صالح الكلي
١٨ـ حكمت حميد بلال الطائي
١٩ـ ابراهيم بلال حمادي
٢٠ـ محمد مجيد سرحان السندي
٢١ـ حكمت رشيد صالح العيسى
٢٢ـ ديدار جميل عبدي

● پارێزگای تامیم

ناوچەی یەکەم

١ـ فائق عزيز رشيد الونداوي
٢ـ صبحي محمد السلطان العلكاوي
٣ـ عبدالله خضر داود
٤ـ لطفي مظهر عبدالقادر التكريتي
٥ـ رجب طلفاح حويجة الجميلي
٦ـ عبدالله صالح محمد
٧ـ ابراهيم حسين عبدالله الكناني
٨ـ جلال محمد علي جمعة
٩ـ مجيد حميد عزيز
١٠ـ غازي حسين حسن النفطجي

ناوچەی دووەم

١ـ السيد عواد السيد خلف حسين
٢ـ سعدون مصطفى احمد
٣ـ سلوم حسن محمد
٤ـ حسين محمد سليمان الجبوري
٥ـ سالم وهب عباس
٦ـ اسود علي محمد
٧ـ سعاد حبيب علي الطالباني
٨ـ ياسين فتح الله احمد
٩ـ وهبي قنبر محمد الجابر
١٠ـ عبدالكريم ابراهيم خضر
١١ـ سبهان خلف صكر
١٢ـ خلف حسين علي
١٣ـ محمد ابراهيم عبدالرحمن
١٤ـ ابو بكر فقي محمد
١٥ـ محمد علي عبيد عمر خانقاه
١٦ـ محمد ذياب احمد
١٧ـ عواد داود حمود
١٨ـ معروف محمد امين احمد

● پارێزگای دیالە

ناوچەی یەکەم

١ـ محمد جاسم محمد دبدب
٢ـ منذر نصيف جاسم
٣ـ الدكتور عصام عبد علي مهدي
٤ـ خالص عبدالوهاب محمد العبللي
٥ـ هادي عباس حميد الحسن
٦ـ حاتم حمدان محمود العزاوي
٧ـ خالد شاكر محمود
٨ـ سامي عبدالهادي محمود البندر
٩ـ مزهر خلف مطر
١٠ـ علي خماس محمود الشمري
١١ـ عباس حمودي جاسم
١٢ـ عباس عبود عباس
١٣ـ محمد حميد علي المجمعي
١٤ـ عبدالخالق فاضل عبدالرزاق
١٥ـ ضاري رزوقي
١٦ـ خضير عباس محمود العزاوي
١٧ـ محمد قدوري محمد الكيلاني
١٨ـ ليث عبدالحكيم عبدالكريم
١٩ـ محمد نصيف جاسم العجيلي

ناوچەی دووەم

١ـ خزعل محسن شلش
٢ـ رشيد طعان كاظم
٣ـ عدنان غيدان محمد
٤ـ محمود محمد سليمان
٥ـ عبدالله صالح الخلف
٦ـ رفعت ابراهيم عبدالباقي
٧ـ قحطان فؤاد مجيد
٨ـ عبدالجبار محمد جواد الدلي
٩ـ عطا الله عبدالرحمن رميض الجبوري
١٠ـ هادي عيدان سلطان الجبوري
١١ـ خليل حماده عبدالله الجبوري
١٢ـ سعد محمد الهادي
١٣ـ حسين خلف عباس التميمي
١٤ـ احمد حسين حمود الحربي
١٥ـ فاروق نجم عبدالله الجبوري

ناوچەی سێیەم

١ـ حبيب شيخ جعفر حبيب
٢ـ كريم حسن رضا
٣ـ فاضل حسن عبدال العنبكي
٤ـ هدايت محمد عبدالرحمن
٥ـ الدكتور نزار جاسم حسين العنبكي
٦ـ جلال عبدالوهاب عثمان الونداوي
٧ـ شهاب احمد ماموك
٨ـ ياسين كاظم الفدعم
٩ـ عبدالوهاب احمد منديل
١٠ـ ايوب محسن عليوي العبيدي
١١ـ ناظم عمر محمد النقيب
١٢ـ ربيع صالح حسن العزاوي
١٣ـ ابراهيم حمه عزيز البياتي
١٤ـ لطيف جاسم نعمه البياتي
١٥ـ مصطفى عبدالكريم شيخ مهدي

● پارێزگای واسط

ناوچەی یەکەم

١ـ جمال كاظم حسين
٢ـ سرية علي خلف
٣ـ عبدالامير مريوش عاصي
٤ـ عثمان محمد نايف
٥ـ عبدالحسين شليج حسين
٦ـ عبدالرحمن عبدالسيد الابراهيم
٧ـ عبدالمهدي احمد محمد
٨ـ محمد عيلان حسين
٩ـ مناف عبدالمجيد مهدي
١٠ـ يحيى علي عبدالعزيز السعدون
١١ـ كامل سلطان نور الياسري

ناوچەی دووەم

١ـ انور عبدالجبار ابراهيم
٢ـ بدر خضير عباس
٣ ـ حبيب سلمان عبدالرضا الخطيب
٤ـ حسن جارالله مجلى
٥ـ حسن سماوي عيفان
٦ـ حسن صالح مهدي
٧ـ خيرية شاكر حميد
٨ـ زهير حسن جاسم
٩ـ سرحان ذياب سند
١٠ـ سلمان علي البطيخ
١١ـ سليم عبد الحمود
١٢ـ سميرة مهدي ابراهيم البياتي
١٣ـ شاكر فارس خلف
١٤ـ صبري كعيد جويد
١٥ـ صالح علي عباس العكيدي
١٦ـ عبدالرزاق حسن رضا
١٧ـ عبد العالي عبدالرزاق حديد
١٨ـ عبدالكاظم عليوي عبدالحسين
١٩ـ عزيز حسن فرهود
٢٠ـ علي ناصر عبدالرحمن السعدون
٢١ـ غانم حمزة ياسين
٢٢ـ مالك شعلان عجم
٢٣ـ محمد عداي عباس
٢٤ـ الدكتور نايف حسن محمد الحسوني
٢٥ـ هارون محمد طه الدوري

● پارێزگای مثنی

١ـ اسماعيل محمد علي عبدالعزيز
٢ـ عدنان هادي محمد جواد
٣ـ صاحب حسين طاهر
٤ـ عبدالجبار ابراهيم جميل
٥ـ ماجد كامل غثيث
٦ـ شهيد حمود عبود الياسري
٧ـ كاظم محمد نافع مصطفى
٨ـ محسن فاهم كمال الفرهود
٩ـ حسين سالم عذافة
١٠ـ طالب عبدالرزاق عباس الامامي
١١ـ ماجد اسماعيل ابراهيم

● پارێزگای کربلاء

١ـ عبدالامير حيدر محمد
٢ـ عبدالحميد عبدالامير كاظم
٣ـ عبدالخالق رشيد عبد علي
٤ـ فاخر محسن جري
٥ـ حميد كريم كاظم
٦ـ جواد حسين جواد
٧ـ عبدالواحد محمد شمس الدين
٨ـ داد رضا حمزة ابو الحب
٩ـ عبداللطيف عبدالحسين محمد الدارمي
١٠ـ تموين عجيل السمرمد
١١ـ احمد علاوي مزعل السمعودي
١٢ـ جابر حمد عزيز الموسوي
١٣ـ راضي حسن سلمان
١٤ـ فوزي فرمان بشير الجبوري
١٥ـ عبدالمعطي عيادة غضبان
١٦ـ ضياء يحيى العلي
١٧ـ مجيد عبدالكريم عزوز البكري

واع

Institut Kurde de Paris

ئەو گەلە هەمان گلە بۆ هەركوێ دەچی دەبینی گەلی بەبام‌و گەلی خاوەن مەسەلەو گەلی بیروباوەڕو گەلێكی خەباتكەرو گەلێكی موجاهیدە بۆ بەرگری كردن لەحەق .. گەلی لوتكەیە نەك گەلی دامێن‌و گەلی دۆلەكان .

سەرۆكی فەرماندە
صدام حسین

ڕۆژنامەیەكی هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلس

هاوكاری
التضامن

شەقامی الجمهوریة
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوكردنەوەی كوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الاثنین ٩ حزیران ١٩٨٠ العدد ٥٢٩ ●

● دووشەممە ٩ی حوزەیران ١٩٨٠ ژمارە ٥٢٩ ●

سەرۆك صدام حسین لەگەڵ وەزیرانی ڕاگەیاندنی وڵاتانی بێلایەندا كۆبووەتەوە وئەوەی دووپات كردۆتەوە :

ڕێگای بێلایەنی ڕێگای بەختیاری وخۆشگوزەرانی یە

● هەموو دەوڵەتێكی بچووك دەتوانێت تەعبیر لە مانای سەربەخۆیی خۆی بكات تەعبیرێكی بە توانا لە ڕێگای باوەڕبوونی قووڵی بە بزووتنەوەی بێلایەنی یەوە

● چەندە دەوری بزووتنەوەی بێلایەنی قووڵ بێتەوەو بیروباوەڕەكانی چەسپاو بێت دەورێكی نائاسایی دەبینێت بۆ شەوەی جیهان لە مەترسی شەڕ دوور بخاتەوە

بەڕێز سەرۆك صدام حسین وتی چەندە دەوری بزووتنەوەی بێلایەنی قووڵ بێتەوەو چەندە ئەو بیروباوەڕانەی چەسپاو بێت كە لە كۆنگری باندونفەوەلێی بڵاو بۆتەوە زیاتروزیاتر ئەوەندە دەورێكی نائاسایی دەبینێت لەوەی جیهان لە مەترسی شەڕ دووربخاتەوە .

هەروەها بەڕێز سەرۆك لەو گفتوگۆیەیدا كە بۆ ئەو وەزیرانەی ڕاگەیاندنی كردووە كە هاوبەشن لە كۆبونەوەكانی ئەنجومەنی حوكمەتی ڕێكخستنی كاروباری ڕاگەیاندنن لە نێوان دەولەتە بێلایەنەكانداو ئەوانەی ئامادە بووبوون لەو زیافەتە گەورەیەی نانی نیوەڕو خواردنەدا كە بەڕێز سەرۆك بۆ ڕێز گرتنیان نیوەڕوی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو لە كۆشكی كۆماری بۆی كردبوون .. ناكرێت كە دەورمان تەنیا جێگیر كردنی سەربەخۆیی بێت بەمانا گشتی یەكەی‌و تەنیا هاوبەشی كردن بێ لە دوورخستنەوەی مرۆڤایەتی لە مەترسی یەكانی شەڕ بەڵكو دەبێ بۆ ئەوە كار بكەین كە ڕێگای بێلایەنی ڕێگایەك بێت بۆ بەختیاری‌و خۆشگوزەرانی وەئەمە لە جیهانی ئەمڕۆدا وەدی ناهێنرێت ئەگەر لەم ڕێگایە گەشە كردنێكی ڕاستەقینەی ئابووری بۆ وڵاتانی بێلایەن وەدی نەهێنرێت .

بەڕێزیان ئەوەی دووپات كردەوە كە دەوری ڕاگەیاندن لە بزووتنەوەی بێلایەنیدا دەبێتە دەورێكی زۆر بایەخدارو پەیوەندی هەیەبە تەبیعەتی وڵاتانی ئەم بزووتنەوەیەوە وتەبیعەتی گەلەكانی یەوە ، وە ئەو جێگایەكی جودا تر دەگرێت لە دەوری جێگای ڕاگەیاندنی ڕۆژئاوا .

وەئەمەش دەقی وتەكەی بەڕێز سەرۆكە :

بە خێرهاتن بۆ بەغدا دەمەوێت بە ناوی خۆم‌و بە ناوی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش‌و حكومەتی عیراق بە ناوی گەلی عیراقەوە میواندریتان بكات بۆ چالاكیتان كە قایل بوون بەغدا میواندریتان بكات بۆ چالاكیتان لەم كۆنگرەیەدا .

بایەخ پێدانتان بە چالاكی یەكانی بزووتنەوەی بێلایەنی‌و دەزگاكانی مانایەكی قووڵ دەبەخشێت وە هەموومان وامان لێهاتووە كە هەست بە بەهای زیندووی بزووتنەوەی بێلایەنی بكەین لە جیهانی ئەمڕۆكەداو ئاڵۆزی یەكانی ئێستای ناو دەولەتان بە ئاشكرا بایەخی گەورەی بزووتنەوەی بێلایەنی دەست نیشان دەكات .

ئەوە ئاشكراو ڕوون بۆتەوە كە زۆر لە دەولەتە بچوكەكان وەلەوانەیە هەموو دەولەتە بچووكەكان ناتوانێت تەعبیر لە مانای سەر بەخۆیی خۆی بكات تەعبیرێكی بە توانا ئەگەر بایەخدانی زیندوو ڕاستەقینە نەبێت وە لە ڕێگای باوەڕ بورنێكی قووڵی بە بزووتنەوەی بێلایەنی یەوە..

ئێستا دەتوانین بڵێین چەندە دەوری بزووتنەوەی بێلایەنی قووڵ ببێتەوە وەچەندە ئەو بیروباوەڕانەی بچەسپێت كە لە كۆنگرەی باندونفەوە لێرەی بڵاو بۆتەوە زیاتروزیاتر ئەوەندە بزووتنەوەكە دەورێكی نائاسایی دەبینێت لە دوور خستنەوەی جیهان لە مەترسی‌ی شەڕ.

بەڵام ناكرێت كە دەورمان تەنیا جێگیر كردنی سەربەخۆیی بێت بە مانا گشتی یەكەی‌و تەنیا هاوبەشی كردن بێ لە دوور خستنەوەی مرۆڤایەتی لە مەترسیكانی شەڕ بەڵكو دەبێ بۆ ئەوە كاربكەین كە ڕێگای بێلایەنی ڕێگایەك بێت بۆ بەختیاری‌و خۆشگوزەرانی وە ئەمە لە جیهانی ئەمڕۆدا وەدی ناهێنرێت ئەگەر لەم ڕێگایە گەشە كردنێكی ڕاستەقینەی ئابووری بۆ وڵاتانی بێلایەن وەدی نەهێنێت .. وە لە سەر بنچینەی ئەم تێگەیشتنە بایەخی بە تین كردنی هاوكاری‌و جێبەجێ كردنی هاوكاریی ئابووری لە نێوان دەوڵەتانی بزووتنەوەی بێلایەن دێتە پێشەوەوو پێ بەخشینی مانایەكی زانستی‌و مرۆڤایەتی ئەوتۆ كە دەبێت لە سەری بێت .

بەڵام دەوری ڕاگەیاندن‌و دەوری وەزیرانی ڕاگەیاندن‌و بەرپرسیاران لە دەزگاكانی ڕاگەیاندن ئەوەتان لا ئاشكرایە كە چەند بایەخدارە هەروەك دەوری ڕاگەیاندن لە هەموو جیهاندا لە بایەخ پێدانـدا بەڵام لە بزووتنەوەی بێلایەنیدا دەورێكی زیاد بایەخدار وەر دەگرێت كە بەستراوە بە تەبیعەتی وڵاتانی ناو ئەم بزووتنەوەیەو تەبیعەتی گەلەكانی یەوە . .

.. وە لەبەر ئەوە ڕاگەیاندن جێگایەكی زیاتر جودا وەر دەگرێت لە دەوری جێگای ڕاگەیاندنی ڕۆژئاوا بۆ نموونە مەبەستمان لەوەدا ڕاگەیاندنە لە بزووتنەوەی بێلایەنیداو دەوری زیاتر بە بایەخی لە ڕاگەیاندندا بۆ نموونە لە ژاپۆن وەیا لە یەكێتی‌ی سۆڤیاتیدا .

سڵاو لە بەرهەمی هەوڵو تەقەللاتان دەكەم كە ئاشكرا دیارە لە گەڵ ئەوەدا كە ئێوە كۆبوونەوەیەكی ترتان ماوە بەڵام ئەوەی گرنگە ڕوحی یەتە . . . ڕووحی یەتی بەشدارانی كۆنگرەكە ڕوو دەكاتە لایەنێكی ئاشكرا بۆ بەتین كردنی دەوری بزووتنەوەی بێلایەنی‌و قووڵ كردنەوەی بەرنامە بێلایەنەكەی‌و بەتین كردنی سەربەخۆیی .. بەخێر هاتنێكی گەرمتان دەكەم ..

بەڕێز فرانك كامبل وەزیری ڕاگەیاندنی غۆیانی بە ناوی وەفدە بەشدارەكانەوە ستایشی نامەكەی بەڕێز سەرۆك صدام حسین‌ی كردووە كە لە كردنەوەی چوارەم كۆبوونەوەی ئەنجومەنی حكومەتی‌ی ڕێكخستنی كاروباری ڕاگەیاندنی نێو دەولەتانی بێلایەنـدا خوێندراوەتەوە .

وتوویەتی .. نامەكەتان نەك هەر بە تەنیا ئیلتیزامی عیراقی نیشان داوە بەرامبەر بزووتنەوەی بێلایەنی بەڵكو هەروەها بۆ بنیات نانی ڕژێمێكی نوێی ڕاگەیاندن لە جیهاندا .. هەروەك بە شێوەیەكی قووڵ خواستەكانی هەموو ئەندامەكانی وەفدو حكومەتەكان‌و گەلەكانیانی نیشان داوە لە پێناوی دامەزراندنی ئەم ڕژێمە بۆ هاتووچۆ (للمواصلات) لە سەر پلەیەكی جیهانی .

بەڕێز كامبل سوپاس‌و ڕێزی وەفدەكانی نیشان داوە بەرامبەر بەڕێز سەرۆك صدام حسین بۆ ئەوەی بەغدا میواندارێتی ئەم كۆبوونەوەیەی كردووە لە گەڵ ئەو گیانی ڕێزلێنان‌و پێشوازی كردنەدا كە بۆ بەشدارانی كۆنگرەكە كراوە لە گەڵ ئەو هەموو هەوڵ‌و تەقەللایەی بۆ سەركەوتنی دراوە .

لەو زیافەتەدا بەڕێز طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش یەكەم جێگری سەرۆك وەزیران‌و هەندێك لە بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش‌و ئەمینداری گشتی‌ی نهێنی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش‌و سەرۆكی دیوانی سەرۆكایەتی كۆمار بە وەكالەت‌و وەزیری ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن بوون .

ئا. د. ع

هاوڕێ صدام حسین پێشوازیی سكرتێری گشتی حزبی سۆشیالیستی ئیسپانیا دەكات

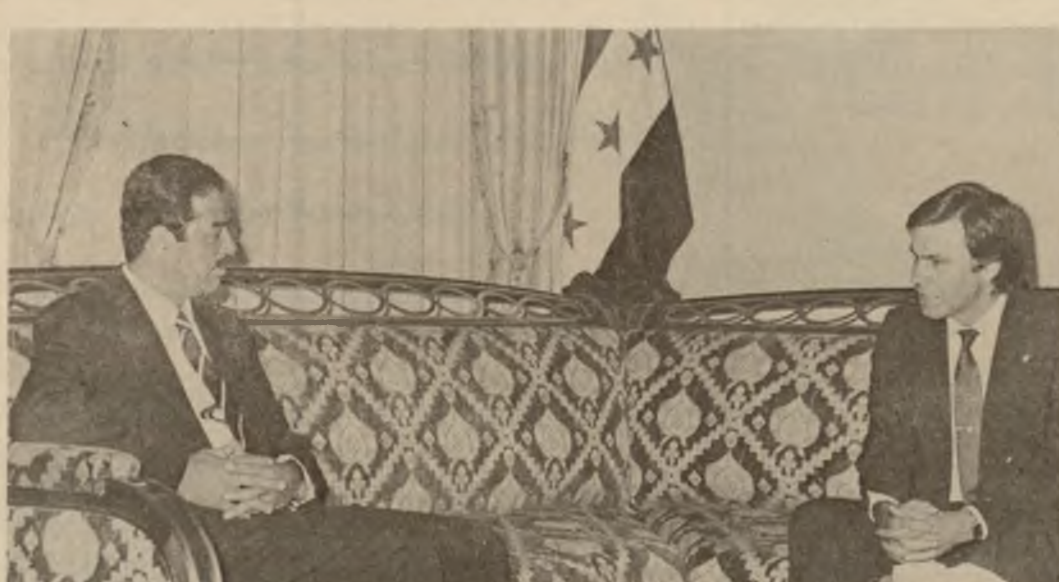

هاوڕێ صدام حسین جێگری ئەمینداری گشتی‌ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرۆك كۆمار لە نووسینگەی ڕەسمی‌ی لە كۆشكی كۆماری پێری ئێوارە پێشوازی‌ی بەڕێز فیلیپ گۆنزالیز ماركوس سكرتێری گشتی‌ی پارتی سۆشیالیستی ئسپانیای كرد .

لە چاوپێكەوتنەكەدا باسی دیارترین مەسەلەی عەرەبی‌و نێو دەولەتان كرا كە هەردوو حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست‌و حزبی سۆشیالیستی ئسپانیا بایەخیان پێ دەدەن بەتایبەتی ئەوانەی پەیوەندیان بە ناوچەی عەرەبی‌و ڕۆژئاوای ئەورووپاوە هەیە .

لە چاوپێكەوتنەكەدا هاوڕێ نعیم حداد ئەندامی سەركردایەتی‌ی نەتەوایەتی‌ی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئامادەبوو .

فالدهایم نارەزایی دەردەبڕێت بەرامبەر ئەو دەست درێژی یەچەكدارەی لە ڕۆما كراوەتە سەر باڵوێزخانەی عیراق

دكتۆر كۆرت فالدهایم ئەمینداری گشتی‌ی نەتەوە یەكگرتوەكان نارەزایی بەرامبەر ئەو دەستدرێژی یە چەكدارە دەربڕیوە كە ڕۆژی چوارشەممەی ڕابوردوو لەلایەن بەكرێ - گیراوەكانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی فارسەوە لەڕۆما كراوەتە سەر باڵوێزخانەی عیراق . . ئەمینداری گشتی‌ی نەتەوە یەكگرتوەكان ئەو كارە تاوانكاری یەی وا باس كردووە كە دەست درێژی یەكی نویە دەكرێتە سەر دەزگا دبلۆماسیكان .

كارگێڕانی باڵوێزخانەی عیراق لە ڕۆما هەوڵدانێكی دەست درێژی دوژمنانە بۆسەر باڵوێزخانەكە پوچەڵ دەكاتەوە

كارگێڕانی باڵوێزخانەی عیراق لە ڕۆما هەوڵدانێكی دەستدرێژیان پوچەڵ كردۆتەوە كە دوو چەكداری سەر بەڕژێمی خومەینی كرد بوویان بۆ ئەوەی بچنە ناو باڵوێزخانەكەوەو بیتەقێننەوە .

سەرچاوەیەكی ئاگاداری باڵوێزخانەكە لەڕۆما ئەوەی ڕاگەیاندووە بۆ ئاژانسی دەنگ‌وباسی عیراق ووتوویەتی دوو كەسی چەكدار ویستویانە خۆیان بكەن بەباڵوێزخانەكەداو جانتایەكی تێیادا نێن كە بۆمبایەكی میقاتكراوی تێدا بووە بۆ مەبەستی ئەوەی بارەگای باڵوێزخانەكە بتەقێننەوە بەڵام پاسەوانەكانی باڵوێزخانە بەوكارەیان زانیوەو بەربەستیان كردووە .

هەروەها وتوویەتی .. ئەو دووچەكدارە بەو چەكانەی پێیان بووە كەوتوونەتە تەقەكردن‌و پاسەوانەكانی باڵوێزخانەش تەقەیان لەوان كردۆتەوەو یەكێكیان لە فارسە ڕەگەزپەرستەكان برینداركردووە و برینەكەشی زۆرە ، بەڵام ئەوی تریان توانیویەتی هەڵێت .

هەروەها وتوویەتی . . ئەو دەستدرێژی یە فارسی یە بۆتە هۆی كوژرانی یەكێك لە شوفێرەكانی باڵوێزخانە سەرچاوەكە ئەوەی ڕوون كردۆتەوە . . كە كارگێڕانی باڵوێزخانەكە توانیویانە ئەو جانتایە لە باڵوێزخانەكە بەرنە - دەرێ كە چەكدارەكان تێیاندا دانابوو ، جانتاكەیان داوەتە دەست پۆلیسی ئیتالیاو ئەوان بۆمباكەی ناویان پەكخستووە. شۆفیری شەهید بوو كە ناوی (ندا محمو صابر)ە دەستبەتاڵ‌و بێ‌چەك بووە لەو دەمەدا كە دوو تاوان بارە فارسەكە تەقەیان لێ‌كردووە. شەهید (ندا حمود صابر) لە تەمەنی بیست‌و هەشت ساڵیدایە .

ڕژێمی فارسی پتر شەڕ بە مەخفەرەكانی سنوورمان دەفرۆشێت ودەست درێژیكانی زیاتر دەكات

١ - لەم ڕۆژانەی دواییەدا لایەنی ئیران بەرامبەر مەخفەرەكانمان لە سەر سنوور دەست درێژی خۆی پتر دەكات ئەممەش بۆتە هۆی ئەوە كە هێزەكانی سنوورمان وەرامی ئەو دەست درێژیانە بداتەوە لەوانە ڕۆژی سێ شەممەی ڕابوردوو وەلە تەواوی سەعات (٣٤٥) دا لایەنی ئیران ئاگری تۆپ‌و چەكی بەرگری زریلی ئاراستەی مەخفەرەكانی سەر سنوورمان كردووە لە گەرتی زرباتیە لە پارێزگای واسیت

درای ئەوەش لە سەعات - ٧٠٠ - دەستی پێ‌كردۆتەوەوە لە سەعات - ١٣٠٠ - توپ بارانی مەخفەرەكانی كردووین لە سنووری خانەقین‌و لە قەرەتوو لە پارێزگای دیالە ئەمە هێزەكانی سەر سنووری ناچار كرد كە وەرامی ئەوە بداتەوەو بنكەی ئەو تۆپ بارانە بێدەنگ بكات‌و كۆمەڵێك لە چەكەكانی بشكێنێت لە جۆری تۆپی ١٠٦ ملیمەتری دەستكردی ئەمەریكاو هاوەنی ١٢٠ ملیمەترەی دەستكردی «ئیسرائیل» لە گەڵ ژمارەیەك لە ڕەوڕەوەكانی .

٢ - با دەست درێژكەران لە دەرەوەی سنوور ئەوە چاك بزانن كە هێزەكانی سنوور بە هەموو كارگێڕانی‌یەوە لە باتی زەبرێك دوو زەبریان لێ‌دەداتەوەو هەموو هەوڵ‌وتەقەللایەكی شەڕ فرۆشتنیان بە بنكە سنوورێكانمان تێك‌وپێك دەدات‌و وە حزب هەر دەمێنێت‌و شۆڕش لە هەمان ڕێبازی سەرفرازیدا بەردەوام دەبێت بەرەو ئامانجەكانی نەتەوەی عەرەبی سەرفراز بە سەركردایەتی سەرۆكی تێكۆشەرمان موهیب روكن صدام حسین .

فرۆكەكانی ڕژێمی فارسی بۆ دووهەم جار گوندێكی توركیا بۆردومان دەكات

ڕۆژنامەی ((گون ایدن))ی توركی‌ی باسی ئەوەی كردووە كە فرۆكەكانی ڕژێمی فارسی‌ی ڕەگەز پەرست بۆردومانی گوندی كابی توركی‌ی كردووە كە دەكەوێتە نێوان سنووری هاوبەشی هەردوو وڵاتەوە.

وە دەست نیشانی ئەوەی كردووە كە فرۆكەكانی سەر بە ئەو ڕژێمە ناوبراوە دوێنی چۆتە ناو ئاسمانی توركیاوەو بۆردومانی ئەو گوندەی كردووە بەڵام ئەو بۆردومانە خەڵكی دێكەی نەكوشتووە . ڕۆژنامەكە وتوویەتی . . دانیشتوانی گوندەكە خۆنیشاندانێكی نارەزای‌یان ڕێك خستووە داوایان لە فەرمان ڕەوایانی توركیا كردووە كە پارێزگاریان بكات . ڕۆژنامەكە لە زمانی پارێزگاری ولایەتی (وان) بەڕێز (ئۆغور ئۆنال)ەوە نووسیوێتی كە دەزگاكانی توركیا كارێكی وایان كردووە كە زامنی ئەوە بكات كە شتی لەم بارەیە ڕوو نەداتەوە بە تایبەتی ئەمە دووهەم جارە كە گوندی ناوبراو لە لایەنی فرۆكەكانی ڕژێمی خومەینی ڕەگەز پەرستەوە بۆردومان دەكرێت وەلە لایەكی ترەوە ئەمڕۆ هەواڵەكانی ڕۆژنامەكانی تاران ئەوەیان گەیاندووە كە میر بەهەمەن باقری فەرماندەی هێزی ئاسمانی فارسی‌ی وازی لە كار هێناوە دوای ئەوەی تەنیا مانگێك بەسەر دامەزراندنیا تێپەڕ بووە .

هەواڵەكان هۆی واز هێنانەكەیان باس نەكردووە . ئەوەی شایانی باسە فەرماندەی هێزی دەریایی فارسی بەر لەدووڕۆژ ئەویش وازی لە كار كردن هێناوەوە كەسێكی تریان لە شوێنی ئەو داناوە .

Institut Kurde de Paris

عیراق کە کۆنترین شارستانیەتی لە ئامێزگرتووە چەندین سەدەیە بە مەڵبەندی تیشکدانەوەی شارستانیەت و زانست ماوەتەوە .

بانگ هێشتنی بۆ دیتنەوەی سیستەمێکی ڕاگەیاندنی دادپەروەرانە دادپەروەری لە بڵاوبوونەوەی دەنگ و باس بە ناو دەوڵەتانی جیهاندا بەدی بهێنێت .

به چاودێری بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کاتژمێری نۆ و نیوی سەرلەبەیانی ڕۆژی پێنجشەممەی ڕابوردوودا لە ئوتێلی مەنسوور چوارەمین کۆبوونەوەی ئەنجومەنی ڕێکخستنی حکومی بۆ کاروباری ڕاگەیاندن لە نێوان دەوڵەتانی بێ لایەندا دەستی پێکرد کە سێ ڕۆژی خایاند .

لە سەرەتای کۆبوونەوەکەدا ئامادە بووان دەقیقەیەك بۆ پرسەی گیانی سەرۆکی کۆچ کردووی یۆگۆسلافیا جۆزێف برۆزتیتۆ ڕاوەستان ئەویش بۆ ڕێزنان لە ڕۆڵ و خزمەتکردنە پیرۆزانەی بۆ بزووتنەوەی بێ لایەنی نواندوونی .

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین بەخێرهاتنی ئامادەبووانی کۆبونەوەکەی کرد ئەویش لە ووتەیەکدا کە نوێنەری بەڕێزی لطیف نصیف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن خوێندیەوە . دووپاتی کردەوە کە عیراق کە کۆنترین شارستانیەتی لە ئامێز گرتووە لە جیهاندا بە تێپەڕبوونی چەندین سەدەی پێشوو بە مەڵبەندی تیشکدانەوەی شارستانیەت و زانست و شوێنی تیروانینی جیهان تاکوو ئەم سەردەمەمان ماوەتەوە .

سەرۆکی بەڕێز لە ووتەکەیدا پەنجەی ئاراستەی ئەو جیاوازییە بە ئەنقەست کرد کە لەنێوان دەوڵەتە پیشەسازە سەرمایەدارەکان و لە نێوان دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان دا هەیەو ئەو تێکچوونە گەورەیەی نێوان هەردوو لایان .. ووتی بەیوەندی لە بواری ڕاگەیاندن دا بەرەنگدانەوەی پەیوەندیی ئابووریی نێوان دەوڵەتە پیشەسازە سەرمایەدارەکان و دەوڵەتە پەرەئەستێنەکاندا دەمێنێتەوە کە لە نێوانیاندا هەیە .. سەرمایەداریش هەمیشە لە هەڵوێستی خۆیدا بە کەللە ڕەقی دەمێنێتەوە مادام بەرژەوەندییەکانی دابین کراون و مادام دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان ناتوانن بڕیاری بە کۆمەڵ بدەن بەو جۆرە بێت دەوڵەتە پیشەسازەکان شەرمەزار بکەن ئەوەی لە دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان داواکراوە بڕێك قوربانی و توانایی بۆ بەرەنگاری کردنی ئەم هەڕەشەیە بنوێنن .

بەڕێزی هەڵوێستە مەبدەئی و ئاشکراکانی عیراقی باس کرد کە لە قوربانی دان و توانابوون و دووپات کردنەوەی نەهێشتنی جیاوازیدا لە بواری ئابووری و کارکردنی ڕاستەقینە بۆ دیتنەوەی سیستەمێکی ئابووری دادپەروەرانەی جیهانی و دروستکردنی سنووقێکی جیهانیی دوورەمەودا بۆ یارمەتیدانی دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان دژی شوێنەوارەکانی ئاووسان خۆیان نواند بە مەرجێك دەوڵەتە پەرەئەستێنەکانی دنیری پیشەوە توەکان بەشداری لەو سنووقەدا بکەن بە ڕادەی ئاووسانی ساڵانە کە بەرەو دەوڵەتە پەرەئەستێنەکانی دەنێرن سەرەڕای بەشداری کردنی دەوڵەتە پەرەئەستێنەکانی نەوت نێرەرە دەرەوە .

سەرۆکی بەڕێز پەنجەی باوەش گرتنەی کۆبوونەوەی بۆ ئەو هەنگاو هاوبەشتنانە ڕاکێشا کە لەجێی خۆیاندان و عیراق بۆ یارمەتیدانی دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان هاوبەشتوونی ئەویش لە چوارچێوەی پێشکەش کردنی قەرزی دوورەمەوداو بێ قازانج بە قەدەری ئەو زیادبوونەی خراوەتە سەر نرخەکانی نەوت .

سەرۆکی بەڕێز لە ووتەکەیدا ووتی داموو دەزگا جۆراوجۆرەکانی و وڵاتانی بێ لایەن داوایان لێ کراوە ئەمڕۆ پێش سبەینێ پشتگیریی هەموو چارەسەرکردنی جێبەجێ بکەن کە توندی جیاوازیی چینایەتی لە جیهاندا کەم دەکاتەوەو بەشداریی کەمکردنەوەی کارتێکردنی ئاووسان لە دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان دەکات و هەنگاوێك دەهاوێت بەرەو خستنە پێش چاوی چەندین بیروڕای کار بکەرو بەجێ و باش بۆ دیتنەوەی سیستەمێکی جیهانیانەی دادپەروەرانەی ڕاگەیاندن دادپەروەری بهێنێتە دی لە بڵاوبوونەوەی دەنگ و باس بە ناو هەموو دەوڵەتانی جیهانداو مۆنۆپۆلیی داموو دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ڕۆژئاوا لە بڵاوکردنەوەی دەنگ و باس بە ناو جیهاندا کەم بکاتەوە .

سەرۆکی بەڕێز دووپاتی کردەوە کە سووربوونی عیراق لەسەر چەسپاندنی مەبدەئەکانی بزووتنەوەی بێ لایەنی لە بڕوای حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە بە مەبدەئەکانی بێ لایەنی ئیجابیەوە هەڵقوڵاوە کە هەر لە سەرەتای دامەزراندنیەوە لە ساڵی ١٩٤٧دا داوای کردووە ..

بەڕێزی پەنجەیشی بۆ ئەوە ڕاکێشا کە نەتەوەی عەرەب بە هۆی زیادبوونی مەترسیی زایۆنیزم و ئیمپریالیزمەوە چەشتوویەتی و دەیچێژێت دوای ئەوەی فەرمانڕەوای میسر ڕێککەوتنەکانی کامپ دێڤیدی لەگەڵ قەوارەی زایۆنی دامۆر کردو لەگەڵیدا بالیۆزی ئاڵ و گۆڕ کرد ودەستپێکردنی پیلانی ئەوەی بە ناوی فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی ناو دەبرێت .

ووتیشی خەباتی عەرەبایەتیمان لە پێناوی فەلەستین دا هەمیشە لە پێشەوەی مەسەلە بەرەتیەکانی بایەخدانەکانی حزبمان و شۆڕشەکەماندایە لە عیراقدا .

سەرۆکی بەڕێز دووپاتی کردەوە کە بەشداری کردنی عیراق لەگەڵ گەلانی کیشوەری ئەفریقیادا لە پەرۆشی و تێکۆشانی دا لە پێناوی سەربەستی و ئازادی و وەستان لەگەڵ یەکدا بە توندی لە تێکۆشاندا دژی ڕەگەزپەرستی کە لە قەوارەی خوارووی ئەفریقیای ڕەگەزپەرستدا خۆی دەنوێنێت کە هاوپەیمانی لەگەڵ قەوارەی زایۆنیدا دەبەستێت .

سەرۆکی بەڕێز ووتی عیراق لە هەشتی شوباتی ڕابوردوو کۆمەڵێك مەبدەئی لە شێوەی ڕاگەیاندنێکی نەتەوەیی دا ڕاگەیاند خزمەتی عەرەب و دەوڵەتەکانی دەوروبەر دەکات و ناوچەکە لە مەترسیی جەنگ یان هەر هەڕەشەیەك دوور دەخاتەوە کە لەوانەیە هەڕەشە لە دەستەڵات و ئاسایشی نەتەوەیی عەرەب و ئاسایش و ئاشتی جیهان بکات .

پاشان بەڕێز فؤاد المبزع وەزیری ڕاگەیاندنی توونس سەرۆکی ئەنجومەنی ڕێکخستن ووتەیەکی خوێندەوە تیایدا ڕێز و سوپاسی خۆی بۆ سەرۆکی بەڕێز صدام حسین و حکوومەت و گەلی عیراق دەربڕی بۆ ئەو چاودێری و لە باوەش گرتنە کۆبوونەوەی ئەنجومەن .

لە ووتەکەیدا باسی دەستکەوتەکانی بزووتنەوەی بێ لایەنی کردو لە چالاکییەکانی ئەنجومەن دووا کە لە نێوان هەردوو دەورەکەدا نواندوونی . پاش پشوودانێکی کورتیش ئامادەبووان یەکەم دانیشتنی خۆیان ئەنجامدا تیایدا ووتەکەی سەرۆکی بەڕێز فەرماندە صدام حسین کە لە کۆبوونەوەکەدا خوێندرایەوە بە بەڵگەنامەیەکی دیاری بەڵگەنامەکانی ئەنجومەن بڕیار درا .

ئەنجا بەڕێز لطیف نصیف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن بە سەرۆك هەڵبژێرراو ئەندامێکی وەفدی یۆگۆسلافیا بە بڕیاردەری کۆبوونەوە هەڵبژێردرا سەرەڕای ئەوەی لیژنەیەك هەڵبژێردرا بۆ داڕشتنی بڕیارو ئامۆژگاری لە عیراق و توونس و تۆگۆو کووباو سریلانکا .

پاش ئەمەیش بەڕێز خلیفە موسی سمنتر جێگری وەزیری ڕۆشنبیری سەرۆکی وەفدی سۆماڵ و دکتۆر سعید النل وەزیری ڕاگەیاندن سەرۆکی وەفدی ئوردون و بەڕێز سەرۆکی وەفدی هندو بەڕێز سەرۆکی وەفدی ئەندەنۆسیاو سەرۆکی وەفدی ڤیەتنام ووتەی خۆیانیان خوێندەوە تیایدا ستایشی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین و هەڵوێستەکانی عیراقیان کرد .

لە یەکەمین دانیشتندا بڕیار لەسەر بەرنامەیەکی کاری عیراق درا کە چەندین پێشنیاری داڕشتنی کاروباری چالاك کردن و فراوان کردنی هاریکاریی نێوان دەوڵەتانی کۆمەڵەی بێ لایەنی لە بواری جۆراوجۆری ڕاگەیاندنی تێدایە .

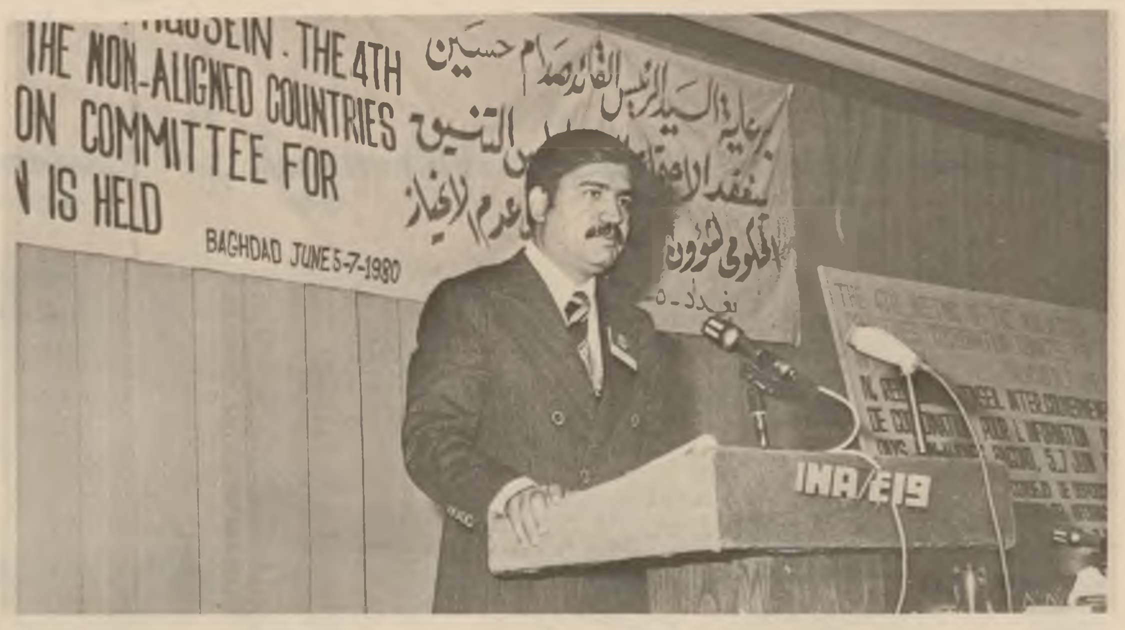

بگرینەوە ئامۆژگاری یەکانی سەرۆکی فەرماندە

لێکۆڵینەوەی یاسای نوێی مومارەسەی کاری ڕۆژنامەنووسی یاسانوێیەکە گواستنەوەیەکی جۆرەکیی ژیانی پیشەیی و گوزەرانی ڕۆژنامەنووسەکانە

بۆ جێبەجێ کردنی ئامۆژگارییەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ڕۆژنامەنووسەکانی وڵات ئێوارەی ڕۆژی چوارشەممەی ڕابوردوو لە یاسای نوێی مومارەسەکردنی کاری ڕۆژنامەنووسی کۆڵانەوە کە بەگواستنەوەیەکی جۆرەکیی ژیانی پیشەیی و گوزەرانیی ڕۆژنامەنووسەکان دەژمێردرێت .

بەڕێز سعد قاسم حمودی نەقیبی ڕۆژنامەنووسان لەسەرەتای کۆڕەکەیدا کە نیقابەکە لە یانەی ڕاگەیاندن بەستی ئەم یاسایە لە ئامێزگرتن و پاڵپشت گرتنەی سەرکردایەتی تێکۆشەرمان هیچ سەرسوڕهێنەرێکی تێدا نییە کە بایەخ بەئیش کەرانی بواری ڕاگەیاندن و ڕۆژنامەنووسی دەدات ئەویش لە سێبەری شۆڕشی حەڤدەی تەمووزو حزبە سەرکردەکەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست .

هەروەها ووتی ئەم لە چواچێوەی ئەو ڕەفتارە دیموکراتیانەوە دێت کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لەسەر بڵاوکردنەوەو بەشداری کردنی جەماوەر سوورن لە ئامادەکردن و دەرکردنی یاساکان داو بەتایبەتی ئەوانەی پەیوەندیان پێوە هەیە بە مەبەستی دەوڵەمەندکردن و دەرکردنی بەو چەشنەی کە خزمەتی ڕەوڕەوەی پەرەسەندن و پێشکەوتن لە وڵاتە تێکۆشەرەکەماندا بکات .

بەڕێز نەقیبی ڕۆژنامەنووسەکان هیوای ڕۆژنامە نووسانی دەربڕی بەوەی ئەم یاسایە خەڵاتی سەرکردایەتیی حزب و شۆڕش بێت سەدو یازدەهەمین ساڵەیاندا کە ڕێکەوتی ١٥ی ئەم مانگی حوزەیرانی ئێستایە .

بەڕێز نەقیبی ڕۆژنامەنووسان دووپاتی کردەوە کە یاسانوێیەکە شان بەشانی پەرەسەندنی کاری ڕۆژنامەنووسی و ئەرکە مەزنەکانی دێت سەرەڕای ئەو مەسەلەو لایەنە زۆرانەی کە یاسای نیقابەی ڕۆژنامەنووسان لە توانایدا نەبوو بیانگرێتەوەو لە ژێر ڕکێفیاندا بێت .

ئەمەو بەڕێز سعد قاسم حمودی وەڵامی پرسیارەکانی ئەو ڕۆژنامەنووسانەی دایەوە کە بەشداریی کۆڕەکەیان کردبوو .

بەڕێز صباح یاسین ئەمینداری نهێنیی نیقابەکەو ژمارەیەك لە بەڕێزان ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبردن و جەماوەرێك لە ڕۆژنامەنووسان ئامادەی کۆڕەکە ببوون .

بەڕێز نەقیبی

کردنەوەو قیرتاوکردنی ژمارەیەکی فراوانی ڕێگاوبان و شەقامی نێو شاخەکان شارێکی گەشت و گوزاریی نوێ . بەستنەوەی گوندە هاوچەرخەکان بە شارو گوندەکانی دەوروبەریانەوە

لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

بۆ گوڕخستنە بزووتنەوەی گەشت و گوزارو ئابووری لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەزگا هونەرییەکانی سەر بە بەڕێوەبەرێتییەکانی ڕێگاو - بانەکان لە پارێزگای هەولێرو سلێمانی و دهۆك ڕەنجێکی دوو چەندان و نائاسایی دەنوێنن بۆ تەواوکردنی ژمارەیەکی زۆری پرۆژەی ڕێگاوبان لەو پارێزگا ناوبراوانەدا .

★ ★ ★ ★ ★ ★
لە
ناوچەی
ئۆتۆنۆمیدا

لە پارێزگای هەولێر بەڕێوەرێتیی ڕێگاوبان پتر لە سەدا چلی ڕێگای گەشت و گوزاری تەواو کردووە کە ناحیەی دیانا لە نزیك دەربەندی گەلی عەلی بەگەوە بە ناوچەی سەیدییەکان دەبەستێتەوە تاکوو لۆلان .

ئەم ڕێگایە کە درێژایی ٧٥ کیلۆمەترە بەجەرگەی ژمارەیەك کەژو دۆڵدا تێدەپەڕێت و بەقەد ژمارەیەك گوندی کشت و کاڵیدا دەڕوات و ڕێگاکە بریتییە لە دوو قۆناغ ، قۆناغی یەکەم لە دیاناوە دەستپێدەکات تاسیدییەکان بە درێژایی ٤٠ کیلۆمەترو کە چەندین کۆپری و کۆلەکەی تیادایە سەرەڕای قیرتاوکردنی بەشێوازی هونەریی نوێ چونکە سەدەها تەن تەقەمەنی بۆ هەڵتەکاندنی کێوو تاوێر بەکاردەهێنرێت و وا چاوەڕوان دەکرێت ئەم قۆناغە ئەم ساڵ تەواو بکرێت .

بەڵام دووەمین قۆناغی پرۆژەکە کە درێژایی ٣٠ کیلۆمەترەو لە سەیدیەکانەوە دەستپێدەکات تا لۆلان لەوانەیە ساڵی داهاتوو تەواو بکرێت .

لەم نزیکانەشدا دەست بەدروست کردنی شارێکی تەواوی گەشت و گوزاری لە لووتکەی کێوی سەرە حسن بگ دەکرێت کە دەکەوێتە نێوان ڕێگای دابانا - سەیدییەکانەوەو ٢٥ ملیۆن دیناری تێدەچێت و لێکۆڵینەوەو نەخشەی تایبەتیی شارەکە لەم دواییەدا کاری تەواو کرا .

شارەکە بریتی دەبێت لە چێشتخانەو کازینۆو ئوتێلێکی گەشت و گوزارو چەندین یاریگای جۆراوجۆرو مەلەوانگەیەك و ژمارەیەك خانووی گەشت و گوزار سەرەڕای ئەو حزمەتگوزارییەی لە گەڵیاندا دەبن .

هەروەها ئیش کردن بەردەوامە لەو ڕێگایەی لووتکەی کێوی سەرە حسن بگ، بەسەری پردێوە دەبەستێت کە درێژایی ١٢ کیلۆمەترەو لەکۆتای ئەم ساڵدا تەواو دەبێت .

بەڕێوەبەرایەتیی ڕێگاوبان لە هەولێر دیسان ڕێگای خلێفان - کۆرك و ئەم ڕێگایانەی لێی دەبنەوە تەواو کردووە کە درێژاییەکەی ٢٥ کیلۆمەترەو ڕێگاکە ٣٨ چەرخانەوەی تێدایە تا دەگاتە لووتکە کێوی کۆرك هەتا ڕووانگەی ئاسمانی لەسەر بڵندایی دوو هەزارو ١٥٠ مەتر .

لەم نزیکانەیشدا دەست بەجێبەجێ کردنی ڕێگای لووتکەی کێوی کۆرك بەرەو تافگەی بێخاڵ دەکرێت کە درێژاییکەی ١٢ کیلۆمەترەو دەگاتە قەزای ڕەواندزو ناوچە نزیکەکانی بێئەوەی بەدەربەندی گەلی عەلی بەگدا تێبپەڕێت و ئەم ڕێگایە دەبێتە هۆی ئەوەی چەندین گوندی کشتسازی و ناوچەی گەشت و گوزاری بە قەزای ڕەواندزەوە ببەستێتەوە .

لە پارێزگای سلێمانیش ڕادەی کارکردن لە ڕێگای گەشت و گوزاری کە قەزای دەربەندیخان بە دێوانەوە دەبەستێتەوەو بریتییە لە ١٨ کیلۆمەتر درێژایی گەیشتووەتە قۆناغی پێشکەوتوو تا ئێستا ٦٠ لەسەدی ڕێگاکە تەواو کراوە کە وا چاوەڕوان دەکرێت لە کۆتایی ئەم ساڵدا تەواو ببێت .

مەبەست لە ڕێگاکە بەستنەوەی قەزای دەربەندیخانە بە ژمارەیەك ناوچەی گەشت و گوزاری و گوندی کشتسازییەوەو گوڕخستنە نێو بزووتنەوەی ئابووری و شارستانیەتی لەچوارچێوەی ئاسان کردنی گواستنەوەی بەروبوومی کشت و کاڵ و میوە هات کە ناوچەکە بەرهەمیان دەهێنێت بۆ پارێزگاکان .

هەروەها بەڕێوەبەرێتیی ڕێگاوبانی پارێزگای سلێمانی ڕێگای قەرەداغ کانی جێبەجێ دەکات بەدرێژایی ٣٤ کیلۆمەتر کە ئەم ڕێگایە لەڕێگە گرنگەکان دەژمێردرێت و ناحیەی قەرەداغ بە گوندەکانی سەرڕێگای سەرەکیی قەزای دەربەندیخان دەبەستێتەوەو لەسەدا شەستی تەواوبووەو لەوانەیە ئەم ساڵ تەواو ببێت .

پرۆژەکانی ڕێگاوبان لەپارێزگای دهۆکدا ئەوا پەرەسەندنێکی پێشکەوتووانەی لە جێبەجێ کردندا بەخۆوە دیتووە .

ئەوە بوو پتر لە سەدا نەوەدی ڕێگای گەشت و گوزاریی ئامێدی - بالندە - بیت برخە کە درێژاییەکەی ٨٥ کیلۆمەترە تەواو بووەو ڕێگاکە بە ژمارەیەك مەڵبەندی ناحیە گرنگەکاندا تێدەپەڕێت و بە دەربەندی ستراتیژیی بالندەدا دەڕوات بەتەنیشتی کێوی شیرین و چەندین کەژی بەرزیتردا تێپەڕ دەبێت و لە نزیك بالندەوە ڕێگایەکی لێدەبێتەوە چەندین زنجیرە کەژ دەبڕێت تا دەگاتە سوری ئەنجا دەگاتە ناحیەی بارزان بەدرێژایی ٣٠ کیلۆمەترو کەرتی پارێزگای دهۆك بەکەرتی پارێزگای هەولێرەوە دەبەستێتەوە .

هەروەها بەڕێوەبەرێتیی ڕێگاوبان ڕێگای نوێی دهۆك - سەرسەنگ ئامێدی بەدرێژایی ٧٠ کیلۆمەتر جێبەجێ دەکات ئەم ڕێگایە بەڕێگایەکی سەرەکیی زیندوو دادەنرێت بۆ بەستنەوەی پارێزگای دهۆك بەناوچە گەشت و گوزارییەکانەوە کە دەکەونە سەر ڕێگاکە (هاوینە هەواری سوارەتۆکا - سەرسەنگ - سۆلاف - ئەنشکی) .

ڕێگاکە پێداویستییە حرمەتگوزاری و گرنگەکان بۆ ژمارەیەك گوندو ناحیە دابین دەکات کە دەکەونە سەرڕێگاکە سەرەڕای ڕێگای نێوان ئامێدی و دهۆك لە ڕێگا کۆنەکەوە کورتتر دەکاتەوە کە دەتوانرێت لەماوەی سەعاتێکدا بچیتە ئامێدی لە کاتێکدا ڕێگا کۆنەکە سێ سەعات دەخایەنێت .

ڕادەی کارکردنیش لە ڕێگای حسناوە - درکال شێخ کە درێژاییەکەی ٩١ کیلۆمەترە گەیشتووەتە ڕادەیەکی بەرز کە وا چاوەڕوان دەکرێت لە شوباتی ساڵی ئایندەدا تەواو ببێت

ڕێگاکە قەزای زاخۆ بەژمارەیەکی گوندی گەورەوە دەبەستێتەوە کە کەوتوونەتە ناحیەی دۆسکی و ناحیەی ڕزگارییەوە ، ئەم ڕێگایە بەپلەیەکی ئەوتۆ بەشداریی گواستنەوەی بەروبووم و بەرهەمی میوەی ئەم گوندانە دەکات بۆ مەڵبەندی شارەکان سەرەڕای پێشکەش کردنی ژمارەیەکی گرنگی خزمەتگوزاری ..

Institut kurde de Paris

ئافرەت لە چیرۆکی کوردیدا

چەند سەرنجێک

کارێکی پیرۆزە بیـــاو جاتی مەردانەی لێ بـــەلادابکات‌و تەمەنی بە فیڕۆنەدات، خاوەنی بیروڕایەك بێت کـــەدروشمی خزمەتکردنی زمـــان‌و نەتەوەکەی بێت‌و ئەنجامـــی ئەو ئەرکەیشی بخاتە پێش‌چاو، بەرهەمێکی جوان پێشکەشی خوێنەواران بکات‌و خـــۆی دانیش بەوەدابنێت کە ئەشێ بەرهەمە ئەدەبییەکەی کـــەم‌و کووڕی تێدابێت‌و بانگـــی خوێندەوارانی بکات کـــەرا‌وبۆچوونیان بکەن‌و هەڵـــەوناتەواوی بەرهەمەکـــەی بخەنە پێش‌چاو .

جلال محمود علی

کاك صباحی غالب ئـــەو ڕێڕەوە پیرۆزەی گـــرتووەو بێنەوو لە خزمەتی ئەدەبی کورد دایە، وابوبە پار کتێبێکی بە ناوی (ئافرەت لـــە چیرۆکی کوردیدا) لـــە بەرگێکی قەشەنگ‌و چاپێکـــی جواندا پێشکەش بـــە خوێنـــدەواران بکـــات . ئاشکرایشە کارەکەی رچـــە شکاندنێکەو بە پێی بۆچوونی خـــۆی لە ناوەڕۆك‌و فۆڕم جۆییەتـــی نووسینـــی چیرۆکەکان‌و ئافرەت لـــە چیرۆکەکاندا دوواوە من بوارم نیە لە هەموو کتێبەکـــە بکۆڵمەوە چونکە ئـــەوە پێویستی بە هەموو ئـــەو چیرۆکانە هەیە کە کاك صباح لـــــــان رووداوە ئەدەبەکەوتنیان گرانـــەو کاتی ئەوەشم نییە کـــــە ئەو ئەرکە گرنگە بەجێ‌بهێنم ئەوەیان بۆ رەخنەگری‌تـــر ئەهێڵمەوە . بەڵام هەندێـــك تێبینیم دەربارەی راکانـــی کاك صباح لەســـــەر چیرۆکەکانی خۆم هەبـــە پێشکەشی ئەکەم ئامانجیشـــم تەنها روونکردنـــــەوەو خزمەتگوزارییەو هیچی‌تر :

کاك صباح لەسەر چیرۆکی خاکەرۆکە پاش هەڵنانێکـــی زۆری قارەمانەکەو بـــەو پێیەی کە خۆم رەنگم بـــۆ رشتـــــووەو ویســـتومە بیشانی‌بدەم ، هەندێـــــك تێبینی بەرچاو ئەخـــاتو ئەڵێت :

« دەبوایە چیرۆکنووســی ئەوەی ئاشکرا بکردایە کـــە منداڵەکانی پیرێژنەکـــەی دایکیان بە خێوناکەن ، یـــا دەبوایە ئیشێکی سووکتـــری بحستایە ئەستۆ کە لەگـــەڵ توانایدا بگونجایە ، خـــۆ هەر کە دەشبەویســـــت ئافرەتەکە بەو گەورەیـــی‌و مەزنییە پیشان‌بدا ئـــەوا دەی‌توانی ڕێگایەکی دیکـــە بگرێ‌و نەیکردایە بە خاوەنـــی سیانزە منداڵی کچ‌و کور).

بۆ وەڵامی ئەم رایەی کاك صباح باگوێ لە پیرێژن بگرین بزانین چی دەڵێت : «یانزە ساڵە من ئەمە پیشنەمـــە لەو کاتـــەوە کـــە باوکـــی خوالێخۆشبووی منداڵـــەکان مردووە هەربەم تەرحـــەو گوڵەوە چنی هەموو ساڵێـــك بەشی خۆمانم پەیـــداکردووەو ناهومێدنەبووم .

- لە سایەی خواو سەری ئێوەوە ئێستا کوڕەکان لـــە فرمانداڕو کارئەکەن ، توخوا منیش ئەمەیان بۆ ئـــەکەم هەرباشە ، هەرچەندە دایکیان بمرێت پارەکەیشیان هـــەر بەشی قەندو چاو جگەرەکەیان ئەکات . ئەی بەساقەیان بـــم توخوا خۆ گەنجیشن حـــەز لە شتی جوان‌و هەرزەکارانەش ئەکەن ، خۆمنیش نابێـــت دڵیان بشکێنم ئەگەرچـــی ئەوان بێ من پەنجە بە ئـــاودا ناکەن ، ملیان شۆڕە لەحاستی هەموو قسەیەکم .

- برا خۆکورەکان قایل‌نیـــن من برەنجم ، بەڵام من خـــۆم ئەڵێم تا بە پێوە بـــــم‌و بتوانم نابێت دانیشم ، منیش سروچێکیان بۆ ئەگـــرم زۆرە بۆ گوزەران ، برا خوا ئـــەم لەشەی بۆ فرمان‌داوینـــێ، ئەشێ بیرەتێنین تا بەرهەممان بێت ... »)

ئەمەیە بنیچنەی ئەلسەفەی ژیانی هەژاران هی ئـــەو رەنجدەرانەی کە ژیان بـــۆ هەموان ئەهێنتە بەرهەم‌و پاڵ بەرەوڕەوەی مێژووەوە ئەنێن‌و سووتەمەنی هەمـــــوو راپەرینێکن . ئا بەو گیانـــەوە جەوساوەکان بازوو ئەوەشێنن ، ئەبێ بەرهەمیان هەبێـــت با لەو تەمەنەشدا بێ‌و نموونەی ئەو پیرێژنەش لە کۆمەڵگانـــی ئێمەدا زۆرەو بە تایبەتـــی لە لادێکاندا . بەڵام وا دیارە کاك صباح باشـــی بیری لـــەو وشە ساکارە سادانەی پیرێژن نەکردۆتەوەو نەچۆتە قووڵایی دەروونی ئەو دایکەوە کـــە یانزە کۆرپەی ناشتووەو لـــە بەری سیانزە منداڵ « دوو چۆلەکە »ی بۆماوە . بـــە پێچەوانەوە کاك صباح رایەکی سەیرتر دەرئەبڕین ئەڵێـــت (... دیارە ئەگەر نیـــوەی منداڵەکانی وەختی کاسبی‌و نان پەیداکردن نەهاتبێت یـــەك دووانێکیان هـــــەر بێ‌گەیشتوون ، بـــراو خوشکەکانیان بە خێوبکەن).

بە داخەوە ئەم هەڵـــە گەورەیەی رامان‌ئەکێشێت بۆ ئەوەی کە بڵێین کاك صـــباح زۆر درشت روانیویەتیـــە چیرۆکەکان‌و رووکەشـــی تەماشای هەمووی کردوون .

با گوێ لە پیرێژن بگرین بزانین چی‌ئەڵێت : « لـــە بەرەی هەشت کورو پێنـــج کچ تەنها ئەو دوو چۆلەکەیەم ماوە هەموویان نەخۆشـــی‌و بێدەرتانی کوشتنی ، کـــوڕە گەورەکەم نەبێت ئەو شـــەر قوونی‌دا » .

لە خاڵێکی تردا ئەڵێـــت « نووسەر تووشـــــی هەڵوێستێکـــی دژواری بۆچوونەکەی پێشووی دەبێت .... بە مەی کە ژنەکـــە توورەکەی بۆ دوو سـێ جام ذەغل دەگرێتـــــەوە ، سەرتاپا ئازایـــی‌و حەسوورییەکەی دەڕووخێنێ نووسەر دژ بە فیکـــری خۆی دەوەستێتەوە ..هتد».

من بۆ وەڵامی ئەمە ئەڵێم هەر کەسێك شـــارەزای چیرۆکنووسین بێـــت ورد - نەك وەك کاك صـــباح درشت‌بێت‌و بەسەرپێوەتەماشای دامەزرانـــدن‌و هێنان‌وبردنی حدس‌و قسەو بیرەکان و بەیەکاچـــون‌و پەیوەندی پتەویان رەچاوبکات بۆی دەرئەکەوێت کە تـــا چ رادەیەکی بەرز بۆ دامەزراندن‌و جێگیرکردنی بیرەکـــان‌و هەڵس‌وکەوتی قارەمانەکـــە زانستانە رەنگ رێـــژراوەو بە هیچ جۆرێك ئەوەنـــدەی تۆسقاڵێك دژواری تێـــد ینیە .

پیرێژن هاتۆتە ســـەر خەرمان ، بەو شێوەیە لەگەڵ سروشتدا دەجەنگێـــت ، ئاوارەیە ، دایکی سیانـــزە منداڵبووە ، دووی مـــاوە لەو تەمەنەدایەو کارئەکات . نەهاتووە بۆ سواڵ بـــەڵام دەستووری خەرمـــان هەڵکرتن‌وایە هەرکەس هاتـــە سەرخەرمان بە تایبەتـــی هەژاربێت خەرمان پەرەکەتی-کرد ، خەرمانلۆغەی ئەدەنی، ئەمە دەستوورێکی کۆنـــی فەلاحەتەو بنچینەکەیشی لـــە سەر ئاینی ئیسلامە کـــە خێرکردن مایەی بەرەکـــەت تێکەوتنی ئەو دەغڵـــەیە .

بەڵام وا دیارە کاك صـــباح ئاگاداری ئەو دەســـتوورە نیبە . بۆیە نەشارەزایانـــە بەروانێتە کارەکە .

لە شوێنێکی تردا ئەڵێت (چۆن سواڵکەرێك لەگـــەڵ ناسواڵکەرێکدا کۆدەکاتـــەوەو بە یەکەوە دەیان‌باتە ســـەر خەرمان)

ئەوەیان کۆکردنـــــەوە نەبووەو رێکەوتە .

لە شوێنێکی تردا ئەڵێت وەسفی زۆر تێدایە . »

بەڵی وەسفی تێدایە،چونکە وبیستوومە زروفی کارکردنـــی ئەو مرۆڤە دەربخەم‌و بـــەو زۆرانە بابەخ‌پێدانی بـــەرزی ئەو مرۆڤەو نرخی بیـــرو گەرمیی سۆزی دەروونـــی ئەو دایکە بخەمە ئەستۆی خوێنەر . گەر چیرۆکەکانی مەکیسم گورکی بخوێنیتـــەوە ئەزانیت تا چ ئەندازەیەك بـــە تەنگ وەســـفی‌و ظروفـــی قارەمانی چیرۆکەکانیـــەوە هانووە ، تا بەو وەســـف ظروفە پلەو پایـــە جێـــی قارەمانەکـــە لە ژیـــان‌و ململانێدا بزانرێت‌و هـــی گەلێکی تریش هەروابە .

لە لێکۆڵینەوەی لەسەر چیرۆکی : فرەوەگیانـــــم خۆشەشدا هەڵەی سەیـــر سەیر ئەکەوێتەوە بەرچاو .

چیرۆکەکە وایە خەلیفـــە ئەچێتە ماڵی میرزا چڵکـــن بڵکن لەوی داوائەکات کـــە [illegible] ئەولا شەلی بۆ بخوازن. [illegible] کاك صباح ئەڵێـــت [illegible] بەینێك بە خاوێنـــی‌و توزییەوە دەگەڕێنـــەوەو داوایان لێ‌دەکا ، بۆ هێنانـــی کچی ئەو لاشەل یارمەتـــی

بڕوانە ل : ٧

شەوانی تەنیایی

● سەلام محمد ●

پێشکەشە بە قاف

هەر ئەوەندەی لە ناو دۆزەخی دووریتا چاوم نوقان
نوقمی خەونی دوور دوور ئەبم ...
تۆ ئەبیتە شاپەریەك ،
کراسێکی ئاورێشمینی تەنك‌و سپیت لە بەردایەو
لە سەر روومەتی ئاوێنەی
دەریایەکی کپ‌و مەنگی‌بێ سنوورا ، .. راوەستاوی
دەوروبەرت ... وردە ماسی زەردو سوورە
لەگەڵ کەفی حەورەنگی ئاوی دەریادا دێن‌و ئەچن
ئاسمانی شین لێوی کاڵی زەردەخەنەی ئەکاتەوە
هەر ئەستێرەیەو ئەبارێ ، ئەستێرەکان دێنە خوارێ
شوورەیەکت بۆ ئەبەستن
لە تریفەی شەپۆڵبڕی شووشەشکێن
تۆش لە سەر خۆ .. بە پەنجەی ناز
گری فرمێسکی دووریتی‌و ئاوارەیی ... ئەسڕیتەوەو
لەگەڵ هەناسەی شنەدا ..
وەك تەڵێ نێرگزی تەنیا
لە باوەشی بیابانێکی سووتاوا .... ئەلەرێتەوە
جاروباریش بە دەنگێکی ئێجگار نەرم‌و تەلیســـماوی
« لە نیوە شەو .. کاتی خەوێ
لێکیان کردین کۆستیان کەوێ .. » .. ئەڵێیتـــەوە
کاتێ چاوم ئەکەمەوە ئەی شاپەری
ئەبینم ئارەقی تاڵی ناو پەرداخی نیوەبڕم
بۆتە کانیاوی هەنگوین‌و
چی پەپوولەی رەنگاورەنگی
ساڵانی حاری جارانی بەهاری دلداریمانە
بە لێواریا نیشتوونەوەو ... سەمائەکەن ..

شانۆگەری لە ئەدەبی ئینگلیزی دا

لە بڵاوکراوەکانی وەزارەتی رۆشنبیری‌و راگەیاندن

نوسینی ئالاردیس نیکۆل
وەرگێرانی یوســـف عبدالمسیح ثروت
پێشکەش‌کردنی : فاضل جاف

لە (شانۆیی جیهانـــی)دا ئالاردیس نیکۆل بە تێکـــرا باسی ئەدەبی شـــانۆیـــی‌و مێژووی ئەم ئەدەبە دەکات . مۆرکی فراوانی‌و (شمولیەت) سینەتی گەورەی ئەو کتێبەیە لە (زانستی شـــانۆیـــی)دا ئالاردیس نیکۆل وەکـــو رەخنەگرێکی گەورەی ئـــەم سەردەمە ئەم شادەمارانـــە دەستنیشان دەکات کە لـــە مەسەلەی قەوارەو دارشتن‌و شەخسییەتدا دەبنە بنەمـــاو هەیکەلی دراما .

(شانۆیی لە ئـــەدەبی ئینگلیزی)دا کتێبێکی تـــری ئەم نووسەرەیە لە حـــەوت بەشدا باسی چەکەرەکردنـــی درامـــــای ئینگلیـــزی‌و کاکڵەکردن‌و گەشەپێدانـــی دەکات .

بەشی یەکـــەم لە ژێـــر (ناوی لە سەرەتاکانەوە تـــا وەکو شکسپیر)ە لـــــەم بەشەدا باسی ئەوە دەکـــات کە چۆن رەگ‌و ریشـــەی درامای ئینگلیزی لە تـــرۆپ (دوشە مەجـــازییەکان)و تەمسلی‌یە ئاینییەکانـــەوە سەری هەڵداوە دیـــــارە یەکەم ترۆپ بریتی بووە لـــە چوار بەیتی شیعر کـــە لەناو حەرشەی کلێسادا پێشکەش-کراوە ئەم ترۆپە باســـی بەرزبوونەوەی مەسیح دەکات بە شێوەیەکی زۆر ســـادەو بەڵام لەگەڵ ئەوەشـــــدا مەرجەکانی درامای تیادا بەدی ئەکرێ ، ئالاردیس نیکـــۆل ئەڵێ کاتێ ترۆپەکان پـــەرەی سەند خەڵکێکی زۆری بـــۆ کۆبووەوە کە لە کلیســـادا جێیان نەدەبوەوە ئەوەبـــوو خۆیان دەربازکردو هاتنـــە دەرەوەو لە بوارێکی فراوانـــدا بابەتەکانیان پیشان‌دەدا .

دەربازبوون لە کلێســـە دەرفەتێکی زیاتری بۆ ئـــەو خەلقە رەخسان ئەوە بـــوو پەنایان بردە بەر چیرۆکـــی موعجیزەو نهێنییەکان ئەمەش بوو بە سەرەتایەك بـــۆ پەیدابوونـــی شانـــۆی (نهێنییەکان) . لـــە پەرەسەندنی بابەتەکانـــی ئەم شانۆیە لایەنی ئەخلاقـــی لەناو دڵی ئەو بابەتانەدا زیاتر گەشە دەسێنی تا وەکو جۆری شەخسیەتەکان بە نـــاوی سیفەتی ئەخلاقییـــەوە دەنرێ وەکو خۆشەویستـــی ... دادپەروەری . . . . حەقیقەت .. . ئاشتی.... هتد

تا وەکو لە ســـەدەی چواردەهەمدا بابەتی مێژووی، دەورێکی سەرەکی لە درامای ئەو سەردەمەدا بینی ، بەڵام لە سەدەی پانزەهەم زیاتـــر بایەخ دەدرا بە ســـوود وەرگرتن لەو بابەتانەی کە لـــە شانۆی رۆمانی‌دا زۆر بـــاو بوو لە رووی کۆمیدیـــاوە سودیان لە نوسینەکانـــی (تیرانس)و (پلاوتۆســـ) وەردەگرت سەرچاوەی هـــەرە گەورەی نوسەرانی تراژیدیاش شانۆییەکانی (سینیکا) بوو.

بەشی دووهەمی کتێبەکـــە باسی درامای (ئیلیزابێتـــی) دەکات پەیدا بوونی شکسپیـــر لەم قۆناغەدا نیشانـــەو کۆلەکەیەی گەورەیە لـــە مەسەلەی دابەشکردنـــی نووسەرانی ئەم قۆناغـــە بۆیە دەوولترێ نووسەرانـــی پێش سەردەمی شکسپیـــر شکسپیر، وەکو (جون لی لی) و (رۆبەرت ولســـون) ، هاوچەرخانی شکسپیریشـــس (مارلۆ) کە لە داهێنانـــی باڵەواندا زیاتر سەرکەوتـــوو-بووە ، (توماس کایت)یشـــس لە دارشتن‌و بەکارهێنانـــی (حبکە)ی پتەودا . بـــەڵام ئەم دوو مەرجە لای شکسپیر هەر دوو پێکەوە هاتونـــەوە دەست شان بە شانی ئەم دوو نوسەرە ئالاردیس نیکۆل باسی شانۆییەکانی (بن جۆنسن)و (تۆماس دیکو)و (جـــۆن هیوت)و (جۆرج چاپمان) دەکات پاشان نوسەرانـــی پاش سەردەمی شکســـپیر وەکو (دیبستر)و (میدلتن)و (راولی)و (شیرلی) دەکات.

لە بەشەکەی تردا باسی درامای (سەردەمی گەڕانەوە) دەکات لەم ســـەردەمـــەدا (کۆمیدیای رەوشـــت) (درامای پاڵـــەوان بازی) بەرەدەسێنێ بۆ یەکەم جاریش ئافرەت لە جیاتی پیاو دەوری ئافرەت دەبینێ هەروەها ئـــەم سەردەمە بە سەردەمـــی چەکەرەکردنی درامـــای کۆمیدیای (کومیدیای داو و تەلەکەبازی) دادەنـــرێ جاکترین نوسەری ئـــەم سەردەمەش (جـــۆن دراید ان)ە .

بەشی پێنجەمی کتێبەکـــە باسی درامای ســـــەدەی هەژدەهەمە کە تێکـــرا رووی لە میلودران کـــردوە تـــا رادەکیش پەیدابوونی درامای ناو ماڵ‌و خێزان باس دەکات ئەمە جگە لەوەی کە درامای باڵەوان‌بازی بە نیســـبەت خەڵکی ئەو سەردەمـــەوە هـــەرکارتێ‌کردن‌و سیحری خۆی هەبووە لـــە رووی هێنانەدی زمانی پەخشـــان‌و شەخسیەتی واقعی‌یەوە (لیلو) نشانەیەکی گەورەی ئـــەو سەردەمە بوو بەڵام دیسانەوە لە شێوازی میلودرامیانە خۆی نەتاراندووە ئەمجا (شریدان)و (گولد سمث) دەورێکـــی لە کۆتایی ئەو سەدەیـــەدا دەبینن .

لە باسی سەدەی نۆزدەهەمدا نووسەر زیاتر بایەخ بـــە سەردەمی سەرهەڵدانـــەوەی ئەدەبی شانۆیی لە نیـــوەی دووهـــەمـــی ئـــەم سەدەیەدا دەدات بە تایبەتـــی لە شانۆیی یەکانی (رۆبرنسن) و (بنیرو) و (ئارســـەر جونسن)دا لە لایەکـــی تریشەوە بێ‌هوودەی هەوڵدانی نووسەرە رۆمانتیکییـــەکان وەکو (کیتس‌و شیللـــی‌و کولیردج) کۆتایی هاتنـــی ئەم سەدەیە دوو نیشانـــەی بـــەرزی شانۆی تیدا .

بە دی دەکرێ ئەویشـــس (اوسکار وایلە)و (برنـــارد شۆ)یە .

بڕوانە ل : ٧

بلبل و رکە و چەقوك

****

وەرگێرانا : مؤید طیب

جاك پریڤێرا هوزانڤانەکێ فرەنسی‌یە د شعرەکا خودا د بێژیت ...
« بلبلەکێ بتنێ درکێ دابیت !! .
ئازادیێ نیهارە » .

ئو دەمێ مروڤ چاڤێت خـــۆ لڤـــێ دنـــێ د گێڕیت ... دێ بینیت نەکو بلبلەك‌و دوو سەدو هزار ... د رکا دا د ژین . بەلکو بلبلەکێ بتنێ ژی ژ دەرڤەی رکا نەبیت چنکی ئەگەر ژ هزارا بلبلەکـــێ بتنێ ژ دەرڤەبیت هینگێ - چ پێ نەڤێت - ئـــەو ژی پێ گرتی‌یە . من ئەڤ هزرە دکرن‌و ئاخفتنەکـــا شاعرەکی هاتە بیرا من دەمێ د بێژیت ...

« هندی مروڤی بیرە
پەرو چەقوکا شەڕە
ئو هندی مروڤی بیرە
تژی ئاسمانا پەڕن » .

هینگێ دلێ من تژی باوەری بوو کو دیماهیکـــا « خودانێت رکا » وەکی روییت وانە دیماهیکەکـــا رەشە .. رەشە .
ئەڤە ژی ئاوازێ بلبلەکی یە ناڤێ وی - ئەسوالد جوزێف مجالی - یە . یێ کو ئەوو مللەتی خـــو د رکەکا مازن دا د ژین د بژینێ ... ئەفریقیا ژێری .

****

(١)

یێ قامچی‌یا لێ د دەن ...
من دیت .
قارێنێت گارەشا ژێ د چوون ...
من گولێ بوو .
سرکێت خوینا وی یا تەڕ ،
بدفنادا هاتنە خارێ‌و
جەهدە سورکر ..
بێهنا خوینا وی هاتە من .
ئەز چوومە د دێرێ ڤەو
کەتمە سەر چوکێت خوو
من گازی کر ..
« خودێ ... من تو هندی مروڤێت خـــۆ د ڤێ‌ی »

ئەز دەرکەتم‌و
دلێ من ڤەبوو
وەکی ماچا مەلەکەکی .. لسەر رویێ پیرۆز
ئەز گەهشتمە ماڵ
خەلکێ لدەرێ خانیێ من قرژین
جیرانا من ب پێش من ڤەهات و گوتی ..
« تە گولێ نە بوویە ؟ .. برایێ تە کوشتن »
« نە .. نە .. من گولێ نەبوویە
ئەز د دێرێ ڤە بووم » .

(٢)

(دەنگێت دهۆلێ)

بۆم .. بۆم .. بۆم
من گولێ یە .. ژ دویر .. ژ ئاسمانێت ژووری
دەنگەکێ د هێت .. وەکی دەنگێ بریسیێ یە .
من گوهێت خو بەل‌کرن
وەکی وی کیفی بێ .. کارێ رەقێ د کەت ..

بۆم .. بۆم .. بۆم
ئو هەرێ نێزیکی ئاسمانێ ژێری د بیت‌و
یێ دلێ من د گریت‌و خەونێت منێ بلند د فرن
بو هێلینا هەلۆی .

● ★ ●

بۆم .. بۆم .. بۆم
ئەز دهۆلەکم ... یێ ژ پیستێ چێلەکێ چێکرین
خو هشیارکە ..
من د ڤێت جانێ باب‌و باپیرا
د کولکێت پیروزڤە ..
هەتا هەتایێ بیارێزم .

● ★ ●

بو من بەحسێ میرانێ خو بێ گران بکە
بەحسێ دبروکا خو یا نەمر بکە
چەوا .. داگیرکەرا پێ‌لێنا
ئاخ ... گوهێت خو ڤەکە
ئاخ .. گوهێت خو ڤەکە
چەوا .. هەرشی بزێرەڤانیـــا «خـــودانێـــت مزگینێ» (١)
ئەڤە گوڤەندا زنجیانە
چەوا دلێ د لەیزن هەتا پەقینێ
بۆم .. بۆم .. بۆم
ئەو دەنگێت وێ دهۆلێنە
یا ژ پیستێ چێلێ چێکرین
ئەو دەنگێ دایکا مر .. ئەفریقیایە !!.(٢)

---

١ - مەبەست ژێ (مشەر) یێت ئنگلیزە یێـــت کو بناڤێ ئایینێ د ڤێن ستوینێت کولەداریێ مو[illegible] بکەن .

٢ - ئەڤ هەر دوو شعرە منێ ژ گوڤارا(الطلیعة الادبیة) وەرگێراینە کوردی .

سەرنج و خواست

خوێنەری بەڕێز :
وەك لە سەرەتاوە ، لــە یەکەم ژمارەی لاپــەرەی وەرزش و لاوانەوە ، رامــان گەیاند ، ئەم لاپەڕەیە ، جارێ بەپێی وەزعی رۆژنامەکەمان ، مانگی جارێ ، دەردەچــێ ، ئەم مانگی جارەش حــەزدەکەین ، تەرخان بێ بــۆ ئارەزووی وەرزشەوانـــی و ئارەزووی لاوەتی ئێــوە ، بۆیە دووبارە داواتان لـــێ دەکەین کە بکەونە خۆو بۆمان بنووسن و رەنگ و باسی چالاکی وەرزشەوانیــکان بــە بەیاخێرەکانمان بکەیەنــن و جاوەڕێی هێمەتـــی ئێوەین .

● وەرزش و لاوان ●

دوا هەواڵەکانی دەورەی ئۆلۆمپیات لە مۆسکۆ

لیژنەی ئۆمپیای یونانـــی رای گەیاند کە مەشخەڵـــی دەورەی ئەمجارەی ئۆلومپیــا کە دەورەی ٢٢ هەمە مەلــە ١٩ی حوزەیران (ئەم مانگــە) دادەگیرســـێ و رۆژی (١٨) تەموز بەرەو مۆسکو دەبرێ تا رۆژی دوایی لەیاریگـــەی دەورەکە دابنرێ ، مەساوەی ٧ رۆژدا ئەم مەشخەڵـــە مەسافەی ١١٧٠ کیلۆمەتـــر دەبرێ .

ئەوەی شایانی باســـە لیژنەی سەرپەرشتی کردنـــی یاری‌یەکانی ئۆلومپیــا ٥٥٠ ئوتۆمبیلی ئامادە کردوە بـــۆ گواستنەوەی وەرزشـــە وان و ئیداری و رۆژنامە نووســەکان

لە شوێنەکانی یاری کردنـــەوە بۆ مەلبەندەکانی مەشق کردن.

ئەو کارە نوێ‌یەش لـــە دەورەی ئەمجارەدا کـــراوە ئەوەیە دەزگایەکی تایبەتـــی پەیوەندی تەلەفۆن لە بارەگای دەورەکەدا دەبێ کە رۆژنامــە نووس و وەرزشەوانەکـــان دەتوانن لەرێگایەوە راستەوخۆ پەیوەندی بە هەموو لایەکـــی جیهانەوە بکەن لەماوەی چەند دەقیقەیەکدا وزەی پەیوەندی ئەم دەزگایە (١٥٠٠) خەتـــی دەولەتیە .

لە کەلکەتاوە بۆ مۆسکۆ بە ماتۆڕ

ئارەزووی وەرزشەوانـــی لاوانی دنیا

لەم دواییەدا تیپێکـــی هیندی ماتۆر سوار گەیشتە بەغدا لە رێگای گەشتێکـــی درێژدا بەرەو یەکێتـــی سوڤیەت ، تیپەکە برێتی‌یــە لە چواردە لاو کە لــە ٢٣ ی نیسانی رابوردووەوە لە کەلکەتالە هیندستان کەوتونەتـــە رێ .

لەم رۆژانەدا تیپەکـــــە بەغدای بەجێ هێشت و بەرەو موسڵ کەوتە رێ لەوێوە بۆ سووریا .

سەرۆکی وەفدەکـــە رای گەیاند کە لە سوریاوە دەچن بۆ تورکیاو ئەوسا بلگاریـــاو یوگسلاڤیاو نەمساو سویسراو فەرەنساو دانیمارك و بەلجیکاو هۆلنداو ئەڵەمانیای رۆژئاواو ئەڵەمانیای دیموکراتی و دوایی پولنداو نیلزیان وایە لە ١٤ی تەموزدا بگەنە مۆسکۆ .

هەر وەها وتی : ئامانجمان لە گەیشتنە موسکۆ تەنیــا بینینـــــی یاری‌یـــەکانی ئـــۆلـــومپیاد نیـــە بەڵکو دەمانەوێ ژمارەیەکـــی نوێ لە رێگا برین بە ماتـــۆر سواری تۆمار بکەین کـــە بریتی‌یە لە بیست هـــەزار کیلۆمەترو شکاندنی ئـــەو ژمارەیەی پێشو کـــە ١١٧٥٠ کیلو مەترەو بە ناوی تیپـــی ئوسترالیاوە تۆمار کراوە .

دیسان وتی : ئێمـــە هەڵبژاردەی هەمـــوو هیندستانین چونکە لە هەموو هەریمەکانەوە کۆبووینەتـــەوەو بە سەرپەرشتی کۆمەڵـــەی ئوتومبیلی هیندستـــان و هاوکاری حکومەت و کۆمپانیای دروست کردنی ماتۆر . دوای گەیشتنمان بـــە مۆسکو بەفرۆکە دەگەڕێینەوە بـــۆ وڵاتەکەمان .

سەرۆکی تیپەکە وتـــی : ئێمە زۆر شادمان بوویـــن بە بینینی عیراق و دڵسۆزانـــە پێشوازیان کردین و ئـــەم لوبستەمان لەبیر ناچـــێ و شایانی سوپاس و رێزمـــان دەبێ . هەروەها لاوانـــی عیراقی بانگ کرد بۆ خـــۆ تاقی کردنەوە لەم جـــۆرە وەرزشە بەتامەدا .

چەند دێرێك لە مێژووی یاری‌یەکانی ئۆلۆمپی‌دا

رێکخستنی یاریەکانـــی ئولومپیاد ، بە هیچ شێوەیەك لە داهێنانەکانـــی ئـــەم سەردەمەدا نی‌یە ، بەڵکـــو خاوەنی مێژوویەکی تایبەتـــی دووروودرێژەو ئەم مێژوەشـــی لە ولاتـــی یۆنانـــەوە سەری هەڵداوە .

یۆنان یەکەمینی لیشتمانی ئەم جۆرە یاریانەیەو ســـێ هەزار ساڵ لەمەوبەر بـــۆ یەکەم جار لـــە مێـــژوودا یاری‌یەکانی ئولومپی لەســـەر خانیدا رێکخراون و هـــەر لەو کاتەشەوە ئەم جـــۆرە یاریانە لە هەر چوار ســـاڵ جارێك و ئەم جارەش لە کەژێ هاوێندا لە ماوەی نێـــوان هەردوو مانگی ئاب و ئەیلوولدا رێکدەخرێت .

لە خولەکانی ئولومپیاتـــدا سەرەڕای یاریەکانی وەرزشی گەلێك چالاکی هونـــەری و وێژەی پێشکەش دەکـــران ، شـــاعیـــران کـــۆڕی شیعر خوێندنەوەیان ســـاز دەکرد، هونەرمەندان پیشانگای هۆنەریان کردۆتەوەو ئاهەنگ فیستیڤالی هـــونـــەری گێردراون . هەروا پیـــاوە سیاسیەکانی وڵات و هەرێمـــە بەشداربووەکان لە نزیـــك باریگاکاندا کۆڕو کۆبوونەوەی رامیاریان بەستاوەو لـــە کاروباری سیاســـی و پەیوەندیـــەکانـــی نێـــوان وڵاتەکانیـــانـــدا دواون و بیروڕای جۆربەجۆریـــات گۆڕیوەتەوە .

ئەو یاری‌کەرو پاڵەوانانـــەی کە بەشداریان لەهەر خولێکی یاریەکانی ئولومپی‌دا بکردایـــە خەڵکی بە چاوێکی پـــڕ لـــە رێزەوە سەیریان دەکـــردن و دەبوونە جێگای شانازیـــان ، سەرەرای ئەوەی پەیکـــەری بەردین و بە مەرداژاویان بۆ یەکەمەکانی ئەم یاریانـــــە دروست دەکردو حیسابـــی پیاوە مەزنەکانیان بۆ دەکردن! . ئاشکرایە کە لە سەردەمەکانی کۆندا شەڕی گەورەو قورس لە هەرێمەکانی یۆنان و رۆمی‌دا روویانداوەو چەکـــی جۆراوجۆریش لەم شەڕانەدا بەکارهاتوون . بەڵام کە کاتی یاریەکانی ئولومپی داهاتـــوە چەکەکان لە کار وەســـتاون و ئاگـــری شەڕەکـــان دامرکێندراونەتەوەو هەموو لایەك بە پیل رێکخستنـــی یاریەکاتەوە چوونەو باڵـــی ئاشتی و ئاسایش شکاوەتـــەوە سەر ناوچەکان ، واتـــە رێکخستنی ئەم یاریانـــە هۆیەکی کاریگەری کۆتایـــی پێ‌هێنانی شەڕوشۆڕ بـــوەو گیانـــی برایەتـــی و خۆشەویستـــی و رێـــز لەیەکتری‌نانی لە نێوان گەلە یەگرتیەکاچوەکاندا پەیـــداو بەهێز کردۆتەوە .

لە دوای تێپەڕبوونـــی هەزار ساڵی بەســـەر پەیدابوون و گەشەسەندنـــی یاریەکانی ئولومپی‌داو لـــە ئەنجامی ئەوگۆڕانکاریـــە زۆرو جۆراوجۆرانەی کە بـــە درێژایی دەیان سەدە کـــاری ناڵەباریان کردەســـەر هەرێمەکانی وڵاتی یۆنان و ئەم وڵاتە مەزنەیان لە مەزنایەتـــی خست و لە ئەنجامـــدا

یاریەکانی ئولمپی و گەلێـــك نەریت و رووی گەشی تـــری ئـــەم وڵاتە دیرینـــە فەرامۆش کران و یاریگاو شوێنە تایبەتیەکانیان بوونە کـــەلاوەو شوێنەواری مێژوویی .

بەڵام پاشای فەرەنگستان - بییر دی کوبرتین - لـــە دوای تێپەڕبوونـــــی هەزاروپێنج‌سەد ساڵ بەسەر وەستان و فەرامۆشکردنـــی یاریەکانی ئولومپی‌دا ســـەر لە نوێ گیانی وەبەر ئـــەم نەریتە مەزنەدا خستەوەو لـــە ساڵی ١٨٩٤ دا لە شـــاری پاریس وتارێکی گرنـــگ و سەرنج راکێشەری دەربارەی زیندوکردنەوەی یاریەکانـــی ئولومپی‌دا خوێندۆتـــەوەو سەرلـــەنـــوێ داوای رێـــکخستنیانی کردۆتەوە بەو پێ‌یەی فۆلکلۆری رۆشنبیری مرۆڤایەتین ..

ئەم پێشـــنیارەی پاشای فەرەنگان بەگەرم و گوڕیـــەوە پێشوازی لێ‌دەکرێت و بـــۆ یەکەم جار لەم سەردەمەدا لـــە ساڵی ١٨٩٦ دا و هەر لـــە وڵاتی یۆنانیش بەوپێیـــەی یەکەمین وڵاتی یاریەکانـــی ئولومپی‌یە خولێکی نـــوێی یاریەکانی ئولومپـــــی

رێك‌دەخرێت و کۆمەڵێك لـــە وڵاتانی جیهان بەشداری تیادا دەکەن .

هەر لەوکاتەشەوە تاکـــو ئێستاو بەرێکوپێکی لـــە هەر چوار ساڵان جارێـــك خولێکی ئەم یاریانـــە رێکدەخرێت بە ماوەی نێوان دوو خولیش دەگوترێـــت ئولومپیاد ، واتە ئەم زاراوەیە مانای یاریەکان ناگەیەنێـــت بەڵکو ماوەی نێوان دوو خولـــی یاریەکان دەگەیەنێت .

ژمارەی ئەو وڵاتانـــەی بەشداری لە یاریەکانـــی ئولومپی‌دا دەکـــەن ســـاڵ بەســـاڵ لـــە زیادبووندایە ، ئەوەتا لـــە یەکەمین خولی ساڵی ١٨٩٦ دا تەنیا پانزە وڵات بەشداریـــان کردوە .

بەڵام ئێستاڵ زیاتر لـــە « ١٢٠ » وڵاتی بەشداری لـــە ئولومپیادی مۆسکۆدا دەکەن.

سەرنج : بۆ نووسینـــی ئەم وتارە کەڵکم :
١ ــ لە وتارێك وەرگرتوە کە لـــە ژمـــارە (٥٢٩)ی رۆژنامەی « الصیاد »دا بڵاو کراوەتەوە .
٢ ــ لە چەند ژمارەیەکـــی رۆژنامەی ــ الریاضی ــ .

وێنەی وەرزش

دەستە خۆش ، هەر ئەم کەسەیەو دەبینەوە ...

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لە هەولێر

هاوکاری لە تیپی یانەی وەرزشی هەولێر

بایەخدانی جموجۆڵـــی وەرزشی‌ی لە شارەکاندا، لەم سەردەمـــە بـــەرەو پێشکەوتنێکی فراوان دەچێت و بیپە وەرزشی‌یەکان لەبـــەر رۆشنایی دەسکەوتەکان و ئەو بایەخدانە گەورەیـــە جموجۆلیان بەردەوامەو لەو تیپانەدا نەوەیەکی لێ‌هـــاتوویی دەگەیەنن و جـــێی ئومێدیکی گەورەن .

لە یانەی وەرزشـــی‌ی هەولێر ، کە یەکێکە لەو یانە وەرزشی‌یانەی لە کۆنـــەوە پێك هاتوون ، چاومان بـــە بەڕێز بەرێوەبەری یانەکـــە کەوت و ووتی :

× لە ساڵی ١٩٥٦ ئـــەم یانەیە دروست بوەو ژمارەی ئەندامانی « ٢٠٠ » کەســـە ، دروست بونی ئەم یانـــەیە هەنگاوێکی گەورەبو ، وەبـــۆە رێ خۆشکەرێك بۆ نواندنـــی چەندەها جموجۆڵـــــی وەرزشی‌ی لە هەولێـــردا ، سەرەرای لەباوەش گرتنـــی چەندەها لاوی بەهرەمەند تـــا ئێستا جموجۆڵتان چی بوە ؟

× تا ئێستا جموجۆڵتـــان چی بوە ؟

ــ لە ساڵـــی ١٩٨٠ ، توانیومانە چەند یارییەکـــی تۆپی پێ پێك بهێنین ، لەوانە یاری تۆپێ پێ لە نێوان ئێمەو تیپی شۆڕش لە کەرکوك کـــە تیپەکەی ئێمە لە ئەنجامـــدا سەرکەوت ، وە یارییەکـــی تۆپی پێ لە نێوان تیپەکـــەمان تیپی یەکی حوزەیران و تیپـــی نەینەوا کە سەر کەوتن بـــە سەر تیپەکەماندا .

وە تا ئێستا دوو یاریمـــان لە گەڵ تیپی زانکۆی موصل کردووە کە لە یەکەمیانـــدا سەرکەوتین و لە دووەمیانـــدا یارسەنگ بوین ، جگـــە لە بەشدار بونی تیپـــی ئانرەتانمان لە بـــەســـرەو پاڵەوانیەتی هەڵگرتنی ئاسـن لە بەغدا .

یەکێك لە یاریزانە لێ‌هاتوەکان

لە ئەنجامی بایەخدانـــی بەردەوام لەلایەن لێپرسراوان، وەرزش پێشکەوتنێکـــی گەورەی بەخۆیـــەوە دیوە ، بەتایبەتی لەم ساڵانـــەی دووایی‌دا ئەو بایەخە فراوانتر بۆتەوەو چەندەها خـــاوەن بەهرەی لێ‌هاتوو لە تیپـــە وەرزشی‌یەکاندا بەردەوامـــن لە خۆ پێ‌گەیاندن لە پێنـــاو بەرز بونەوەی ئاستـــی وەرزشەوانی‌ی لە وڵاتدا.

یەکێ لەو وەرزشەوانـــە لاوانەی کە پێی گەیشتیـــن ـ عدنان فتاح ـ ە کە لـــە ساڵی ١٩٥٧ لە دایك بـــوەو هەر لە منالیەوە حەز لـــە یاری تۆپی پێ دەکاو ئێستا لە جموجۆڵی وەرزشەوانی لـــە لە هەولێر بەردەوام نەبینری.
دەربـــارەی تاســـەی خۆشەویستی بەرامبەر بـــە وەرزش دەڵێ :

× بە ئاواتەوە بوم کـــە رۆژێ لە رۆژان ئەو خەونـــە گەورەیەم بێتەدی و خـــۆم لە گۆرەپانی یاری کـــردن ببینمەوە ، تا لە یانـــەی وەرزشی هێرش دەستم کـــرد بە یاری ، لە پاشان چومـــە تیپی « سنوور » ی هەولێرو ئێستا لە هەڵبـــژاردەی هەولێرم .

دەربارەی گەورە تریـــن سەرکەوتنی وەرزشی‌ی خۆی دەڵێ :

خۆشتـــرین یادگـــارم سەرکەوتنمانە بە سەر تیپـــی صلاح‌الدین کە تیایـــدا زۆر بە چالاکی بەهرەی وەرزشـــی خۆمان نواندو تا ئێستاشـــ هەڵبژاردەی هەولێر چەندەها دەسکەوتی گەورەی بەدەستی هێناوە .

تەلەفۆن وهەندێ تێبینی

گیروگرفتی تەلەفۆن

حەمە سعید حەمە کریم
ب. هاوکاری لە سلێمانی

● یەکێك لە دیاردە هەرە پێشکەوتووەکای ژیانی ئەم سەردەممان تەلەفۆن‌و جۆری پەیوەندی کردنە بەهۆی تەلەفۆنەوەو لەم دواییەشدا تازەترین جۆریمان لە وڵاتی خۆماندا بینی‌و کەڵك‌و سودمان لێ وەرگرت کە ئەویش مایکرۆیڤ بوو . ئەم داهێنانە تازەو هەموو لایەنەکانی تری تەلەفۆن شتێکی سودمەندو هاوچەرخیانەیە ئەگەر ئێمە خۆمان چۆنیەتی هەڵسوکەوت‌و مامەڵە کردنمان لە گەڵیاندا باش‌و لەبار بێت ، گەلێ راپۆرتی جیهانی نێو دەوڵەتان ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە عێراق فۆناغێکی پێشکەوتو چاکی لە بواری تەلەفۆندا بڕیوە ، تەنها گۆڕینی مامەڵە کردن ماوە چاکتر بکرێت ، هەر بەگوێرەی خراپیَ مامەڵە کردن لە گەڵیاندا ، چۆنیەتی ئیشوکارو کەڵك لێوەرگرتنیان خراپتر ئەبێت بۆ ئاشکرا کردنی هەندێ لەو لایەنانەو زانینی گەلێ کاروباری تری ئەم مەسەلەیە، وامان بەباش زانی خۆمان بچینە ناو بەدالەی ئۆتۆماتیک لە سلێمانی‌و ئەم گفتوگۆیە لە گەڵ کاربەدەستان‌و پێشەسوڕێنەری ئەو پرۆژە گرنگەدا بکەین‌و هیوامان وایە سودمان بەخوێنەری بەڕێز گەیاندبێ .

کاك عارف

کاك عثمان

● کە چوینە ناو بەدالەکە کاك عثمان قادر حسن ملاحیظی بەدالەکە پێشوازی کردین‌و ئێمەش هەروەکو سەرەتا داوامان لێ کردن باسێکی ئیش‌و کارو حاڵی خۆیانمان بۆ بکەن ؟ .

× کاکە گیان هەموو ئیش‌و کاری ئێمە وا لەناو ئەم بەدالەیەداو نزیکەی ٢٦ کەس تەنها ئیشوکاری مەئمور بەدالەیی‌یان هەیە کە بە گوێرەی ئیش دابەش کراون بۆ ٢٤ سەعاتە کە وەڵامی ١.٣ و ١.٢ ئەدەنەوەو نیدائاتی دەرەوەی سلێمانیش وەر ئەگرن‌و خۆیان خشتەیەکی تایبەتی گرتنیان هەیە کە هەفتانەو مانگانە ئەگۆڕێن .. ئەو مەئمورانەی کە لە لە سەر خەتی ١.٣ ئیش ئەکەن زۆر هیلاك ئەبن‌و گیروگرفتیان زۆرە ، چونکە لە سلیمانیدا تەنها ئەم بەدالەیە هەبەو خەتەکانیشی ئەمەو بەتایبەتی خەتی قەزاو ناحیەکانمان زۆر کەمەو هەموویان هەر یەك خەتین‌و نبدایەکی زۆریش رومان تێ ئەکا کە دائیرە رەسمی‌یەکان هەمیشە ئیشوکاریان زۆرەو جاری واش هەیە پەلەی زۆرمان لێ ئەکەن‌و زۆریشیان توڕە ئەبن‌و جاری وا هەیە شکات لە مەئمورەکان ئەکەن‌و ئەگەر سەیریش بکەین حەقیان نی‌یەو منیش لێرەدا حەز ئەکەم بەهاوڵاتیان بڵێم کە بەگوێرەی توانا یارمەتیمان بدەن‌و هاوکاریمان لە گەڵ بکەن تاکو ئیشوکاری هەموو لایەکمان بەرێك‌وپێکی بروات .

زۆر جاریش گیر ئەخۆین بەدەست تەنگوچەڵەمەی هاوڵاتیان‌و خەتی ١.٢ وەوە ئیستعلاماتەو هاوڵاتیان داوای ژمارەی تەلەفونی لێ ئەکەن‌و خۆ ئەگەر بڵێی ئەوە ئیشوکاری ئەو مەئمورە خۆیەتی بەڵام هەندێ جار بە ناحەق گیروگرفتی بۆ دروست ئەکەن‌و لێی توڕە ئەبن ، خۆ ئێمە کاتی خۆی دەلیلی تەلەفۆنمان دابەش کردووە کەچی زۆر کەم بەکاری ئەهێنن‌و زۆر جار بە خۆرایی مەشغولمان ئەکەن‌و ئیتر ئەگەر خۆبشت لە مەئمورەکە بپرسی ئەو نمونەی گیروگرفتی زۆری لایە .

● دوای ئەوە کاك عارف محمد کاکە سور چاودێری ئیشوکاری بەدالە وتی :-

× من لە ساڵی ١٩٥٧ وە لە بەدالەی سلیمانی ئیش ئەکەم کە کاتی خۆی ٩٨ ژمارە بوو تا زیادکراو بوون بە دوو بەدالەو بوون بە ٩.٠ ژمارەو ئیشوکارێکی زۆر قورس‌و ناخۆشمان هەبوو هەرکەس شوێنێکی بوستایە ئەبوایە داوای لە ئێمە بکردایەو جا ئیتر خۆت ئەزانی چی‌شەرە شەقێکمان تووش ئەبوو بەدەس خەڵکیەوە کە نەیان ئەزانی ئیشی بەدالە چۆنە . بەڵام ئێستا کە بەدالەی تازەمان هەیەو بوشە بە مایکرۆویڤ ئەوە خۆ ئێمەش‌و خەڵکیش ئیشمان ئاسان بوود ئەگەر هەردوولا یارمەتی یەکتری بدەین‌و نەبینە کۆسپ‌و هەردوو لامان گیر بخوێن بەدەست تەلەفوونەوە .

ئیشوکاریش لە سەر بەدالە زۆر خۆشەو بە راهاتنە کە ئێستا من دوای ٢٣ ساڵ خزمەت هەر ئیشەکەی خۆمم خۆش ئەوێ‌و بەپەرۆشم بۆی .

● کاك عارف گیروگرفتتان چی‌یە ؟

× بێجگە لە هەندێ گیروگرفت لە گەڵ هاوڵاتیاندا کە ئەوەیان خۆمان هەر بەقسەی خۆش چارەیان ئەکەین ، هەندێ گیروگرفتی دائیرەمان هەیە حەز ئەکەم لێرەدا بیخەمە بەرچاوی دائیرەی خۆمان‌و لێپرسراوانیش بەشکم ئەمە خرایە لایەکمان لێ بکەنەوە ، ئەوانەش یەکەمیان نەبوونی ئوتومبێلە کە هاتوچومان پێ بکات ، چونکە ئێمە ٢٤ سەعاتە ئیشمان چین‌و پێویستمان زۆرە بەم شتە وەکو ئوتومبێلمان نادەنی پارەی گواستنەوە وانە (مخصصات نقل) مان بۆ سەرف ناکەن ، دووەمیان ئێمە تاکو ئێستا مخصصاتی ترسناکی واتە (خطورە) مان نی‌یەو جۆری ئیشەکەشمان ترسناکی زۆری تیایەو زۆر جار مەئمور بەدالە توشی جۆرەها نەخۆشی ئەبێت .

تاکو ئێستاش هیچ جۆرە مخصصاتێکمان وەرنەگرتووەو لە گەڵ گرنگی ئیشەکەماندا هیچ بایەخێکمان نەدراوەتێ .

● خوشکە شرین رەحیم فتح‌الله مەئموری بەدالەیەو لە سەر خەتی ١.٣ ئیش ئەکات دەربارەی ئیشوکارو هەستی خۆی وتی :-

× من پڕبە دڵ بە ئاواتی رۆژێکەوە بووم کە بتوانم شان‌بەشانی پیاو ئیش بکەم‌و هاوبەشی ئیشی رۆژانەی براکانم بکەم‌و هەر کە هاتونشمەتە ئێرە هیچ هەستم نەکردووە کە لە گەڵ بەراوند ئیش ئەکەم یاخود من جیاوازم لەوان‌و زۆر بە پەرۆشی ئەم ئیش‌و کارەی خۆمم‌و باوەڕم بەخۆمە کە لەم ئیشەدا سەرکەوتوو ئەبم‌و هاوبەشی ئێمەش لەم جۆرە کارانەدا هێنانە کایەی تازەیە بۆ بەرەو پێش چوونی ئافرەت بۆ هاوبەشی گۆڕانکاری‌یەکانی ناو کۆمەڵ‌و

● واتە تۆ هیچ گیروگرفتت نی‌یە .

× نەخێر هیچ جۆرە گیروگرفتێکمان نی‌یەو هەمیشەش هەوڵ ئەدەین ئەگەر شتی بچوکمان بێتە رێگا خۆمان چارەسەری بکەین‌و تەنها هەندێ جار هاوڵاتیان کە داوای ندائات ئەکەن بە پەلەن‌و دوا کەوتنی ئیشوکاریان بەخەتای ئێمە ئەزانن کە خۆی لە راستیدا ئێمە هەمیشە هیلاك بوونمان بۆ رەزامەندی دڵی ئەوانە .

● کاك محمد رەئووف محمود مەئموری بەدالە ئەڵێ :-

× لە ساڵی ١٩٥٨ وە من لە دائیرەی بەریدا دامەزراوم کە ئەوکاتە ئێمە سەر بە بەریدی کرکوك بووین‌و معاشەکەمان ١٠ دینار بوو ، ئیتر لەو وەختەوە تا ئێستا کە معاشەکەم ١١٠ دینارە گەلێ باروودۆخی جیاواز بەسەر جۆری ئیشوکارمدا هاتووەو گەلێ شتی خۆش‌و چەرمەسەریم دیوە .

● خۆشترین هەڵوێستت چی‌یە ـ بە تایبەتی تۆ ماوەیەکی زۆرە لە سەر ئەم

خوشکە شیرین

ئیشەیت .

× بێگومان ژیان چەندە پڕبێ لە کێشەوچەرمەسەرتی چەند ناسۆری‌و بەژارەو دەستەوبەخەمان بێت ، هەر جارجار شادی‌و خۆشی خۆیمان نیشان ئەدات ، با زۆر درێژەی نەدەمێ‌و بە کورتی من خۆشترین هەڵوێستم ئەو کاتەیە کە بە زمانێکی خۆش‌و شیرین هاوڵاتیان داوای خەت ئەکەن‌و منیش بەزوویی ئیشەکەیان رائەپەڕێنم‌و هەرکاتێك هاوڵاتیان بەخۆشی داوای خەتمان لێ ئەکەن من هەست بە ئاسودەیی‌و وبژدان رەحەتی ئەکەم ، چونکە وا بیر ئەکەمەوە کە ئەوانیش هەستیان بە هیلاکی ئێمە کردووە .

● چیت هەیە بۆ هاوڵاتیان ؟

× داواکارم هەموو هاوڵاتی‌یەك هەوڵ بدات تەنها تۆزێك لە جۆری ئیشوکاری ئێمە شارەزا بین‌و بەو کوێرەیە لە گەڵمان بدوێن‌و ئەوەش ئەڵێم کە ئێمە هەموو تەواوکەری ئیشی یەکترین‌و کەسمان بێ ئەوی ترمان ئیشمان ناروات‌و هەر زمان شیرینی‌و چاکەش چاکە .

● خوشکە فاطمە احمد نصرالله مەئموری بەدالەیەو گەلێك شانازی بە ئیشەکەیەوە ئەکات‌و ئەویش دەربارەی ئیشوکارەکەیان وتی :-

× وەکو باوەو ئەڵێن ئافرەت نیوەی کۆمەڵەو منیش لە بیری خۆمەوە ئەڵێم ئێمەی ئافرەتانی کورد نیوەیەکی لێ‌هاتوی کۆمەڵێ کوردەوارین ، چونکە سەرەڕای باری سیاسی‌و کۆمەڵایەتی نەتەوەکەمان ، هەر هەوڵێ باشمان داوە کە شان‌بەشانی پیاوان ئیش بکەین‌و ئەم مەسەلەیەش تەنانەت لە لادێ‌کانیشماندا سەلمێنراوەو ئێمە ئەبێ شانازی بە خانزادو قەدەم خێرو حەبسەخانەوە بکەین .

خوشکە فاطمە

منیش وەکو یەکێك لە ئەندامانی کۆمەڵگای ئەمرۆمان زۆرم حەز ئەکرد بکەومە ناو کاروبارێکەوە کە تۆزێك داستە ببێت‌و کە هاتمە ئەم بەدالەیە ، سەرەتا کارەکەم لا نامۆو گران بوو هەتا بەرەبەرە شارەزا بووم‌و فێری گەلێ شێوەی ژیانی رۆژانە بووم‌و گەلێ هاوڕێی تازەم ناسی‌و بەهۆی تەلەفۆنەوە گەلێ شتی تازە فێر بووم .

● تاکو ئێستا لە گەڵ هاوڵاتیاندا چیتان تووش بووه ؟ .

کاك نامق سعید

× گەلێ گیروگرفت‌و تێ‌گیرانی قسەمان هاتۆتە رێگا ، بەتایبەتی لە سەر دووا کەوتنی نیدائات کە خەتای ئێمەی تیانی‌یەو ئەوان لە ئیشەکەی ئێمە نازانن ، بەڵام ئێمە هەمیشە بە زمانی شیرین‌و قسەی خۆش وەڵامیان ئەدەینەوەو منیش ئەڵێم پێویستمان بە یارمەتی ئەوان هەیە چونکە چەپڵە بەدەستێك لێ‌نادرێت .

● دەربارەی مامەڵە کردنی هاوڵاتیان‌و هەڵوێستی مەئمور بەدالەکان لە کاك نامق سعید عزیز کە مەئموری بەدالەیەو لە خطوط ئیش ئەکات پرسیمان ئەویش وتی :-

کاك ئەبوبەکر حمە حسین

× گەلێ لە هاوڵاتیان بە شێوەی جوان‌و رێك‌وپێك داوای خەتمان لێ‌ئەکەن‌و یارمەتیمان ئەدەن‌و پەلەمان لێ‌ناکەن‌و ئێمەش بەمە زۆر دڵخۆش‌و شادمانین ،

بڕوانە ل : ٧

(سەرەتای ئەمساڵ ،(١٩٨٠) لە هەولێر ، ئامۆژگایەك بۆ کەڕولاڵ‌و کوێرەکان کرایەوە .. ئەم ئامۆژگایە ، سێ‌یەمین ئامۆژگایە لە هەموو عیراقدا ، یەکەمیان لە بەغدایەو دووەمیشیان لە شاری بەسرایە .)

لە ئامۆژگای کەڕولاڵ‌و کوێرەکان
بەرەو دوارۆژێکی ڕووناك

ئامادە کردنی / نەژاد

بەم بۆنەیەوە ، بۆ ناساندنی چلۆنایەتی ئەم ئامۆژگایە ، سەردانێکی ئامۆژگامان کردو ، چاومان بە بەڕێز خاتوو فیروز حەسەن بەڕێوەبەری ئامۆژگا کەوت .

لە وەڵامی چەند پرسیارێکدا دەربارەی ئامۆژگاو مەبەست لە دامەزراندنی‌دا وتی :

لە ماوە دووی یاساو رژێمی ئەم ئامۆژگایە هاتووە دەڵێت : مەبەست لە دامەزراندنی ئەم دەزگایە فێر کردن‌و راهێنانی کوێرانەو هەروەها پێ‌گەیاندنیان کە بتوانن لە پاشە رۆژدا خۆیان نانی خۆیان پەیدا بکەن .

دەوڵەت لەم ئامۆژگایەدا ، هەموو پێویستیەکی دابین کردووە ، لە ئامێری فێر کردنەوە بگرە تا دەگاتە بەشی ناوخۆیی بۆ ئەو قوتابیانەی کە لە دەرەوەی شاری هەولێرەوە دێن ، بەڵام بەداخەوە ، کە لە گەڵ ئەوەیش ئێمە چەند جارمان راگەیاندوە کە ئەو باوك‌و دایکانەی منالەکانیان ، کوێرن یاکەم بینان یاخود کەڕولاڵن بۆ ئەم ئامۆژگایەی بنێرن ، تەنانەت ئەگەر لە دەرەوەی شاریش بن ، چونکە وەکو وتم کە ئێمە (بەشی ناوخۆیی) مان هەیە .

بەڵام سەیر دەکەبن ، ئەلبەتە لە ئەنجامی بە تەنگەوە نەهاتوون تاکو ئێستا بە دەنگ بانگەوازەکەمانەوە نەهاتوون ، ئەمە لە کاتێکدا کە ئەم ئامۆژگایە بۆ مەبەستێکی مرۆڤایەتیەوە دامەزراوە ..

- : باشە ئێوە منال لە چ تەمەنێکەوە وەر دەگرن ؟

- : بە نیسبەت منالانەوە، (کوێر بێت یاخود کەم بینا ، بە شێوەیەك کە نەتوانێ بچێتە قوتابخانە یاخود باخچەی ساوایان) لە تەمەنی ٦ - تاکو ١٢ ساڵیەوە وەر دەگرین .

بەڵام بەگوێرەی منالە کەڕولاڵەکان ، ئەوان لە٤-١٢ ساڵی‌یەوە وەریان دەگرین .

- : تا ئێستا چەند قوتابیتان هەیە ؟

- : دوو قوتابی کوێر بەڵام کەڕولاڵەکان ژمارەیان گەیشتۆتە (٢١) قوتابی .

- : باشە هەست بە گیروگرفتی ناکەن ، لە ئامۆژگادا یاخود کەم‌وکوڕیەك .. ؟

- : ئێمە لە ئامۆژگادا میلاکاتی فێر کردنمان تەواوە لە گەڵ هەموو هۆیەکانی‌یەوە، کەم‌و کوڕیمان تەنها لە قوتابیە کە ئەمەیش لەو بڕوایەدام ساڵی ئاییدە باشتر دەبێت ، چونکە تەبیعی ئامۆژگایەکەمان تازەیە .. ئەمەو حاڵی حزریش پێویستیمان بە ئۆتۆمەبیلێك هەیە ، چونکە ئامۆژگایەکەمان تا رادەیەك لە مەرکەزی شارەوە دوورە .

کاك خورشید محەمەدیش کە لێکۆڵەرەوەیەکی کۆمەڵایەتی‌یە لەو ئامۆژگایەدا ، دەربارەی چۆنیەکی فێر کردنەوە لە ئامۆژگادا وتی :

ئێمە کوێرەکان بە رێگای (برایەر) فێری خوێندن‌و نووسین دەکەین ، بۆ مندالانیش هەمان پرۆگرامی قوتابخانەکان دەخوێندرێن ، ئەوەش سەدەرای فێر کردنیان پیشەسازیە دەستیەکان کە ئەمەیش کار دەکاتە سەر نەش‌ونمای هەست ، دیسان ئێمە ئامێرو جیهازی وامان هەیە کە بە هۆی بڵند گۆی تایبەتیەوە لە گەڵ کەڕولاڵەکان دەکەین‌و بەم چەشنە فێرە قسەیان دەکەین لە پاڵ فێر کردنی خوێندن‌و نووسین .

شایانی باسە کە ئەم ئامۆژگایە دوو کتێبخانەی هەیە ، یەکێکیان (دەنگی‌یە) بە تایبەتی کوێرەکان ..

لە کۆتایی‌دا ئێمەش دەنگی خۆمان دەخەینە پاڵ ئەو

راگەیاندنەی ئامۆژگاو داوا لە ئەو دایك‌و باوکانە دەکەین کە مندالی کەڕولالیان هەیە لەم ئامۆژگایە بە سوودەدا ناونوسیان بکەن .

بەتەنگەوە هاتنی کاروباری خەڵك

گەڕەکە تینووەکانی هەولێر

- شێرزاد عبدالرحمن -

لە گۆشەی « هاوکاری‌و کۆمەڵانی خەڵك » دا ، زۆر جار هاووڵاتیان گلەییان دەربارەی بێ ئاوی لە شاری هەولێردا خستۆتە ڕوو ، راستی‌یەکەشی هەر وایەو شاری هەولێر ماوەیەکی دووره بە دەست ئەم گیروگرفتەوە دەناڵێ لە گەڵ ئەوەی کە لە گۆڕانکاریەکی بەردەوام‌دایەو پێشکەوتنێکی فراوانی لە هەمو لایەنەکانی ژیان گرتۆتە باوەش . هەندێ گەڕەك ، نەك هەر بە دەست نەبوونی ئاو بۆ ماوەیەکی کورت حاڵیان بەرێشانە ، بەڵکو هەر لە سەرەتای پێك هێنانی گەڕەکەکان ئاویان بۆ نەچووەو هەندێ جار ئەو هاووڵاتیانە هەتا بۆ جل شوشتن‌و کاروبارو پێویستی تری ژیانی رۆژانەیان بۆ ماوەیەکی دوور ماڵی خۆیان جێ‌دێڵن‌و گیروگرفتەکەش هەر وەکو جاران دەمێنێتەوە . لە گەڕەکێکی گەورەی وەك گەڕەکی (ناچاری) و (بەلاشاوە) کە ژمارەیەکی زۆر هاووڵاتیان تێدا دەگوزەرێنن تەنیا بیرێکی ئیرتوازی هەیەو ئەویش لەبەر زۆریی خەڵك‌و نەبونی هۆی تەندورستی تیایدا چارەسەری مەسەلەکە ناکات، تەنانەت بۆ راستی مەسەلەکە لە هەندێ ژمارەی رابردوودا چەند وێنەیەکمان خستە بەرچاوی کار بەدەستانی شارەوانی . هەندێ جار لە بەر قرچەی گەرما،هەندێ جاری تر لە بەر ڕێژنەی باران ئەو هاووڵاتیانە رو دەکەنە بیرە ئیرتیوازیەکەو تا ئێستاش سەدەها گیروگرفت لەم بارەوە روبداوەو گیروگرفتەکەش هەر بەردەوامە . رۆژنیە چەندەها کەس لە هاووڵاتیانی ئەو گەڕەکانە بە خۆیان‌و سکاڵاو داوا کاریەکانیان ئەچنە بەردەم لێ‌پرسراوان‌و تەواوێ گیروگرفتەکە نەخەنە ڕوو .

هەندێ لە دانیشتوان لە (شقق سکنیە) کان‌دا کە لەم دواییەدا بەش کراون ، سکاڵای ئەوەیانە کە زیاتر لە سێ سەد ماڵن‌و تا ئێستا یەك بیری ئیوتیوازیی‌یان بۆ ئامادە کراوە کە جارجار لەوێش دەبێتە تەنگوچەڵەمە

ئێمە لە کاتێکا بۆ جارێکی تر ئەم گرفتە دەخەینەوە بەردەم کار بەدەستانی بەرێز لە شارەوانی هەولێرو بەرێوەبردنی ناوخۆیی‌و بە هیوایین چارەسەرێکی بنەڕەتی مەسەلەکە بکرێ ، چونکە خۆشگوزەرانی هاووڵاتیان هیوای هەموولایەکە.

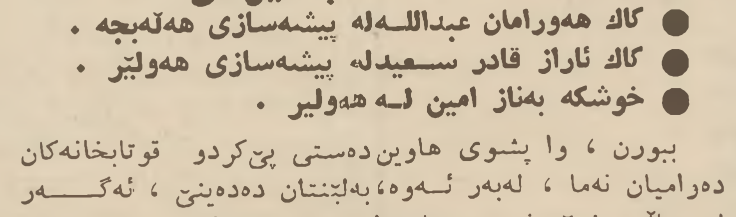

هاوکاری وکۆمەڵانی خەڵك

زیادبوونی کرێی هاتوچۆ لە هەڵەبجە

نامەی هاوڵاتی امیر حمەعزیز محمد لە گەڕەکی سەرای هەڵەبجە دەڵێ جاران کرێ ئوتومبیل بۆ هاتووچۆ لە نێوان سلیمانی‌و هەڵەبجەدا بریتی‌بوو لە (٥٠٠) فلس‌و لەم دواییەدا ئەم کرێیە زیاد کراوەو بوە بە (٧٠٠) فلس ، جا ئەم هاووڵاتیە رای وایە ئەم کرێیە زۆرەو داوا دەکا سەرنجێکی وردی لێ بدرێتەوەو لە بەر رووناکی سوودی خەڵکیدا نرخێکی مونسب دانبرێ .

بەخێرایی

● کاك هەورامان عبداللە لە پیشەسازی هەڵەبجە .
● کاك ئاراز قادر سعید لە پیشەسازی هەولێر .
● خوشکە بەناز امین لە هەولیر .

ببورن ، وا پشوی هاوین دەستی پێ‌کردو قوتابخانەکان دەوامیان نەما ، لەبەر ئەوە، بەڵێنتان دەدەینێ ، ئەگەر لە ساڵی خوێندنی تازەدارووبەرووی ئەو جۆرە گیروگرفتانە بوون ئامادەین بۆ بەر چاوخستن‌و تەقەللای چارەسەریان .

- کاك عبدالله محمد عبدالله :
مەسەلەکەت پەیوەندی بە ئێمەوە نیە ببورە .

- کاك عثمان ئاکو : . . . برا ... ناوونیشانی ئەواومان دەوێ ، هەروەها کاك شاسوار لە هەولێر .

Institut Kurde de Paris

نەوەرە

خۆر لە ئاسمانی شینی نەودرۆکەدا ئەدرەوشایەوەو تیشکە گەرمەکانی بەسەر زەویو دەریاکەدا ئەپەخشان ، تەمێکی چڕ لە دەریا شینە بریسکاوەکەوە بڵندئەبووەوە ، هەوای ڕۆخەکە پڕبوو بوو لە شێی ئاوە خوێیاوی‌یەکە .

شەپۆلە بچووکە ڕوونو بێ کەفەکان ، تەمبەڵانە حۆیان ئەمالی بە ڕۆخەکەدا ، کە بەرەو پاش ئەکشانەوە ، بە سەرچەوەکاندا ئەپرژان ، تەمو مژێکی ئەرخەوانی گەمارۆی شاخەکەی دابوو ، گەلازەیتونە خۆلەمێشی‌یەکان لەبەر تیشکی خۆرەکەدا لەزیوی کۆن ئەچوون ، برتەقاڵو لیمۆ ئاڵتونی‌یە ڕەنگ گەشەکان لە باغچە سەوزە تۆخەکانی بنار گردەکەوە چاوشارکێیان لەگەڵ گوڵە هەنارە یاقووتی‌یەکادا ئەکرد ، بە ڕاستی خۆر ئەم خاکەی خۆش ئەوێ .

دوو ماسیگر لە ڕۆخە بەردەلانەکەدابوون ، یەکێکیان پیرێکی تەپڵەقیتو دەموچاو حربوو ، ڕیشێکی کورتی ماشو برنجی لە سەرگوپو چەناگەی هێشتبوو ، وە ، نیرەی چاوی لە چرچی بەرچاویدا دیارنەبوو ، خۆرەکە دەستی گەنم ڕەنگو لوتی سوور کردبووەوە ، شولە قولاپاوی‌یە باریکەکە دوور لە خۆیەوە ، لە ئاوەکەدا ڕاگرتبوو ، لەسەر بەردی دانیشتبوو لنگە کولکنەکانی شۆڕکردبووەوە ، شەپۆلە سەوزەکان بە دەم هەڵزنینەوە ، قاچیان تەڕئەکرد ، چەند دڵۆپی بریسکاوەی ئاوەکە لە قامکی قاچی‌یەوە ئەتکانە ناو دەریاکە .

ئەوی کەیان ، پیاوێکی گەنجی ڕەشتاڵەو چاو ڕەش باڵا بەرزو لاوازبوو ، ئانیشکی داهاوێژتبووە سەر بەردێکی خۆڵەمێشی داخوراو ، شەبقەیەکی سووری لە سەردابوو ، پەستەکێکی بەسەر سنگە بە هێزەکەیدا دابوو ، ڕانکە شینەکەی تاسەر ئەژنۆی هەڵکردبوو ، بە دەم بیرکردنەوەو سمێڵی با ئەداو لە دەریاکەی ئەڕوانی ، ئەیڕوانی‌یە ئەو شوێنەی گەلە بەلەمە ڕەشەکان بە نازەوە لەسەر ئاوەکە لەنجەیان ئەکرد ، گەمی‌یەکی بێ جوڵەی سپی بە ئاستەم لە دوورەوە دیاربوو ، پیاوە پیرەکە شولەکەی هەڵبڕیو بە دەنگێکی خۆشەوە ووتی :-

(ئەو خانمە دەوڵەمەندە؟)

پیاوە گەنجەکە بە نەرمی‌یەوە گوتی :

- (ئەمەریکی‌یە ، لاموایە دەوڵەمەندە ، بە گوارەو بازنو کاتژمێرەکەی‌دا وا دەرئەکەوت ، سەربەباری ئەمانەش گوڵێکی لەیەخەی دابوو ، گەوهەرێکی گەورەی تێدابوو) .

- (ئەی جوانە ؟)

-(بەڵێ - بەژن ڕێکو چاونەرمو دەمو لێو باریکە) .

-(ئەم دەمە دەمی ئانرەتێکە ئەتوانێ یەک جار لە ژیانیدا خۆشەویستی بکا)

- (منیش هەروای لێ تێگەیشتووم)

پیاوەپیرەکە ، شولەکەی لە ئاوەکە دەرهێناو بە چاوە تاسکەکانی‌یەوە ، لە قولاپە ڕووتەکەی ڕوانی‌و بەدەم برتەو بۆڵەوە گوتی :-

نوسیتی : گۆرکی
هیوا عمر احمد لە لە ئینگلیزی‌یەوە کردویەتی بە کوردی

- (ئیدی ماسی وەک ئێمە سەریان لێ تێك ناچێ)

پیاوەگە نجەکە خۆی خستە سەر لاو گوتی : - (کێ نیەڕوان ڕاوەماسی کردووە؟) پیاوە پیرەکە ووتی : - (من ئەیکەم) .

خۆراکێکی کرد بە قولاپەکەوەو شولەکەی هەڵدایە ناو دەریاکەوە -پرسی :

- (ووتت لەبەیانی‌یەوە خەریکیت ؟)

گەنجەکە بە دەم هەناسەیەکی قوڵەوە وەڵامی دایەوە ،

-(بەڵێ ، کاتێ هاتینە ئێرە ، تازە خۆر هەڵهاتبوو)

- (ئەو ئافرەتە ئەیتوانی

- (بەڵێ)

-(ئەو ئافرەتە ئەیتوانی زێتر بدات)

- (ئەوەش بەزۆر ئەزانم)

- (کە دوو قوڵی پێکەوە ئەبن ، باسی چی ئەکەن ؟)

گەنجەکە بە خەمباری‌یەوە، سەری شۆڕکردبووەوە ، گوتی :-

- (تەنیا دە ووشەی ئیتالی ئەزانێ ، کە ئەوە بڕایەوە ، دەممان ئەبێ بە تەڵەی تەقیو)

پیرەکە ڕووی بۆ وەرچەرخاند ، ددانە سپی‌یەکانی لەگەڵ زەردەخەنەیەکدا دەرکەوتن :

- (ئەمەیە خۆشەویستی ڕاستەقینە ، خۆشەویستی وەك بروسکە دڵ ئەسمێ)

گەنجەکە خرکە بەردێکی هەڵگرت ، خەریکبوو بیهاوێتە ناودەریاکە ، بەڵام بەسەر شانی‌دا فڕێی‌داو گوتی :

- (سەرم لەم خەڵکە سوڕماوە ، ئەم هەموو جوداوازەیان بۆچی‌یە؟) پیرەکە هەڵی‌دایە :

- (ئەڵێن ڕۆژێ دێ ، وانەمێنێ)

پاپۆڕێکی هەڵمی سپی لە تەمە سپی‌یەکەی ئاسۆی

بڕوانە ل : ٧

سلاو لە وشەی ڕاستی

سلاو لە وشەی ویژدان

لەتیف هەڵمەت

- ١ -

بەلای هەندێ کەسەوە نوسین کارێکی زۆر ئاسایی‌یەو هەرگیز ماندوبوونی پێ‌ناوێ ... لەبەر ئەوە دوای چاوخشاندنێکی پەلە بە هەندێ ڕۆژنامەو گۆڤاردا - کە ئەوانە هەموو زەخیرەیەکی ڕێژەیی ئەون - هەر کە چەند وشەیەك بە مێشکی‌دا هات خێرا دەینوسێ‌و ڕەوانەی ڕۆژنامەیەکی دەکا ئەگەر بلاوکرایەوە ئەوا ئیتر ناوی دەچێتە لیستەی نووسەرانەوەو لە هەموو لایەکدا قسەی لە خۆی گەورەتر دەکاو بڕیاری لە خۆی گەورەتر دەداو ئەو پەندەی لە بیردەچێتەوە کە پیاو دەبێ ئەوەندەی بەڕەی خۆی پێ داکێشێ ..

خۆ ئەگەر بلاویش نەکرایەوە خۆی بە مافخوراو دەزانێ‌و دەڵێ ئەوە بۆچی بەرهەمی فلان بلاودەکرێتەوەو هی من بلاو ناکرێتەوە ... نازانێ کە بەرهەمی فلان بلاودەکرێتەوە چونکە بە پێزو سەرکەوتوەو بەرهەمەکەی خۆی لاوازو پووچە ...

× × ×

- ٢ -

من لە ڕۆژنامەیەکدا کاردەکەم مانگی بابڵێین نزیکەی سەد بەرهەممان بۆ دێ ئەم سەد بەرهەمە دەوری شەست بەرهەمیان بێ کەڵکەو هەرهیچ مانایەکی نیە ئەوانی دیشی هەموویان هەر زۆر باش‌نین ... سەیر ئەوەیشە زۆربەی ئەو بەرهەمانە بەرهەمی لاوانن‌و خۆیان لەگەڵ بەرهەمەکەیاندا دژ بە وەدا دەنێن کە تازە داوڕێتیان لەگەڵ ئەدەبدا پەیداکردوە ... بە ڕاستی بەرهەمی زۆربەی ئەو گەنجانەی کە دەنووسن هەتا ئەو بەرهەمانەشیان کە بلاودەکرێنەوە لاوازن‌و ناوەڕۆکێکی بۆشیان هەیەو لە سنوورێکی بە تاڵدا خول دەخۆن‌و من بەش بە حاڵی خۆم کەم بەرهەمی ئەو لاوانەم پێ‌تەواو دەکرێ ...

زۆرجار دەمەوێ شیعرێ یا چیرۆکێ یا ڕەخنەیەکی یەکێ لەو لاوانە بخوێنمەوە وەکو ئەوەی کە بەرووبەکی تاڵ سێوێکی نەگەیو توورەدەم ناوا لێیان بێزاردەبم‌و پێم تەواوناکرێن ... من نازانم بۆ لە ڕۆمانێکی گەورەی همنگوای یا ڤیکتور هیگۆ یا دستوفسکی یا مەکسیم گورگی بیزارنابم‌و هەتا تەواوی نەکەم تینوێتیم ناشکێ ... کەچێ لە چیرۆکێکی گەنجێك کە ڕەنگە دوو سێ لاپەڕەی بچووك زیاتر نەبێ گورج بێزاردەبم ... من بۆچی دەیان‌و سەدان شیعری والت وایتمان‌و مایکوفسکی‌و یەفتەشنکۆو بەدر شاکر سەیاب‌و گۆران دەخوێنمەوەو لێیان بێزار نابم .. کەچی شیعری شاعیرێکی لاو کە ڕەنگە دە دێڕێ چاوم قورس‌دەکاو پێم تەواوناکرێ ... ؟ بێ‌گومان

ئەم کێشەیە هۆی سەرەکی هەیە هۆکەشی ئەوەیە کە ئەوان دەزانن چی دەڵێن بەڵام زۆربەی لاوانی خۆمان نازانن .. ئەوان زەخیرەیەکی گەورەو چڕی ڕۆشنبیریان لە سامانی ویژەی نەتەوایەتی خۆیان‌و میللەتانی تریان لە مێشکی خۆیاندا گەڵاڵە کردوەو لە سەفەری سەختی جیهانی نووسیندا کەڵکی لێ‌وەردەگرن ... بەڵام لاوەکان ئەو زەخیرەیەیان نیە !

- ٣ -

جارێکیان هێزێکی ئەمەریکایی هێرش‌دەباتە سەر بنکەیەکی ڤیتنامی‌و دوای شەڕێکی قورس بنکە ڤیتنامی‌یەکە وای بە باش دەزانێ پاشەکشێ بکاو لە لایەکی ترەوە لە دوژمن بدات پاش‌کشانەوە کەسانی بنکەکە بۆیان‌دەردەکەوێ کە کتێبی - دایك‌ی مەکسیم گۆرکییان لە بنکەکەدا لە بیرچوە بیریاردەدەن بگەڕێنەوەو کتێبەکە ڕزگارکەن ... ئەو ڕووداوە نازانم تا چ ڕادەیەك ڕاستە بەڵام هەرچۆنێ بێ گرنگی کتێبی دایك دەسەلمێنێ من نازانم چەند چیرۆکنووسی لاو ئەوانەی کە لەسەر هەموو مێزێکداو لە هەموو چاخانەیەکداو لەهەموو مەڵبەندێکی ڕۆشنبیری‌دا قسەی زل زل دەکەن‌و خۆیان بە چیرۆکنووسی سەردەم دەزانن ... ئەو ڕیوایەتەی مەکسیم گۆرکییان بە وردی خوێندۆتەوە ... ڕەنگە کەم شاعیرو کەم چیرۆك نووس ئاگاداری چمکێکی ئەو کەلتوورو سامانە ویژەیی‌یە بن کە میللەتی کورد خاوەنیەتی ..؟ کەمیان بە وردی بە دوایدا گەڕاون‌و لە بواری نووسیندا کەڵکیان لێ وەرگرتوە ... ئێمە هەنگاوێکمان پێ لە سەر بزانین بێ دامەزراندنی بنەڕەتێکی ویژەیی بە کەرەسەی کەلتوورو سامانی ئەدەبی نەتەوایەتی خۆمان هەموو هەنگاوێکمان بێ لە سەر لم دانانە دەبا ئەوەندەش لە خۆمان بایی‌و بوغرا نەبین برایان ئاخر جیاوازی زۆر زۆرە لە نێوانی قەڵەوی ڕاستی‌و باوێسژدا . . .

بڕوانە ل : ٧

زێڕین وکاڵێ و سەرنج دان لە وەستانێک

- جەمال نوری -

- کاک حەمە سەعی حەسەن ... وەك هەموو بریاردانە بەپەلەکانی بەرامبەرزۆر ئەدیب‌وهونەرمەندی ناسراوی کورد . . ئەمجارەش وابەهەمان ڕێبازی . لەزێرین‌و کاڵێ .. دوواوە !

- جارێ پێش هەموو شتێك بابەو برادەرە ڕابگەیەنم .. کە بێ‌ئاگایە لەوەی کە پتر لە بیست ساڵ لەمەوبەر من ئەو چیروکانەم ڕێك‌خستوون‌و ..دامڕشتوون.. مەبەستم لێرەدا ناوەرۆکە .. کە ئەگەر لەکەوعەیبێکیان تێداهەبێت . .

چونکە بیری ئەو ڕۆژە بەپێوانەی بیری ئەمڕۆ.. ناپێورێت .

١ - مرۆڤ تا نەخوێنێتەوەو نەبیستێت .. شت نالێت.. بۆیە ئەڵێم کەڵك‌وەرگرتن سایەو..هەقایەت گێڕانەوەی دەماودەم جیایە .

دەبۆیە داوا لەو برادەرە ئەکەم بۆ منیش‌و ئەم خەلکانەشی ڕوون‌بکاتەوە وەك (ڕاستی‌ی فەرامۆش) نەکردنێك .. کە هەردوو چیرۆکی (دەماڵ‌وێران‌و . . فێڵی ڕێوی) لە کێی‌ترەوە جگە لە خۆم یان لە کێ‌ی‌ترو سەرچاوەیەکی کەوە بیستوونی .. کە دیارە چیرۆکی فۆلکلۆری زۆر ئەبیسرێ‌و ئاڵ‌وگۆڕی بەسەرا دێت یا بە شێوەیەکی‌تر لەو شێوانە بیگێڕێتەوە . . یان من لە چ سەرچاوەیەکی فۆلکلۆرەوەم وەرگرتووە . . دەست‌نیشانی‌کات ؟

- بەڵام با ئەو برادەرە چاك بزانێ کە (دەماڵ‌وێران..) بەسەرهاتێکی زۆر سادەیەو خۆم دامڕشتووە لە شێوەی چیرۆکاو لە گۆڤاری بلێسەی ژمارە (٧)ی ساڵی ١٩٦٠دا بلاوم‌کردۆتەوە بەڵام ئەو کاتە وای بۆچووم گەر چیرۆك لەسەر زمانی گیانداران گوترا ئەبێ بلێت کۆنی ئاگردان. . جا گەر بە ووردی چیرۆکەکەت بخوێندایەوە ئەتزانی فۆلکلۆرنیەو ڕێك‌خراوە . . ئەمەوێ بشلێم کە (بەرێوەبەرێتی خوێندنی کوردی) ئەمەی بەهەڵزانیوەو لە بلیسەدا چیرۆکەکەی دەرهێناوەو بە ناوی (مام ناریمانەوە) لە ڕێزمانی پۆلی پێنجەمی سەرەتایی‌دا بۆ ماوەیەك بە گوێی قوتابیانی ئاشنا کردووەو جا ئەم حەلکەی وەك تۆ چ قوتابی‌و چ دایك‌و باوك بیستوویانە بێ ئەوەی بزانن هی کێیە چونکە (بەرێوەبەرێتی‌کە..) نە ناوی گۆڤارەکەو نە ناوی منی نەهێناوە کە سەرچاوەی چیرۆکەکەین‌و بەس ! بەمەش هەڵەیەکی گەورەی کردووەو . . دووبارەش بەهەمان هەڵەداچۆتەوەو چیرۆکی (فێڵی ڕێوی)می لە ژمارە (١٣)ی ١٩٧٧)ی پەروەردەو زانستەکەیا بە ناوی یەکێکی‌ترەوە تۆمارکردووە .. کە ئەو وەك من بیناسم‌و ناسیبێتم نە ئەدیبو نە چیرۆکنووس‌بووەو .. بە تەنیا بۆ ئەو چیروکەی من بۆتە ئەدیب‌و کوت‌ومت بە هەموو ڕستەو ئاخاوتنەکانی منەوە بلاوی‌کردۆتەوە کە ئەمجارەش ئەبلێمەوە ئەو چیرۆکە مافی فۆلکلۆرو کەسی پێوەنیەو خۆم دامڕشتووە وەك چیرۆکێك‌و لە ژمارەیەکی ساڵی ١٩٦٠ی ژیندا بلاوم کردۆتەوەو جارێکی کەش لە ١٩٦٧داو لە گۆڤاری گزنگدا بلاوم‌کردۆتەوە .. وە کە گۆڤاری پەروەردەو زانستیش دەرچوو بێگومانم کە بۆ ئەویشم ناردووەو .. جا ئیتر دوای حەوت ساڵ بەسەرناردنیا ۆ ئەو گۆڤارە بەناوی ئەو برادەرەوە سەری هەڵداوەتەوە !

- گەر بە ووتەی حەمە سەعی حەسەن بێت ئەبێ ئەو ئەدیبە جیهانیانەی کە بە ناوی گیاندارانەوە بۆ منال ئەنووسن‌و کەمن زیاتر لە جیهانی نووسین‌و پەخشانی ئەواندا ئەژیم وەك (فیکتۆر هۆگۆو .. ئەلفۆنس دوودی‌یە و .. کرالێچیف‌و .. هانز ئەندرسن‌و..زەکریا تامرو..) زۆری تریش سەرایای نووسینەکانیان فۆلکلۆرن‌و (ڕاستی‌یان) فەرامۆش‌کردووە !

٢ - ئەو برادەرە چیرۆکەکانمی هەموو کردوون بە سەلبی‌و بێ‌کەڵك‌و زیان بەخش ... بۆ ئەم ڕایەشی ووتەو بیرۆکەکانی نووسینێکی (ئەحمەدو سید علی) × وەرگرتووەو لە قاڵبو بۆتەیەکی کەمێ جیاواز لە هێنەکەی ئەو جوونیەتیەوەو تەنانەت کە ئەڵێ (منال خاوەن نافەسێکی کورتە) کوتومت ووتەی کاك ئەحمەدو بێ ئەوەی بڵێ لەوم‌وەرگرتووە.. خۆی (ڕاستی‌ی فەرامۆش‌کردووە !)

جا بە بۆچوونی ئەو برادەرەبێت ئەبێ خۆم‌و ئەو هەموو گۆڤارو ڕۆژنامانەی لە کاتی خۆیا ئەو چیرۆکانەیان بلاوکردۆتەوە .. ئەمڕۆش دەزگای ڕۆشنبیری کوردی بە خەبیرو هونەرمەندو ئەدیبەکانیەوە زیانی منالانی کوردیان بوێ‌و .. ویستوویانە بۆیە زێڕین‌و کاڵێ‌یان لە دووتوێی کتێبدا بلاوکردۆتەوە چونکە زۆر بەسەبرو سەمەرەوە بە من ئەڵێت (نووسەر ئەیەوێت پێ لە سەر نیشاندانی دیمەنی ترسناك) دابگرێ‌و (کە ئەنجامەکەی بە زیان دەگەڕێتەوە بۆ منالان !) ئەم ووتەیەی دوایشی هی کاك ئەحمەدو جوونیەتیەوە .

٣ - لە ووتەکانی ئەم برادەرەدا وادەرئەکەوێ کە چیرۆکەکان هەموو بریتیبن لە ئامرازی-و-ی پەیوەندی‌و - وە - ! جا بۆ ڕاستی فەرامۆش‌نەکردن ! ؟

بە ووردی چاوم‌گێڕا بە چیرۆکەکاندا تەنیا لە پێنج جار زیاتر - وە - م نەدیت بۆ - و - ی پەیوەندیەکانیش باخۆی هەموویان لێ‌داماڵێ بزانێ چیرۆکەکان چی دەرئەچن !

٤ - بە ڕای ئەو برادەرە (هەوراز) تەنیا بۆ سەرکەوتنە ئەی ئەوانەی بە هەورازەکەدا سەرئەکەون نایەنەوەخوار .. خۆ کە پیایا هاتنەوەخوار هەورازەکە هەر هەورازەو ناگۆڕێ !

٥ - ڕێوی کە گۆشتی نەخوریێ‌و هەر پێستەکەی بە کەڵك‌بێت ئیتر مردوو یان زیندووبێت بە تایبەتی لەو زستانەدا کە هیچی لێ‌نەبەت بۆچی بێ کەلکە !

٦ - لە هەمووشنت سەیرتر ئەوەیە کە ئەو برادەرە خۆی خۆی بە هەڵەدابردووە بەوەی کە لەلایەکدا ئەڵێ (بێچووە وورچەکان چ تاوانێکیان کردووە تا بەو چارەنووسە بکەن .. بۆیە ئەگەر خوێنەر لایەنی مام وورچ‌بگرێت جێی خۆیەتی !) (چیرۆکی جوامێر ..) . وە لە چیرۆکی‌لالە ئەحەشدا ئەڵێت (دەبوو لالە ئەحە لە سەرەتاوە هەڵوێستی مەردانەی خۆی بەرامبەر وورچەکە دیاری بکردایە !)

لەگەڵ ئەوەدا کە ئەمیان برینداروەو داوای یارمەتی ئەکاو .. ئەوانیش لە هەڕەتی تواناو دڕەندەیەتیاندان‌و ئەتوانن زیانی گەورە بە مرۆڤ‌و سامانیان بگەیەنن !

- بۆیە بەم برادەرە ئەڵێم ئەم بۆچوونەشیانی (بانێك‌و.. دوو هەوای) ئەوێت !

٧ - من لای خۆمەوە تیشك بۆ مانگ . گڵۆپ . چرای نەوت . یان هەر ڕووناکایی بەخشێك بەڕاست ئەزانم .. چونکە ناگوترێ ئەدرایە بەر تریفەی مانگەکە .. بەڵکو بۆ مانگیش تیشك بە هەڵە نازانم لە کاتێکا کە ڕووناکی یەکی هەردانەوەی تیشکی هەردانەوەی تیشك خزرەکەبێت !

٨ - مرۆڤ یان هەر گیانەوەرێ‌بێت لە پێناوی بە دەستهێنانی خۆراکیا هەموو شتێك ئەکا .. چ جای ڕێوی کە بەفێڵباز ناسراوەو ئەمەش لە نرخی مرۆڤ کەم‌ناکاتەوە بەڵام لە بۆچوونی ئەم برادەرەدا وا دەرئەکەوێت (من ڕێوی بازبم .. بۆیە - تەبریر - بۆ هەڵوێستی ئەدۆزمەوەو ئەویش (وورچ بازبێت ..) بۆیە وەك خوێنەرێك لایەنی وورچەکە دەگرێت ! وە ئەیەوێت تاوانبارێشم‌کات کە من دوژمنی مرۆڤم !و بەم هەڵوێستەما ئەبێ بچمەوە .

٩ - پێخۆشحاڵم ئەم برادەرە وەك ئەڵێ بەبێ مشتومڕ .. ووشەیەك لە باتی - ژووان - بدات کە من نایزانم تا لەمەولا منیش کەڵکی لێ وەرگرم . لەجێی نەیەك گەیشتن‌و گردبوونەوە بەکاری‌بێنم !

١٠ - بە بۆچوونی من ئەم برادەرە .. نە لەکاری چاك‌و نەهی خراپ ڕازی‌نیەو گەر وانیە خۆ (چیرۆکی کارژۆڵەو کانیاوەکەم) ناوەرۆکەکەی وابوو کەڵك بە منالان ببەخشێ بەوەی پەندو ئامۆژگاری‌ی لە لایەن کانیاوەکەوە بۆ کارژۆڵەکەی تێدابوو .. ئەی بۆچی یەکسەر گوتت (سەلبی‌یەو هیچ نیەو منال‌تۆقێنە !) بە ئاگاداری‌ی هەموو دانیشتوانی دیداری ئەدەبی منالان بەیانی‌ی

بڕوانە ل : ٧

بێژەوان

ئەڤیندارا من ...
گەر بێژنە تە
ڕەنگێ ئێلەکێ تە بی زەرە
تو بێژە وان ...
یێ من دڤێت ،
یێ ئەز دڤێم
ئەڤ ڕەنگێ زەر ل سەر
دلەرا من ...
لۆما دکەن
دایکاتە ڕەش ل بەرە
تو بێژە وان ...
کول و کۆڤان ناچن دەرە
گەر بێژنە تە ...
چ پەسەنە ؟
سینگێ سپی ...
دیمێ گولی ...
بەژنا درێژ
ب کەمبەرە
تو بێژە وان ...
هەڤالێ من ،
دلدارەکە ژمن باوەرە ،
ژمن باوەرە .

ئەرجان ماری شێخانی

کانیاوی سارد

هۆ هۆ کانیاوە ساردەکە
هۆ هۆ کانیاوە ساردەکە
ئەو کاتەی شۆخەکەی دڵم
لێوی پشکۆی دەنێتە فێنکی سنگتەوە
ئەوە بۆچی گەرما لەشت داناگرێ ؟
بۆچی گەرم نابیتەوە ؟

شیعری : ناظم حکمت
جەباری حاجی کەریم
کردوویە بە کوردی

Institut kurde de Paris

ئافرەتلە (پاشماوە)

بدەن) هەڵەیەکی تر کە نیشانەی ئەوەیە کاك صنباح لامسەر لایی چیرۆکەکانی وەرگرتووە ، کچەکەی ئەولا شەلی بەو مەرجە دەدرێتێ کە هەموو منداڵ بوونێکی پارچەیەك خشڵی بۆ بکات . بەڵام چیرۆکەکە واناڵێت خەلیفە ئەڵێت بریاریشم (داوەو پێیشم وتووە ـ گوایا خەلیفە بە کچەکەی وتووە ـ هەموو منداڵێکی پارچەیەك خشڵی نایابی بۆ دەکەم) وەئەم تسەیەش باش گوێزانەوەی بوکی بووە نەك پێش گوێزانەوەی .

هەروەها کاك صنباح ئەڵێت هەڵوێستی خاوەن مەسەلەکە ژنەکان پێویست بو بزانرێت . بەڵام ئاشکرایە کە قارەمانی چیرۆکەکە خەلیفە خۆیەتیو ئافرەتەکان نایەنەکۆڕی گفتوگووەو نایەنە سەر شانۆی چیرۆکەکە تەنها لە سیاقی گفتوگوو هەڵسوکەوتی خەلیفەدا ناوئەبرێن .

لە شوێنێکی تردا ئەڵێت بەسەر زمانی دارشتنەکەدا زاڵبینیە چونکە گوایا دوو شێوە ، شێوەی سلێمانیو شێوەی شارەزوورم تێکەڵ کردووە. ئەمە وانییە شێوەی سلێمانیم بەکارهێناوە بەڵام دووجار وشەی شارەزووریم بەکارهێناوە ، بەو دوو وشەیەش شێوەکە ناشێوێت. دەربڕینی بیرەکەیشی بەو جۆرە هەڵەیە چونکە کاتێك من بە سەر زمانی دارشتندا زاڵ نەئەبووم کە رستەکانم ناتەواو بوایە ، ئەو مانایەی نە پێکاوە کە من ئەمویست ، هەڵەی زمانەوانیم بکردایە ، دارشتنەکەم بزربزڕو و ناتەواو بوایە ، رستەکانم کوردیی رەسەن نەبوونایە .

هەروەها بەکارهێنانی پێشگری (ئە) یان (دە) نابێتە لەکە بۆ نووسینەکە لە چیرۆکی بێگانەیەکسی چەتاوەروودا :

هەڵەیەکی تری کردووە ئەڵێت (خاتو شاگوڵ کابرا لە تەویلەکە دەکات)

راستییەکەیشی ئەمەیە (کابرا ڕبنی ژوورەکە بوبوەوە . ... کە گاڵی بیرازکردنیدا).

دووەم ، گلەیی ئەوە ئەکات کەباش دەروونو ناخی خاتو شاگوڵم دەرنەخستووە، مەسەلە نەفسیبەکانو پەیوەندی کومەڵایەتی و تێکەڵاوی شاگوڵو روانینی جنسو پیاوان بە جوانی ئاشکرا و دیارنییە .

جاری دانانی ئەم چیرو کە وەکو خۆی ئەڵێت (بە گێداچوونو بەرگریە لە شەرەفو ناموسی میللی)و نموونەیەکی راپەڕینی قارەمانانەی ئافرەتی کوردە بەرامبەر بە بێگانەی داگیرکەر ئەڵێم دانانی لەگەڵ چیرۆکی جنیسیدا نیشانەی ئەوەیە کە باش بۆ شتەکان نەچووەو لە بیرو ئامانجی چیرۆکەکە نەگەیشتووە .

ئافرەتێکیش بۆ هەموو کارێك ببێتە دالدەی لێتەوماوو داماوی گەرەکو ڕ ‌وێژکەری هەموو کارو بارێکیان ببێتو لە خێزانە گەورەکەی خۆیشیدا قسەرەواو سەرگەورەبێت ، ئیتر پەیوەندیی کۆمەڵایەتی لەوە ئاشکراو دیارتر ئەبێت چی‌بێت . کاك صباح کەرتوتە هەڵەیەکی گەورەوە ئەڵێت (ئایا ئازایەتی بەرێوەبردن و چاو تەترسی لەماڵەوە بەسە بۆ ئەوەی ئەو ئافرەتە لە داوین پاکیو بە گێداچوونی پیاوی داوین‌پیسیشدا ئازابێ . . . واتا مەرج نییە بەکێك شێر بەگوێ بگرێت داوین‌پیس نەبێت) . کاك صباح تێبینی ئەوەی نەکردووە کە ئافرەتێك لەگەرەکدا خاوەنی ئەو پابە بلندەبێت نابێت ئەو پێوەرەی بۆ بەکاربهێنێتو ئافرەتێك بێت لەو رۆژگارە شدابێت کە جۆرە نەرێتێكو بیروبڕوایەکی توندو پتەوی رەوشتپاکی باڵی بەسەر کۆمەڵدا کێشابێت وەئەم رایەی ئەو نیشانەی ئەوەیە کە لە پێوەرە کومەلایەتیەکان و نەریتو قەناغەکانی شارەزایی نییە .

سلاو لە (پاشماوە)

زەردەشت وتەنی گەورەترین کونەی نوودراو بە نووکە دەرزییەك فس دەبێتەوە سینیسی‌دەبێ ...

× × ×

– ٤ –

هەندێ لەو کەسانەی کە خۆیان بەرەخنەگر دەزانن مەبەستیان لە نووسین تەنیا نووسینو بینینی ناوی خۆیانە لە سووچێکی رۆژنامەیەکدا ئیتر کە دەنووسن ـ قلی بلی هەرچی دەڵێن دەیڵێنو بیر لەوە ناکەنەوە ئەو نوسینەیان تا چ رادەیە بەکەلکەو تا چ رادەیەك راستگۆیی تیایە . . . لەراستیدا هەربەهەمێك راستگۆیی تیا نەبێ لەگەڵ چاوترووکاندنیدا لە باردەچێو هیچ جێ پێیەك بە جێناهێڵێ دەتوانم بە دەیان بەڵگەی ناراستگۆییو خۆخەڵەتاندنی هەندێ لەو رەخنەنووسانە روونکەمەوە کە خۆیان بە ـ بلنسکی ـ کورد دەزانن ... هەر بۆ نموونە ماوەیەك لە مەوبەر رەخنەیەکم خوێندەوە لە شیعری شاعیرێك گیرابو ... برای رەخنەگر لەبەر ئەوەی کوردییەکەی لاوازە وشەی ـ گل ـ ی لێبوە بە گڵ ـ هەروەها وشەی ـرادەخەمـی لێ بوە بە رادەکەم ـ وشەی ـ هۆڵ ـ ی لێ بوە ـ بە قاعەو هەوڵو تێکۆشانو وشەی ـناوناوی- کەمانای قووڵایی دەگرێتەوە- لی بوە بە ـ ناو ـ هتد ... ئەمە ئەوە دەگەیەنێ کە نوسەرەکە بریاریداوە لەسەر شیعری شاعیرەکە بنووسێ ئینر چەندێ لە شیعر دەزانێو چەندێ شارەزایی لە قافیەو برگەو ئیقاعی شیعردا هەیە ، ئەوە گرنگ نیە هیچ نەبێ چل پەنجا کەسێکی نیوچە خوێندەوار باوڕ بە قسەکانی دەکەن جا ئیتر لەراستیدا وایەو وانیە چش ...!

– ٦ –

لە راستیدا باری وێژەییمان زۆر ئاڵۆزەو گەلێ نیوچە رۆشنبیرو بۆرە نووسەری داخ لە دڵ دەیانەوێ بە ناوی دلسۆزییەوە رووە پاکو پیرۆزەکەی ئەدەبی کوردی بلەوتێننو لەکەداری بکەن ..

جا بۆ جیاکردنەوەی راستی لە درۆو بەرهەمی بە کەڵك لەبەرهەمی پووچ دەبێ خوێنەر زۆر ئاگاداربێو هەوڵی ئەوەبدا شارەزایی تەواو لە بواری ئەدەبدا گەڵاڵە بکاو خۆی ببێتە حەکەمو نەکەوێتە داوی بۆرە رەخنەگرەوەو ئەوەی لە بیربێ کە راوچی نان دەدا بە ماسی بەڵام نانی ژەهراویێ ... ئەی ئێوە لە نانی ژەهراویو وشەی ژەهراویو بیروڕای ژەهراوی ناترسن..؟

تەلەفۆنو (پاشماوە)

هەندێکی تریان بەهۆی نەشارەزاییانەوە لە چۆنیەتی کاروباری ئێمە مامەڵەی شیاومان لە گەڵ ناکەنو لێمان تورە ئەبنو هەموو ئەیانەوێ بەجارێ نبداکانیان بدرێتێو ئێمەش دەسەڵاتمان سنورێکی تایبەتی هەیەو خەتمان کەمەو وا بە تەماین خەتەکانمان زۆر ببێ بەڵکو لەوەش رزگارمان ببێ .

● ئەی گیروگرفتی ترتان چیە ؟

× ئێمە زۆر هیلاك ئەبینو ئیشەکەمان خۆی ئیشێکی هیلاك بوونە بە گوێو مێشك دەستو زمانو نووسینو هاوار کردن ، ئەمانە هەموو لە یەك کاتدا ئەکرێنو تاکو ئێستاش وەکو کاك عارف باسی کرد هیچ مخصصاتمان نیەو منیش لە گەڵ کاك عارفدام کە باسی هەندێ گیروگرفتی ناو دائیرەی کرد.

● ئەوەی لە بەدالەی ئۆتۆماتیکی سلیمانیدا سەرنجی راکێشام وەڵام دانەوەی ١٠٢ بوو کە هەموو ژمارەکانی بەدالەی لەبەرەو کاك ئەبوبەکر حمد حسین بوو کە بە استعلامات بە ناوبانگە ، ئەم برادەرە ژمارەیەکی بێ‌سنوری لە بەرەو دڵوای هەرچی لێ‌بکەیت یەکسەر وەڵامت ئەداتەوەو ژمارەکە ئەزانێ .

منیش ئەم چەند پرسیارەم لێکرد .

● کاك بەکر ئەم هەموو ژمارەیەت چۆن لەبەر کردووە ؟ .

× من لە ساڵی ١٩٥٩ دا لە بەداڵە تەعین بووم کە ئۆتۆماتیك نەبوو هەر لە بەر ئەوە ئەبوایە هەوڵمان بدایە هەموو ژمارەکان لەبەر بکەینو من ٩٠٩ ژمارەم لەبەر کردبوو ئەو ممارەسەیە وای لێکردم کە هاتینە بەداڵەی تازەش هەر بتوانم لەماوەیەکی کەمدا ژمارەیەکی یەکجار زۆر لەبەر بکەمو هەر لەبەر ئەویش لە ئیستعلامات دانرامو بە دەگمەن ئیشی هاوڵاتیان دووا ئەکەوێت لای من مەگەر یەکێك داوای ژمارەیەك بکات کە بە حەیاتی داوا نەکرابێت نەیزانم ئەگینا هەموویان ئەزانم .

● ئەی‌کە ژمارەیەکت لێ داوا ئەکەنو نایزانی هەست بەچی ئەکەیت ؟ .

× کە داوای ژمارەیەکم لێ ئەکەنو نایزانم زۆرم پێ‌ناخۆشە ، چونکە ئیشی هاوڵاتیان دووا ئەکەوێتو ئیشەکەی خۆیشم ، چونکە تا ئەگەڕێم بۆ ئەو ژمارەیە هاوڵاتی تر هەن داوای ژمارەی تر ئەکەن ، خۆ وەکو کاك عثمان وتی کەس دەلیل ناکاتەوە ، هەر نەیزانی ئیتر یەکسەر بەلاماری ١٠٢ ئەداتو هەر تۆزێکیش دوا کەوتی هاواری لێ‌هەڵئەسێت ، کاکە کوا رەقەمەکەمان کە داوامان لێ‌کردیت .

● کاك بەکر ئەی تۆ چیت هەیە لە گەڵ هاوڵاتیان ؟ .

× من ناڵێم داوای ژمارەمان لێ‌مەکەن تەنها ئەڵێم ناونیشانی تەواومان بدەنی واتە ناوی باوكو باپیرو گەڕەك ، بۆ ئەوەی ئیشی ئێمەشو ئەوانیش نەوەستێ ، هی‌وایان هەیە ئەڵێ ئەرێ برا گیان ژمارەی ئەو ماڵەی ئەودیو ئاشە کۆنەکە چەندە،یان ئەڵێ دراوسێکەی ماڵی فلان کەس تەلەفونیان هەبە . یان منالێك دێتو بە هەوەسی خۆی پرسیارمان لێ‌ئەکات ، لێرەدا ئەڵێم خۆزگا تۆزێك یارمەتیان ئەدایناو تۆزێکیش ئەو دەلیلە دماوەیان ئەکردەوە .

پارچە شیعری «هیندی بیزاری..»ی نالیو سەرنجێکی تایبەتی« پاشماوەی ژمارەی پێشوو.

٥ ـ ئەم دەسخەتە لە ١٣٤١ کدا نووسراوەتەوە ، بەڵام نوسخەیەکی پوختەو بەرانبەری چەند نوسخەی پێ‌کراوەو چەند پارچەی دیکە شیعری نالی تێدایە کە جێگەی قسەو باسنو لە وتارێکی داهاتوودا باسیان دەکەم .

٦ ـ بە داخەوە دیوانی حەریق هەڵەی چاپو رێنووسو کێشی زۆرە ، ئەوەندەی بۆ بکرێ هەوڵ دددەم ئەو شیعرانەی لێرەدا دەیاننووسم بێ هەڵە بیاننووسم .

٧ ـ بڕوانە : محمد الخال، البيتوشي . مطبعه المعارف ، بغداد ، ٣٧٧، هـ ١٩٥٧ ، ل : ٩٢ .

٨ ـ بڕوانە : دیوانی حەریق ، یادگاری خوالێ‌خۆش‌بوو مەلا صالحی زێوەیی ، لەسەر ئەرکی مەحموود خاکی لەچاپدراوە چاپی دوەم، ١٩٦٩ م ١٣٨٩ هـ چابخانەی (الجمهوريه) کەرکوك ل : ٧٣ .

٩ ـ بۆ نموونەی ئەم مەبەستە بڕوانە : محەمەد عەلی قەرەداغی ، خوێندنەوەیەکی دیوانی نالی ، گۆڤاری بەیان ، ژمارە: ٤٧ ، شوباتی ١٩٧٨ .

١٠ ـ بڕوانە : دیوانی حەریق ل : ٦٧ .

١١ ـ بڕوانە سەرچاوەی پێشوو ، ل : ٧٣ .

١٢ ـ بڕوانە سەرچاوەی پێشوو ، ل : ٨٠ .

١٣ ـ بڕوانە سەرچاوەی پێشوو ، ل : ٩ .

١٤ ـ لەمەولا ئەم پارچەشیعرە وەك دەسخەتەکەو لەگەڵ جیاوازی چاپی سنەدا بڵاودەکەینەوە .

١٥ ـ ئەمە ئیشارەتە بەو حیکایەتەی لە سوورەتی (النمل)ی قورئانی پیرۆزدا گێڕراوەتەوەو باسی (هودهود)و حەزرەتی (سلیمان)و شاژنی (سبأ)ی تێدایە .

١٦ ـ ئەم پارچە شیعرە لە دەسخەتەکەی (قزلجی)و چاپی سنەدا جیاوازییەکی ئەوتۆی نیە ، وا لێرەدا شتە سەرەکییەکان دیاری دەکەین، پارچەکەم بە گوێرەی دەسخەتەکە نووسیوە :

کوا (سنە) بۆ

١٧ ـ رووی تۆ لێی (سنە) رۆی توی لی‌کەوت.

١٨ ـ لەناو باغی (سنە) لە نیو باخی .

١٩ ـ رەشید ... (سنە) رەشیدە بو شیخی بخووێندایەوە .

٢٠ ـ (لەبلێ) ... (سنە) لەیلا قلبی (ناڵی) قابلە .

شانۆگەری لە (پاشماوە)

نووسەر لە باسی سەدەی بیستەمدا زیاتر قووڵ دەبێتەوە بە شێوەیەك کە لێرەدا تەنانەت وەکو ئیشارە تیش باسی بکەین چونکە هەموو رێبازەکانی ئێستای شانۆی ئینگلیزی وەکو (درامای کۆمەڵایەتی)و (درامای رەمزی)و (فەنتازی)و (مێژووی)و (لامعقول)و (درامای شیعری) باس‌دەکات تێکرا باسی نووسەرانی ئەم سەردەمە دەکات وەکو (برنارد شۆ)و (جان (جان جالزۆرثی)و (ئیلیوت)و (هاردلت بنتر) ئەمەشان بە شان کارێ‌کردنیو دەوری شانۆی ارلندی بەسەر شانۆی ئینگلیزیدا .

نیوەڕۆ (پاشماوە)

دەریاکەوە ئەکشا ، پیرەکە دەستی بۆ ڕاکێشاو کوتی: ـ (بەرەو ـ سەقلیە ـ ئەچێ)

جگەرەیەکی ڕەشی دەرهێناو کردی بە دوو کەرتەوە ، لەبن هەنگڵییەوە، کەرتێکی دا بە پیاوە گەنجەکە،

ـ (کە پێکەوە لە بەلەمەکادائەنیشتن ، بیرت لە چی ئەکردەوە .

ـ (مرۆڤ هەمیشە بیر لە بەختیاری ئەکاتەوە) .

پیرەکە ووتی : ـ (بۆیە هەمیشە گەوجن)

هەستانە سەرپێ ، دوکەڵەشینەکە لە هەواکەدا پەرش‌بووەوە .

ـ (من گۆرانی بۆ ئەڵێم ، ئەویش زەردەخەنەم بۆ ئەگرێ)

ـ (چیدیٚ ؟)

ـ(خۆشت باش ئەزانی ، گۆرانی بێژێکی باش نیم)

ـ (نەخێر)

ـ (سەوڵەکە دائەنێمو لێی ڕائەمێنم)

ـ (تۆ ؟)

ـ (لێی ڕائەمێنمو بۆ خۆم بیرئەکەمەوە ـ من گەنجو بەهێزم ، تۆش خوێن ساردێ ، حەزم لێ بکەو لێ‌ گەڕێ بابەخۆشی بژیم).

ـ (خوێن ساردە ؟)

ـ (ئەوەی بچێتە زەوییەکی بێگانە ، گەر هەژار نەبێ ، ئەوا دڵشکاوە) .

ـ (دەم خۆش)

ـ (ماری ـ هێشتا کچە ، بیرئەکەمەوە ئەڵێم ـ بۆ تۆ باش ئەبمو کەسەکانی دەورو بەریشمان بەختیارئەکەین) .

پیاو پیرەکە بە دەم پێکەنینەوە ووتی :

ـ (ئیکۆ ـ من هەمیشە دلسۆزت بووم)

ـ (ئحم ...) .

ـ(یان لایٚ من وایە ، تاپێکەوە ئەژین ، زۆرم خۆش ئەوێیو لە پاشا تۆ پسارەم

بەدەرێ ، بەلەمێکی چارۆکەدار ئەکڕمو ئەگەڕێمەوە بۆ ووڵاتی خۆم ، تابمێنم لە ژیاندا ، ئەم پیاوەنیەتم لە بیرناچێتەوە) .

ـ (ئەویش ئەبێ ، دەمەو بەبانی لەسەر ئەو بیرەبووم هیچم ناوێ ، تەنیا سماریێم ئەوێ ، گەر بۆ تاقە شەوێکیش بێ) .

ـ (وا باشترە)

ـ (بۆ تاقە شەوێ)

پیرەکە ووتی ـ (ئیکۆ)

ـ (مامە ـ پیتۆ ـ لام وایە بەختیاری تاکەتربێ ، بە هونەرترە) .

پیاوەپیرەکە هیچی نەووت، لێوە ئەستورەکانی هێنایەوە یەکو چووە ناو ئاوە سەوزەکەوە ، گەنجەکەش بە دەنگێکی خۆشو خەمبارانەوە دەستی‌کردا بە گۆرانی ووتن:ـ (ئای ـ میۆ ـ بێ‌هاو تاکەم) پیرەکە بە دەم سەرلەقاندنەوە، لەپڕ ووتی :ـ

ـ (بەلێ بەختیاریٚ کەم بە هونەرترە ، بەڵام هێشتا بەختیاری زۆر چاکترە ، پیاوی هەژار جوانمەردەو دەوڵەمەند بەهێزە) .

شەپۆلەکان لە هاژە هاژی خۆیان نەئەکەوتن ، درکەڵەکەش هێشتا لەبان سەرییانەوە سەمای‌ئەکرد ، گەنجەکە هەستایە سەرپێو پاڵیدا بە بەردە بۆرەکەوە جگەرەکەی خستە سوچی دەمی ، دەستی خستە سەرسنگیو بە دەم وورتە وورتەوە لە دەریاکەی ئەڕوانی .

پیاوە پیرەکە سەری نەوی‌کردبووە ، وا دانیشتبوو ئەت ووت وەنەوزی خەو ئەیباتەوە ، تەمو مژە ئەرخەوانییەکەی گەردن شاخەکەتا ئەهات چڕبوو ، پیاوە گەنجەکە دەستی‌کردەوە بە گۆرانی ووتن :

ئایٚ = میۆ = بێ هاوتاکەم
وا خۆر لە دایکبوو
زۆر جوانترە
زۆر لە تۆ جوانترە
ئایٚ خۆرەکە
دڵو دەروونم ڕۆشن‌بکەرەوە

زێرینو کالی (پاشماوە)

(٣٠ ـ ١ ـ ١٩٨٠) لە باردگای یەکێتی نووسەران لە سلێمانی !

١١ ـ بۆ مەسەلەی وێنەکانیش من لای خۆمەوە سوپاسی بێ پایانی کاکە (نزار بەزاز)ی ئەدیبو هونەرمەندی خۆش‌نووسو لێ‌هاتوو ئەکەم کە بەو وێنە ئازیزو (بێگومان لە دڵی منا زۆر ئازیزن) ئەو خەتە جوانانەی دڵی منیان شادو کامەران‌کردو ئەوەندە ئەڵێم کە ئەو برادەرە لە بۆچوونیشیا بۆ وێنەکان بە هەڵەداچووە چونکە ئەوەی ئەو گوتوویەتی وێنەکەی گورگ نیەو گوێنیەکەش لەبۆچوونەکەی ئەودا ئەبێ فەردە گەنمو جۆ لەو بابەتانەبێت ئەگینا بۆ گیانەوەر خستنەناو گوێنیەکەوە بۆچوونەکەی کاکە (نزار) تەواوترەو هەروەها مەرجیش نیە وێنەی وورچەکە لە هەڵوێستی گوێز خواردندا پاشکاندنا بکێشرێت چونکە پێش ئەوەی گوێز بخوات لە سەر پەلی دارەکە ئەوێستێتو هەڵوێستەی بۆ ئەکات تا گوێز ببینێو ئەوجا بیخوات ! وێنەکەش تەواوەو جێی خۆیەتی .

١٢ ـ دووا ووتەم گەلێ سوپاسی دەزگای رۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردیو دڵسۆزانی وەك کاکە (موکەرەم ڕەشید تاڵەبانی) ئەدیبو ... هاوڕێی وەفادارم کاکە (لەتیف هەڵمەت)و برادەری خۆشەویستم کاکە (کمال نوری معروف) ئەکەم کە گەر دڵسۆزیی ئەم وەفادارانە نەبوایە من هەرگیز زێرینو کالێم بە چاپکراوی نە ئەبینیو .. وەك هەموو نووسراوەکانی کەم زیندە بەچاڵ‌ئەکرا ؟

بڕوانە

× هاوکاریی ژمارە (٥٠٩)ی ٢١ی کانوونی دووەمی ١٩٨٠ (زمانی منداڵ .. لە بابەتی منداڵ)دای احمد سيد علي .

نیورك : تەقینەوەیەك لەبنکەی پەیکەری سەربەستیدا

بنکەی پەیکەری سەربەستی لە نیورك بۆمبایەکی تیادا تەقیوەتەوە کە ئەمەش بۆتەهۆی ئەوەی زیانێکی گەورە لەبنکەی پەیکەرەکە بکەوێت . سەرچاوەکانی پولیس وتوویانە .. بۆمباکە دوای ئەوە تەقیوەتەوە کە دوا کەشتی گەشتوگوزاری دورگەی سەربەستیان بەجێ‌هێشتووە کە ئەو پەیکەرەی تیادادانراوە .. تەقینەوەکە نەبۆتە مایەی کوشتنو برینداربوونی کەس .. وە هەتاکو ئێستا ئەوە نەزانراوە کە چ لایەنێك ئەو بۆمبایەی لەویدا داناوە ..

●

تەقینەوەی بۆمبایەك لەبالوێزخانەی رژێمی فارسیدا لەکوێت ..

رۆژی چوارشەممەی رابوردوو لە کوێت لە بالوێزخانەی رژێمی فارسیدا بۆمبایەك تەقیوەتەوە .

ئەم هەواڵە ئاژانسی دەنگوباسی کوێت بڵاوی‌کردۆتەوە بە بێ‌ئەوەی درێژەی باسەکە لەوە زیاتر باس بکات .

سەرچاوە ئەمنیکانی کوێت وتوویانە .. ئەو تەقینەوەیە زیانێکی زۆر لە بالوێزخانەکە داوە بەڵام کەسی نەکوشتووە .

هەروەها وتوویەتی . . ئەو بۆمبایە کەسێك لە ئۆتۆمبیلێکی تیژڕەوەوە نرێیداوەتە ناو بالوێزخانەکەوە بەڵام تاکو ئێستانەزانراوە ئەو کەسە کێیە .

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی-بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمینداریەتیی گشتیی بەرێوەبردنی کارو خانەسازی

قۆنتەراتی نهێنیی ژمارە١٢/٨٠ دروستکردنی بەشێکی ناوخۆیی بۆ خانەی مامۆستایان لە سلێمانی .

رایدەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :

١ ـ دەتوانرێت کۆمەڵەی ئیستیمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرێتییە یان لە بەرێوەبەرێتیی کاری پارێزگای سلێمانی بەرانبەر (٢٠) بیست دینار کە ناگەڕێتەوە دەست بکەوێت بەمەرجێك قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆوە مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەرییەکان بکرێت .

٢ ـ دوا ماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی رۆژی شەممەی رێکەوتی ٢١ـ١٦ـ١٩٨٠ دەبێتو پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لەمەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرایەتییەدا .

٣ ـ دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەکاندا بن :

أ ـ بارمتەی سەرەتایی بە-/-/٩ نۆ هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقەدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە قۆنتەراتەکەوە بەکار بێت یان رۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بەکار بێت یان چەکێکی مۆرکراو .

ب ـ پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەلگەنامەیەکدا لە بەرێوەبەرێتیی باجی داهاتەوە دەرچووبێتو بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە.

ج ـ ئەو کارانەی لە مەددچن .

د ـ پێناسی دیاری کردنی پلەی قۆنتەراتچییەکان پلەی هەشتەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەکەی خۆی بەرزتر بەشداری بکات .

٤ ـ هەر تەندەرێك لە ماوەی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشتگوێ دەخرێت .

٥ ـ ئەم بەرێوەبەرێتییە پابەندی ئەوە نییە نزمترین تەندەر لەلایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێکی دیکە وەربگرێت .

٦ ـ هەر رۆژێکی دواخستنی کار تەنیا ٣٥ سیو پێنج دینار سزا دەدرێت .

٧ ـ ماوەی جێبەجێ کردنی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکانەوە .

٨ ـ دەبێت قۆنتەراتچییەکان نەخشەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە نەخشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچییە دەدرێت قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچێت.

٩ ـ دەبێت قۆنتەراتچی پوولێکی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت .

١٠ ـ هەر تەندەرێك لە زەرفێکی داخراودا نەبێت پشتگوێ دەخرێت .

١١ ـ لە جێبەجێ کردنی قۆنتەراتەکە دایشت بە مەرجە گشتییەکانی قۆنتەراتچێتی کاروباری [illegible] ئەندازیاری شاریبە هەردوو بەشی یەکەمو دوومیەوە دەبەسترێت .

١٢ ـ هەر سڵ کردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچییەوە لەتەندەرەکەدا بنووسرێت پشت گوێ دەخرێت .

١٣ ـ دەبێت قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆوە ئەندازیارێکی موقیمی بەدەوامی تەواو هەبێت .

١٤ ـ دەبێت قۆنتەراتچی کاتێك قۆنتەراتەکەی دەکەوێتە ئەستۆوە سابلۆیەك یان پتری بۆ پاراستنی چیمەنتۆ هەبێت .

و. ئەمینداری گشتیی بەرێوەبردنی کارو خانەسازی
محمه محى الدين شريف

Institut Kurde de Paris

نازاد عبدالواحد

ساڵی کۆچی .. ساڵی زایینی

● زۆر جار ، لەدوو توێی کتێبێکدا ، لە پەراوێزی نامیلکەیەکدا ، یا لە توێژینەوەو گوتاری ڕۆژنامەو گۆڤارێکدا ، بە هەڵە گۆڕانی مێژووی ساڵی کۆچی بۆ زایینیم بەر چاو کەوتووە ، واتە پەیڕەوی ئەو دەستوورو هاوکێشەیە نەکراوە کە بە ئەنجامێکی زانستیو مێژووی وورد و ڕاستمان دەگەیەنێ ..!

بەداخەوە زۆرجاریش مامۆستاو شارەزاو توێژەوەوەکانیشمان تێی کەوتوون ، نەخاسما زوربەی زۆری خوێنەرانو برانووسەرو ئەدیبە لاوەکانم ، کە بەسەریاندا ڕەت دەبێ ، هۆیەکەیشی لە بەر ئەوەیە کە دەستووری ئەم گۆڕانی مێژووی ساڵی کۆچییە بۆ مێژووی ساڵی زایینی نەزانن ، ناحەقیش نین ، چونکە نەك هەر بەتەنیا بەزمانی کوردی هیچیان لە بارەیەوە نەخوێندووتەوە ، بگرە بە عەرەبیش شتێکیان لە بارەیەوە نەدیوە ..

● ئەوەی زۆرتر هانی دام بۆ نووسینی ئەم بابەتە ، ئەوەیە کە من لە کاتی خۆیدا ، بۆ ساڵی مردنی شاعیرێکی کورد گەڕامەوەسەر کتێبی (مێژووی ئەدەبی کوردی) مامۆستا (سەجادی) ، بینیم ساڵی (١٣٠٥) ی کۆچی بەرامبەر بە (١٨٨٦)ی زایینی داناوە ... دوای ئەوە من ڕاستەکەیم بەپێ هاوکێشەی گۆڕانی مێژووی ساڵی کۆچی بۆزایینی بە (١٨٨٧ - ١٨٨٨) دانا ، دووای ئەوە برادەرێك بەبێ ئەوەی لە گەوهەری مەسەلەکە گەیشتبێ ، منی بە هەڵە خستەوەو ڕاستی دابەوە باڵ مامۆستا (سەجادی) ، بەڵام بێ بەڵگەو هەر لە ڕاهی خوا..!! هەر ئەو کاتە گەڕامەوە سەر ئەو ژمارە تایبەتیەی گۆڤاری (طبیبك) کە بە بۆنەی (١٣) مین ساڵەی دەرچوونی لە ساڵی (١٩٦٨)داو لە لاپەڕە (١٣٠) دا ، دیاریەکی پێشکەش کردووە ، ئەویش ڕۆژمێری گۆڕانی مێژووی کۆچییە بۆ زایینی ، لە ساڵی (١) ی کۆچییەوە دەست پێدەکات ، کە بەرامبەر بە (١) ی تەممووزی ساڵی (٦٢٢) ی زایینی دەوەستێ ئیتر کە ویستت بزانی فلانە ساڵی کۆچی ، بەرامبەر چ ساڵێکی زایینییە ، یەکسەر لە بەرامبەر کۆچییەکە ، زایینییەکەت لە دەست دەنێ ، بەڵام بەبێ (هاوکێشە) و بنەڕەتی ئەو هاوکێشەیەی کە لەسەری کراوە .. ئیتر هەر لەم گۆڤارەدا لە لاپەڕە (١٤٩) دا نووسیویەتی ساڵی (١٣٠٥)ی کۆچی بەرامبەر بە (١٩)ی ئەیلوولی ساڵی (١٨٨٧) دەوەستێ .

● ئەوەی ڕاستی بێ ، تائێستا زۆر هاوکێشە دانراوە بۆ گۆڕینی مێژووی ساڵی کۆچی بۆ زایینی ، بەڵام ئاسانترنیان بۆتێگەیشتن ئەو هاوکێشەیەیە کە لە بەرگی (١) ی گۆڤاری (المعلم الجدید) ی ساڵی (١٩٦١)دا هەیە ، کەبە هاوکێشەیەکی ساکارو ئاسان ، گۆڕانی مێژووی ساڵی کۆچی لە سەر دەکرێتە زایینی کە هاوکێشەکەش بەم جۆرەیە :

ساڵی کۆچی + ٦و ٦٢١ = ئەنجامی یەکەم
ساڵی کۆچی × ٣ = ئەنجامی دووەم
١٠٠

ئەنجامی یەکەم - ئەنجامی دووەم = ساڵی زایینی .
ئێستا ئەگەر بێینو بزانین ، ساڵی (١٣٠٥) ی کۆچی بەرامبەر چ ساڵێکی زایینی دەکەوێ ، ئەوە لەسەر ئەم هاوکێشەیە بەم جۆرە دەبێت :

= ١٣٠٥ + ٦ و١ ٦٢
٣ × ١٣٠٥
٣٩ و١٥ = ———
١٠٠
٦و ١٩٢٦ - ١٥و ٣٩ = ٤٥ و ١٨٨٧ .

کەواتە لەوانەیە ساڵی (١٣٠٥) ی کۆچی بەرامبەر بە (١٨٨٧) یان (١٨٨٨)ی زایینی بوەستێ .. ئیتر بەم جۆرە هەر چ ساڵێکی کۆچی ئەگەر ویستمان بزانین بەرامبەر چ ساڵێکی زایینی دەوەستێ ، ئەوە لە سەر ئەو هەنگاوانە دەگەینە ئەنجامێکی زانستی وورد .(١)

(١) د. احمد عثمان ابو بکر ، هاوکێشەیەکی تایبەتی هەیە لە گۆڕانی مێژووی ساڵی کۆچی بۆ زایینی کە (ترقیه) ی زانستی لە زانکۆی بەغدا پی وەرگرتووە ، لە دەرفەتێکی تردا باسی دەکەین .

ئەم ژنە تەمەنی ١٣٥ ساڵە !

هاووڵاتی صابر احمد زدنگەنە وێنەی ئەم ئافرەتەی بۆ ناردووین کە ناوی (عاصمەدرەویش امین) دەڵێ تەمەنی ١٣٥ ساڵە ، لە گوندی تەپەزا والە تەزای چەمچەماڵ دەژی ، وەك خۆی دەبگێڕێتەوە ساڵی گرانیەکەی باش لە بیرەو لەو دەمەداشووی کردوە ، دایە عاصمە ئێستاش گورجو گوڵەو تەندروستی باشە .

لە دەرەوەی سنوور

((ئاڤان)) لە ئینگلیزییەوە کردوویە بە کوردی

هەشت ساڵ لە دوای بڵاوکردنەوەی کتێبی (گرەنادا لە ١٩٣٦ داو کوشتنی فیدیریکۆ گارسیا لۆرکا) لە لایەن (جبسن) ەوە لە شاری (رویدو ئایبریکۆ) وە کە ساڵی ١٩٧٢ پاداشتی (نیس)ی جیهانی وەرگرت لە بڵاوکردنەوەدا ، وەدامەزراوی (گریجالبو) بۆ چاپو بڵاوکردنەوە لەم دواییەدا جارێکی دی ئەم کتێبەی بەچاپ گەیاندەوە .

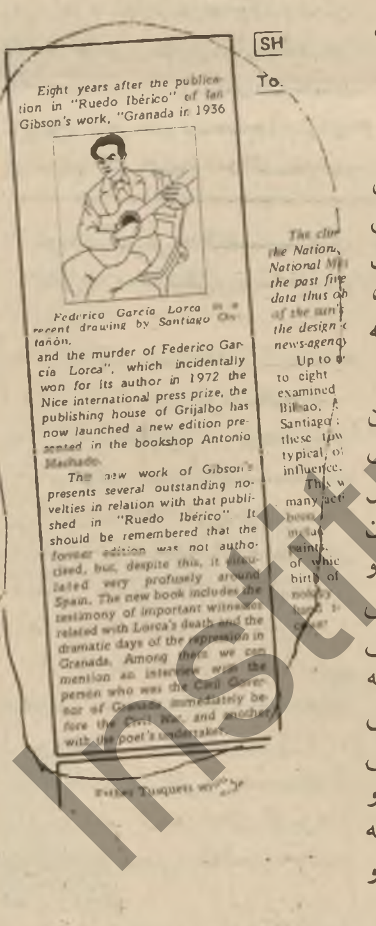

Eight years after the publication in "Ruedo Ibérico" of Ian Gibson's work, "Granada in 1936 and the murder of Federico García Lorca", which incidentally won for its author in 1972 the Nice international press prize, the publishing house of Grijalbo has now launched a new edition presented in the bookshop Antonio Machado.

The new work of Gibson's presents several outstanding novelties in relation with that published in "Ruedo Ibérico". It should be remembered that the former edition was not authorized, but, despite this, it circulated very profusely around Spain. The new book includes the testimony of important witnesses related with Lorca's death and the dramatic days of the repression in Granada. Among these we can mention an interview with the person who was the Civil Governor of Granada immediately before the Civil War, and another with the poet's undertaker.

Federico García Lorca in a recent drawing by Santiago Ontañón.

ئەم کارە نوێیەی (جبسن) گەلێ بابەتی سودمەند کە پەیوەندی هەیە بەوەی لە شاری (رویدو ئایبریکۆ) دا چاپکرا .

ئەوەی شایانی باسیشە کە چاپی یەکەمی کتێبی ناوبراو لە لایەن رەقابەوە رێی پێنەدرابوو ، بەڵام لەگەڵ ئەمەشدا لە ناو ئیسپانیادا بڵاو بۆوە .

ئەم کتێبە تازەیە گەلێ زانیاری نوێو چاوپێکەوتنی تیادایە لەگەڵ زۆر کەس لەوانەی پەیوەندی یەکیان هەیە بە مردنی لۆرکاوەو لە ڕۆژە ڕەشەکانی چەوساندنەوەی خەڵکی شاری (گرەنادا) ... لەمانە یەکێك کە لێپرسراوی شارەکە بوو وە پێشی شەڕی ناوخۆیی ئیسپانیاو دەروا یەکێکی دی کە سەرپەرشتی کەری ئیشو کاری لۆرکا خۆی بووە .

احمد سید علی بەرزنجی

گۆرانی و موسیقای لاوان و

هاوکاری
● فریا عبداللە

دوو منالی بەهرەدار

ماوەیەك لەمەوبەر بەڕێوەبەرێتی لاوانی سلێمانی فیستڤالی ساڵانەی هونەری گۆرانیو مۆسیقای کوردی لە هۆڵی کارگەی جگەرەی سلێمانی بۆ مەڵبەندەکانی لاوانی پارێزگاکانی ناوچەی کوردستان سازکردو گەلێك بەرهەمی هونەری کەبریتیبوون لە گۆرانیو مۆسیقاو هەڵپەرکێی کوردی بۆماوەی(٣) ڕۆژ پێشکەش کران .

مهرەجانەکە . کاتێك ئەردەلانت لەسەر شانۆ دەبینیو لەسەر کورسییەك دانیشتبو دوو شت سەرنجی ڕادەکێشای یەکەمیان ئەوە بو کە ئەردەلان ئەوەندە منالە هێشتا زیاتر لە بستێکی ماوو قاچە بچکۆلەکانی بگاتە زەوی ، دووەم ئەردەلان چەند خۆی بچوك بو ئەوەندەش ئەو تەپڵەی لە ناوشیا بو گەورەبوو کە بەئاستەم دەیتوانی بگرێتە ئامێزی بەڵام ئەم دوو خاڵە بەربەستی ئەردەلانی نەکرد بو بەڵکو لەگەڵ تەپڵەکەیدا زۆر چاك خۆی لەناو ئاوازو نۆتەی مۆسیقاکەدا ئەگونجاند .

کاکە ئەردەلا لەساڵی ١٩٧٣دا بۆ یەکەم جار ناوو هەوای شارەکەی حاجی مەزنی هەڵمژیوە .

لەم ڤیستڤاڵەدا چەند منالێك هاوبەشیان کرد بوو کە بووبوونە مایەی سەرنج ڕاکێشانی هەموو لایەك لەوانە کاکە ئەردەلان عبدالخالقو کاکە ئاراس اسماعیل کە لەشاری کۆیەوە هاتبون بۆ

لەساڵی ١٩٨٠دا هاتوەتە ریزی مەڵبەندی شارەکەیەوەو لەساڵی ١٩٧٩دا بۆیەکەم

جار بەدزی باوکییەوە بەشداری ئاهەنگێکی کردوە چونکە سەرەتا باوکی زۆر

بەتیژی ڕێگەی لێ گرتووە بەڵام دوای ئەوەی لەئاهەنگەکەدا خەڵاتی بەڕێز ئامینداری گشتی ڕۆشنبیریو لاوانی وەرگرتوە باوکی هەست بەتوانای کوڕەکەی دەکاو ئیتر ڕێگەی بۆخۆش دەئات و تائێستا بەردەوامە .

منالی دووەم کەلەم مهرەجانەدا هاوبەشی کردو بە ئامێری جاز خۆی بە میوانەکان ناساند کاکە ئاراس اسماعیل بوو کە ڕاستیدا بۆ ئەمەبان هونەرمەند ئەنوەر قەرەداغی سەرنجی ڕاکێشابێن بەوەی کە ئەمیش ئەوەندە بچوکە لەناو ئامێرەکەدا دەرناکەوێو بەتوانایی خۆی ڕۆز چاك تیا دەدەر ئەخات .

کاکە ئاراس لەساڵی ١٩٦٩دا هەر لەشارەکەی حاجی لەدایك ئەبێ وئێستا قوتابی پۆلی پێنجەمی سەرەتاییە .

لەتەمەنی چوار ساڵانەوە ئەم توانایەی تیا دەرکەوتوە ، بەڵام یەکەم جار لەساڵی ١٩٧٥دا لەگەڵ تیپی باوەجی کۆیە لەئا هەنگێکدا هاوبەشی کردوە . دواجار هیوادارین ئەم دوو خونچەیە بەزووی بۆ خزمەتی کوردو خاكو گەل وتیشماتی عێراق بگەشێنەوە .

****

ئەستێرەی سێ فلیمی جیهانی بوو

ئەکتەری هەرزەکاری فەرەنسایی ئیزابێل هێبیر لە میهرەجانی « کان » ی ئەمساڵدا ، سێ فلیمی بەشداری کردوە ، کە هەر سێکیان ئەم دەوری ڕاڤەوانیەتیان تیا دەگێرێ ، بەڵام هەر فلیمەی لە بەرهەمی وڵاتێکە ، فلیمی (لولو) کە فەرەنسایەو دوو فلیمەکەی تریان سویسرایی و مەجرین .

دوا فلیمی رۆمی شنایدر

دوا فلیمی ئەکتەری رۆمی شنایدر لە دەرهێنانی فرنسیس جیرۆیە کە چیرۆیە ئافرەتێك دەگێڕێتەوە لە ساڵەکانی سیدا ژباوەو ژیانی تایبەتی دەنگێکی گەورەپی داوەتەوە کە ئەوسا ڕۆژنامەکانی ئەورووپای خەریك کردوە . شنایدر لەم فلیمەدا لە گەڵ ئەوەشدا چۆتە ساڵەوە ، بەڵام بە لێهاتویی دەوری ئافرەتێکی گەنج دەبینیو ڕەخنەگرەکانی سینەما چاوەرین ئەم فلیمە دەنگ بداتەوە .

****

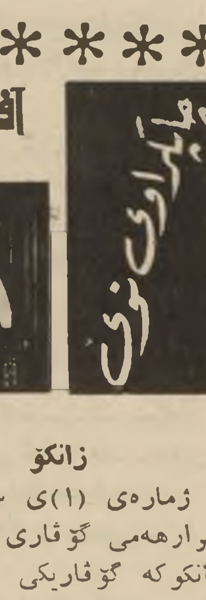

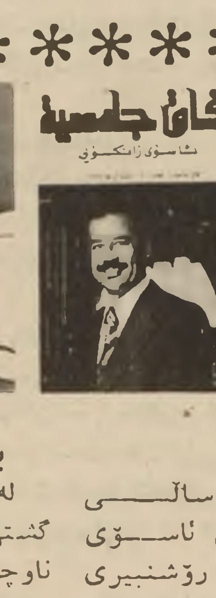

زانکۆ

ژمارەی (١)ی ساڵی چوارهەمی گۆڤاری ئاسۆی زانکوکە گۆڤارێکی ڕۆشنبیری گشتییە لە زانکۆی سلیمانی بە کوردیو عەرەبی دەردەچێ لەم دواییەدا بڵاو بوەوە ، لەم ژمارەیەدا گەلێ باسو تایبەتی بە کەڵکی زانیاریو ڕۆشنبیری بڵاو کراوەتەوە .

بەیان

ژمارەی ٦٣ ی گۆڤاری بەیان کە گۆڤارێکی ئەدەبییەو دەزگای ڕۆشنبیریو بڵاو کردنەوەی کوردی دەری دەکا ، لەم دواییەدا دەرچوەو لەم ژمارەیەدا چەندان بەرهەمی بە کەڵکی ئەدەبی لە لێکۆڵینەوەو شیعرو چیرۆکو بەرهەمی وەرگێڕدراو بڵاو کراوەتەوە .

بەرهەمێکی زمانەوانی

لە چاپکراوەکانی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیریو لاوانی ناوچەی کوردستان ، بەرهەمێکی زمانەوانی بە ناوی (هەندێ ئامرازی سینتاکسی لە زمانی ئەدەبی ئیمرۆی کوردیدا) لە نووسینی دوکتور ابراهیم عزیز ابراهیم لە کتێبکی ٩٦ لاپەڕیی قەوارە گەورەدا دەرچوە . ئەوەی شایانی باسە ئەمە (١١) هەمینی چاپکراوی ڕۆشنبیری ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیریو

- ئاوازو گۆرانیی کوردی -

لەم ڕۆژانەو لەسەرئەرکی دەزگاکەمان ، کتێبێکی تازەی هاورێمان کاك محمود زامدار (دەروازەیەك بۆ ئاوازو گۆرانیی کوردی) کەوتە بەردەس خوێنەرانی ووشەی جوانەوە .. کتێبەکە بریتییە : لە لێکۆڵینەوەیەکی درێژو چەندین سەرنجو ڕەخنەو پێشنیاز ، لە بارەی گیروگرفتەکانی گۆرانی کوردییەوەو بەسەر (١٦) بەشی جیاجیایشدا بەشکراوە .

لاکێشە ڕووناکەکان

لە بڵاو کراوەکانی دەزگای ڕۆشنبیریو بڵاو کردنەوەی کوردی ، کۆمەڵە چیرۆکێکی چیرۆك نووسی ناسراو عبداللە سەراج بە ناونیشانی لاکێشە ڕووناکەکان لەم دواییەدا کەوتە بازارەوە کە بریتییە لە ١٥ کورتە چیرۆکی نووسەر کە بریتین لە بەرهەمی سەرەتای هەفتاکانی چیرۆك نووس لە ١٣٦ لاپەڕەی قەوارە مامناوەندیداو بە چاپێکی هونەری جوان چاپکراوە .

جیهانی منالان

چیرۆکی

نۆماڵی

سەلام مەنمی

کەروێشکێك لەدەشتی شارەزوورا ئەژیا ، چەند بەچکەیەکی بوو بەرێكوپێکی بەخێوی کردن ، لە دەمی درندەی دوور ئەخستنەوە مام ڕێوی مرخی لە بەچکەکانی خۆش کرد ، بەڵام کەروێشکەکە لەو زیرەكتر بوو بەچەکانی لێشاردەوە .. بەچکەکان گەورە بوون ، قولیان ئەستوور بوو ، لە دایکیان جیا بوونەوە .

ڕۆژێ لە ڕێگە بە مام ڕێوی گەیشتو بەزەردەخەنەیەکەوە پێی ووتن :
- ئەوە بۆچی دایکتان وا زوو بەجێی هێشتن .. ؟ ! بەڕاستی دایکێکی زۆر خراپە ، دایکی دڵسۆز هەمیشە لەگەڵ جگەرگۆشەکانێتی .. ئەوانیش ساویلکە بوون نەیان ووت : - تازە ئێمە گەورە بووینو پێویستیمان بەو نەماوە ، بەڵکو باوەڕیان پێ کردو وەك دوژمن سەیریان ئەکرد ، گاڵتەیان پێ ئەکرد ، لانەیان پێتاڵ کرد .. ئەویش ئەیزانی ڕێوی نەخشەی بۆ کێشاوەو ئامۆژگاری کاریان تێناکات .. هات دوورە

بەرێز وەستاو لەبن دەوەنێکا جێی بۆ خۆی تەخت کرد .. جارێکی تر ئاروس بۆوە .. دوو بەچکەی تری خستەوە ، دیسانەوە بەسەرۆکایەتی مام ڕێوی گەڕیان تێ ئاڵانەوەو ویستیان بەچکەکانی لە ناوبەرن ، ئەویش لەم جێ بۆ ئەو جێ ئەیگوازتنەوە ، بەڵام مام گورگ بەم ئازوگوێزەی زانی دوا لانەی دۆزینەوەو بەچکەکانی خوارد ، مرخیش لە دایکیان خۆش کرد ، بەڵام ئەو نزیکەی بەجێ هێشت ، لە هەر شوێنێکا بکەوتایە ڕووی ئەکردە جێی بەچکەکانیو ئەی ووت :- چەند ئازارم پێوە چەشتن ، لە دەمی خۆم ئەگرتەوە بۆ ئەوان ، لەباتی پارێزگاری لەمنو براو خوشکەکانیان بکەن هاتن بە قسەی ڕێوی لانەیان لێ شێوانم ، بەچکەکانیان بەگورگان خواردوو دام ، ئەمە بوو پاداشی دایکێتی ..؟ بەڵام من تەمەنم زۆرە ، چەندەهای وەك ئەمانەم دیوە ، لە دایکیان هەڵگەڕاونەتەوەو درکیان لەڕێیکا چاندوە ، بەڵام لە دوا ڕۆژا کاڵەکیان بە ئەژنۆ شکانووەو بەشەرمەزارییەوە کڕنووشیان بۆ ئەو کۆشە بردوە تیا گەورە بوون ..

بیبوورن هاوڕێیانی جیهانی منالان

هاوڕێیانی ((جیهانی منداڵان))

محمود لطیف لە کەرکوك ، عبداللە عثمان لە هەولیر ، کامەران حسین لە هەولیر ، عثمان سەربەست لە سلیمانی ، فریق رفیق لە سلیمانی ، کامل قادر لە کەرکووك ، دڵشاد احمد لە سلیمانی ، عمر حسین ، صباح صالح ، محمد عبداللە ، سۆران گەرمیانی ، یاسین سلیم ، اسعد محمد ، پۆشۆ خضر ، عبداللە صالح ، عمر عارەب ، بهاالدین محمد ، یاسین احمد ، ئاراز محمد ، صدیق نوری ، فاضل نادر ، خالد شەیدا ، مصطفی محمد ، بەرزان هەستیار ، محمد احمد .

ببورن لەوەی ئەمو دیاریانەی ناردوتانە یان درەنگ گەیشتون ، یان لەوەبەر بیستراونو بڵاو کراونەتەوە ، هیوا دارین هاوکاریتان بەردەوام بێ بە ناردنی شتی نوێ .

Institut kurde de Paris

ناوو وێنەو كورتەیەكی ژیانی بەڕێزان
پاڵێوراوانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی

دەستەی سەرپەرشتی كردنی هەڵبژاردنی گشتی لـە پارێزگای هەولێر نـاوی پاڵێوراوانـی دووەم ناوچـەی هەڵبژاردنی پارێزگای هەولێری بـڵاو كردۆتەوە لەگەڵ كورتەیەكی ژیانیاندا بە مەبەستی ئاسینیان ـ لە چوارچێوەی هەرەوەزی پروپاگانـدەی هەڵبژاردندا ئەویش بەپێی ڕستەی پیتەكانی نووسین لە نووسین لە هەر ناوچەیەكـداوەك لە خوارەوە دەخرێتـە بەرچاو ..

دووەم ناوچەی هەڵبژاردن :

ناوی تەواو ـ ئـازاد عثمان قادر

كاتو شوێنی لە دایك بوون ـ شەقڵاوە ١٩٥٠ .

كاری ئێستای ـ كاسب .

پلەی زانستی ـ شەشـی سەرەتایی .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری .. ئەندامی ئەنجومەنی گەلـە

ناوی تـەواو ـ احمـد سلیمان رسول .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ ١٩٤٤ ناحیـەی كەندیناوە ـ گوندی دیبەگـە

كاری ئێستا ـ وەكیلـی كۆمپانیای بازرگانی كردنـی عیراق .

پلەی زانستی ـ دەرچووی خوێندنی سەرەتایی .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری .

لە هەمان ناحیەدا چوومە قوتابخانەو خوێندنـی سەرەتاییم لەوێ تەواو كردو لە ڕیزی كۆمەڵدا پەروەردە بووم و پەیوەندیم لە گـەڵ خەڵكیدا پەیوەندیەكـی كۆمەڵایەتیی باش بـوو بەردەوامو هەمیشە تەئیـدی حزبی بەعسی عەرەبـی سۆشیالیستم دەكرد ئەوەبوو لە ساڵانـی ٩٦٣ و ٩٦٤ و ١٩٦٥ تا ساڵی ١٩٧٥ وەكـو سوارێك ـ لە سوارەكانـی صلاح الدین ـ بەشداریـم كردووەو من بڕوام بـە مابدەئەكانی شۆڕشی حەفدەی تەمووزی پیرۆزو حزبـی سەركردەی حزبی بەعـی عەرەبی سۆشیالیست هەیە .

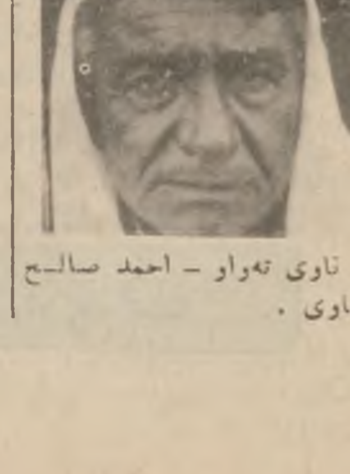

ناوی تەواو ـ احمد صالح عباوی .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ ١٩١٠ .

گوندی حربانی ـ ناحیـەی قەراج .

كاری ئێستا ـ جووتیار .

پلـەی زانـستی ـ دەخوێنێتو دەنووسێت .

دیار ترین چالاكـی كۆمەڵایەتی ڕۆشنبیری ..

بەشداری كردن لـە ئەندامیەتی یەكێتـی كۆمەڵە هەرەوەزیـەكان جووتیاراندا لە مەڵبەندی قەزاكە .. لابردنی ناكۆكی لە ناوچەكەداو نەهێشتنـی ڕقەبەرایەتی . . بەشـداری كردنی مادیو مەعنەوی لـە مەسەلەكانی بەرژەنـدی گشتیدا .

ئاراستە كردنی فیكـریو مرۆڤایەتی بۆ هاووڵاتیانـی ناوچەكە .

ناوی تەواو ـ انور صالح ابراهیم .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ هەولێر ١٩٣٠ .

كاری ئێستا ـ بەڕێوەبەری گشتی دەزگای گشـتی دوو كەڵی نیشتمانی ـ هەولێر .

پلەی زانستی ـ بـە كەلۆریۆسی یاساو رامیاری ـ لێی یاسا ـ .

دیار ترین چالاكیـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ..

سەرۆكی ژووری بازرگانی هەولێر .. ئەمینـداری نهێنی یەكێتی گشتی ژوورە بازرگانییەكانی عیراق .

ناوی تەواو ـ اسـماعیل عبدالكریـم مصطفـی بەرزنجەیی .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ ١٩٣٤ هەولێر .

كاری ئێستا ـ كشتساز

پلەی زانستی ـ ..

دیارترین چالاكیی كانی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ـ ..

ناوی تەواوی ـ اسعد حمد مصطفی خۆشناو .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ شەقڵاوە ١٩٣١ .

كاری ئێستا ـ بەڕێوەبەری شارەوانیی شەقڵاوە .

پلەی زانستی ـ دەرچووی خوێندنی ناوەندی .

دیارترین چالاكیيەكانـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیري ..

سەرۆكی ئەنجومەنـی گەلی شەقـڵاوە .. دوای خوێندنی ناوەندی لە ساڵـی ١٩٥٧دا دامەزرامە تاكـو ئێستا زۆرجار تووشـی گرتنو دوور خستنەوە هاتم لە سەردەمی دكتاتۆریەتـی قاسمو عارفدا . لە ساڵـی ١٩٧٠ دا گەڕامەوە شەقڵاوە .

ناوی تەواو ـ برهان محمد رشید امین .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ هەولێر ١٩٤٥ .

كاری ئێستا ـ بەڕێوەبەری دایەرەی نفووسی ـ پارێزگای هەولێر .

پلەی زانستی ـ دەرچووی خوێندنی ئامادەیی لقـی زانستی ٩٦١ ـ ١٩٦٢ .

دیارترین چالاكیيەكانـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ..

هەموو چالاكیو كاتـی خۆمم بۆ كاری مووچـە خۆری تەرخان كردبوو بـۆ ئەوەی باشترین خزمەتگوزاری پێشكەش بكەمو هەمـوو ڕەنجێكم لە پێناوی خزمـەت كردنی هاووڵاتیـاندا دا ئەوانەی سەریان لە دایەرەكەم دەدا . ئەو ڕێز لێـنانو سوپاسنامەو ستایش كردنـە زۆرانە بەڵگەی ئەوەن .

لە هەولێر لە دایك بـووم و خوێندنی سەرەتایـیو ناوەندیو ئامادەییم تێـدا تەواو كرد .. لـە ڕۆژی ٢٩ ـ ٤ ـ ١٩٦٣دا لـە دایەرەی نفووس لە ناحیـەی تەقتەق دامەزرامو ئەنجـا گوێزرامەوە بە لپرسـراوی

دایەرەی نفووسـی زۆر لەیانەش قەزای چۆمـانو قەزای ڕەواندزو دوایـیان مدقق و سەرۆكی دایـەرەی نفووس لە قەزای كۆیـە ئەویش پتر لە پێنج ساڵـە تیایدا زۆری ڕەنجو كـاری بەرهەمدارم نواندووە لـە كاتی دەوامو پاش دەوامیشـ زۆر جاریش ڕێزیان لێناوم و زۆر ڕاپۆرتی ڕێز لێنـان دەربارەی دڵسـۆزیو كەفائەتیو خۆفیدا كردن لـە كردا بەڵام شانازی بـە گەورە یاداشتەوە دەكـەم كە لە ماوەی ژیانمدا دەستم كەوتبێت ئەویش ڕێزو نرخ لێنانو خۆشویستنو بڕوای جەماوەری ناوچەكەیە .

ناوی تـەواو ـ جمعـە اسماعیل عثمان .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ نەبنەوا ـ تەلعفـەر ١٩٣٦ كـاری ئێستـا مووچەخۆری دارایی .

پلەی زانستی ـ لە سێی ناوەندی دەر نەچووە .

دیار ترین چالاكییەكانـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری .

سەرۆكی یەكێتـی دیبەگەیە لە ساڵی (١٩٧٧) دوە تاكوو ئێستا ..

جێگری سەرۆكـی ئەنجومەنی دیبەگە لە ساڵـی (١٩٧٦) دوە تاكوو ئێستا .

لە ساڵی ١٩٧٥ ـ ١٩٧٨ ژمێریاری یانـەی مووچەخۆران بووم لـە دیبەگە .. هەموو چالاكییەكی ڕۆشنبیریو كۆمەڵایەتـیو بەشەیم نواندووە لـە كۆربەستنو كۆبوونـەوەی نراوان لە ناوخۆی قـەزای دیبەگەو گوندەكانـی دەوروبەریدا لە كاتـی ئیشو كارمدا ..

ناوی تەواو ـ داراعمر میران قادر .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ ١٩٢٥ شەقڵاوە .

پلەی زانستی ـ بـە

كەلۆریۆس لە زانستەكانـی كشتوكاڵدا .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری . .

ئەندامی نیقابەی ئەندازیارە كشتوكاڵیەكان پارێزگـای هەولێر .. لە ساڵی ١٩٧٤ دا لە زانكۆ دەرچووم پاشـ خزمەتی سوپایی لـە ئامێندارێتی گشـتی كشتوكاڵ لە هەولێـر دامەزرێنرامو لە ساڵـی ١٩٧٨دا بە سەرۆكی لقـی ناوچەی كشتوكاڵی لـە شەقڵاوە دامەزرێنرام تاكـو ئێستا .

ناوی تەواو ـ هادی حمد خلف السبعاوی .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ عین مـوراك ـ پارێزگای هەولێر ١٩٢٢ كاری ئێستا ـ جووتیار .

پلەی زانـستی دەخوێنێتەوەو دەنووسێت .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ..

كاری رامیاری بەڕێـوە بردووەو زۆر جار لـە سەردەمەكانی دكتاتۆریەتو بزووتنەوەی تانمـە بەكرێگیراوەكەدا دەست بەسەر كراوە ..

ناوی تەواو ـ حاجی رسول محمد .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ وبلت .

كاری ئێستا ـ چاودێری بەڕێوەبردن لە وەزارەتـی حوكمی ناوخۆیی .

پلەی زانستی ـ دەرچووی كۆلێجی یاساد رامیاری ـ بە پلەی زۆر باش .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری . .

لە ساڵی ١٩٥٥ دا كۆلێجی یاساو رامیاریم بە پلـەی زۆر باش تەواو كردووەو بـە بەڕێوەبەری ناحیە بۆ مـاوەی دوازدە ساڵ دامەزرام ئەنجـا كرام بە قایمقام ئەنجا كـرام بە جێگری پارێزگار ئەنجـا لە سـاڵی ١٩٧٤ ـ ١٩٧٥ دا كرام بە پارێزگاری سلێمانـی ئەنجا بە بەڕێوەبـەری بەڕێوەبردن لە وەزارەتـی حوكمـی ناوخۆیـی دامەزرێنرام .

ناوی تەواو ـ حسن محمد شحاذة .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ بـەڕێوەبـەری شارەوانی الكوبر .

پلەی زانستی ـ دەرچووی خوێندنی ئامادەیی .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ..

لە پارێزگای هەولێر ناحیەی الكوبر گوندی البو جودە لە دایك بووم .. خوێندنـی سەرەتاییم لە گونـدی البو جودە تەواو كردووەو هـی ناوەندیو ئامادەیـی لـە پارێزگای نەینەوا .. ئێستا بەڕێوەبەری شـارەوانی (الكوبر) م . لە ساڵـی ١٩٦٩ چوومەتە ڕیزی حزبی بەعسی عەرەبـی سۆشیالیستەوە . ئێستـا ئەندامی كارە لە چوارچێوەی مەخموور . لە چوارچێوەی ڕێكخراوی شەهید ممتـاز قصیرە لە نەینەوا ئینبی كردووە .

ناوی تەواو ـ طاهر حمـە رەش خضر .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ گوندی گرد قۆشـنە ناحیەی قەراج مەخمـوور ١٩٤٨ .

كاری ئێستا ـ یاریدەدەری بەڕێوەبەری قوتابخانـەی قدرەجـۆغ ـ مەخمـوور

پلەی زانستی ـ بە كەلۆریۆس ـ كۆلێجی ئەدەبیات ـ زانكۆی بەغدا ٧٢ ـ ١٩٧٣ .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری .

لە خێزانێكی جوتیـارە نیشتەجێی گوندی گـرد قۆشتەیە كە یەكێك لـە گوندەكانی ناحیەی قەراجـە حەریكی كشتوكاڵـن . . خوێندنی سەرەتاییو ناوەندیم لە قەزای مەخموور تـەواو كردووەو ئامادەیی لە هەولێرو زانكۆ لە بەغدا .

حەوت ساڵ لە فێركردندا ئیشم كردووە ، ئەندامـی ئەنجومەنی گەلی قـەراج لیژنەی نەهێشتنـی نەخوێندەواری لە قـەراجو سەرۆكی لیژنەی نیقابـەی مامۆستایان بووم لە قـەراج ئێستا ئەندامی دوازدەهەمین

كۆنگرەی نیقابەی مامۆستایان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدام . . ژنم هێناوەو دوو منداڵـم هەیە .

ناوی تەواو ـ كامل هادی احمد .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ دیبەگە ـ سەربە شاخ ١٩٤٣ .

كاری ئێستا ـ مووچەخۆر لە دیبەگە .

پلەی زانستی ـ لـە خوێندنی ناوەنـدیدا دەرنەچووە .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتی ڕۆشنبیری :

ئێستا سەرۆكـی ئەنجومەنی گەلە لە ناحیـە دیبەگە لە ساڵی (١٩٧٦)دوە . چەند كۆڕێكمان لە گوندی كەندیناوەو دیبەگە ساز داوەو چەندین چالاكیمان نواندووە لەوانەیش ڕوون كردنـەوەی ئامانجەكانی شۆڕشـی ١٧ی تەمووزو دەستكەوتەكانی هەر لە سەر هەڵدانی شۆڕشەوە تاوو ئێستاو چەنـد كۆبوونەوەی فراوانمان كردووە هەر مانگی دوو كۆبوونەوە لە ناوخۆی دیبەگەداو لـە ئاهەنگە میللیەكـاندا بەشداریم كردووە .

سكرتێری یانەی مووچە خۆران بووم لە ساڵی (١٩٧٥) دوە تاكوو ١٩٧٨ و چەندین چالاكی كۆمەڵایەتـیو ڕۆشنبیریو بەڕێوەبردنـم نواندووە .

ناوی تەواو ـ محمد عەوڵا رحمن .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ مەخموور ـ هەولێر ١٩٥٢ .

كاری ئێستا ـ كاتـب نفووس ـ دایەرەی نفووسی كەندیناوە .

دیار ترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ..

لە ئەنجومەنی گەلـی ناحیەی قەراجو دایـەرەی نفووس لە ناحیەی كەندیناوە ئیشی كردووە .

ناوی تـەواو ـ محمد شاكر محمود جمعە كـە بـە (شاكر مەلا محمود) نـاو دەبرێت .

كاتو شوێنی لە دایـك بوون ـ هەولێر ١٩٣٩ .

كاری ئێستا ـ بەڕێوەبەری لاوانی پارێزگای سلێمانی .

پلەی زانستی ـ دەورەی پەروەردەیی دوای خوێندنـی ئامادەیی .

دیارترین چالاكـی كۆمەڵایەتیو ڕۆشنبیری ـ ئەندامی ئەنجومەنی گەلـی پارێزگای سلێمانی .. جێگری سەرۆكی دەستـەی بەڕێوەبردنی یانەی وەرزشی سلێمانی . . ئەندامـی دەستەی لقی یەكێتی لاوانی سلێمانی .. لێپرسراوی ڕاگەیاندنو لێكۆڵینەوە لـە دەستەی لقی یەكێتـی لاوان .. سەرۆكی یەكێتی باسكتبۆل لە نوێنەرایەتی لیژنەی ئۆلەمپی نیشتمانـی لقی سلێمانی .. لێپرسراوی ڕێكخراوی لاوان كە تـازە دامـەزراوە .. لـە زۆر كۆنگرەی كشتوكاڵـیدا بەشداریم كردووە ..هەروەها بەشداری زۆربەی كۆنگرەی ڕێكخراوە طلائع و فتـوە بۆ كادیرەكانی كاركەرانـی لیژنە ناوچەییەكانـی یەكێتی لاوانم كـردووە كردووە .

لە ناحیەی الكوبر چوومەتە قوتابخانەی سەرەتاییەوەو لەوێ تەوام كردووە ئەنجا ئامادەییم لە پارێزگای هەولێر تەواو كردووەو دوای ئـەوە چوومەتە دەورەی پەروەردەیی لە پارێزگای نەینەواو لـە ڕۆژی ٢٧ ـ ١٠ ـ ١٩٥٨ دا بە مامۆستا لە گوندی صفیەی سەر بە ناحیە الكوبـر دامەزرێنرام سێ ساڵ تیایدا مامەوە ئەنجا بۆ ناحیـەی الكوبر گوێزرامەوە .

تاكو ٧-٤-١٩٧٦ تیایدا مامەوەو لە لایەن حزبـەوە نێررام بۆ پارێزگای سلێمانیو لە قەزای چەمچەماڵ تاكـو ١٨ ـ ٣ ـ ١٩٧٨ دامـە زرێنرام ئەوەبوو بڕیارێـك لە لایەن ئەنجومەنـی سەركردایەتی شۆڕشـەوە دەرچوو بە دامەزراندنـم بەمووچەی ـ بەڕێوەبـەری لاوانی سلێمانی ـ تاكـوو ئێستا لەوێ ئیش دەكەم .

لە دایك بووی ساڵی ١٩٣٩ هەولێر .

Institut Kurde de Paris

ناووێنەوکورتەیەکی ژیانی بەڕێزان پاڵێوراوانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی

"پاشماوە"

بڕوا نامە - دەورەی پەروەردەیی پاش خوێندنی ئامادەیی.

لە ڕیزی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا تێکۆشاوە تاکو گەیشتووەتە ئەندامی سەرکردایەتیی فیرقەی سلێمانی - مەڵبەند- لە ٧ی نیسانی (١٩٧٦) ەوە لە لایەن حزبەوە ڕاسپێررا لە پارێزگای سلێمانیدا ئیشی حزبی بکات.

لە نووسینگەی جووتیاران و قوتابیان و مامۆستایان و لاواندا ئیشی کردووە ١٨ ساڵ خزمەتی لە بواری فێرکردندا هەیەو ١٣ی سوپاسنامەی ڕیز گرتنی وەرگرتوە هەروەها سەرکردایەتیی هەرێمایەتی بە سوپاسنامەیەک بۆ چالاکیی ڕامیاریی ڕێزی لێ گرتووە. ئێستا بەڕێوەبەری لاوانی پارێزگای سلێمانیە. لە چەندین کۆنگرەی جووتیاران و لاواندا بەشداریی کردووە.

ناوی تەواو - عطیە محمد عبطان.

کات و شوێنی لە دایک بوون - گوندی کرموودی ناحیەی قەراج - قەزای مەخموور - هەولێر ١٩٥٤.

کاری ئێستا - باریدەدەری بەڕێوەبەری قوتابخانەی مەخمووری کوڕانی سەرەتایی.

پلەی زانستی - دەورەی پەروەردەیی پاش سانەوی.

چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - لە گوندی کرمودی لە خێزانێکی جووتیار لە دایک بووم خێزانم هەیەو چوار منداڵم هەیە.. کوڕ و کچ..

خوێندنی سەرەتایی لە گوندی ئۆمەراوەی مەخمووری سەرەتایی لە ساڵی ١٩٥٨ و سانەوی لە ساڵی ١٩٦٣ و دەورەی پەروەردەیی ساڵی ١٩٦٤ دا تەواو کردووەو لە ساڵی ١٩٦٥ بە مامۆستا دامەزرێنراوم.

چووەتە ڕیزی کاری فیداکارییەوە بە پەڕینەوە لە ڕووباری ئوردون.. ڕۆژی ١٦ - ١٠ - ١٩٧٣ زامدار کراوە.. لە لایەنی هێزەکانی داگیرکەری زایۆنییەوە گیراوە.. لە لایەنی مخابراتی زایۆنییەوە جۆرەها ئازاری

سایکۆلۆژی و لەشیی چەشتووە.

ڕۆژی ٧-١-١٩٤٧ درایە دادگای (لود) ی سوپایی و چوار تاوانی دژ پێشکەش کرا.. یەکەمین سەر بە ڕێکخراوێکی نارەوا دووەم پەڕینەوە بۆ ئەودیو ڕووباری ئوردون سێهەم هەڵگرتنی چەک بەبێ ئیجازە چوارەم پێکدا هەڵپژان لە گەڵ (سوپای داگیر کردنی ئیسرائیل) دا.

لە سەر یەکەم دە ساڵ حوکم دراو ئەو سیانەکەی تر هەر یەکە تا هەتایە (٩٩).. لەو حوکمەی هەموو (٣٠٧) ساڵ بوو پێنج ساڵ و پێنج مانگی بەسەر برد..

دوای کاری ئاڵ و گۆڕ کردنی (النورس) دەرچوو کە بە گوێرەی کۆمەڵێک لە فیداکارەکان دەرچوون لە جنیف ١٤ - ٣ - ١٩٧٩.

لە هەموو تێکۆشانە دەستبەسەرا گرتنەکادا بەشداریی کردووە لە سەرووی هەموویشیانەوە مانگرتنە مێژووییەکە کە (٤٥) ڕۆژی خایاندا. بەهۆی ئەوەوە بۆ زیندانی کفاریۆنا دوور خرایەوە، لە مانگرتنی دووەمدا بۆ زیندانی (الجملە) لە زەوی داگیر کراودا دوور خرایەوە.

ناوی تەواو - عماد عثمان احمد بەرزانی.

کات و شوێنی لە دایک بوون - بصرە ١٩٥٠.

کاری ئێستا - قوتابی لە پۆلی شەشەمی ئەدەبی - سانەوی کندی ئێواران پلەی زانستی - قوتابی لە پۆلی شەشەمدا.

دیار ترین چالاکیی ڕۆشنبیری - لە پارێزگای بەصرە لە دایک بووم ساڵی ١٩٥٠.. دوای شۆڕشی چواردەی تەمووز گەڕاینەوە ناوچەی بارزان.. خوێندنی سەرەتاییم لە قوتابخانەی سەرەتایی بارزاندا تەواو کردووە.. دوای ئەوە هاتین بۆ پارێزگای بەغداو خوێندنی ناوەندیم لە ناوەندی جهادی ئێوارانداا تەواو کردووەو ئێستایش بەردەوامم لە خوێندنی ئامادەیی لە سانەوی کندی ئێوارانداا.

ناوی تەواو - مصطفی رشید خضر.

کات و شوێنی لە دایک بوون - شەقڵاوە ١٩٣٧.

کاری ئێستا - چاودێری پەروەردەیی موقیم لە شەقڵاوە..

پلەی زانستی - دەورەی پەروەردەیی پاش خوێندنی ئامادەیی.

دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - جێگری سەرۆکی نیقابەی مامۆستایان - کەرتی شەقڵاوە بڕیاردەری ئەنجوومەنی ناوچەیی بە زۆر نەهێشتنی نەخوێندەواری لە قەزای شەقڵاوە.. سەرپەرشتی کەری لیژنە زانستییە پسپۆڕەکان لە قەزای شەقڵاوەو ناحیەکانی.. وەک ئەندامێک لەو لیژنانەدا بەشداریم کردووە کە بۆ هەڵبژاردنی باشترین شێوە بۆ ووتنەوەی ماتمانیکی نوێ و کۆمەڵایەتییەکان پێک هێنران.. پتر لە بیست کۆڕم دەربارەی نەهێشتنی نەخوێندەواری و بە زۆر فێر کردن ساز داوە لە دەست پێکردنی هەڵمەتەکەوە.

لە دەورەی پەروەردەیی پاش خوێندنی ئامادەیی لە بەغدا ساڵی ٥٧ - ١٩٥٨ دەرچووم و بە مامۆستا لە قوتابخانەی ماوران یەکێک لە ~~قوتابخانەی ماوران یەکێک لە~~ گوندەکانی شەقڵاوە دامەزراوم ئەنجا کراوم بە بەڕێوەبەری هەردوو قوتابخانەی سۆرک و کاوەبس لە مەڵبەندی شەقڵاوە دوای ئەوە بە چاودێری پەروەردەیی لە سەر میلاکی سەرەتایی ساڵی ١٩٧٤ دامەزرێنراوم تاکو ئێستا لەم ماوەیەدا بەشداری هەموو کۆڕ و کۆبوونەوەکانم کردووە کە لە قەزای شەقڵاوەو ناحیەکانی دەربارەی فێر کردنی ئیلزامی و نەهێشتنی نەخوێندەواری و لیژنە زانستییە پسپۆڕەکان ساز دراون.

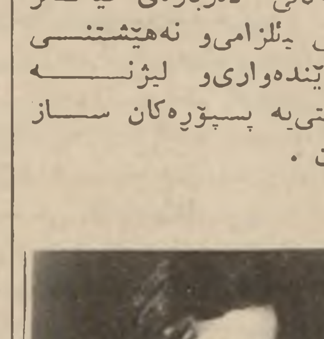

ناوی تەواو - سامی علی ابراهیم.

کات و شوێنی لە دایک بوون - گوندی سەرکران - ١٩٥٠.

کاری ئێستا - بەڕێوەبەری قوتابخانەی زور کزراو.

پلەی زانستی - دەرچووی ئامۆژگای ئامادە کردنی مامۆستایان - نەینەوا.

دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - ئەندامی لیژنەی یەکێتیی لاوانی دیبەگە.. لێپرسراوی ڕێکخراوی فتوە.. ئەندامی دەستەی بەڕێوبردنی یانەی مووچە خۆران لە دیبەکە.. لە ساڵی ١٩٦٧ دا چوومەتە ڕیزی نیقابەی مامۆستایانەوە.

ناوی تەواو - عبدالرحمن اسعد نجم.

کات و شوێنی لە دایک بوون - کۆیە ١٩٣٣.
کاری ئێستا - بەڕێوەبەری شارەوانیی کۆیە.
پلەی زانستی - دەورەی مساحە کە لە ڕادەی سانەوییدایە.
دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری.. سەرۆکی دەستەی بەڕێوەبردنی یانەی مووچە خۆران لە کۆیە..
سەرۆکی ئەنجوومەنی شارەوانی لە قەزای کۆیە.. ئەندامی ئەنجوومەنی گەل لە کۆیە.
ووتاری کۆمەڵایەتی و گێڕانەوەی لە گۆڤاری (هەتاو) دا بڵاو کردووەتەوە..
ووتاری لە گۆڤاری (ڕۆژی نوێ) دا بڵاو کردووەتەوە.. چیرۆکێکی نواندن بە ناوی (بەندی بێ ناو).. دانانی کتێبێک دەربارەی (مساحە) تاکوو ئێستا چاپ نەکراوە.
لە ساڵی ١٩٣٣ دا لە قەزای کۆیەی سەر بە پارێزگای هەولێر لە دایک بووم و خوێندنی سەرەتاییم تێدا تەواو کردووە ئەنجا لە ساڵی ١٩٥٠دا چووم بۆ بەغدا لە سانەوی نیقابەی مامۆستایان وەرگیرام ئەنجا چوومە دەورەی مساحەوە.. لە ساڵی ١٩٥٣ دا تەوقیف کرام چونکە دژی سەردەمی کۆن بووم و بە لە سێدارە دان حوکم کرام ئەنجا حوکمەکە کرا بە چوار ساڵ زیندانی و لە سەردەمی کریم قاسم و عبدالسلامدا گیراوم دوای ئەوە دامەزرام و لە مووچە خۆریدا سەرکەوتم ئێستایش بەڕێوەبەری شارەوانیی کۆیەم.

ناوی تەواو - عونی حاجی قادر مصطفی.

کات و شوێنی لە دایک بوون - هەولێر - سعدوناوە ١٩٤٩ کاری ئێستا کشتناز.

پلەی زانستی - خوێندنی ناوەندی.

دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - بە سیفەتی ئەوەی لە ناحیەی قوشتەپە کشتنازم ئەوا هاریکاری لە گەڵ ئەو جووتیارانەدا دەکەم کە سەر بە کۆمەڵەکانی جووتیارانن و هانیان دەدەم شێوازی نوێی کشت سازی بە کار بهێنن و لە چرونەلای لایەنە پەیوەندارەکاندا یارمەتییان دەدەم بۆ ئەوەی تۆوو کوودی کیمیایان دەستبکەوێت. لە نیقابەی بنیاتنان و پرۆژەکاندا بەشداریم کردووەو سکرتێری لیژنەی نیقابەی کارگەی خشت بووم لە ساڵی ١٩٧٧ دا و ڕێم بە کرێکارەکان بەرەو بەرهەمهێنانی باشتر پێشان دەدا لە گەڵ پێویستیی پتر ڕەنجداندا بۆ زیاد کردنی بەرهەم ئەویش لە بەر ڕووناکیی دروشمەکانی سەرکردایەتییە تێکۆشەرەکەماندا.

ناوی تەواو - فاروق هاوار ابراهیم دزەیی.

کات و شوێنی لە دایک بوون - قەزای مەخموور - هەولێر ١٩٤٣.
کاری ئێستا - پارێزەر.
پلەی زانستی - دەرچووی کولێجی یاسا و ڕامیاری.
دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - ئەندامی کۆمەڵەی پارێزەرانی عیراق (لقی هەولێر).. لە قەزای مەخموور لە دایک بووم لە خێزانێکی جووتیارم و خوێندنی سەرەتایی و ناوەندیم لە قەزای مەخموور تەواو کردووەو هی سانەوی لە پارێزگای هەولێر لە ساڵی ١٩٧٢ لە کولێجی یاساو ڕامیاریی سەر بە

زانکۆی مستەنسریە دەرچووم ئێستایش لە دەرچوونمەوە تاکوو ئێستا بە پارێزەرییەوە خەریکم.

ناوی تەواو - فارس حمد باوە.

کات و شوێنی لە دایک بوون - گوندی مەلا قەرە هەولێر.

کاری ئێستا - کاسبکار.

پلەی زانستی - دەخوێنێتەوەو دەنووسێت.

دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری - لە ساڵی ١٩٣٠دا لە گوندی مەلا قەرەی ناحیەی کزیناوە لە خێزانێکی لادێیی کشتسازو پەزوبۆڵە بەخێوکەر لە دایک بووم.. لە سەرەتای ساڵی (١٩٥٠)ەوە بە هەستێکی نەتەوەیی کوردانە تەئیدی حزبی دیموکراتی کوردستانم کردو لە ڕیزیدا فێری خوێندن و نووسین بووم.. لە ساڵی ١٩٦١دا بە شێوەیەکی ڕەسمی بووم بە ئەندامی حزبی دیموکراتی کوردستان.

ساڵی ١٩٧٥ دوای وەدی هاتنی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عیراق و دەرچوونی یاسای بەخشینی گشتی لە لایەن سەرکردایەتیی شۆڕشەوە کە بەگوێرەی هەموو لایەنەکانی بەخشی گەڕامەوە ئێستا لە شاری بەغدا دادەنیشم.. لە بۆنەی هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانیدا کە لە سایەی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ی تەمووزی پیرۆز و بە سەرکردایەتیی سەرۆکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسیندا وەدی هاتووەو بە هۆیەوە عیراق دەچێتە قۆناغێکی نوێی دیموکراتیانەوە.. بە یارمەتیی خوداو پشتبەستن بە دانیشتووانی بەڕێزی ناوچەی دووەمی هەڵبژاردن کە شەقڵاوەو قەراج و کزیناوەو قۆشتەپەو دەوروبەری هەولێر دەگرێتەوە ئەوا خۆم دەپاڵێوم بۆ ئەندامێتیی ئەنجوومەن بە هیوای ئەوەی جەماوەری ناوچەکە سەربلندیی خزمەتکردنی گەل و دەنگدانم پێ دەبەخشن بۆ ئەوەی بمە نوێنەری ناوچەکە.

ناوی تەواو - صالح ڕۆوف اسماعیل.
کات و شوێنی لە دایک بوون - کانی بزرە - قوشتەپە ١٩٤٣ کاری ئێستا - سەرپەرشتی کەری دارستانەکان - قوشتەپە.
پلەی زانستی - دەرچووی دەورەی بەڕێوەبەرانی دارستانەکان دوای ناوەندی.
دیارترین چالاکیی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیری..
لە گوندی کانی بزرەی ناحیەی قوشتەپەی پارێزگای هەولێر لە دایک بووم و لە دەورەی بەڕێوەبەرانی دارستانەکان دوای ناوەندی ساڵی ١٩٧٣ دەرچووم.. لە دەستەی گشتیی کشت و کاڵ و چاک کردنی کشت و کاڵ لە هەولێر ساڵی ١٩٧٣ دامەزرێنراوم.

ناوی تەواو : خالد مولود طە.

مێژووی لە دایک بوون - ١٩٢٩ هەولێر - گەڕەکی ئازادی کاری ئێستای - مقدمی پۆلیسی خانە نشینکراو.

پلەی خوێندن - دەرچووی خوێندنی سەرەتایی و کولێجی ئەفسەرانی پۆلیس.
دیارترین چالاکییە کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەکانی.. لە ژیانی سەربازیمدا گەلێ دەورەی مەشق کردن و ڕۆشنبیریم بینیوە کە سوودێکی گەورەم لە ژیانی ڕۆژانە مداڵێ بینی و هەروەها لە کاتی خۆیدا ئەندامی ئەنجومەنی گەل بووم لە قەزای مەخمووردا و گەلێ پێشنیارم پێشکەش کرد بۆ پێشخستنی ناوچەکە بە شێوەیەک کە خزمەتی جەماوەری تێدا بێت.
هەروەها لە سەردەمێکیش سەرۆکی ئەنجومەنی خۆجێی نەهێشتنی نەخوێنداری لە قەزای مەڵبەندی هەولێر بووم و لەو ڕێگایەوە گەلێ سەردانی مەیدانیم بۆ ئەو مەڵبەندانە کردووەو پێشنیار و چارەسەرم بۆ مەسەلەی ئامادەنەبوون و نەهاتنی خوێندەواران داناوەو ئەمە کارێکی گەورەی بینی ئەمە بووەهۆی ئەوەی کە ئەنجومەن بە ئەندامێکی سەرەکی خۆیم تا ئێستا دابنێ. هەروەها وەک ئەندامێک لە ئەنجومەنی زیارگەی مرۆڤایەتی لە

هەولێردا کاردەکەم گەلێ پێشنیار و چارەسەر دۆزینەوەم داناوە کە کاربەدەستانی ڕەچاوی کردون.. هیوایەی خوێندنی کتێبی سیاسی و کۆمەڵایەتی و گوێ گرتن لە دەنگوباسی زاست لە نیشتمانی عەرەبی ناوخۆیم هەیە.

ناوی تەواو - خضر حسین علی.
شوێن و مێژووی لە دایک بوون - گوندی ئۆمەراوە - مەخمور - ١٩٤٣.
کاری ئێستای - موچە خۆر لە کۆمپانیای کۆگاکانی عیراق - لقی مەخمور.
پلەی خوێندن - دەرچووی خوێندنی ئامادیی لقی ئەدەبی.
دیارترین چالاکییە کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەکانی.. لە بەر ئەوەی کە لە ناوەندێکی جەماوەری زۆردام لە قەزای مەخموورو پەیوەندییەکی زۆرم لەگەڵ جەماوەرەکەدا هەیە ئەمە وای کردوە کە لەتوانامدا هەبێت چارەسەری گەلێک گیروگرفتی کۆمەڵایەتی بکەم لە بەر ئەمە جەماوەرەکە لە ناوچەکەدا ڕیزو حورمەتم دەگرێ.
لە کاتی بێکاریمدا کتێبی سیاسی و کۆمەڵایەتی دەخوێنمەوە.

لە ساڵی ١٩٤٣ لە گوندی ئۆمەراوە لە مەخموور هاتومە دنیاوە... خوێندنی سەرەتاییم لە ساڵی ١٩٥٨دا هەر لەوێ تەواوکردوە.. لە ساڵی ١٩٦٣دا خوێندنی ناوەندیم لە قەزای شەرگات تەواو کردووەو لە ساڵانی ١٩٦٥ - ١٩٦٦ خوێندنی ئامادەییم لە پارێزگای نەینەوا تەواو کردوە.. لە ساڵی ١٩٧١دا بە موچەخۆر لە کۆمپانیای گشتی قاڵی دەسکرد لە هەولێر دامەزراوم.. لە دوایدا گوێزرامەوە بۆ قەزای ئامێدی و ئینجا لە ساڵی ١٩٧٩دا بۆ کۆمپانیای گشتی کۆگاکانی عیراق لقی مەخموور وەک بەرپرسیاری لق. لە ساڵی ١٩٦٣دا چۆتە ڕیزی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە هەولێر لە کاری حزبایەتی بەردەوام بووە ئێستا ئەندامی سەرکردایەتی فرقەی مەخموورە.. لە ساڵی ١٩٧٥دا بە ئیشی حزبایەتی نێراوە بۆ ئامێدی و لەوێ بووە بە لێپرسراوی ناوچەی ئامێدی و لە ساڵی ١٩٧٩دا نێراوە بۆ فرقەی کۆیەو لە ساڵی ١٩٨٠دا گەڕایەوە بۆ مەخموور.

ماوەیەتی

Institut Kurde de Paris